

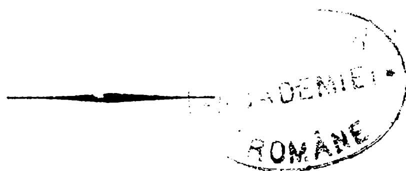
MEDITATIUNI

ELEGIE

EPISTOLE, SATIRE si FABULE

DE

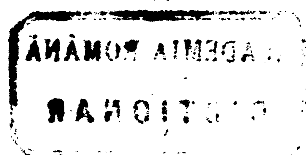
GRIGORE MIHAIL ALEXANDRESCU.

BUCURESCÏ.

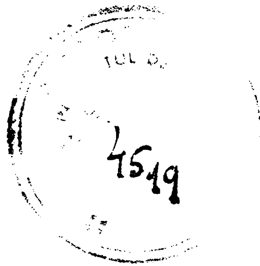
TYPOGRAFIA NATIONALĔ A LUÏ STEFAN RASSIDESCU.
Callea Nemţéscă, Otelul Gherman Nr. 27.

1863.

DOMNULUĬ

ION GHICA.

Ca unuĭ bun şi statornic amic, cu care am petrecut o mare parte a vieţeĭ melle; cu care am visitat, — junĭ amêndouĭ şi plinĭ de ilusiĭ pentru viitorul ţĕrreĭ nóstre, — monăstirile de dincolo de Oltŭ acele multe suvenire ale măririreĭ trecute şi ale decadenţeĭ actuale a Românieĭ, ce 'mĭ-aŭ inspirat poesiile eroice coprinse în cartea mea — îţĭ dedicŭ acéstă carte, ca dovadă de amicia şi stima ce îţĭ păstreḑŭ; — amicie pentru amicia ce 'mĭ-aĭ arrĕtat tot-d'auna, şi stima pentru necontestatele talle merite şi capacităţĭ.

CATE-VA CUVINTE ÎN LOCŬ DE PREFAÇIĂ.

„Pentru ce nu publicĭ scrierile Dumitale?“ întrebaiŭ maĭ deunăḑĭ pe un bărbat de spirit şi de gust care ţine ascunse în portofoliul sĕŭ maĭ multe manuscripte de poesiĭ. — „M'am speriat, îmĭ rĕspunse, de când am vĕḑut atâţea poeţĭ“... Negreşit, nicĭ o dată nu am avut maĭ multă îndestulare, nu ḑic de poesie, ci de versurĭ. De unde vine acesta? póte în parte din greşita idee că arta poetuluĭ ar fi maĭ uşóră de cât a prosatoruluĭ — dupe cum socotim ceĭ maĭ mulţĭ, atuncĭ când intrăm în cariera literilor cu tótă încrederea juneţeĭ; — póte însă asemenea dintr'o lege înaltă care va ca poeţi să fie cele dênt'âĭ instrumente ale geniuluĭ popórelor, când geniul acesta începe să se deştepte. În adevĕr, armonia avênd o atracţie naturalĕ pentru ceĭ

maĭ mulțĭ ómenĭ, și versurile frumóse întipărindu-se cu lesnire în memorie, toțĭ aceia care la începutul civilisațiilor, simt, saŭ cred a simți în sufletul lor o scântee divină, aleg instrumentul acesta ca cel maĭ sigur, spre a'șĭ respândi ideile lor. De aceea poesia e cea maĭ antică artă a spirituluĭ omenesc; de aceea legile popórelor celor antice eraŭ scrise în versurĭ; de aceea în erarchia literilor poesia are un loc așa de înalt. Ea face cea maĭ mare parte a glorieĭ națiilor; și cele maĭ însemnate fapte, cele maĭ înalte descoperirĭ, aŭ trebuință de ajutorul eĭ ca să pótă trăi. Dar cu cât arta e maĭ frumósă, atât este maĭ anevoe; cu cât sunt maĭ rarĭ poeți care aŭ lăsat numele lor la secolĭ atât maĭ numeroșĭ aceea care s'aŭ perdut în adâncul uĭtăriĭ. Faĭmosul Beranger, puternicul liric al timpilor modernĭ, poet popular cu aristocratice forme, și unul din capetele cele maĭ resonabile ale Franciei, dice că multe din cântecile sale cele micĭ, 'lŭ-a costat duoĕ și treĭ septĕmânĭ de lucru; mărturisire ce dovedește câtă străşnicie trebue să aducă un autor la compunerea scrierilor sale; căcĭ, arta este așa de întinsă și variată, frumosul are atâtea nuanțe delicate și fugitive, lucrările imaginațieĭ atâta trebuință de ale resonuluĭ ca să pótă ajunge ținta lor, care este frumosul ideal, saŭ strălucirea a-

devĕruluĭ, dupe cum dice Platon, în cât nu este de mirare daca desăvêrşirea lipseşte la mulţĭ, cărora ânsĕ nu le lipseşte talentul, şi daca literatura nóstră maĭ ales, a căria parte poetică nu se compunea până în aniĭ din urmă de cât de nişte balade tradiţionale, inspiraţiĭ necultivate ale suferinţeĭ şi ale natureĭ selbateci, nu este, dic, de mirare, daca literatura nóstră n'a produs încă nicĭ un cap d'operă care sĕ pótă servi de model netăgăduit: acelea nu esŭ de cât în literaturele formate, şi în limbile statoricnite, după cum o ştiŭ maĭ cu osebire toţĭ aceia care scriŭ, şi prin urmare cunosc influinţa ce are limba asupra stilului.

Ce pociŭ dice acum de poesiile mele? o parte din ele s'aŭ maĭ tipărit la Iaşĭ, în anul 1842 şi defavorul de care mĕ bucuram atuncĭ, a contribuit negreşit la priimirea ce li s'a facut, dupe cum se întêmplă cu tot ce este oprit. Retipărindŭ acum, prefaçia de la cartea publicată în annul 1847, am şters pe unele, am vrut să îndreptezŭ pe altele, şi am adăogat câte-va, între care unele sujeturĭ istorice de un interes naţional, şi prin urmare şi maĭ puţin egoist; căcĭ eŭ sunt din numĕrul acelora care cred că poesia pe lângă neapĕrata condiţie de a plăcé, condiţie a esistenţeĭ sale, este datóre sĕ esprime trebuinţele societăţiĭ, şi se deştepte simti-

mente frumóse şi nobile care înalţŭ sufletul prin ideĭ morale şi divine, până în viitorul nemărginit şi în aniĭ eternĭ.

Sunt departe de a crede că am tratat aceste sujete cu tot interesul de care sunt priimitóre. Dar o scriere este tot-d'eauna un midloc de a face alta maĭ desăvêrşită, şi eŭ voiŭ fi cel d'ântâiŭ a aplaudá pe acela ce va face maĭ bine.

MEMORIAL DE CALETORIE.

După uă preumblare de o lună și jumătate mă întorssesemŭ în Bucureștĭ locu obicĭnuit al residenți melle. N'apucasem încă să mă scutur bine de praf, cînd îmĭ aruncaĭ ochiĭ pe o scrisoare sosită de la Iașĭ, în lipsă-mĭ Amicul ce mĭ o adressa informat de maĭ 'nainte de voiajul nostru, ișĭ aretà părerea de răŭ că n'a putut să ne însoțéscă, și sfîrșea dicêndŭ că, se mîngîe cu idea că litteratura noastră se vă înbogăți cu vre o producție vrednică de. . . . .

Ne înțelegînd tocmaĭ bine spiritul celor din urmă frase, convocaiŭ îndată consiliul meŭ obicĭnuit, care se compunea de mine și de Ión Ghica, tovarășul călătorŭ, și statornicŭ părtașŭ al întîmplărilorŭ bune saŭ relle. Aci citiŭ menționata scrissóre, și ceruiŭ opinia Adunări; toțĭ, afară de mine, îmĭ respunseră ast-felŭ; „ înțelesul scrisori este că, tu trebue să descriĭ totŭ ce aĭ văzut, pe la

locurile pe unde aĭ umblatŭ." O asemenea opinie din partea Consilierilorŭ în judecata cărora am multă încredere, făcu să'mĭ cază hîrtia din mână.—Idea de a face o carte saŭ o broşură mă umplu de fiorĭ, necunoscute ómenilor fericiţĭ care n'aŭ căzut nicĭ uă dată în ispită de a se numi Autorĭ, ca să ia un rangŭ pe poliţile Librerilor; căcĭ fie care autorŭ ce se tipăreşte, odată saŭ de două orĭ, şi face a se vorbi de dînsul, par'că ar lua o îndatorire către publicŭ, şi fie cine se crede în drept a'ĭ cere socotélă de întrebuinţarea timpuluĭ, cînd el, ce ar putea să facă la mulţĭ aceaşĭ întrebare, n'are curajul nicĭ a deschide gura, fiind sigur că ar audi drept respunsŭ, că scrissul nu este tréba lorŭ. Dar ca să mă întorcŭ de unde plecassemŭ, idea de a face uă carte mă umplu de fiorĭ: sperîndŭ însă că judecători se vor fi înşelat ca nişte muritorĭ ce sunt, mă aruncaiŭ într'un fiacar şi eşiŭ pe uliţă.

Acésta era la 30 August 1842, zi şi séra în care tótă suflarea era datóre să se bucure: tóte cunoştinţele ce întîlneam îmĭ strigaŭ de departe:
— A! te aĭ întors de la Monastirĭ. — Acum se maĭ vedĭ! O să viŭ să'mĭ arăţĭ ce aĭ lucrat pe acolo. In sfîrşit dăriŭ pe I. Văcărescu, care amestecat în mulţimea ce privea cu gurile căscate o păcătósă luminaţie, părea a alerga dupe vre un vers perdut saŭ dupe vre o copiliţă de 16 anişorĭ.

El asemenea mă opri şi 'mĭ cerŭ să vadă versurile ce nu le făcusem. Atuncĭ în credinţa că a-

mici meĭ aveaŭ dreptate, şi că suntŭ negreşit osîndit să descriŭ voiajul nostru, mă întorseiŭ acassă, sigur că luminaţia îşĭ poate urma cursul, fără de mine.

Apoĭ se întîmplase să fiŭ şi cam supăratŭ în séra aceea, şi 'mĭ era témă să nu mă vaḑă ast-fel jandarmi poliţii, care păzea pe uliţĭ, şi să socotéscă cu greşélă că suntŭ om îndărătnicŭ, care nu se bucură de fericirea publică; jandarmi aŭ pentru mine nişte fiorĭ deosebite, care îmĭ aducŭ aminte, că am primitŭ odată vizita unuiŭ Comissar şi unuĭ Căpitan de dorobanţĭ schiopŭ, care venéŭ *cu multă plecăciune* să 'mĭ céră hîrtiile ca să vaḑă ce am scrisŭ, fiind marĭ amatorĭ de Literatură; şi de atuncĭ vederea unuĭ om al poliţii, îmĭ face impressia uneĭ omiḑĭ ce ar cădea pe mine, adică desgust şi cutremurŭ.

Acassă mă gîndiŭ seriosŭ la datoria ce îmĭ dovediseră că am; dar ca să înşel speranţa unora care eşteptaŭ versurĭ, ca să evit bănuelile altora, care nu prea cred adevărurile poesii, (cu toate că prosa este asemenea de mincinósă, cu osebire numaĭ că minciunele celeĭ dintîiŭ mîngîe inima şi înnalţă sufletul, iar ale celleĭ din urmă sunt amarĭ şi păgubitóre) mă hotărîiŭ în fine, să scriŭ voiajul meŭ în limbagiul D. Jurdan, şi începuiŭ ast-felŭ.

Din copilăria mea auḑém vorbindusă de Monastirile de peste Olt, de posiţia lor. De munţĭ înalţĭ, de peşterĭ minunate, şi simţeamŭ un fel de ruşine

că nu le cunoşteam, eŭ care cunoscŭ cu osebire tóte uliţele şi mahalalele Capitaleĭ. — Aşa găsindŭ pe Ión Ghica, cu aceiaşĭ dorinţă, hotărîrăm să facem înpreună o espediţiune, el cu un cuget deştiinţă, iar eŭ ca simplu privitoriŭ al natureĭ sălbatice şi admirator al eroilor, care aŭ zidit acelle sfinte Locaşurĭ.

Până a nu pleca am găsit de cuviinţă să ne înarmămŭ cu ceva recomandaţiĭ, neapărat trebuincĭóse, ca să călătorêscă cine-va în ţarră la noĭ, şi ne-m adresat pentru acésta la D. V., de a căruia bună voinţă ne credémságurĭ; se póte înţelege însă mirarea nóstră, cînd el ne răspunse că trebue maĭ întîiŭ se céră voe de maĭ susŭ, căcĭ suntemŭ cam bănuiţĭ şi póte să nu fie plăcută întreprinderea nóstră. Dândune cu acésta să înţelegem, că avemŭ de gîndŭ să complotăm, vre'o răscólă cu pacĭnicĭ locuitorĭ aĭ oltarilor. Ne am mirat îndestul de o reputaţie usurpată care am dobindit'o fără să o căutămŭ, şi acésta ne-a făcut să gîndim că, daca Libertatea pressi, ar fi fost ceva maĭ întinsă, noĭ am fi putut fără a atinge guvernul, nicĭ religia, nicĭ morala, să demascămŭ pe aceĭ care inventesŭ assemenea calomnii ce interesŭ găsescŭ în elle, cât de vătămătorŭ e soiul acesta de ómenĭ, ce deosebire esistă între brasla spionilorŭ şi calomniatorilor ne ruşinaţĭ, dintre care ceĭ dintîiŭ se mărginescŭ a repeta ceea ce audŭ, şi cum un guvernŭ care îşĭ cunóşte interesul şi consultă opinia publică, trebue

să tratese pe ceĭ dintîiŭ; dar pentru că lucrurile mergeaŭ alt-felŭ aceste reflecţiĭ le am păstrat pentru noĭ.

Aşa iubite, cititorŭ, fără să maĭ aşteptămŭ deslegarea, ce putea să nu vie, iatăne într'o frumósă trăssură (caléscă care nu era a nóstră), alergînd pe drumul cel mare al poştieĭ, traşĭ saŭ maĭ bine tîrîţĭ de opt caĭ ce aveaŭ multă greutate să se tîrască singurĭ. — Ar fi de prisosŭ să vorbescŭ de starea postiilor: căcĭ prea puţinĭ sunt care să nu ştie, de cîte orĭ se desnódă stréngurile, „de cîte orĭ se rup hamurile“ şi cîţĭ caĭ rămîn pe drum de la o poştĕ pînă la alta; întru acésta nu ni s'a întîmplat nimic maĭ neobicĭnuit de cât altora; dar tăcînd despre lucrurile obicĭnuite, nu mă pocĭu opri de a spune în trécăt cîte-va amănunte care ne aŭ interesatŭ.

Căpitanul de la a 2 poşte numită *Baciul*, pe drumul Slatini, era un om fórte glumeţŭ; el avea vre o zece cîĭnĭ de o grăssime nepilduită, care neaŭ priimit cu lătrăturĭ vrednice de ciini ceĭ maĭ vestiţĭ în istorie. Contrastul grăssimeĭ lorŭ, cu slăbiciunea cailor, din care adusserămŭ cu noĭ numaĭ cincĭ, ne făcu să întrebăm pricină caeĭ bănuiam, că póte Căpitanul abusând de puterea sa, împarte la câĭnĭ nutrimentul ce se cuvine cailor; dar el înţelegînd cugetarea nóstră, intră în odae fără să respundă, şi eşi îndată încărcat cu o condică: „Cât pentru cîĭniĭ dzisse, ştiţĭ D. că nu mănîncă fînŭ; a-

aşa mă puteţĭ crede că ĭa-m ingrăşat eŭ şi călători ce trecŭ pe aicĭ; iară pentru caĭ am făcut maĭ deunăḑĭ un raport la casă, aratînd starea lor şi cerînd adăogire la hrana: Iată respunsul ce am primit; atuncĭ ne citi un ordin al cassi, în care îl dojenea straşnicŭ pentru cererea luĭ, şi îĭ poruncea să numaĭ dea creḑĕmînt la minciunele surugiilorŭ, care se silescŭ să'ĭ dovedéscă pentru interesrl lorŭ, că sînt cai slabĭ. Neputînd înbunătăţi starea cailor, urmă căpitanul, mă silescŭ să înbunătăţescŭ pe a mea şi a câĭnilorŭ; şi adevărat după rotunjimea obraḑuluĭ săŭ, putea judeca cineva că a descoperitŭ pentru acésta cel maĭ bun metod. Aşa mulţumiţĭ de conversaţia luĭ îĭ poftirăm sănătate şi plecarămŭ.

Era cincĭ ore dupe amiaḑĭ; abia avuserămŭ timpŭ să ajungem la postia de la Talpa, unde hotărîrăm să petrecem nóptea; coborîndune din trăsură văḑurăm două arcurĭ de triumph care decoraŭ celle două intrărĭ ale poştiĭ. — Acéstă vedere într'un locŭ ce poartă un nume faĭmosŭ scrisu cu sîngele a două naţii puternice, întórse gîndul meŭ spre timpiĭ trecuţĭ; îmĭ închipuiamŭ că sînt în Lagărulŭ vitéḑuluĭ Împărat, care a spălat ruşinea armelorŭ Româneştĭ, şi aşteptam se văḑ acvila taberi fluturînd înnaintea Triumfătoruluĭ[1]) Dar ilusiunea nu ţinu mult, căcĭ locuitorĭ poştiĭ, care n'au-

[1]) Traian la anul 100 dupe Hristos, Chornicari de fier asupra loculuĭ aceĭ lupte.

ḑiseră nicĭ uă odată vorbindŭ de Dacĭ saŭ de Romanĭ, îmĭ spuseră că acelle arcurĭ saŭ făcut de curîndŭ pentru o onor. persónă Ministru de Interne, care în adevăr n'a triumfat în contra nimuluĭ, dar a bătut pe mulţĭ surugiĭ, trecînd pe acolo, lucru ce făcea tot una dupe părerea lorŭ. Înşelaţĭ în ilusiile nóstre, căutarĕm un loc unde să ne putemŭ despăgubi cu somnul; un umbrarŭ sub care se odihnise strălucita persónă, ne servi spre acésta. Ne flatamŭ cu speranţa că sub un assemenea acoperişĭ, ne vom odihni maĭ bine de cîtŭ am merita; dar aci încă o amăgire, avurăm curînd prilejul să ne încredinţăm, că ceĭ marĭ dorm adessea pe ghimpĭ; leghióne de puricĭ ne aŭ muncit tótă nóptea, socotémŭ că Decebal şi oştirea luĭ, ce credea la Metamsicodŭ, aŭ inviat negreşit sub forma acelor insecte, ca să ne pedepséscă, căcĭ nu putémŭ crede, că cercam acésta din partea armateĭ luĭ Traian care n'ar fi avut nicĭ un interesŭ să'şĭ facă uă glumă din repausul nostru, pedepsindŭ fără milostivire pe nevinovaţĭ şi debilli săĭ strenepoţi. —

A doua ḑi fórte de diminéţă ne grăbirămŭ a închina arcurile de Triumfu geniurilorŭ ce triumfaseră de pellea noastră şi a pleca cu repesiciune fără măcar a întórce ochi spre locul de osîndă.—Pe la amiaḑă sosirăm la Slatina, oraşŭ vechiŭ. Dară cel maĭ anevoe de viḑitat ce am văḑut vre o dată. — Rissipit pe cóstele dealurilorŭ ce îl inconjoră, oraşul înfăţişéḑă o vedere înpestriţată, şi póte

mulţumi privitŭ de departe; înşă celle maĭ multe casse, dupe posiţiunea lorŭ suntŭ un fel de bateriĭ care trebue să le eĭ cu asaltŭ, în pericol de aţĭ frînge gîtul, daca din întîmplare veĭ avea acollo vre un amicŭ, pe care se doreştĭ al vedea.

Pe la anul 1530 trăia în acest oraşŭ un Boerŭ anume Vintilă, ce ocupa postul de jude saŭ judecătorŭ, după cum se ḑicea în idoima părinţilor noştri. — Simţimentele luĭ religióse şi patriotice eraŭ în genere cunoscute, căcĭ nu era sărbătóre să lipséscă el de la biserică, şi nu era ocasiune în care să nu declame înprotriva tiraniilor luĭ Moisse I. După mórtea acestuĭ din urma, şi după scurta domnie a luĭ Vladŭ al IV care să sfîrşi în undele Dîmboviţi, alegători prinţilorŭ, ca se înceteḑe neînţelegerea ce domnea între eĭ, deteră tronul aceluĭ boerŭ din Slatina, şi Vintilă I. fu unul din Domni ceĭ maĭ tiranĭ şi vărsătorĭ de sînge.

În scurtul timpŭ ce zăbovirăm acolo pînă să ne aducă cai, văḑurăm pe noul Prefectŭ care trecea în judeţŭ, ocolit de uă cétă întrégă de dorobanţĭ. tistul saŭ şeful lorŭ venea în urma trăsuriĭ, ţiindŭ d'asupra capuluĭ şi înfăţişănd fără ruşine orăşanilorŭ vederea uneĭ mobilĭ misteriόse, ce da tutulorŭ să înţelégă că D. Cîrmuitorŭ este supusŭ la slăbiciunĭ care îl apucă adessea-orĭ în mijlocul Târguluĭ.

Acum eram aprópe de Romania mică. Acéstă parte a ţări e cea maĭ bogată în suvenire istorice;

Monastirile eĭ. Pĕdurile, Munţiĭ, rîurile ce o adăpŭ, tóte portŭ un caracter de sălbăticĭune şi de mărime; Cănticile Haiducilorŭ, tradiţiile popolare, costumul pitorescŭ al pandurilorŭ; tóte arăt un popor născut pentru arme şi demn de ale purta. Valoroşi Buzeştĭ nobilĭ cavalerĭ aĭ patriĭ şi aĭ libertăţi; Preotul Farcaşŭ, general al Romanilorŭ, Bătrînul Manta, Banul Craioveĭ, spaima Tatariloâŭ, şi amicul luĭ Mihaiŭ Vitéḑulŭ, şi însuşĭ acel Mihaiŭ fala oştirilorŭ şi eroul Creştinătăţi sunt fii aĭ acelluĭ pămênt.

Impacienţĭ darŭ de a vizita teatrul atîtor întîmplări marĭ, a vedea locul naşteri atîtor bărbaţĭ demnĭ de comemorare, ne pornirăm curîndŭ de la Slatina, şi sosirăm la 7 ore pe Marginea Oltuluĭ, care în acel locŭ este de uă lăţime că la 200 picĭóre. — Aci pînă să tragă podul, ce se afla de ordinar de cea-l'alta parte[1]), ne ocuparăm privind un măreţŭ apusŭ. Sórele înconjurat de norĭ vineţĭ avea uă faţă sîngerată, şi forma în unde uă colónă de aur ce se părea că esse din tr'uu vulcan de flacărĭ. Apoĭ cândŭ fu aprópe a se ascunde, noriĭ rămaşĭ deasupră'ĭ subţiinduse şi întinḑîndu-se ca o pînze de păiajenĭ, îĭ formară uă diademŭ strălucîtă de diferite colorĭ. Valurile, cu o şoptă înecată, se sfărîmaŭ de mal, şi tăcerea misteriósă ce domnea înprejur predispunea snfletul la cugetările melanco-

[1]) Pînă atuncĭ nu se făcuse podul stătătorŭ.

lice care ne coprinseră, cînd dupe puţinŭ umbletŭ sosirăm la locul numitŭ Drăgăşani, locŭ cunoscut de iubitoriĭ petrecerilorŭ, pentru délurile luĭ, şi calitatea vinurilorŭ, iar de amici omenireĭ nefericite, pentru mórtea atîtorŭ atleţĭ aĭ Libertăţiĭ Grecilorŭ.

Nóptea ne ascundea vederea obiectelorŭ, dar cerul era limpede, şi stelele schînteitóre păréŭ a'şĭ aţinta căutătura spre câmpul de resbellŭ. Din cînd în cînd, cîte unul din acele focurĭ care călătorescŭ în spaţiŭ, se desfăcea din tărie, lăsîndŭ dupe dînsul uă urmă luminósă, şi se cobora a visita batalionul sacru prefăcut în ţărînă.

A două ḑi cercetarămŭ cu démăruntul locul acela: nicĭ uă urmă nu arăta că aicĭ aŭ fost începutul lupteĭ pentru Libertate; plugul a trecut peste ósele Grecilorŭ, şi sîngele lorŭ nutreşte semănăturile, o singură cruce înegrită de timpŭ e monumentul ce îlŭ arătŭ locuitori cari aŭ fost martorĭ întîmplărilorŭ de atuncĭ. Simbol al paceĭ, ea uneşte subt umbra sa pe Turcĭ, şi pe Creştinĭ, eare se odihnescŭ împreună în linişteа morţi, marele împăcĭuitor al patimilorŭ şi sfîrşit al luptelor omeneştĭ.

Am auḑit pe mulţĭ condamnîndŭ entusiasmul unuĭ Istoricŭ, care pune batalionul de la Drăgăşanĭ, în aceaşĭ linie cu batalionul Tebenilorŭ, Sparţiaţilor de la Termopile, şi gardaĭ Împărătéscă de la Vaterlo. Cu tóte acestea suntŭ de părerea luĭ, trebue să facă cine-va uă comparaţie relativă; tre-

bue să judece că uă mică oştire rĕŭ armată, streină de tot felulŭ de tactică, şi avînd a se lupta, în contra uneĭ mulţumi de ḑece orĭ maĭ mare, e tot atîtŭ demnă de laudă ca şi acelle faĭmóse batalione, care în fine n'aŭ făcut altŭ, de cîtŭ a muri pînă la unulŭ ca şi ceĭ de la Drăgăşanĭ. Grecia le este datóre onórea întreprinderiĭ; celle din urmă strigărĭ alle lorŭ, aŭ mişcat munţiĭ Epiruluĭ şi inima luĭ Boţari, şi aŭ făcut să nască soldaţĭ din fie care stinca. — Dar ómeni înţelegŭ anevoe, şi rîdŭ bucurosŭ de întreprinderĭ, al cărora sfîrşit li se pare himericŭ: numaĭ spiritul, Libertăţi urméḑă un punctŭ luminosŭ prin mulţimea anevoinţelorŭ; numaĭ el singurŭ inspiră curajul, a semăna fără a culege; şi aceĭ care morŭ pentru libertatea uneĭ Naţiunĭ suntŭ demnĭ a trăi în memcria naţinnilorŭ.

Puţin maĭ 'nainte de vallea unde odihnescŭ jertfele ómenilor, de marginea uuuĭ pod, ne oprirăm la vederea uneĭ jertfe a natureĭ saŭ maĭ bine a întîmplăreĭ: acesta era uu copil ca de ḑece anĭ, născut fără mîĭnĭ; mila ce el înspira era amestecată de grózǎ: în locul umeruluĭ drept, avea un deget de forma degetuluĭ cel mare al mîini, şi se sluja de dînsul cu o iuţélă deosebită. Îĭ aruncarăm un sfanţă care îl luă cu gura: apoĭ plecându'şĭ puţin capul, îl aruncă dupâ deget; întinḑînd piciorul apucă pîĭnea ce îĭ deterăm şi fară cea maĭ mică greutate o adusse la gură. In posiţia ce avea atuncĭ, şi după furia cu care muşca din pîine,

semăna maĭ mult o hiară sălbatică saŭ o pasăre carnivoră, de cît ființă cuvîntatóre. În staturĭ unde mijlócele iert a avea instituturĭ pentru assemenea ómenĭ nedreptățițĭ de natură, acest nenorocit 'şĭ ar ține viața învățînd vre-un meşteşug potrivit facultăților ce iĭ maĭ rămîn; dar, acolo undn se afla era în pericol a muri de fóme şi de frigŭ, daca săteni dinprejur nu ar fi îngrijit de hrana luĭ.

În aceiaşĭ ḑi sosirăm la Ocnele marĭ [1]) unde fuseserăm priimițĭ şi tratațĭ ca nişte marĭ prințĭ, mulțumită D. Oteteleşanu care ținea acelle ocne, şi cu care uitasem să spuiŭ că venisserăm pînă acolo. Doă ḑille am întrebuințat a visita locurile şi munți din prejur: pe vîrful lor se vădŭ doă micĭ schiturĭ: uuul făcut de spătarul Mihaĭ Cantacozino, şi numit Titireciŭ, spre mulțumire că, în timpul fugiĭ salle în Transilvania, pe la 1677 s'a ascuns cîte-va ḑille în acelle pădurĭ; şi a scăpat de satelițiĭ ce Duca Vodă pornise după dînsul, şi pentru că luaseră sfîrşit nenorocirile familiĭ salle; iar cellŭ l'alt schit mult maĭ noŭ s'a clădit de un călugăr al căruia nume nu l'amŭ găsit.

Ión Ghica încântat atît de maniera cît şi de frumusețea cămărăşiți ĭ-a făcut pe ascuns portretul. E de prisos să laud talentul pictoruluĭ; vă spuiŭ numaĭ că, după ce mĭ-a arătat portretul ḑicîndumĭ că este femea cămăraşuluĭ, pe care o vedém în tot césul, m'am încredințat că amicul meŭ este un ma-

[1]) Ocrele marĭ la Rimnicu Vîlci.

re politic, un bun mathematic, un bun mineralog, în sfîrşit că este or ce alt afară de pictor.

După acésta, ca să nu lăsăm nimic nevădut, ne coborîrăm în ocnă care e de o adîncime ca de 30 stînjinĭ[1]) se audisse că guvernul avea de gînd să ne o dea drept lăcaş, cu prilejul unuĭ complot chimeric, şi îmĭ aduc aminte că, acéstâ idee era atît de întemeiată, în cît mulţĭ care nu mă văduseră pe afară, se miraŭ cînd mă întîlnéŭ, şi în mirarea lor avéŭ un aer care părea a dice: ce păcat că nu sinteţĭ acolo! Aşa nu vrurăm să perdem ocasia de a face cunoştinţa uneĭ mine atît de tristă pentru ceĭ care o lăcuesc, şi atît de profitabilă pentru D. Oteteleşanu care o esploată.

Dupe acésta ne adunarăm în formă de tribunal ca să cercetăm reclamaţia unuĭ ciocănaşŭ care se plîngea că l'a lăsat femeea sa; făcînd tóte protestaţiile de buna sa purtare în timpul uneĭ scurte căsătoriĭ, concidea deicînd că trebue să se îndatorese femea a veni să lăcuiască cu dînsul. Dar ce vină îţĭ găseşte? îl întrebarăm? — Nicĭ o vină alta de cît că nu mă maĭ va, şi că s'a împlinit sorocul: dar ce soroc? pentru că, să vedeţĭ D-vóstră, noĭ ne luasserăm cu învoială să trăim împreună doĭ anĭ, şi, de ne o plăcea, să maĭ trăim; acum pentru că eĭ nu'ĭ maĭ place, dice că s'a împlinit sorocu; — dar eŭ ştiŭ bine că maĭ este o lună, şi am făcut cu dîn-

[1]) Pînă atuncĭ mina nu era sistematică şi te coboraĭ într'însa cu frîngia.

sa cheltuelĭ de care trebue să mă despăguebescŭ. — Preotuluĭ care va cununatŭ spusu'ĭ-aţĭ învoiala? — Ba nu, pentru că, să vedeţĭ D-v. nu ne-a cununat *nicĭ un preot, numaĭ* după ce am făcut vorba între noĭ Ilinca s'a mutat a cassă la mine.

O assemenea demoralisaţie saŭ furialism, în mijlocul munţilor, şi la ómenĭ care n'aŭ nicĭ o idee de *Furie*, ne-aŭ făcut să ne gândim mult la starea civilisaţieĭ nóstre; dar acésta nu fu singura distracţie ce avurăm acolo. Între mici foncţionarĭ ce veniră să se închine înaintea D. O. era unul înbrăcat boereşte, şi dupe aerul sĕŭ de mîndrie părea a se socoti maĭ presus de cît toţĭ ceĭ lalţĭ: întrebînd despre dînsul aflarăm că se numeşte Banul Nicolae, şi că mîndria luĭ nu este neîntemeiată, căcĭ este, saŭ a fost aprópe să fie *ban mare*; împrejurarea urmédă ast-fel: el avea amiciţie cu un beilicciŭ turc; protectorul acestuĭ turc, ajutat de desele revoluţiĭ ale saraiuluĭ, deveni vizir, şi protejatul mare hasnatar; atuncĭ Nicolae al nostru mergînd cu unt şi cu miere la Constantinopol, rugă pe amicul săŭ să facă ceva pentru dînsul, şi acesta îl recomandă bucuros mareluĭ Vizir. Nicolae dar se învrednici a săruta póla aceluĭ înalt foncţionar, care, în consideraţia favorituluĭ săŭ îl întrébă ce post este maĭ mare în ţară. Domn respunse Nicolae; ştiŭ disse vizirul, dar Domn nu pociŭ să te facŭ căcĭ cel de acum este sprijinitŭ de maĭ multe puterĭ; spune'mĭ însă dupe Domn cine este maĭ mare la voĭ? — Mitro-

politul. — Mitropolit să fiĭ, *bre*! — Să mă erţĭ înălţimea ta, Dar acesta este un rang bisericesc şi trebue să fie cineva călugăr şi să trécă prin tóte treptele; apoĭ să fie consacrat de Patriarhŭ. — Nu strică nimic: trimiţ eŭ la Patriarhŭ să le facă tóte acestea într'o ḑi. — Dar acésta ar fi înprotiva religiĭ nóstre. — Spune dar rangul mirenesc cel maĭ mare. — Acestŭ rang este *Ban*. — Eĭ bine: Ban să fiĭ! Atuncĭ porunci de aduseră un Caftan de postavŭ roşu cu care îmbrăcă pe Niculae: apoĭ iĭ dete o scrissóre de recomandaţie către Prinţu: Caragea. Sosind în Bucureştĭ N. adusse scrisóre la Prinţul care, după citirea eĭ prin dragoman, iĭ propuse să'l facă Serdar şi Vătaf de plaiŭ: dar el răspunse că nu póte priimi nimic maĭ jos de Bănie. În ḑadar iaŭ dat să înţelégă că acésta este înprotiva legilor ţeriĭ, că e peste putinţă. Nicolae nu se îndupleca. Aşa, Domnul supărînduse ordonă să'l aşeḑe într'o căruţă de *poştie*, ş'il porni la o Monăstire; iar viziruluĭ iĭ răspunse că recomandatul sĕŭ este un hain şi nemulţumitor către Înalta Pórtă, pentru care s'a şi pedepsit.

Sunt 190 de anĭ de cînd într'o séră de tómnă ploiósă şi frigurósă, treĭ călăreţĭ urmaţĭ fie-care de cîte o slugă intraŭ în strîmtórea acestor stîncĭ: pătrunşĭ de plóe pînă la óse, şi sfăşiind cu pintinĭ cóstele obosiţilor armăssarĭ; eĭ aruncaŭ în urmăle câutăturĭ speriate, se păréŭ a fugi de o mare primejdie. Sosindŭ la locul unde este aḑĭ Mina, o luară în stîn-

ga pe muche şi se înfundară în dessimea cea maĭ întunecată a pădureĭ. Să ne oprim aicĭ, ḑisse unul dintr'înşi care se părea maĭ în vîrstă: caiĭ nu sînt în stare să ne maĭ ducă, al meŭ a căḑut de tot; apoĭ pe ast întuneric ne cunoscând bine drumurile póte să cădem în vre o prapastie. — Prea bine, respunse cel maĭ june; eŭ însă nu sunt liniştit pênă nu vom pune picorul pe hotarul Transilvanieĭ; îmĭ e témă în totŭ minutul să n'auḑ nmbletul sateliţilor luĭ *Duca*, dar în sfîrşit nu putem face alt fel. Atuncĭ descălecară toţĭ şi legînd caiĭ de copacĭ să trîntiră pe iarbă, cu capetele rezimate de buturugĭ, şi înfăşuraţĭ în gebele ce le slujaŭ de mantale. — E frig aicĭ, ḑisse cel maĭ june, — şi căpătiiul meŭ nu e nicĭ de cum móle adăogă cel de al doilea. — Căpătiiul tăŭ Matheĭ este maĭ móle de cît acela ce îl avu la Znagov nenorocitul nostru tată, răspunse cel maĭ mare, şi ţie George trebue săţĭ fie mult maĭ cald de cît în temniţa luĭ Gr. Ghica, saŭ în acea care ne pregătea cîinele de Duca. În adevăr fraţilor, cînd mă gîndesc la relele ce a suferit familia nóstră pene dreptate, îmĭ vinne să creḑ că este o ursită care gonesce neîncetat pe unele familiĭ. — Asta póte să fie, ḑisse Matheiŭ, dar când veĭ cerceta maĭ de aprópe, găseştĭ că unele le păţim pe dreptate; tatăl nostru care a fost om bun şi drept a făcut ţăreĭ un reŭ cum nu putea cel maĭ mare vrăjmaş: 'ĭ-a dat un domn care a

lăsat'o în sappă de lemn; care a intrigat chiar în potriva tată-seŭ şi 'l-a defăĭmat ca să'l scóţă din Domnie, şi care a plătit făcătoruluĭ seŭ de bine cu mórte. Fratele nostru Drăgicĭ, mijloci assemenea pentru un alt tâlhar, şi plata iĭ fu tot aceeaşĭ; în sfîrşit nelegiuitul Duca este dator Domnia iar unuia din familia nóstră, şi de aceea noĭ acum fugim în ţĕrĭ streine şi ne ascundem în pustietăţĭ ca nişte făcătorĭ de relle.

În ast-fel de convorbire petrecură aceĭ treĭ ómenĭ o nópte turburată, deschiḑênd urechea la or ce sgomot, şi ascultînd cu bătae de inimă şópta vêntuluĭ p'între frunse.

Âncă nu se luminasse de ḑioă şi eĭ eraŭ călărĭ pe potecile celle maĭ ascunse ale munţilor. Norocirea iĭ ajută astă-dată şi ajunseră la hotar, de unde intrară în Transilvania. Dupe câtŭ-va timp, sórta familieĭ lor şi a ţĕreĭ luă o façă zîmbitóre, subt Domnia luĭ Şerban II, şi spătarul Mihaĭ Cantacozino, ce se întorsese cu fraţi seĭ, zidi schitul Thitireciŭ, în locul unde aŭ petrecut nóptea în vremea nevoeĭ.

Dupe o şedere de doĕ ḑille într'un loc unde ne aflam fórte bine, şi unde am fi putut zăbovi maĭ mult, plecarăm într'un dupe prînḑ, şi petrecând nóptea în oraşul Râmnicul-Vîlci, a doa ḑi ne pornirăm la Monastirĭ, dupe ce ne luarăm adio de la D. Oteteleşanu cu care veniserăm până acolo, de la caléşca d-sale, de la dulceţile d-sale, în

fine, de la tóte bunurile care fac viaţa materială, pentru care făcuserăm un drum de ocol, ce trebue să fi obosit pe cititor maĭ mult de cât pe noĭ.

COZIA.

Ca la treĭ ore departe de Rîmnic pe un braţ de pămînt ce din pólele Carpaţilor se întinde d'asupra Oltuluĭ, este zidită Cozia. Ca operă de Architectură, monastirea acésta nu diferă întru nimic de cele maĭ multe. Numaĭ numele fondatoruluĭ deșteptă niște suvenirĭ mărețe nutrite încă de sgomotul valurilor, care udŭ înaltele ziduri, și se închin în trécăt ţĕrîni eroilor. De cea altă parte a rîuluĭ, un șir de munţĭ acoperiţĭ de arburĭ, forméḑă monăstiriĭ o statornică barieră, care o apără despre răsărit, și opreşte raḑele sóreluĭ de a turbura fără timp repaosul părinţilor. Oltul în măreţele luĭ capriţiĭ aci desfăşura cu fală undele salle, aci strecurînduse ca un șarpe printre doĕ stîncĭ, ce se par a se împreuna ca să'ĭ închiḑă drumul, îșĭ resbună prin urlete sălbatece de strîmtorirea ce suferă, și spărgêndusă cu furie de petrósele lor temeliĭ, pare a le amenința că, ajutat de timp, va surpa o dată culmea și trufia lor.

În cea dântêiĭ intrare, la ușa Bisserici este un

tron de pétră, și Vulturul cu doĕ capete ţine d'asupra'ĭ coróna Regală. În acel tron spunŭ că se odihnea Mircea, care se află picturat în întru biserici, june încă, dupe cum era cînd a fundato [1]. Statura luĭ e de mijloc, chipul blînd și voĭos, ochiĭ marĭ și albastri, pĕrul castaniŭ blond și buclat. O parte din îmbrăcămintea luĭ e vechiul costum al cavalerilor cruciaţĭ; veșmînt scurt și spată, călţunĭ și culţĭ, la genuchĭ are cusuţĭ în fir vulturĭ cu doĕ capete, pe désupra pórtă mantie roșie cu mărginară de aur, și pe cap o coroană. Valorosul domn este înmormîntat în bisserică, în cea d'ântêiĭ intrare; doĕ marĭ pietre acoper mormêntul. Inscripţiunea uneĭa a început a se sterge, în cât abia poţĭ decifra câteva cuvinte și numele Mircea, iar pe cea l'altă se citescŭ deslușit aceste cuvinte: «*Aicĭ odihnesce Maĭca Teofana călugăriţa, cu fiesa Dómna Deorica și fiul seŭ Nicolae vodă, lét 1425.*» Descoperire neașteptată și plăcută! familia luĭ Mihaiŭ Vitézul în acelașŭ mormînt cu bătrînul Mircea. De și o istorie ḑice că Dómna Florica a murit în sclavie la Hanul Tătăresc, căruia se trimesesse în dar de Sigismund Batori în urma bătălieĭ de la Goroslo, dar se vede că saŭ Mihaiŭ însușĭ a reușit s'o scape cu promissiunĭ trimise Hanuluĭ prin deputaţiĭ seĭ, saŭ că Radul Șerban I[iu], mostenitorul tronuluĭ și boeriĭ ţeriĭ, aŭ liberat'o cu dare de banĭ, creḑênd că este o desonóre generalĕ să se afle în mâĭnele

1) La 1386.

Tătarilor familia unuĭ astfel de omŭ. Cât pentru maĭca luĭ, Teodora, pe care în anul 1599, în timpul cutedătóreĭ espedițiĭ în Transilvania o trimisesse spre siguranță la Cozia, este de credut că, amărîtă de mórtea durerósă și timpurie a fiuluĭ sĕŭ, dupe care ea maĭ trăi doĭ anĭ, a înbrățișat viața călugăréscă, și s'a înmormîntat acolo lîngă un Principe de aceiașĭ familie și valoros ca și fiul sĕŭ.

Aci se păstrédă assemenea comemorarea aceluĭ principe religios amic al Sfîntuluĭ Nifon și cel maĭ fanatic fundator de bissericĭ. Am vĕdut cu părere de reŭ că, pentru o monastire cu venit de 4 saŭ 5,000,000 leĭ, Cozia nu era îndestul de bine ținută; picăturĭ de plóie 'șĭ aŭ lăsat urmele pe păreți camerilor celor maĭ bune, și lumina dileĭ spera să intre curînd în biserică prin locurile celle maĭ oprite. Părintele Ipolit, Economul, care după cunoștințile sale ni s'a părut demn de postul ce ocupă, ne spuse că aceasta nu este culpa egumenilor din diferite timpurĭ, și spre dovadă ne încredință că uni dintrînși aŭ murit săracĭ ca *Aristid cel Drept*. Aceasta însă nu oprea bani monastireĭ de a se chieltui, căcĭ părinți egumenĭ, spre a se ține în posturile lor eraŭ nevoițĭ adesea-orĭ să dea sume marĭ la unile persóne.« — Întrebarăm de ce cuvioși părințĭ nu'șĭ daŭ demisia din egumenie, când li se cerea să întrebuințede reŭ venitul Bisserici? dar o assemenea abnegație de sine se păru ca un lucru peste putință părinteluĭ Ipolit;

şi ca să ne încredinţese că ast-fel merg lucrurile lumiĭ ne ḑisse cu cea maĭ profundă umilinţă: »Veţĭ vedea D-vóstră şi celle-l-alte monastirĭ, dar credeţĭ că, daca la noĭ pică, la Bistriţă plouă.» Nemulţumiţĭ de acéstă raţiune, eram să respundem prin maĭ multe moralităţĭ, când ne aruncarăm o chiĭ la un aruncător de apă plin de ceĭ maĭ frumoşĭ păstrăvĭ, care jucând şi sărind se părea că protestaŭ în contra imprudintelor nóstre cuvinte. Acéstă vedere ne pătrunse pînă în sufflet, opri nemulţumirea pe busele murmurătorilor, şi împăcă spiritul nostru cu starea lucrurilor de acum.

Dupe un prînḑ de acelea ce nu se şterg uşor din memorie, ne aruncarăm într'o luntre, însoţiţĭ de un june călugăr, şi trecurăm pe malul din drépta ca să visităm un metoch al Cozii numit Ovedenia, ce se află pe cósta munteluĭ în dessimea pădureĭ. Dupe ce mergĭ cât-va pe marginea rîuluĭ, te suĭ pe un fel de galerie tăiată în piatră, care negreşit face parte din drumul Romanilor; apoĭ o scară cu câte-va trepte iarăşĭ de piatră facilitésă suirea pe o măréţă teraţă, spînḑurată ca printr'un farmec d'asupra abisuluĭ. Aci sunt stîncele ce privite din foişorul monastireĭ se par a se împreuna ca să oprescă Oltul. La spatele teraţeĭ, pe culmea munteluĭ să věd rămăşiţele uneĭ zidirĭ ce se numeşte Turnul luĭ Traian, loc de observare demn de aceĭ ómenĭ în care tóte eraŭ marĭ, virtuţĭ ca şi crime.

Ca să vorbim ce-va cu călugărul ce ne insoţea îl întrebarăm ce mână puternică a făcul acel drum? — Traian, ne respunse el, — pînă aicĭ fórte bine, dar noĭ adăogarăm, şi in ce timp? În timpul când se bătea cu Mircea. — Dar Mircea a trăit cu o mie de anĭ maĭ în urmă! — Acésta nu face nimic, Dumneḑeŭ a putut să înviese pe Traian.

Aci părintele ne lăsă fără cuvênt, căcĭ de şi se vedea uşurel in istorie, dar era bine întemeiat în credinţă, şi in contra minunilor noĭ nu ne puteam pune. Adevĕrat, ar fi frumos lucru să învieze câţĭ-va domnitorĭ cariĭ aŭ fost apărătoriĭ naţiuneĭ, dar ia închipuiţivĕ pe Ţepeş şi alţĭ assemenea luĭ, eşind din pământ ca să ne măcelăréscă; sunt încredinţat că ne-ar socoti oamenĭ fără de gust, şi că n'ar lăssà să se pearḑă ast-fel datinile strămoşeştĭ. Ne trebui maĭ mult de o oră pînă să ajungem la Ovedenia, mic schit, lăcuit de vre o ḑece călugărĭ şi fundat de Mitropolitul Barlaam pe la anul 1675 în timpul domnieĭ luĭ Duca Vodă. Părinţi, în buna lor voinţă de a ne arăta tot ce aŭ maĭ interessant, ne duseră la doĕ chiliuţĭ făcute în piatră, care, în termine bisericeştĭ se numesc peşterĭ: una din elle încă neterminată, se lucreaḑă cu chieltuiala unuĭ boer din Rîmnic. Am făcut observaţie părinţilor că, cu 600 de leĭ ce ḑiceaŭ că s'aŭ chieltuit la dînsa putea acel boier să facă 5 s'aŭ 6 camere, când în chilia de piatră abia te poţĭ învîrti. Dar opinia părinţilor era cu

totul contrarie; eĭ consideraŭ scobitura în piatră ca cea maĭ completă probă de cuvioşie, şi cel maĭ mare serviciŭ ce póte cine-va să facă luĭ Dumnedeŭ. Cu un cuvênt, un om care face o peşteră, or cum ar fi trăit în lumea acésta, este sigur că va fi mîntuit în cea viitóre. Aceste cuvinte semănaŭ ḑisse ca să ne îndemne şi pe noĭ la assemenea faptă; dar din nefericire ne lipseaŭ şi mijlóce şi voinţa de a pune în lucrare îndemnul. Ca să nu fim însă creḑuţĭ de ereticĭ dideram ce-va părinţilor ca să ne comemorese. — »Aveţĭ şi ce-va morţĭ? ne întrebară. — Avem, dar pentru că aŭ murit de mult iaŭ commemorat alţĭ preoţĭ. — Asta nu face nimic: noĭ aicĭ n'avem nicĭ o treabă şi putem să ne rugăm pentru dînşi.»

Acum era tîrḑiŭ ca să maĭ perdem timpul în vorbe; luarăm dar bine-cuvîntarea părinţilor promiţîndu-le a cugeta maĭ serios la fondarea uneĭ peşterĭ, şi ne întorserăm la Monastire.

Zioa începuse a se ascunde dupe munţi de la apus, maĭ luminând încă puţin culmele cele din faţă. Apropierea sereĭ da obiectelor colore fantastice, şi deştepta nenumeratele vocĭ ale singurătăţiĭ. Otărîţĭ a pleca a doua-ḑi de la Cozia, ne maĭ suirăm odată în foişorul ce dă asupra Oltuluĭ: de acolo preumblarăm căutătura nóstră pe deşertele'ĭ ţěrmurĭ, şi îndeplinind lipsa talentuluĭ cu entusiasmul pentru gloria naţională, plătirăm un tribut de

launde meritate valorosuluĭ Mircea, prin poesia intitulată: umbra luĭ Mircea saŭ o séră la Cozia.

MONASTIREA DINTR'UN LEMN.

Mulţumiţĭ de buna petrecere de la Cozia, ne pornirăm de acolo în disposiţiile celle maĭ bune, şi întorcîndu-ne prin Rîmnic luarăm drumul monastireĭ Dintr'un lemn, care este în depărtare ca la doĕ poştiĭ de la cea d'ântêĭ mănăstire. Depărtându-ne de oraş şi lăsând Oltul în stînga nóstră, perspectiva lua altă faţă: Acum n'aveam a maĭ vedea nicĭ munţĭ înalţĭ nicĭ ape măreţe. Rîurĭ multe, dar micĭ, care curg în deosebite direcţiĭ, care, aci se împreună, aci se despart şi se întîlnesc iară ca să intre de o dată în rîul cel mare. Délurĭ în proporţia apelor dar împodobite de crîngurĭ frumóse, în sfîrşit tóte micĭ dar tóte cochete şi elegante. Iată ce întîlneştĭ de la Cozia până la monastirea Dintr'un lemn aşeḑată assemenea în marginea unuĭ deal.

Ca să luăm lucrurile pe rînd, trebue maĭ ântêĭ să vorbim de tradiţia ce se păstréḑă asupra zidireĭ acesteĭ mănăstirĭ.

Cu vre o treĭ-ḑecĭ anĭ înainte de a se zidi bisserica, un cioban îşĭ avea stîna în locul acela pe

cósta délului. Într'o nópte i se înfăţişă în vis Maïca Mîntuitoruluï, poruncindu'ï să tae stejarul cel mare ce era lîngă stînă. Cobanul însă nu socotì de cuviinţă a se ostenì să essecute porunca: dar vissul se repetă în maï multe rîndurï, ameninţându'l cu pedepse care îl făcură să se arate ascultător; abia lovì de câte-va orï cu securea, şi copăciul ce era sec căḑu. În mijlocul luï se găssì o icónă pe care ciobanul o aduse la bisserica satuluï; dar nóptea, aceiaşï viḑi-une i se arătă poruncindu'ï să facă bisserică în locul unde a fost copacïul; ducênduse la acel loc găsì ïarăşï icóna ce dispăruse din bisserică. Atuncï ajutat de tovarăşii seï, ciobanul făcu o bissericuţă de lemn ce se vede încă pe dél din susul Mănăstireï; pe rădăcina ştejaruluï este zidit oltarul, şi multe minunï s'au făcut atuncï de către icóna acea.

Maï în jos de bisserica de lemn este un alt stejar vechiŭ, nepot al celuï tăiat, fiind că se trage din rădăcinele luï: acesta assemenea face minunï întocmaï ca răposatul unchiul seŭ; între altele este una de care stariţa şi celle l'alte maïcï ne-aŭ încredinţat: elle spun dar, că, în timpul ocupaţii Turceştï, pe la 1822, unul d'intre eï, avînd trebuinţă de lemne, a voit să'şï facă provisie din copaciul cel sfînt. În zadar i s'a ḑis că acésta este o nelegiuire grozavă, turcul, care nu'şï aducea aminte să i se fi citit în *Coran* assemenea lucrărï s'apucă de tăiat; dar la cea dintîi lovitură toporul îï sărì din mîïnï, şi el căḑu mort. Căpetenia Musulmanilor, ca

să rĕsbune nenorocirea mortuluĭ, îndatoră pe Maĭcĭ de'l plătiră cu treĭ sute leĭ, căcĭ, de şi eră bine încredinţat că nu 'l-aŭ tăiat elle, dar ḑicea că ast-fel o cere dreptatea fiind că copaciul este al monastireĭ.

Cel puţin de acéstă minune nu ne puturăm îndoi, căcĭ tóte maicelle ţinéŭ minte că aŭ plătit banĭ.

La sosirea nóstră acolo, găsirăm patru dame Craĭovence, care făcuseră sfîntul pelerinagĭu pentru deosebite pricinĭ. Am avut plăcerea a le însoţi la visita ce aŭ dat minunatuluĭ ştejar, din care, cu multă devoţie, aŭ rupt câte-va frunḑe, s'aŭ închinat, le aŭ sărutat, şi le-a băgat în sîn.

Matheĭ Bassarab, prinţ religios, ca ceĭ maĭ mulţĭ din timpi vechĭ, auḑind de aflarea icóneĭ de care vorbirăm, fondă pe la 1640, în pólele déluluĭ, în josul bisericiĭ De lemn, o frumóssă bisserică in care se vede că icóna a priimit să fie mutată. Devoţia credincioşilor, şi maĭ ales a femeilor credincióse, a împodobit cu cerceĭ de smaranduri, coleturĭ şi diaféme scumpe, acéstă veche icónă, îmbrăcată peste tot în argint de Logofătul C. Câmpinénul.

Înlăuntrul Bissericiĭ în drépta, se vede un mormînt a căruia inscripţie abia se citeşte: pe piatră, la cap, este săpată o cunună, în ca vulturul, şi de amîndouĕ părţile côte un heruvim: Acest mormînt este al familieĭ talle vitéḑule Şerban, prinţ demn a te odihnì în sfîntul lăcaşŭ zidit de Mateĭ Bassarab; timpul şi ómeni 'ţĭ-aŭ lipsit pentru liberarea

nóstră! dar Români îţĭ vor fi tot-deauna recunoscătorĭ pentru bunelle talle cugetărĭ, tu ştiaĭ că luminele şi învăţătura, vrăjmaşĭ aĭ tiranieĭ, sunt prietenĭ şi reaḑem aĭ prinţilor celor bunĭ. Ocolit de învăţaţĭ streinĭ, onorînd şi încurajînd pe aĭ ţĕreĭ talle, întroducênd artele şi întemeind scólle pentru educaţia publică, tu aĭ vrut să formeḑĭ cetăţenĭ, şi aĭ fost din micul numĕr de prinţĭ începătorĭ aĭ civilisaţieĭ şi fala noródelor. Odihneşte în pace măréţă umbră, ocolită ca de atîtea diademe de suvenirele faptelor talle; şi, când bolta Bissericiĭ resună de gloria Dumneḑeireĭ, când credincioşiĭ îşĭ fac rugăciunea în limba părinţilor noştri, când înţelegem accea ce vrem, şi accea ce ḑicem, gîndeşte atuncea cu mulţumire că numele teŭ ne va fi totdé-una scump, pe câtă vreme vom fi românĭ şi vom avea o limbă.

Monastirea are un aer de vesselie, şi se ţine în starea cea maĭ bună, în curăţenia cea maĭ plăcută. Acésta face onóre stareţeĭ de acum, şi dovedeşte că femeile aŭ pentru îngrijirea casnică un dar deossebit, la care bărbaţi saŭ nu vor, saŭ nu pot a ajunge. Acolo locuesc vre o nouĕ-ḑecĭ de maicĭ, şi eŭ nu îndemn pe nimenĭ să le visitese, de voeşte a'şĭ mîntui sufletul, multe din ele sunt june, multe âncŏ copile, cari nu ştiŭ nicĭ cum, nicĭ pentru ce se află acolo.

Ar fi de trebuinţă să ridice cine-va glassul înprotiva nedreptuluĭ obiceiŭ de a închina la sluj-

ba luĭ Dumnedeŭ nişte fiinţe a cărora judecată încă slabă, nicĭ ştiŭ preţuì mărimea îndatoririlor, nicĭ póte avea libertatea alegeriĭ; cu cât maĭ ales de vom dice că multe sunt silite de părinţiĭ lor să înbrăţişese acéstă viaţa! Oare pentru greşalele ce pot face şi păcatele în care pot cădea, cine trebue să respundă, elle, s'aŭ părinţiĭ? Când în ochiĭ acoperiţĭ de vălul fecorieĭ arde focul dorinţelor, când sub rassa călugăréscă bate o inimă ferbinte, óre sunt elle de osîndit daca, în loc de rugăciunĭ sfinte, de cugetărĭ cereştĭ, duc la oltar suspinurĭ înecate şi patime ossîndite? A fi priimite acolo femeile care desgustate de lume şi de nenorocirĭ îşĭ aleg asilul acesta ca liman de scăpare, saŭ acelea ce aŭ o aplecare hotărîtă pentru viéţa din monastirĭ, nimic mai bun; pentru acea s'au indestrat de fondatorii lor cu dărĭ şi veniturĭ; dar ca un tată, spre a'şĭ împuţina chieltuelile, spre a scăpa de grijille înzestrăreĭ, să sacrifice pe una din fiĭcele salle ca să norocéscă pe alta, acésta mi se pare a păcătuì de o potrivă înaintea ómenilor şi înaintea luĭ Dumnedeŭ. Multe nenorocirĭ, ca să nu dic crime, s'aŭ întîmplat din pricina acestuĭ necreştinesc obiceiŭ.

Un boer bătrân cu care vorbiam despre aceste lucrurĭ, îmĭ dete un manuscris în care citiiŭ următórea nuvelă, ce mi se păru a merita să fie cunoscută, şi pe care o inseraiŭ aicĭ, modificánd puţin stilul manuscrisuluĭ ce era anevoe de înţeles.

XXIX

Fragmentŭ dintr'o nuvelă intitulată călugăriță.

Acésta era în timpul Domnieĭ fericítuluĭ, saŭ ca să ḑic maĭ bine, a nenorocituluĭ Prinț Costantin Brăncovénul, pe care 'l-am cunoscut în viață și 'l-am plîns dupe mórte.

Să ne aducem puțin aminte de puterea familieĭ luĭ, de nenumăratele luĭ bogățiĭ, de dulcețile uneĭ lungĭ viețĭ pline de desfătărĭ, și vom mărturisi că sórta nu putea face nimic maĭ mult pentru un Cris-modernŭ. Apoĭ să ne întórcem cu gîndul în capitala Sultanilor la létul 1714: să vedem un bătrîn cu o fisonomie măréță, cu barba lungă, cu părul alb, ce îĭ cădéŭ în plete pe umerĭ, înaintînd către locul osîndeĭ, ocolit de fii și de nepoți seĭ; să vedem capetele acelor copiĭ căḑînd cîte unul unul înaintea bătrînuluĭ, și săngele lor stropind haĭnele nenorocituluĭ tată, martur desnădějduit al sfîrșituluĭ lor; să'l vedem în minutul morțiĭ, aruncînd o durerósă privire asupra celuĭ din urmă copil care 'ĭ maĭ rămăssese, înbrățișîndu'l cea din urmă înbrățișare, și întinḑînd capul la satîrul gélatuluĭ; să le vedem acestea, și vom ḑice cu un filosof: «Nu ferici pe nimenĭ înaintea sfîrșituluĭ! Dar curagiul cu care știu a muri, și statornicia ce avu în religia sa, fură demne de un vechiŭ creștin și spălară o crimă. [1])

*) Se ḑice că C. Brîncovénul a fost unul din pricinuitori morți unchiuluĭ seŭ Șerban II.

XXX

Familia Corbenilor era una din cele maĭ însemnate subt Domnia acestuĭ Prinț, și soția mareluĭ logofăt Corbénu, pe lîngă o bunătete naturală, avea acea aplecare la facerĭ de bine, care o dobîndise în soțietatea prințesselor Brăncovence; pentru bisericĭ maĭ ales, nicĭ un sacrificiŭ nu i se părea mare, și tótă părerea de reŭ iĭ era că nu póte să închine la Monastirĭ atâtea moșiĭ cîte ar fi dorit. Locul de întîlnire al călugărițelor din tóte părțile era cassa sa, sigure fiind că vor găssi acolo tot ajutorul și înlesnirele de care ar avea trebuință.

Doĕ fete și un băiat compuneaŭ acéstă familie; fata cea maĭ mare, Elena, în vîrstă de 17 anĭ, era nu numaĭ frumósă, nu numaĭ că moștenise calitățile sufleteștĭ ale mumeĭ, dar se afla încă înpodobită cu învățătura câtă se putea dobîndi pe acele vremĭ. Mulțĭ junĭ s'ar fi socotit norocițĭ să o ia de soție; dar atuncĭ ḑestrea nu era cea d'ântêĭ condiție a căsătorieĭ, și eĭ ar fi vrut maĭ ântêĭ să se încredințese de pot fi plăcuțĭ; lucru cam anevoe într'o epocă când adunările eraŭ rare, și când fetele departe de închinăcĭunele cele viclene și interesate ale bărbaților, n'aveaŭ altă soțietate de cât a mumelor saŭ a tovarășelor de copilărie.

Apoĭ cum prin tóte acestea greutățĭ, junele Leurdénu găssi prilej a face pe Elena să gîndéscă la dînsul, acesta este secretul amoruluĭ, și îl cunosc toțĭ aceia care aŭ iubit vre o dată: el nu era maĭ frumos de cât ceĭ lalțĭ junĭ, dar se deosebea din

mulţimea lor prin nişte sentimente romantice şi un caracter cavaleresc, darurĭ de o potrivă preţuite de femeĭ, cel d'ântêiĭ pentru cĕ răspunde la viaţa lor de ilusiĭ, şi cel de al doilea pentru că, femeille neputînd dobîndi singure gloria, iubesc chiar umbra eĭ, în aceia care o aŭ, saŭ care se par vrednicĭ a o avea; şi junele amores se purtasse ca un brav în bătălia din 21 August 1690, bătălie în care românii câştigară o biruinţă strălucită asupra nemţilor.

Apoĭ afară de aceste cuvinte, poate că Leurdénul avea facultatea a ĭubi maĭ mult decôt alţi; póte că pătrunderea femeiască descoperisse în el o inimă tînără şi neprefăcută. Adevărat, în adunărĭ el nicĭ odată nu pomenea numele Eleneĭ. ba încă se părea a cerca un fel de supărare şi mânie când audea pe alţi numĕrând frumusseţele eĭ; dar pentru acel ce s'ar fi interesat să'ĭ afle secretul, chiar purtarea acésta ar fi fost o dovadă. Or cum ar fi ânsĕ, Elena audisse vorbind de dînsul; îl vĕduse de côte-va orĭ călare în parada domnéscă, ba chĭar în cassa părinţilor seĭ, unde însoţea côte odată pe tatăl săŭ la dille de visită, şi atôta a fost destul ca să'l judece demn de iubirea sa.

Înţelegerea lor se urma de maĭ multă vreme, şi acum hotărîseră ca el să trimiţă pe tatăl seŭ a o cere formal în căsătorie: tóte se puseseră la cale pentru acésta, când o întîmplare neprevĕdută le strică planul, cel puţin pentru côteva vreme.

XXXII

Doĭ ómenĭ însemnațĭ în istoria lumeĭ, atrăgeaŭ atuncĭ interesul și atenția; unul general mare, și răsboĭnic viteas, până la nesocotință, destoinic de întreprinderile celle maĭ îndrăsnețe, natură de fer, fără slăbiciunĭ și fără de preget, deștepta acel interes ce'l inspiră gloria în nenorocire. Cel-alt, viteas și înțelept tot de odată; care smuigea în silă dupe ochi supușilor seĭ vălul superstițieĭ și al neștiințeĭ; care prin despotismul cel maĭ absolut civilisa o nație sĕlbatică, însufla un interes obștesc, și essaltă spiritele acelora care vedeaŭ într'însul un liberator al creștinătățeĭ. Româniĭ ar fi putut profita de ocasia ce se înfățișa; dar caracterul cel nehotărît al Prințuluĭ Brâncovénul și împrotivirea unor boerĭ bătrînĭ, zădărnicíră tóte speranțele.

Resboiul se declarasse între Russia și Pórta Otomană, din pricina unuĭ Rege odată puternic, care, disposând maĭ 'nainte de maĭ multe corróne ajunsese acum să aștepte pe a sa de la mărinimia uneĭ puterĭ streine: oștirile ruseștĭ se coboraŭ despre Nord, și ura și neunirea domnea între prințiĭ Românĭ.

În astă stare a lucrurilor, bĕtrânul Corbeanul plecă la Moldova, însărcinat cu o misie taĭnică și tot în acea vreme muma Eleniĭ căḍu într'o bólă grea, din care toțĭ aĭ seĭ perdusseră speranța d'a o putea scăpa: ea avea puțină încredere în doctoriele omenescĭ, și prin urmare doctori seĭ ceĭ maĭ favorițĭ eraŭ călugărițele care îĭ încunjuraŭ patul

ḑiòa şi nóptea. Elle îĭ aduceaŭ tóte ajutórele sufletescĭ ce le era prin putinţă, o încredinţa că faptele eĭ celle bune îĭ vor dobîndi sănătatea, şi îĭ daŭ despre acésta maĭ multe esemple de bóle primejdióse tămăduite prin credinţă; cuvinte negreşit mîngîitóre şi drepte, căcĭ nimic nu este cu neputinţă la Dumneḑeul puterilor, care când va îşĭ întinde mână şi ne opreşte pe marginea mormîntuluĭ. Dar elle îĭ maĭ spuseră, că mulţĭ ş'aŭ câştigat tămăduirea închinând călugărieĭ côte unul din copii lor, saŭ pe singurul copil ce aŭ avut, şi sfîrşiră păvăţuindu-o a face assemenea.

Nimic nu putea fi maĭ potrivit cu dispoziţiile religióse ale bolnaveĭ; spiritul eĭ cel slăbit de suferinţele timpuluĭ, văḑu în acéstă idee cea din urmă ancora de scăpare. Sórta căḑu pe Elena, care, dupe starea inimeĭ eĭ, nicĭ dorea o assemenea onóre, nicĭ era demnă de dînsa; dar jurămîntul se făcusse, şi sacrificiul trebuia să se împlinéscă.

Bóla începuse a merge spre bine, şi Logofătu. Corbeanu se întorsese de la Moldova. Acésta era timpul dorit de amoresĭ. Dar vaĭ! durerea trebuia să fie cu atôt maĭ mare cu côt era maĭ neaşteptată. Nu fu cu greŭ DómneĭCorbenci să înduplece pe bărbatul seŭ la ceea ce hotărîse în lipsă'ĭ

De şi el nu era atîta de stăpînit de fanatismul religieĭ, dar vedea în înpuţinarea copiilor un imjloc pe a asigura moştenitoruluĭ săŭ o avere maĭ însemnată, şi a scăpa de o însestrare ce din

ḑi în se apropia. Acum trebuiră să spue fiĭceĭ lor cea ce i se gătește: sîrmana copilă nu știa încă nimic de hotărîrea părinților, ea se afla gîndind tot-de-una la iubitul eĭ, și închipuindu-șĭ ḑioa aceia când va îmbrăca hainele de mirésă, și când unirea lor se va consfinți de bine-cuvîntarea părinților: «Fata mea, îĭ ḑise tatăl saŭ într'o diminéță, știĭ că maică-ta a fost bolnavă, dar ceia ce nu știĭ este că, pentru dobîndirea sănătăți a făgăduit să te închine călugărieĭ, și . . . Abia cuvîntul de călugărie isbi urechiele feti, și gălbenéla ce îĭ acoperi obrasul, ridică tată seŭ curagiul de a urma. Desnădăjduirea se zugrăvi în ochi săĭ, suspinurile o înecară, și lacrămile făcêndu'șĭ loc începură a curge în șiróe ferbințĭ. »Trebue să fiĭ mîndră de asemenea cinste, urmă mumă-sa, în care zelul pentru religie îneca simțirea natureĭ: ce sunt plăcerile lumeĭ pe lîngă plăcerea de a servi luĭ Dumneḑeŭ; eŭ cînd eram jună, m'aș fi lepădat bucuros de lume, daca părinții ce mă aveaŭ numaĭ pe mine m'ar fi îngăduit. Știĭ tu ce noroc poțĭ să aĭ și de o să 'nemereștĭ un bărbat cum trebue. Apoĭ, grijile căsniciei, bóle de copiĭ, și alte; numaĭ în monastirĭ póte cine-va să scape de ele, îmĭ aduc aminte de grosăviile de maĭ 'nainte, de nenorocirile atôtor familiĭ care s'aŭ risipit prin țĕrĭ depărtate, pentru că uniĭ bărbațĭ țineaŭ cu un Domn iar alțiĭ cu altul, care, daca biruia, trebuia toțĭ vrăjmași luĭ să

scape cu fuga, și mĕ îngrosesc cînd gîndesc că acele vremĭ pot să se întórcă pentru copii meĭ.

Un șir de asemenea cuvinte eșiră din gura D-ni Corbenci, ca să facă pe fiĭca sa să înțeleagă folosul și trebuința uneĭ viețĭ liniștite; dar acésta era ca cum ar fi cîntat la urechile unuĭ surd; fata vedea cu un ochiŭ de tot deosebit perspectiva viețeĭ: în locul grijilor casnice o fericire fără sfîrșit, în locul bólelor sănătatea; în locul neînțelegerilor o unire neturburată. Cât pentru espatrierĭ, nu puteaŭ să se maĭ întîmple, căcĭ bărbatul seŭ trebuia să ție tot-deauna cu partea cea maĭ dréptă, cu domnul cel maĭ puternic. Ea cădu la pieiórele părinților, și îĭ rugă cu celle maĭ pătrundĕtóre cuvinte să'șĭ schimbe hotărîrea: Ea vru a mărturisi că iubeşte, dar frica îĭ opri pe buse taĭna ce era gata a'ĭ scăpa:“ Eĭ bine îĭ disse tată-săŭ, dute numaĭ să vedĭ cum e pe acolo, să petrecĭ cîtă-va vreme, și de nu te veĭ putea obicĭnui ne vom maĭ gîndi.»

Nenorocita n'avu curajul a se împrotivi maĭ mult, și mumă-sa îĭ vesti că trebue să se gătéscă că a doa di să plece împreună.

Nicĭ o altă idee de mîntuire nu se înfățișa Eleni; numaĭ supunerea putea să'ĭ foloséscă; vorbele cele din urmă ale tată-săŭ îĭ maĭ sprijinea óre cum nădejdea. Dar maĭ înainte de tóte vru să vadă pe iubitul seŭ, și să se consulte cu dînsul.

Nicĭ odată nu s'a socotit el atît ne norocit ca

în séra aceia cînd Elena îl înștiință că îl aștéptă singură în grădina sa. Pînă atuncĭ tóte întîlnirile lor se urmaseră de faţă cu doica cea bătrînă care o crescuse, și tóte favórele ce dobîndise el pînă acum se mărginisseră în a'ĭ săruta mâna, lucru prea puţin dupe părerea mea, dar care el îl preţuia maĭ mult decît or ce ar fi putut câștica de la alte femeĭ.

Acésta însă nu îl opri de a'șĭ face mulţimĭ de închipuirĭ plăcute pe care urmarea Eleni le adeverea óre-cum. În bucuria luĭ el fu aprópe să îmbrăţișése pe sluga care îĭ curăţa hainile, sărută căţelul pe care îl bătea altă dată, și îl strînse în braţe încât era aprópe să'l sugrume; acum se credea la sfîrșitul dorinţelor, și cu cea maĭ adîncă mulţumire ḑicea în sine: iată cum sunt femeile! nicĭ o rugăcinne, nicĭ o dovadă de dragoste nu le scóte din hotărîrea lor, or ce greutate le sperie, or ce sacrificiŭ li se pare peste putinţă; dar când nicĭ gândeștĭ, ideile lor se schimbă și tot li se pare lesne; póte că elle socotesc că un bine nădĕjduit este maĭ preţios, saŭ póte vor să arate că elle nu se înduplec decât de sineșĭ, și că noĭ suntem niște sclavĭ care trebue să așteptăm buna lor voinţă: orĭ cum, eŭ sunt un om fórte norocit. Nu că dor până acum mĕ îndoiam de iubirea eĭ, dar maĭ mult e tot-d'auna maĭ mult, și mĕ asigură în contra temereĭ ce am câte odată că póte să mĭ-o ia altul: să vedem câte ore sunt: afurisite ore . . . maĭ am

ânco câte-va . . . Dar sĕ încep a mĕ găti,—până să mĕ îmbrac, până să ajung, sosește și ora: părinții săĭ nu șed prea mult séra . . . .

Puțin dupe acésta un om se strecură în grădina părinților Eleniĭ, pe la un loc ascuns; se vîrî subt o boltă de frunḑe, și aci aștептă; aștептă multă vreme, căcĭ în nerăbdarea luĭ venise cu doĕ ore înaintea celeĭ hotărite; în sfîrșit vĕḑu în întuneric un veșmînt alb, și Elena intră subt boltă: »sunt douĕ ore de când te aștept,» șopti el. Dar fără să'ĭ respunḑă la cuvintele acestea, «am venit, îĭ ḑisse ea plêngînd să te maĭ vĕḑŭ odată, mâine mĕ duc la monastire. — »Ce vorbe sunt astea, vreĭ să glumeștĭ dar nu, mi se pare că plângĭ. . . » Se apropie de dînsa, îĭ luă mâînile, îĭ vĕḑu lacrămile »Pentru Dumneḑeŭ! spune'mĭ curînd, spune'mĭ fără zăbavă de ce plîngĭ? ce s'a întîmplat? cine a putut să te mihnéscă?» . . . . . fata îĭ povesti hotărîrea părinților, împrotivirea ce a opus, și neisbutirea sa. El o ascultă în tăcere, o furtună se formă în inima sa: «Nu, tu nu mĕ iubeștĭ, strigă el fără să se gîndească că póte îl aude cine-va; tu nu maĭ iubit nicĭ odată, singură aĭ cerut'o acésta de la părinții teĭ, saŭ cel puțin nu te-aĭ împrotivit îndestul: aĭ vrut să scapĭ de mine: trebuia să le spuĭ că nu eștĭ liberă, că mĕ iubeștĭ, și că n'aŭ dreptul să'mĭ ridice viața.» — »Ar fi fost maĭ reŭ; tu nu cunoștĭ pe mumă-mea, și câtă putere aŭ călugărițele assupră'ĭ: elle aŭ pus'o la

cale.» — »Călugăriţele? o să le omor pe tóte; dar daca mĕ iubeştĭ, nu trebue să te ducĭ, să fugim în césul acesta.» — Nicĭ odată în câtă vreme îmĭ maĭ remâne nădejde: tată-meŭ mĭ-a făgăduit să mĕ aducă înapoĭ.» — »A acum vĕḑ cât te costă să trăeştĭ fără mine; acum cunosc dragostea ta; bine, dute, o să auḑĭ de mine, poate că o să mă plîngĭ, dar atuncea o să fie prea târziŭ« .... Fata acum plângea cu amar. »Eŭ nădĕjduĭam să găsescŭ la tine mînghîere, ḑicea, şi tu îmĭ îndoïeştĭ durerea ...» Elŭ îşĭ cunoscu greşeala, caḑŭ în genuchĭ şi cerŭ ertare ..... »Eleno, Eleno! unde este Elena?» strigă mumă-sa care se deşteptase şi o câuta. »Mĕ ducŭ, ḑisse fata tremurîndŭ, şi vrîndŭ să alerge la glassul ce o striga. Atuncĭ ellŭ se sculă, o apucă în braţe cu furie, cu desperare; buzele lorŭ se întîlniră, într'un lungŭ sărutat părură aşĭ vorbi sufletile; frunzele se înfiorară de plăcere, şi cuvêntul *pentru tot d'auna*, cuvênt al ilusieĭ şi al amoruluĭ, fu cel din urmă care eşi din gurele lor.

Peste câtă-va vreme dupe aceasta, maĭ mulţĭ junĭ se aflaŭ adunaţĭ la cassa unuïa din tr'înşi, şi vorbeaŭ de noutăţile ḑileĭ, şi de împrejurările vremeĭ de atuncĭ, care se păreaŭ a pregăti o altă sórtă pentru Românĭ; doĭ ómenĭ însemnaţĭ ereaŭ sugetul convorbireĭ, şi atrageaŭ interesul şi atenţia generală; unul general mare şi resboĭnicŭ viteaz, inspira acel interesŭ ce simte cineva pentru gloria nenorocită; cellŭ l'alt, tot d'odată vitéz şi înţeleptŭ, care smulgea, în-

șilă dupe ochĭ supușilorŭ seĭ vălut superstițieĭ și al neștiințieĭ, care prin despotismul cel maĭ absolut civilisase o nație sălbatică și formase un imperiu puternicŭ, inspira un entusiasm general, și ridica spiritile acelora care vedéŭ într'însul un isbăvitorŭ al Creștinătățiĭ. Toțĭ, vedeaŭ un folosŭ însemnat pentru țéră în alianța Prințuluĭ Brancoveanu cu Petru cel mare, dar caracterul cel nehotărît al Prințuluĭ și împotrivirea unorŭ Boerĭ bătrînĭ inspira óre care temere. »Păcat că nu e și Leurdeanu între noĭ ḑisse unul; sînt sigur că el ar găssi cu cale sĕ ne unim cu Carol XII, favoritul sĕŭ.» — «Am băgat de seamă respunse altul că de la o vreme s'a făcut într'însul o schimbare deosibită; de unde era glumețŭ și vesel, acum este seriosŭ și posomorîtŭ: abĭa îĭ scoțĭ vorba din gură, și se supĕră de orĭ ce; apoĭ îșĭ petrece viața la vînătóre; lucru ce nu'l obicĭnuĭa; Dumnezeŭ să mĕ certe, dar crezŭ că este amorezat; tu Cupărescule; care iĭ eștĭ amicŭ maĭ intim, aĭ putea să ne spuĭ ceva.» — »Ba zăŭ nu știŭ nimicŭ, el are o natură afurisită, îșĭ păstrésă secretul numaĭ pentru dînsul.» »Și prea bine face, strigară maĭ mulțĭ riḑêndŭ: cândŭ și le-ar spune aĭ bate toba, cum facĭ și pentru ale tale; cândŭ ereaĭ amorezat de fata Corbeanuluĭ nu te consultaĭ cu toată lumea ce trebuea să facĭ?» — »Bine că sunteţĭ voĭ maĭ bunĭ; mărturisescŭ că Elena îmĭ plăcea, darŭ acuma s'a isprăvitŭ tot, săraca fată vor s'o călugărească cu sila, și am auḑit

că stariţa care este o femee foarte aspră o maltratésă neputindŭ s'o induplece; o ţine inchisă într'o chilie intunecósă, şi o sperie totŭ d'auna cu Iadul şi cu dracii, in cót este aproape să'şi piardă mintea; adevărat mumă-sa spune in lume că singură a cerut să meargă la Mŏnăstire, că se mulţumeşte prea mult... Darŭ cine o crede?» — Uşa se deschisse, şi Leurdeanu intră; el spusse că s'a intors de la vînătóre.

A doua slujbă a nopţii *saŭ priveghere* luase sfîrşit şi celle din urmă făclii se stinseră in biserica schituluĭ,... Mulţimea călugăriţelorŭ se împraştia în toate părţile pe la chilii; lungimea veşmintelor şi lungile rasse ce se tîraŭ, pe iarbă inaltă a curţilorŭ mŏnăstiri care părea a se mişca sub passurile unor fantome. da acesteĭ scene o faţă fioroasă şi mormêntală; luminĭ se vědură aprinse pe rindŭ în toate odăile, darŭ peste puţinŭ se stinseră toate, şi tăcerea şi intunericul rămase singure; un vînt rece sufla despre apus, şi glassul cobitor al uneĭ cucuvae răssuna din vreme în vreme in turnul clopotniţeĭ, şi se prelungea din vale in vale; atuncĭ o luntre se deslipi de cea l'altă parte a lacului, se apropiă fără sgomotŭ de mŏnăstire, şi un om din doĭ ce eraŭ într'însa, se îndreptă spre o chilie aşeḍată aproape de locul mormintelorŭ.

În minutul acella stariţa făcea o revisie de nópte, ca să se incredinţese daca s'aŭ culcat tóte maicille: apropiinduse de acel locŭ i se păru că

aude vorbindŭ, apoĭ vĕḑu eşindŭ un bărbat însoţit de o jună călugăriţă; vru să strige, darŭ eĭ o văḑură; o mînă puternică iĭ astupă gura, și o tiri în silă pină la luntre.

Aci ca să nu pótă chema ajutorŭ, o băgară în lăuntru și hotărîră să o lasse pre cel lalt mal

Dar abĭa braţul ce o ţinea o lassă ca să apuce lopata, și ea văḑênduse slobodă, vru să sae pe mal, să cheme ajutorŭ. Luntrea pe nesimţite se depărtase puţin, eleșteul era adîncŭ, — ea căḑu in lăuntru și nu se maĭ vĕḑu.

A doua ḑi era o turburare deosebită în Mŏnăstire: stariţa și o călugăriţă lipseaŭ, și nimiuĭ nu puteaŭ spune ce s'aŭ făcut, tóte cercetările remaserĕ fŏră ispravă; in orașŭ Vornicul Leurdeanu era fórte ingrijit pentru fiul sĕŭ, care de câte-va ḑille nu se știa ce s'a maĭ făcut.

Peste câţĭ-va anĭ dupĕ această intémplare o trăssurĕ cu caĭ de poştie se opri puţin în dreptul Mŏnăstiri; în lăuntru era un bărbat cu o femeĭe și o copilă ca de 6 anĭ. Dupĕ ce se odihniră puţinŭ: «să plecăm maĭ curîndŭ, ḑisse femeia; acest locŭ îmĭ aduce aminte o întîmplare nenorocită, la care așĭ vrea să nu maĭ gândescŭ; apoĭ adăogă, neteḑêndŭ părul cel castaniŭ al juneĭ copile, cel puţin întêmplarea mea e o invăţătură care o scapă de assemenea sórtă.

XLII

BISTRITA.

Dupe o şedere de o ḑi şi o noapte plecîndŭ de la Monăstirea dintr'un lemn, şi vizitîndŭ în trécăt un alt schit de maicĭ ce se chĭamă Surpatele[1]) sosirăm pe la amiaḑ la monastirea Bistriţa.

Barbu Craiovescu, Banul Craiovi, şi fratele seŭ Vornicul Pîrvu, începură zidirea acesteĭ Bisserice în timpul Domnieĭ luĭ Mircea cel reŭ la anul 1512. Dar siliţĭ de cruḑimile luĭ, eĭ fugiră în Turcia, şi abia o putură isprăvi, dupe întoarcerea lorŭ, cândŭ cu ostirea adunată de peste Oltŭ, goniră pe Tiran. Banul Barbu vrăşmaş neînpăcat al tutulor Prinţilorŭ ce se alegea fără voia luĭ, gonì assemenea şi pe Vladŭ al XIII, care se orînduise domnŭ de înnalta Poartă; dar în sfîrşit fu şi el ucis de un Capiciu-Bassa turcŭ ce venise în ţéră, sub cuvênt ca să'l aşeḑe pe tronŭ la anul 1524, luîndŭ domnia Radu al XII, care se afla opritŭ

[1]) Surpatele sĕ despart de monăstirea dintr'un lemnŭ numaĭ printr'-uă gîrliţă; Acest Schit aşeḑat p'un dealŭ şi ocolit de un crîngŭ s'a c'ădit pe la anul 1591 de către Stefan al II surdu fratele luĭ Mihaĭu viteazul, Prinţul Blîndŭ dar necapabil şi din marele număr de domnitori, neînsemnaţĭ care slujescŭ numaĭ dredt date chronologice la repedele cursal intimplărilor omeneştĭ.

la Constanstinopolŭ; făcu Banu al Craioviĭ pe Vornicu Pîrvu, fratele Barbuluĭ, şi dupe dînsul Moise I-iŭ îĭ dete de soţie pe sora-sa, vrândŭ să aibă maĭ de aproape puternica familie a Pîrvuleştilorŭ, care eră groaza mai multor Prinţĭ; darŭ rudenia acésta nu fu destulă ca să sprijinéscă pe Moise înpotriva furtuni ce cruḑimea luĭ ridicasse assupră'ĭ, şi Banul Pîrvul, dinpreună cu Moise, căḑură în bătălia, care acesta avu cu Vlad IV, orănduitul din partea Porţi. Amîndoĭ fraţĭ Pîrvuleştĭ, cum şi Moise Vodă, sunt îngropaţĭ în Biserica Bistriţi. Pîrvuleştĭ sunt şi zugrăviţĭ în costum boerescŭ, anteriŭ şi giubeá, meşĭ cu papucĭ, şi la cap legătură turcéscă.

Se vede că Egumeni dupe vremĭ aĭ acestiĭ Monastirĭ, mîndri de vechimea locuinţi lorŭ, n'aŭ găsit alt mijlocŭ să încredinţeze despre acésta pe călătorĭ, de cătŭ lăsândŭ Biserica şi împrejmuirile eĭ să caḑă în ruine. La cea d'ântêiŭ vedere mĭ-am adusŭ aminte de cuvintele economuluĭ de la Cozia: »La noĭ pica dar la Bistriţa *plouă;*« Tot e trist şi derăpânat în lăuntru, tot e vechiŭ, şi ne îngrijat pe din afară. Îngrijitorul de acum avêndŭ un respect deosibit pentru antichităţĭ, n'a găsit cu cale să se atingă cu vreo înoire nelegiuită de sfintele chiliĭ, dar pe de altă parte urmândŭ înţelepciuneĭ omeneştĭ, a zidit pentru sine afară din Monăstire o pereche casse îndestul de lumeştĭ dar minunate pentru odihnă. Ceĭ-l'alţĭ călugărĭ, supuşĭ

la ploae și la frigŭ, locuescŭ în chiliĭ neînvelite, și sufer tot ce trebue să sufere cine-va ca să se învrednicéscă a ajunge mucenicŭ. Nu sunt de locŭ la îndoială că în lumea ceai-laltă vorŭ fi fericiţĭ, căci într'acésta sunt îndestul de reŭ.

Dupe odaia ce ne o deteră de lăcuinţă, ne făcurăm o închipuire jalnică de prânḑul ce ni se gătea, și astă dată nu furăm înșelaţĭ. Ca să ne mîngiiemŭ, hotărîrăm a visita pe pusnicul ce locuește în munte în susul monăstireĭ; un părinte bătrîn ne sluji de călăuză. — Ne trebuĭ maĭ mult de un cés pînă să ajungem, poteca era strîmptă, înnainte și în dreapta prăpăstiĭ, în vale rîul ce pórtă numele monăstiri, înpotrivă stîncĭ ripóse și góle, și în stînga peștera în care intrarăm pe brîncĭ ca într'o viḑuine, cu toate că în lăuntru e destul de largă. Fieşte care dintre noĭ ţinea câte o făclie, aprinsă, și înaintea tutulorŭ mergea bătrînul pusnicŭ ce ne eșisse spre întêmpinare.

Dupe ce înaintarăm cât-va, el se opri, și întinḑêndŭ mîĭnile ne arătă cu un fel de mîndrie, întunecósa și umeda sa locuinţă, și mulţimea liliecilorŭ înaripaţilorŭ seĭ tovarășĭ, care speriaţĭ de lumină vîjia în toate părţile pe la ochiĭ noştriĭ.

Acestŭ omŭ fără a fi mut s'a supusŭ de sine la o tăcere vecĭnică. Este câtă va vreme de cândŭ nişte tîlharĭ a intrat la dînsul. Şi socotindŭ că póte se află acum acolo averile Monastiri, cu felurĭ de casne l'aŭ silit să vorbească; dar tóte aŭ

fostŭ în zadarŭ. Însfîrşitŭ perḑêndŭ nădejdea de a afla ceva, în necasul lorŭ, 'l-aŭ aruncat în prăpastie.

Dar saŭ minune, dupe cum spun părinţi, saŭ întêmplare, dupe cum arŭ ḑice un necredinciosŭ, elŭ rĕmase atîrnat de un copaciŭ; a două ḑi îl găsiră în aceaşĭ posiţie şi cu multă greutate îl traseră în susŭ.

În lăuntru peşteri sunt douĕ micĭ altare în faţa prăpăsteĭ, allŭ cărora pusnicul e singurul slujitorŭ. Nu ştiŭ de ce, până să nu vĕḑŭ pe acel omŭ alŭ Munteluĭ, îmĭ făcém o altă idee de un pusnicŭ. Nu îmĭ aducŭ aminte bine, ca ce idee îmĭ făceamŭ: destul numaĭ că un pusnicŭ, mi se pare o fiinţă care nu sémănă într'u nimicŭ cu ceĭ l'alţĭ muritorĭ, un ce nematerialŭ, care se pierde din naintea ochilorŭ saŭ un felŭ de sĕlbatecŭ ce ese din despicătura uneĭ stîncĭ, şi se pierde într'alta, călare pe un urs, înblînḑitŭ de dînsul.

Îmĭ închipuiam că trebue să'l prindemŭ cu vînătórea; dar cândŭ îl vĕḑuĭ că îşĭ plécă capul şi salutésă; cândŭ îlŭ pipăiĭ şi înţeleseiŭ că este de carne şi de óse; era aproape săstrigŭ: nu, acesta nu este pusnicul! întocmaĭ ca acea damă de provincie care mergîndŭ la Paris să vaḑă pe D-nu Balzac, pe care dupe romanţurile luĭ şi'l închipuia un june galben ca lămîia şi elegant ca crinul, subţire să'l tragĭ pîn inel, şi slabŭ să caḑă de o suflare, unŭ ce delicat care nicĭ mănîncă, nicĭ bea, apoĭ văḑîndŭ în locul acestuĭ idealŭ unŭ omŭ grassŭ şi

grosŭ, rumen și rotundŭ, care gustă diminéța nu știŭ câte biftecurĭ, a ḑis în uĭmirea sa:« Nu, acesta nu poate să fie Balzac.

BISTRITA.

(Încheere.)

Coborîndu-ne de la peșteră, însoțițĭ de uetul Bistriți ce curgea în vale, luarăm o potecă ce duce la Arnota, mică biserică, spre miază-nópte, așeḑată la o înălțime de douĕ orĭ maĭ sus de cât peș tera; de și Arnota se vede din curtea Monastiriĭ; dar îndată ce începĭ a sui, desinica păduriĭ, și înălțimea vechilor stejarĭ, îțĭ astupă vederea. Nimic nu îțĭ spune că te aĭ apropiat, decît lătratul câĭnilor ce te presimt, și vestesc părinților că le vine o visită.

Ne mirarăm de iuțeala cu care suia călugărul nostru, căruia mulțimea anilor trebuia să'ĭ fi slăbit puterile, dar care nu se arăta nicĭ-de cum obosit, în vreme ce noĭ avurăm trebuință să ne odihnim în multe rîndurĭ; iată ce e deprinderea.—Pe muchia déluluĭ, afară de zidurile Arnoti, este un foișor de lemn, păreții căruia sunt acoperițĭ cu numele fiă-căruia visitator credincios care a avut răbdare să se sue acolo. Între alte nume citirăm,

pe al uneĭ dame cunoscute, și un fel de aforisim scris de aceiașĭ mînă, împotriva bătrînelor cochete care se joçŭ cu liniștea familieĭ lor, și'șĭ fac o proprietate din bărbațiĭ altora; lucru ce ne fac să credem că d-eĭ se afla atuncĭ în minute de jalusie, și că avea să se plîngă de vre o necredință casnică.

Din acelŭ foisorŭ vederea se întinde în depărtare peste munțĭ și câmpiĭ, până aprópe de Rîmnicŭ. În drépta maĭ josŭ este peșterea pusniculuĭ, și în vale Bistrița. Mare trebue să fi fostŭ anevoiința cu care se făcea aceste zidirĭ la ast-felŭ de înălțimĭ; dar se vede că greutatea biruită, era unul din meritele religioase ale vremilorŭ de atuncĭ. Apoĭ aceste Monăstirĭ pe înălțimea munțilorŭ, eraŭ ca niște cetățĭ care slujeaŭ de asilŭ libertățĭ la imprejurărĭ grele. Treĭ călugărĭ alcătuescŭ toată populația Arnoteĭ. — Această biserică are un venit de 100,000, leĭ și cu toate acestea nu știŭ de a cuĭ pricină, călugărĭ sunt silițĭ să cerșetorésca prin sate, pentru ținerea viețeĭ lorŭ, și a candeleĭ care arde neîncetat la mormêntul D-luĭ M. Bassarab, mormêntŭ frumosŭ, care despăgubește cu mulțumire pe călătorŭ de osteneala ce 'șĭ dă ca să'l visitese.

Acest monument este de marmură albă, redicat de pămênt ca de patru palme și lungŭ ca de 4 picióre. Pe dînsul este săpat în reliefŭ armura Prințuiuĭ și a țereĭ, tunurĭ și steagurĭ.

Am zăbovit maĭ multe césurĭ în lăuntru bi-

sericiĭ, șeḑêndŭ pe piatra mormêntuluĭ, și vorbindŭ de virtuţile unuĭ Prinţŭ cu inima nobilă, care știindŭ a birui, a preferatŭ totŭ d'auna bunurile păciĭ care destoĭnicŭ a dobîndi numele de concherantŭ, a alesŭ pe acella de legiuitorŭ și civilisatorŭ allŭ naţii salle. Generosŭ către vrăjmașiĭ săĭ, și dreptŭ către toţĭ, poate să ḑică cuĭ-va că el n'a făcut altă greșeală, de cât acea de a trăit prea mult. Bătrîneţile luĭ 'l-aŭ făcut să caḑă subt înfluinţa unorŭ ministri necinstiţĭ și nevrednici, care 'ĭ-aŭ întunecat gloria și 'ĭ-aŭ amărît celle din urmă zille ale vieţeĭ.

Bătrînul Prinţŭ este zugrăvit în Biserică în faţa mormêntuluĭ; elŭ pórtă anteriŭ cu florĭ, malotea înblănită cu rîssŭ și coroană, statura luĭ este înaltă, părul albŭ și chipul bărbătescŭ. Dupe ce vĕḑurăm cu deamăruntul tot ce Arnota avea de vĕḑut ne întórserăm la Monăstire, unde sosiră în llpsa noastră și alţĭ visitatorĭ. O copiliţă ca de treĭ anĭ veselă și frumoasă, se juca pe iarbă întrebîndŭ de numele călatorilorŭ, aflarăm că este un boerŭ Craioveanŭ cu familia sa.

Înnaintea bogatuluĭ coșciugŭ în care odihnescŭ moaștele sf. Grigorie Decapolitul, vĕḑuĭ o femee îngenuchiată, care părea a se rugă cu ferbinţială; lînga dînsa era altă tênără, ce sê părea că n'are să supere pe sf. cu nicĭ uă rugăciune, cândŭ femea cea d'ântêiŭ îșĭ întoarse capul, văzuiŭ niste trăsurĭ, care îmĭ aduceaŭ aminte o perssoană ce am cunoscut altă dată.

XLIX

Dar vechea mea cunoştinţă avea un chipŭ însufleţitŭ de colorile diminéţeĭ, ochi plinĭ de focŭ şi de vioiciune, şi un ce zîmbitor în toate mişcările; acésta din protivă avea suferinţa şi gălbeneala pe chip, ochi stinşĭ şi fără espresie, şi un ce dureros în toată fiinţa. Ea se uĭtă la noĭ, apoĭ şopti un ce tovarăşi sale, apoĭ, dupe ce eşirăm din Biserică, îmĭ dete cunoştiinţă. »Suntŭ sigură, ḑisse, că nu mě maĭ cunoştĭ; dar nu pociŭ să mě mir, căcĭ ştiĭ bine cât m'am schimbatŭ.«

Se póte înţelege uĭmirea mea, cândŭ mě încredinţaiŭ că este aceaşĭ persoană, pe care cu treĭ anĭ maĭ nainte o věḑusem têněră, şi frumoasă; îmĭ aduseĭ aminte de cuvintele prooroculuĭ: »O suflare trecu şi floarea căḑu, şi pămêntul ce o purtă nu o va maĭ cunoaşte.« Treĭ anĭ aŭ fostŭ destul ca să pue o deosebire grozavă între fata de atuncĭ şi între femeia de acum.

Darŭ multe sunt durerile omuluĭ, şi adîncĭ şi amare suferinţele inimeĭ, schimbarea adusă de vreme, este o lege a natureĭ, ce 'şĭ urmează cursul fără să aĭbă în sine nimicŭ sfîrşitorŭ, căcĭ 'şĭ găseşte un felŭ de mînghiîere şi soarta obştească, dar acea pricinuită de suferinţele morale e tristă ca mórtea, şi apasă sufletul cu un sentiment durerosŭ.

Cândŭ te preumbli séra pe o livede veştedă, şi vede copaci descărcaţĭ de podóba lorŭ, şi frunzile galbene resipite de vânturĭ, în adîncimea văilorŭ, vederea acéstă deştéptă în sufletŭ ideĭ

melancolice, fără amărăciune, o reverie nedeslușită, și te gîndești, poate, la iarna vieții. Dar cândŭ primăvara o vijelie ne așteaptată ruinéză parterul, și zambilele veștejite acoper pămêntulŭ, de aĭ avut vre un fiŭ pe care l'aĭ perdut încă în légăn, vre un frate, saŭ un prieten, saŭ orĭ ce ființă iubită, care te-a lăsat fără vreme, găseștĭ o assemănare tristă între viața lorŭ, cu a acelloră plante, și zicĭ că așa piere, așa se trece tot ce e bun și frumosŭ în lumea acésta!

În puțina vreme cât maĭ zăbovirăm la Bistrița, călugări ne spuseră multe despre ticăloșia lorŭ și obiceiurile aristocratice ale părintelui Egumen, norocire că noĭ veniserăm în trăsură cu 4 caĭ, unŭ surugiŭ care striga de îțĭ lua auḑul, și cu 2 dorobanțĭ ce iĭ eream datorĭ pretinestiĭ îngrijirĭ a cârmuitoruluĭ aceluĭ județŭ. — Alt-felŭ am fi fostŭ în primejdie să mânem afară din monastire, dupe cum se urmează cu alțĭ păcătoșĭ, care vin pe josŭ și fără suită.

Dupe un adevĕrŭ trivialŭ, înnaintea luĭ Dumneḑeŭ suntem toțĭ de o potrivă, și în locașul luĭ nu este micŭ saŭ mare; dar uni din următori Apostolilorŭ, uĭtândŭ adevĕrul acesta, și cercetândŭ cu scumpătate distincțiile sociietățiĭ, te priimescŭ bine, daca veĭ fi boerŭ, și încă boerŭ mare; maĭ puținŭ bine daca veĭ fi neguțătoriŭ, iar de veĭ fi țĕran te poftescŭ afară.

Apoĭ se plîngŭ că *stăpînirea* iĭ nedreptățește,

luândŭ o parte din veniturile monastireştĭ pentru trebuinţile Statuluĭ; *stăpînirea* le-a lăsat îndestul ca să trăiască dupe cuviinţă, şi încă să facă şi ceva bunătăţĭ: să ne arăte darŭ bunătăţile care le facŭ, saŭ care le-aŭ făcut, chiar până să nu li se ia aceste veniturĭ; să ne arate fetele sărace care le-aŭ adjutat, copii săracĭ care 'ĭ-aŭ pus în şcóle; spitalele care le-aŭ întemeiat; să ni le arate acestea şi atuncĭ, vom ḑice că trebue nu numaĭ să li se lasse veniturile, darŭ încă să li se maĭ adaoge. Ceĭ d'ântîiŭ călugarĭ, cărora li s'aŭ încredinţat direcţia Monastirilorŭ, s'aŭ arătat vrednicĭ de sarcina lorŭ, şi aŭ înplinit în cuget curat dorinţa fundatoriilorŭ; darŭ alţi maĭ tîrziŭ, molipsinduse de patimile şi vanităţile care muncescŭ soţietatea, aŭ vrut să adune comorĭ, şi se înoate în aurŭ. Dumnezeescul fiul al Mariĭ era săracŭ şi smerit, iar ómeni care aŭ făcut jurămênt de sărăcie şi de smerenie, s'aŭ întrecut la bogăţiĭ, şi aŭ preumblat trufia lorŭ în mijlocul obşti. Ştiŭ că sunt la acéstă escepţie vrednice de cinste, darŭ aşĭ dori să fie încă maĭ multe, pentru interesul uneĭ credinţe care slăbeşte din ḑi în ḑi, care nu s'a întinsŭ atîtŭ de cât prin morala sea cea desăvîrşită, prin abnegaţie şi iubire de omenire, şi al căria întemeitorŭ, ḑicea ucenicilorŭ sĕĭ: »Celŭ d'ântêuĭ dintre voĭ să fie cellŭ din urmă.«

LII

POLOVRACI.

Cu tóte că Monăstirea Polovracilorŭ, nu este din celle însemnate ale miciĭ Valahiĭ, dar posiţia eĭ şi frumósa peşteră de stalactiţĭ ce se află acolo, o facŭ vrednică de băgare de sémă, Ea este aşeḑată pe o întinsă câmpie, între 2 stîncĭ; care încep două şirurĭ de munţĭ, şi ale cărora cóste cenuşiĭ şi volcanice, se vĕd de departe; între ele în vale curge rîul Olteţul, care printr'un felŭ de urletŭ sălbatecŭ, dovedeşte rudenia ce are cu Oltul. Biserica este pe malul din dreapta, are curţĭ de zid şi vre o 5—6 chiliĭ, care slujescŭ de locuinţă unuĭ grosŭ arendaşŭ. Nicĭ un călugărŭ nu se află acollo affară de preotul orînduit pentru slujba biserici.

Această mică Monastire s'a fondat pe la anul 1640 de jupan *Danciu Părăeanu*, şi Stan Marele Postelnicŭ.

Aceştĭ boerĭ eraŭ din numerul acelorŭ ce se ridicaseră asupra luĭ Leon I. sub comanda Aghi Mateĭ Basarabŭ. Norociţĭ în bătălia de la satul Ungureni, eĭ se biruiră la Persicenĭ, şi îşĭ găsiră scăparea în Monastirea Tismani, de unde fugiră în Transilvania. Apoĭ pe la anul 1633, se întoarseră

cu şeful lorŭ care era chemat de dorinţa obştească, şi cinstiţĭ de dînsul cu posturĭ marĭ, luară o mare parte la biruinţa luĭ Radu XI şi asupra luĭ Vasilie Arnăutul, Domnul Moldavieĭ.

Puţină vreme ne trebui ca să ne îndestulăm de vederea Bisericiĭ; lucru cel maĭ însemnat ce găsirăm într'însa, fu un mormînt, pe piatra căruia este săpată o girlandă, în ea o mână care ţine o sabie, şi de desubt cuvintele: »*Andreĭ Scoreĭ*«.

Dupĕ cercetările ce făcurăm în vechile hârtiĭ ale Monastirĭ, aflarăm că acest *Scoreĭ* trăia pe la anul 1690; că era fiŭ al unuĭ cioban, şi în copilaria sa păzea oile părinteştĭ, în poalele munteluĭ Vîlcan, unde se află şi astăzĭ stâna familieĭ sale, ocupată de ciobani din acelaşŭ, neamŭ. La anul 1687, cândŭ Şerban al II se gătea, prin alianţa sa cu Iónŭ şi Petru ţarŭ alŭ Rusieĭ, a scutura jugul Turcilorŭ, şi aduna pe taină oştirea în munţiĭ de peste Oltŭ: tenărul Scorei, intră ca voluntar în slujba luĭ. Şerban, şi ajunse şi prin destoinicia sa la rangul de căpitan. Despre acésta putem fi înşine chezaşĭ, căcĭ am petrecut o nópte în stîna familieĭ luĭ Scorchi, şi am bĕut acolo cel maĭ dulce lapte;

Cea d'ântêiŭ grije dupe sosirea nóstră acolo, ne fu să visităm peşterea de Stalaetiţĭ, ce este într'una din stîncile de care am vorbit Eşindŭ din curtea biserici, pe o portiţă spre miază noapte, apucarăm pe malul Olteţuluĭ pe sub stînca din dreapta: acum trebui dupe o espre-

sie ţărănéscă, să ne luăm inima în dinţĭ, căcĭ poteca era rîpoasă şi aşternută cu pietrişu, care la cea maĭ mică mişcare se pornea în prepastie Aci un pasŭ greşit sfîrşaşte o viaţă. Ne ţineam dar cu multă greutate de colţurile pietrelorŭ, şi chemam n adjutor pe sfinţi călătorilorŭ. În sfîrşit sosirăm la intrarea peşteriĭ; acolo aprinserăm făcliile şi intrarăm. La celle d'ântêiŭ passurĭ noĭ ne oprirăm;— ni se păru că ne aflăm într'una din acele cetăţĭ încântate, ce le a inventat imaginaţia zimbitoare a poeţilorŭ Arabĭ, ne vĕdurăm ocoliţĭ de o mulţime de figurĭ de pietre, care la lumina făcliilorŭ luaŭ o formă de figurĭ omeneştĭ.

Icĭ se vedea unŭ grup de copiĭ, ce părea a se îndeletnici la luciările vîrstiĭ lorŭ; maĭ încolo alte fiinţe care se împărtăşa de om şi de hiare, făuni saŭ cilvani, care se ascund dupe o colónă piramidală. Înaintezĭ, şi aceleaşĭ figurĭ par' că aŭ trecut înainte ca să te aştepte; unele îţĭ rîdŭ, altele cu un aer misteriosŭ, îţĭ facŭ semnŭ de tăcere. Într'un colţŭ la întunericŭ se vêdŭ 2 chipurĭ sèlbatice ca 2 tâlharĭ, care; cu armele gata, aşteptŭ pe trecătoriŭ. Împotrivă, constrastândŭ cu această scénă, o despărţire formează un alcovŭ; o femee se arată în fundŭ, şi priveşte prin dantelele uneĭ perdelĭ ce se cobóră din bolta stînceĭ, în îndoiturĭ graţioase; la un locŭ bolta se pleacă, în cât abia te stricorĭ de cea-l-altă parte; —apoĭ iar se ridică, apoĭ se întinde, şi se lărge-

şte, formând o al 2-lea peşteră, şi desfăşurândŭ o nouă priveliște.

Aci nu simţi nicĭ umezeala acea pătrunzătóre, nicĭ aerul greŭ, care te apasă în peşterea pusniculuĭ, o răcoare dulce te însoţeşte, pieptul resuflă mulţumitŭ, o uimire plăcută rĕtăceşte vederea. Varietatea boltelorŭ gotice; albeaţa şi luciul parchietuluĭ; nenumăratele statue care te înconjorĭ, grozave saŭ blânde, posomorîte saŭ zîmbitóre, dupe cum le priveştĭ de aproape saŭ de departe, la lumină saŭ întunericŭ; toate îţĭ coprindŭ cu putere simţirile, şi omul cel maĭ fără ilusiĭ, se crede transportat într'o altă lume.

Ca să lăsăm un suvenirŭ de visita nóstră, ne scriserăm numele pe o coloană, care lucea de miĭ de steliţe, ca acelea ce licurescŭ diminéţa, pe un malŭ de zăpadă. — Darŭ picătura munteluĭ, adăogîndŭ piatră peste piatră, de va şterge cu încetul acele nume; saŭ, de vorŭ maĭ rĕmâind câte-va litere, până cândŭ un alt călĕtorŭ va trece pe acollo, elle vorŭ fi pentru dînsul, ca acele simbolurĭ nedesluşite, înscrise pe monumentele unuĭ norodŭ necunoscut ce nu maĭ trăeşte.

TISMANA

(Încheere).

Iată cea maĭ veche şi maĭ măréţă din toate monastirile de peste Oltŭ. Începută de Radu II-lea Basarabŭ, la 1366, ea se sĕvârşi de fiul sĕŭ Danŭ, şi multŭ maĭ tîrziŭ se prefăcu de Neagoe Basarabŭ, în semnŭ de recunoştinţă că şĭ a găsit acolo scăparea cândŭ se afla gonit de Radu cel mare, pentru găzduirea ce didea sfîntuluĭ Nifon. Darŭ prietenul unuĭ sfîntŭ, religĭosul şi blîndul Neagoe, n'avea trebuinţă de această nenorocire ca se înoiască biserica. Orĭ cum va fi, ellŭ a statŭ unul din Prinţi ceĭ maĭ bunĭ; dar virtuţile luĭ, aŭ perit cu dînsul, şi n'aŭ adus nicĭ unŭ bine statornicŭ la naţia în care aŭ strălucit. Atâtŭ este de adevĕrat, că calităţile personale nu pot aduce nicĭ un folosŭ temeĭnicŭ, cândŭ tóte lucrările se întemeşŭ pe voinţă iar nu pe legĭ. — »Cândŭ Marcu Aurelie muri, zice *Şatobrianŭ,* Romani se readînciră în relele nĕravurĭ, cu o ast-fel de înfocare, în cât 'ĭ-ar fi luatŭ cine va de ómenĭ, care şĭ aŭ dobînditŭ de curîndŭ libertatea, eĭ însă nu scăpaseră de câtŭ de virtuţile cellorŭ din urmă stăpînitorĭ.“

Ca să zidească Tismana, Radu al II avu trebuinţă să reteze uă parte din munte. Aşedată la uă înălţime ca de 100 picioare; apărată în faţă

de uă măreaţă stîncă, ce se plécă d'asupră'ĭ, ocolită de zidirĭ vechĭ care se întindŭ pe marginea prăpăstieĭ, şi încorunată de turnurĭ, această zidire privită din vale, sémănă unul din acelle palaturĭ din veacul de mijlocŭ, una din acele cetăţĭ feudale, din care Baroni şi Cavaleri, înfrunta puterea absolută, absoluţĭ eĭ însuşiĭ în proprietăţile lorŭ.

În stînca de care pomenirăm, şi care se înalţă îngrozitoare, la spatele zidurilorŭ, este o mâncătură adâncă, un felŭ de peşteră, din care esse un izvorŭ, ce trece pe sub pămênt, prin curtea Monăstiri, se aruncă din înălţime ca un torent, şi, împreunânduse cu rîul Tismani, ce curge în vale, formezŭ împreună o gîrliţă, ce şerpueşte între 2 şirurĭ de munţĭ şi se pierde în depărtare. — Totŭ în aceiaşŭ stîncă, d'asupra peşteriĭ la o înălţime ca de 30 picioare, este o viḑuină adincă, chilie nemuritóre a sfîntuluĭ *Nicodim*, care se afla Egumen al Tismani. Călugări şi locuitori de prin prejurŭ, vorbescŭ multe despre minunele aceluĭ sântŭ; şi negreşit trebue să fi făcut, de vreme ce putea să locuiască aşa de susŭ, pe un perete de piatră fără să aĭbă aripĭ.

Un singur călugărŭ, un tĕnărŭ frate s'a deprins să se sue acolo. — L'am vĕḑut înşine agăţânduse de pietre cu unghiile ca uă pisică sĕlbatică, intrândŭ în chilie şi scoţêndŭ cenuşe din vatra sfîntuluĭ. Ceĭ l'alţĭ călugărĭ maĭ înţelepţĭ, şi maĭ puţinŭ iubitorĭ de gloria ceréscă, se mărginescŭ a

cinsti pe sfîntul în Biserică unde îşĭ are coşciugul; căcĭ trupul s'a făcut nevĕḑut într'o noapte, ḑupe ce o vedenie ameninţătoare a îndatorat pe Egumen, sĕ tae degetul sfîntuluĭ, ca se remîie dreptŭ suvenirŭ Bisericiĭ.

Aci se păstrează assemenea crucea de fierŭ a sfîntuluĭ, haĭna cu care a trecut prin focŭ, şi un patrahirŭ de o stofă bogată, ce se ḑice a fi dăruit de Mateiaşŭ, Corvin Regele Ungarieĭ.

În acéstă mŏnăstire se adunaŭ la 1820 vitejĭ pandurĭ aĭ Mehedinţuluĭ sub steagul luĭ Tudor Vladimirescul, om mărginit şi crud, dar a căruia întreprindere înnaintă cu un pas libertatea politică, dupe cum se urmează pretutindenea, unde ómeniĭ sunt siliţĭ a intra vremelniceşte în independenţa naturală; supuindu-se pre urmă la legĭ, eĭ păstrează totd'auna pomenirea slobozenieĭ lorŭ.

În vreme cândŭ ne îndeletniceam a vizita biserica şi priveam tóte amăruntele, cu acelŭ interesŭ ce'l deşteaptă unŭ monument istoricŭ, de care multă vreme aĭ auzitŭ vorbindŭ, văzurăm viind către noĭ un bătrîn, de talie scurtŭ, cu ochi cufundaţĭ în capŭ, dar viĭ şi vorbitorĭ; elŭ ne spuse că este fiŭ alŭ Imperatuluĭ Americi; ne arată câte-va decoraţiĭ de hârtie, şi ne întreabă ce face Imperatul Nicolae; de a respunsŭ la scrisorile ce i s'aŭ adresat de dînsul, şi de are de gîndŭ să declare resboiŭ. Îĭ respunserăm că toate mergŭ bine, şi Imperatul se închină cu plecăciune, şi 'lŭ rugarăm să ne spue

de cîndŭ este fiŭ de Impĕrat . . »Din vremea luĭ Capudistria, ne rĕspunse: la mórtea luĭ mĕ aflam în biserică, şi toată Grecia s'a sculat să mĕ pue pe tron, dar n'am primit «— Acestŭ nebun este unul din ceĭ maĭ fericiţĭ ce am vĕḑut vre o dată: el ţine o corespondenţă ideală cu toţĭ suveraniĭ Europi, care aŭ se pornească curîndŭ un resboiŭ obştescŭ pentru drepturile luĭ.

Îndemnaţĭ de buni părinţĭ, noĭ plecarăm să visităm un metochŭ al monastiri, zidit pe munte spre miază noapte, la o înălţime deosebită; ellŭ este făcut de sântul Nicodim, şi atâtŭ de micŭ, încât abia cincĭ saŭ şése ómenĭ pótŭ încăpea într'însul. — Părinţi de acollo ne spuseră, că în susul acesteĭ zidirĭ, la o depărtare ca de treĭ ore, pe creştetul cel maĭ înaltŭ alŭ munteluĭ, este o altă biserică făcută de acelaşŭ sântŭ, care slujea în aceaşĭ zi la câteşĭ trelle bisericĭ; întreprindere cam anevoe, şi pociŭ ḑice peste putinţă, pentru un omŭ care nu ar fi sântŭ. — Cu tótă rîvna ce aveam a nu trece nimicŭ cu vederea, dar astă dată vremea saŭ maĭ bine curajiul ne lipsi, şi ne întoarserăm iarăşĭ la Monăstire unde ne odihnirăm puţin în foişorul ce dă asupra prăpăstieĭ în faţa drumuluĭ. Séra începuse a da obiectelorŭ o culoare fantastică, dar în faţa noastră, spre răsărit o lumină rosatică vestea apropierea luniĭ; peste puţinŭ o vĕḑurăm licurindŭ ca o stea depărtată, ca o făclie care se aprinse în deasa întunecime a copacilorŭ ce aco-

per muntele. Apoĭ un globŭ ruvinosŭ, se vĕḑu legănânduse printre frunzele desfăcute de vîntŭ, şi înălţînduse puţin, aruncă o rază piezişe pe rămăşiţile uneĭ zidirĭ ce se vede pe cóstă, apoĭ d'o-dată arătânduse d'asupra stejarurilorŭ cellorŭ maĭ înalţĭ, ca pe un piedestalŭ de verdeaţă, lumină peşterea sfîntuluĭ, turnurile Monăstirĭ, potecile tainice, şi stîncelle din faţă, în vreme ce o parte a pădurĭ, rĕmasă în umbră facea să se auḑă un uet fiorosŭ, assemenea cu sbieretul depărtat al hiarilorŭ sălbatice.

Am vĕḑut de multe orĭ răsărindŭ şi apuindŭ luna, darŭ nicĭ o dată acea priveliște nu mĭ-a făcut atâta impresie. Tăcerea acesteĭ cetăţĭ unde rĕsuna o dată zgomotul armelorŭ; întinderea prostiiuluĭ, singurateca lună ce se înălţa melancholică pe câmpiile ceruluĭ, mi se parea a înota în atmosferă, ca unŭ fanalŭ aruncat pe nemărginirea océnuluĭ; tóte, umplea inima de melancolie, şi deştepta idea uneĭ vieţĭ, petrecute în singurătate în sănul natureĭ.

Pe la miezul nopţiĭ plecarăm de la Tismana, fără a ne lua ḑioa bună de la părinţĭ, care gustă în césul acela dulceţile somnuluĭ, şi îndreptarăm calea noastră spre turnul luĭ Serverŭ.

POESIĬ.

ANUL 1840.

Să stăpînim durerea care pe om supune;
Să așteptăm în-pace al soarteĭ ajutor;
Căcĭ cine ştie óre, şi cine îmĭ va spune
Cĕ o să aducă ḑioa şi anul viitor?

Mîĭne, poĭmîĭne, póte, sórele fericireĭ
Se va arăta vesel pe orizon senin:
Binele ades vine pe urmele mâhnireĭ
Şi o zîmbire dulce dup' un amar suspin.

Aşa ḑice tot omul ce 'n viitor trăeşte,
Aşa ḑicea odată copilăria mea;
Şi un an vine, trece, ş'alt an îl moşteneşte,
Şi ce nădejdĭ dă unul, acelălalt le ia.

Puţinĕ aş vrea iubite, din ḑilele'mĭ perdute,
Ḑile ce 'n vecĭnicie 'şĭ iaŭ repedele sbor;
Puţine suvenire din ele am plăcute:
A fost numaĭ 'n durere varietatea lor!

Dar pe tine, an tânăr, te văz cu mulţămire!
Pe tine te doreşte tot neamul omenesc!
Şi eŭ sînt mică parte din trista omenire,
Şi eŭ a ta sosire cu lumea o slăvesc!

Cănd se născu copilul ce s'aştepta să vie,
Ca să ridice iarăşĭ pe omul cel căḑut,
Un bătrîn îl luă 'n braţe, strigând cu bucurie:
»Sloboade-mĕ stăpîne, fiind că'l am vĕḑut.«

Astfel drepţiĭ ar ḑice, de ar vedea 'mplinite
Câte într'al teŭ nume ne sunt făgăduite.
O an, preḑis atâta, măreţ reformator!
Începĭ, prefă, restórnă şi îmbunătăţează,
Arată semn acelor ce nu voesc să crează;
Addo fără zăbavă o turmă ş'un păstor.

. . . . .

A lumeĭ temelie se mişcă, se clăteşte,
Vechile'ĭ instituţiĭ se şterg, s'aŭ ruginit;
Un duh ferbe în lume, şi omul ce gândeşte,
Aleargă către tine, căcĭ vremea a sosit!

Icĭ, umbre de noroade le veḑĭ ocărmuite
De umbra unor pravilĭ călcate, siluite,
De alte maĭ micĭ umbre, neînsemnaţĭ piticĭ,
Orĭ care simtimente înalte, generóse,
Ne par ca nişte basme de povestit frumoase,
Şi tot entusiasmul isvor de ideĭ micĭ.

Politica adîncă stă în fanfaronadă,
Şi ştiinţa vieţiĭ în eroism cumplit;
D'a omuluĭ mărire nimic nu dă dovadă,
Şi numaĭ despotismul e bine întărit.

An nuoŭ! Aştept minunea'ţĭ ca o ceréscă lege:
Dacă însă păstorul ce tu ni'l aĭ alege,
Va fi tot ca păstoriĭ de care-avem destuĭ,
Atuncĭ . . . lasă în starea'ĭ bătrîna tiranie.
La darurile tale eŭ nu simţ bucurie,
De 'mbunătăţirĭ rele căt vreĭ suntem sătuĭ.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare?
Şi ce maĭ reŭ ar face o stea, un comet mare,
Care să arḑă globul ş'aĭ luĭ locuitorĭ!
Ce pasă bĭeteĭ turme, în vecĭ nenorocită,
Să ştie de ce mănă va fi măcelărită;
Şi daca are unul saŭ mulţi apăsătorĭ?

Eŭ nu îţĭ ceiŭ în parte nimica pentru mine;
Soarta'mĭ cu a mulţimiĭ aş vrea să o unesc;
Dacă numaĭ asupră'mĭ nu poţĭ s'adducĭ vr'un bine
Eŭ rîḑ d'a mea durere, şi o despreţuesc.

După suferirĭ multe inima se 'npetreşte;
Lanţul ce 'n vecĭ ne-apasă uĭtăm cât e de greŭ;
Rĕul se face fire, simţirea amorţeşte,
Şi trăesc în durere ca 'n elementul meŭ.

Dar aş vrea să vĕḑ ḑioa pămêntuluĭ vestită,
Să respirŭ un aer maĭ liber, maĭ curat,
Sa perḑ idea tristă de veacurĭ întărită,
Că lumea moştenire despoţilor s'a dat!

Atuncĭ dac' a mea frunte palidă, obosită,
Dac' a mea privire s'o 'ntórce spre mormênt,
Dac' a vieţi'mĭ triste făclie osindită,
S'o 'ntuneca, s'ar stinge d'al patimilor vênt,

Pe aripele morţiĭ celeĭ mântuitóre,
Voiŭ părăsi locaşul unde-am nădejduit;
Voiŭ lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Şi a mea suvenire acelor ce-am iubit.

TRECUTUL

LA MONASTIREA DEALULUI.

Precum o sentinelă, pe délul depărtat
Domneşte monăstirea; şi zidu'ĭ cel înalt
Se 'ntinde împrejuru'ĭ, pustiĭu şi învechit,
De edera bătrînă, de muşchiŭ acoperit.[1]
Acolo aŭ odihna, locaş adînc, tăcut,
Eroĭ ce maĭ nainte mult sgomot aŭ făcut,
Un cap îĭ presideasă[2] şi daca s'o 'ntîmpla,
Cu vreme, România s'ardice fruntea sa,
P'a *Dîmbovițiĭ* vale oştirĭ de s'or ivì,
Aĭ luptelor cumplite părtaşĭ eĭ vor maĭ fi.

---

1) Pe când scriam aceste versurĭ, re'noirea monumentelor nu începuse încă.
2) Capul luĭ Mihaĭ vitésul.

Eŭ în copilărie, iubeam să mĕ opresc
Pe muri mănăstireĭ, şi 'n vale să privesc
Măreţul Turn, tris martur l'al nostru trist apus,
Ş'a căruĭ origină în secolì s'a repus;
Turnul din care-odată bărbatì renumiţĭ
Vedeaŭ Române taberĭ pe câmpĭ nemărginiţĭ.[1])
În preajmă'ĭ e cetatea! aĭ eĭ locuitorĭ
Ruina'ĭ ađĭ cu fală arăt la călătorĭ,
Precum atîţĭ nevrednicĭ, trăind în moliciunĭ,
Se laudă cu marĭ fapte făcute de străbunĭ.

Dar pentru ce oraşul atît de strălucit,
Acum între oraşe e cel maĭ umilit?
Ce voe prea înaltă, ce lege poruncì
Căderea d'opotrivă cu înălţarĕa a fi?
E o fatalĕ soartă? saŭ pe acest pământ
Lăsă urmele sale blestemul unuĭ Sânt?[2])
Daca însă o ţéră, un neam, ar fi dator,
Când aŭ greşit Despoţiĭ, nelegiuirea lor
A o plătì; atuncea, oraşul osîndit,
Şi numele'ĭ din lume de mult ar fi perit.
Căcĭ miĭ de glasurĭ stinse d'al tiranieĭ fer,
În strigărĭ durerόse s'aŭ înălţat la cer;

1) Turnul curţeĭ Domneştĭ.
2) Sântul Nifon, care se ḑice că a blestemat pe Radu IV.

Căcĭ ploĭ ce în torente de vécurĭ s'aŭ vĕrsat
Sângele dupe petre încă nu l'aŭ spălat.

Or cum va fi, 'mĭ e scumpă cetatea ce-a domnit,
O iubesc căcĭ e tristă şi căcĭ a suferit:
Şi, precum anticarul, la patima'ĭ supus,
Culege vechea-aramă ce numaĭ are curs,
Aşa în a mea rîvnă, pe locul părintesc,
Fiŭ al astor ruine, ţĕrâna lor slăvesc.
Încă 'mĭ aduc aminte de gróza ce simţeam,
Când la apusul ḑileĭ scheletul lor priveam.

»P'aicĭ, ḑiceaŭ bătrîni, o boltă arătând,
»Intră o jună Dómnă, frumoasă şi fugând
»De cetele tartare, când ele, acest palat
»Lipsind oştirea nóstră, în trécăt aŭ predat.[1]
»Peştera, ce se 'ntinde departe sub pămênt,
»Prin drumurĭ rătăcite în loc necunoscut
»Îşĭ are resuflarea: în sênul eĭ găseştĭ
»Averĭ nenumerate, comorile Domneştĭ;
»În preajmă-le ard focurĭ, căcĭ ele se păzesc
»De iesme, taurĭ negri ce iadul locuesc;
»Şi când vr'un om aprópe a merge a cutezat,
»El la lumina zileĭ nu s'a maĭ arătat.»

1) Tradiţie.

Astfel ḑiceaŭ, şi timpul un pas a maĭ făcut,
Şi chiar acele esme asilul 'şĭ-aŭ perdut!
Tot e tăcut şi jalnic: însă aşa cum eştĭ
Singură porţĭ povara mărireĭ Româneştĭ.
Tîrgovişte căḑută! poetul întristat
Colore variate în sênu'ţĭ a aflat,
Răsboinicul modelurĭ; şi, dac'am ascultá
Ceea ce în favoru'ţĭ reclamă slava ta,
A vitejilor umbră d'am şti să o cinstim,
Vrednicĭ de libertate noĭ am putea să fim.
Am aflá dela dînşiĭ ce jertfe trebuesc,
Prin câtă energie naţiĭ se mântuesc.

A! facă provedinţa ca 'naltul simtiment,
Ce 'nchină vitejieĭ măreţul monument,
Ce-alege pe 'năţime al nemurireĭ loc,
Să fie nnoă cârma, colóna cea de foc,
Colóna ce odată din ţéra de esil
Pe calea mântuireĭ duceá pe Isdrail!

UMBRA LUI MIRCEA.

LA COZIA.

Ale turnurilor umbre peste unde staŭ culcate;
Către ţermul din protivă se întind, se prelungesc,
Ş'ale valurilorŭ mândre generaţiĭ spumegate
Zidul vechiŭ al monastireĭ în cadenţă 'l isbesc.

Dintr'o peşteră, din rîpă, nóptea ese, mĕ 'npresóră:
Depe muche, depe stîncă, chipurĭ negre se cobor;
Muschiul zidului se mişcă... p'între ĭarbă se strecóră
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

* Este ora nălucireĭ: un mormênt se desveleşte,
O fantomă 'ncoronată din el ese... o zăresc...
Ese.. vine către ţermurĭ... stă... în préjma eĭ priveşte...
Rîul înapoĭ se trage... munţi vîrful îşĭ clătesc.

Ascultaţĭ..! maré fantomă face semn... dă o poruncă...
Oştirĭ, taberĭ fără numer împrejuru'ĭ înviesŭ....
Glasulŭ eĭ se 'ntinde, creste, repetă din stîncă 'n stîncă,
Transilvania 'l aude, Uuguri se înarmesŭ.

Oltule, carĕ aĭ fost martur vitejiilor trecute,
Şi puternicĭ legióne p'a ta margine-aĭ privit,
Virtuţĭ marĭ, fapte cumplite, iţĭ sunt ţie cunoscute,
Cine óre póte să fie omul care te-a 'ngrozit?

Este el cum îl arată sabia luĭ şi armura, [1])
Cavaler de aĭ credinţeĭ, saŭ al Tibruluĭ stăpîn,
Traian, gloria Romeĭ ce se luptă cu Natura? [2])
Uriaş e al Dacieĭ, saŭ e Micea cel bătrîn?

---

1) În biserica de la Cozia Mircea este zugrăvit în costum de cruciat.
2) Pe malul drept al Oltuluĭ se vede drumul făcut de Traian.

Mircea! îmĭ respunde délul; Mircea! Oltul repetésă;
Acest sunet, acest nume valurile 'l primesc,
Unul altuia îl spune, Dunărea se 'nştiinţésa,
Şalle eĭ spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare umbră veche! primeşte 'nchinăciune
De la fiĭ aĭ Românieĭ care tu o aĭ cinstit.
Noĭ venim mirarea nóstră la mormîntu'ţĭ a depune;
Vécurile ce 'ngit némurĭ al teŭ nume l'aŭ hrăpit.

Rîvna'ţĭ fu neosebită, îndelung' a ta silinţă:
Pînă l'adîncĭ bătrîneţe pe Romînĭ înbărbătaşĭ;
Însă, vaĭ! n'a ertat sórta să 'ncununĭ a ta dorinţă,
Şi al teŭ nume moştenire libertăţiĭ îl laşĭ.

Dar cu slabele'ţĭ mijlóce faptele'ţĭ sunt de mirare:
Pricina nu resultatul, laude 'ţĭ-a câştiga:
Întreprinderea'ţĭ fu dréptă, a fost nobilă şi mare;
De aceea al teŭ nume va fi scump şi nepătatŭ.

În acel locaş de pétră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gândeştĭ, póte, la norodul ce-aĭ iubit,
Câtă aĭ simţit plăcere când a luĭ Mihaĭ soţie[1])
A venit să 'ţĭ povestéscă fapte ce l'aŭ strălucit!

Noĭ citim luptele vostre, cum privim vechea armură
Ce un uriaş odată în rĕsboae a purtat;
Greutatea eĭ nĕ apucă, trece slaba-ne măsură,
Ne 'ndoim dac' aşă ómeniĭ întru adevĕr aŭ stat.

. . . . . .

Aŭ trecut timpi aceĭ, timpĭ de fapte strălucite,
Însă triste şi amare; legĭ, năravurĭ se 'ndulcesc:
Prin ştiinţe şi prin arte naţiile înfrăţite,
În gîndire şi în pace drumul glorieĭ găsesc.

Căcĭ răsboiul e biciŭ gróznic, care mórtea îl iubeşte
Şi aĭ luĭ sîngeraţĭ Dafinĭ naţiile îĭ plătesc;
E a ceruluĭ urgie, este foc care topeşte
Crângurile înflorite, pădurĭ care 'l hrănesc.

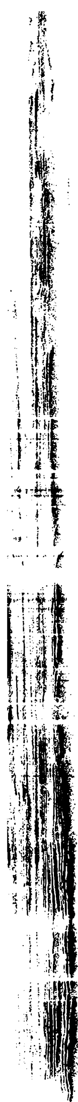
. . . .

. . . .

1) Dómna Florica soţia luĭ Mihaiŭ este îngropată în acelaş mormênt cu Mircea, dupe cum arată inscripţia depe pétră.

Dar a nopţeĭ négră mantă peste délurĭ se lăţeşte,
La apus se adun nori, se întind ca un veşmênt;
Peste unde şi 'n tărie întunerecul domneşte:
Tot e grózâ şi tăcere... umbra intră în mormênt.

Lumea e în aşteptare... turnurile cele 'nalte
Ca fantome de marĭ secolĭ pe eroi lorŭ jelesc;
Şi ale valurilor mîndre generaţiĭ spumegate,
Zidul vechiŭ al monastireĭ în cadenţă îl isbesc.

RESĂRIŢUL LUNEĬ

LA TISMANA.

De cât în frumósa nópte când plăpînda'ĭ lină rađă
A copileĭ dulce frunte cu viĭ umbre colora,
O priveliște c'aceea ochi'mĭ n'aŭ putut se vađă.
Lun' așa încântătoare n'am avut a admirà.

Și ântêĭ, ca o steluță, ca făclie depărtată,
Ce drumețul o aprinde în pustiĭurĭ rĕtăcind,
În a bradilor desime, în pădurea 'ntunecată,
P'între frunzele clătite, am zărit'o licurind.

Apoĭ tainicele'ĭ raze, dând peziş pre o zidire,
Ce pe muche se ridică, locaş trist nelocuit,
Mîngîe-a eĭ ruină cu o palidă zîmbire
Ca un vis ce se strecóră într'un suflet pustiit.

Apoĭ, glob rubinos, nopţeĭ dând mişcare şi viaţă,
Se 'nălţă, şi din prejuru'ĭ dese umbre depărtând,
P'ale stejarilor vîrfurĭ piramide de verdéţă.
Se opri; Apoĭ privirea'ĭ peste lume aruncând,
Lumină adîncĭ prăpastiĭ, monastirea învechită,
Feodală cetăţue, ce de turnurĭ ocolită,
Ce de lună colorată şi privită de departe,
Părea unul din acele Osainice palate
Unde genurĭ fantome cu urgie se isbesc;
Şi pustiul fără marginĭ, şi cărarea rătăcită.
Stîncă, peşteră adêncă, în vechime locuită
De al munteluĭ sânt pusnic ce sîrmani îl iubesc.

Eraŭ dulcĭ acele ore de estas şi de gîndire:
Şóptele, adîncĭ murmure ce iaŭ viaţă în pustiĭ,
A mormintelor tăcere ce domnéa în monastire
Locŭ de sgomotŭ altă dată, de politicĭ vijeliĭ.

Nóptea, totul asteĭ scene colosală da mărire,
Duoĕ nobile instincte cu putere deştepta;
Unŭ, a ceruluĭ credinţă, altŭ, a patrieĭ iubire,
Ce o dată 'n aste locurĭ pe strămoşĭ îĭ însufla.

Munţi noştri aŭ fost adesea scump asil de libertate,
Şi din vêrful lor Români, torent iute furios
S'aruncaŭ: mulţimĭ barbare pentru pradă adunate,
Leĭ, sosind, eraŭ la fugă ca un cerb rănit, fricos.

. . . . . .

Cu trufie riga ungur către ţeră 'naintesă:[1])
Sunt plinĭ munţi de oştire, sună zalele de fer;
Pinteni lucesc; la lună săbiile scânteiază;
Basarab închee pacea cum vrăjmaşi luĭ o cer.[2])

Dar Români nu vor pacea, nu vor trista umilinţă
Ce asupră-le aduce un necinstitor tractat;
Ura lor e ne'mpăcată; în a lor crudă dorinţă
Coprind munţi, închid drumul unguruluĭ spăĭmîntat.

---

1) Carol I. regele Ungarieĭ, la anul 1330.
2) Ion Basarab.

Astfel e atuncĭ omorul, cât ostaşul încetéḑă
Obosit, şi Riga singur cu puţinĭ scapă fugînd;
Strălucitele'ĭ veşminte le aruncă el de gróḑă,
Plînge, şi în a sa ţéră se întórce blestemînd.

Nicĭ odată astă lună ce înnótă în tărie,
Ca fanal purtat de valurĭ pe a mărilor câmpie,
Maĭ mult numĕr de cadavre de atuncĭ n'a luminat.
Nicĭ odată mîndru vultur ce 'n văsduh se cumpăneşte;
Acel domn al atmosfereĭ ce un véc întreg trăeşte,
De o prad' aşa bogată încă nu s'a 'ndestulat.

Se găsesc ş'acum pe rîpe bucăţĭ de armurĭ sdrobite;
Am vĕḑut înşine pintenĭ de rugină putreḑiţĭ,
Şi p'al *răsboiuluĭ munte* monstruósele morminte
Unde şefi ungurimeĭ ḑac cu toţi grămădiţĭ.

Dar Români, fiĭ aĭ celor ce'n vechime se luptară,
Cu sudorĭ adăpă pămêntul, câştigă hrana în durerĭ;
Sunt plugarĭ; şi alte nume, ómenĭ nuoĭ se înălţară,
Ómenĭ ne'nsemnaţĭ, şi mîndri de vechimea lor de erĭ.

Streinĭ prinţĭ ce nĕ apăsară, aŭ dat lor drept mîngîere,
Averĭ, cinstĭ, care odată se 'mpărţéŭ drept rĕsplătirĭ;
Monopol fac azĭ de drepturĭ; în a lor scurtă vedere
Propăşireĭ neînvinse pun eĭ dese 'nprotivirĭ.

Nu ĕ aşa legea natureĭ, nu ĕ aşa a ţĕri lege;
Ca tot ce nu e la locu'ĭ va cădea trufia lor:
Al sudorilor streine rod eĭ nu'l vor maĭ culege;
Va fi mare tot românul ţĕri luĭ folositor.

Cugetărĭ adînc ascunse, ideĭ drepte şi înalte,
Ce în inimilĕ alese ura lor le apăsa,
Vor vedea lumina ḑileĭ; şi în formă de marĭ fapte,
Subt privirea provedinţeĭ, lumeĭ se vor arăta.

MORMINTELE

LA DRĂGĂŞANI.

Când visitam odată locaşurile sfinte
Mărețe suvenire din vremĭ cĕ aŭ încetat;
Eŭ mĕ opriiŭ pe valea bogată în morminte,
Unde atîțĭ răsboinicĭ aĭ Grecieĭ slăvite
Strigarea libertățiĭ ântêĭ aŭ înălțat.

Ḑioa de mult trecuse; natura obosită...
Se odihnea: nicĭ sgomot, nicĭ cel maĭ uşor vînt;
Nimic viŭ: eram singur în lumea adormită,
Şi stelele d'asupra pe lunca părăsită
Lucéŭ ca nişte candelĭ aprinse p'un mormînt.

Din vreme 'n vreme numaĭ de dincolo de dealurĭ
Părea c'aud un sunet, un uet depărtat,
Ca glasul uneĭ ape ce 'nécă-ale eĭ malurĭ,
Saŭ ca ale mulţimeĭ intăritate valurĭ,
Când din robie scapă un ném impovărat.

Şi ochi'mĭ s'aţintară pe semnul mântuinţeĭ
Ce singur se înalţă în locul de suspin;
Protector al durereĭ, nădejdĕ a suferinţeĭ,
Labarum vechiŭ al lupteĭ, simbol al biruinţeĭ,
Prin carĕ a 'nvins barbari, creştinul Constantin.

Şi mĕ gândém l'aceia ce umbra'ĭ învăleşte,
La Grecia modernă ce eĭ aŭ sprijinit;
Căcĭ jertfa pentru naţiĭ la cer se priimeşte,
Căcĭ sângele de martirĭ e plantă ce rodeşte
Curînd, tîrziŭ, odată, dar însă nelipsit.

Precum ceĭ d'ântêĭ preoţĭ ce crucea o purtară
Din peşterĭ, din pustiurĭ, săracĭ, despreţuiţĭ,
În circ, amfitétrurĭ, puterea înfruntară,
Pe purpura Romană credinţa aşeḑară,
Şi 'nvinseră pe idolĭ în capitol slăviţĭ:

Aşa sângele acelor cë aicea se jertfirä
Nâscu p'aï libertäţi vestiţĭ rêsbunätorĭ;
Parnasul şi Olimpul cu falä se privirä,
Când flotele barbare sdrobite le zärirä,
Şi flacara din ele suinduse la norĭ.

Sunt vrednicĭ de vechimea din vécurĭ fabulóse,
Sunt marĭ cum fu robia subt limpedele'ĭ cer,
Şi lupta şi isbînda a Greciei frumóse.
Iar Boţari, Miauli, colosurĭ fioróse
Se par ca semiđei eroĭ aĭ luĭ Omer.

A! dac' a ta viaţä de lume admiratä,
Când naţieĭ gemênde venisesĭ ajutor,
De asprele ursite nu ar fi fost curmatä,
D'aĭ fi vĕđut tu đioa în cerurĭ însemnatä,
Arold al desnädejdeĭ, sälbatec cälätor.

O nuoë epopee, poemä strälucitä,
Creştinä Iliadä pämêntŭ ar fi 'nchîntat.
Ca trîmbiţa 'nviereĭ de suflet presimţitä,
Puternica ta lirä, de mâna'ţĭ pipäitä,
A vécurilor stinse cenuşä-ar fi mişcat.

Pămêntul ţări nóstre e aḑĭ adăpostire
L'a Grecilor ţărînă: iar agonia lor,
Cu jale a vĕḑut'o a Oltuluĭ oştire,
Şi semne de frăţie, dovadă de iubire
Lĕ a dat ea îndestulă în ḑioa de omor.

Căcĭ nu gândiţĭ, o umbre, de lume depărtate,
Că locul morţi vóstre e luptelor strein;
Oştirile creştine de cruce însuflate,
Adesea se văzură aicĭ împreunate
Subt Uniad Românul, subt Mateaş Corvin.

Şi, cât ura robieĭ, a patrieĭ iubire,
În limbĭ deosebite se vor numi virtuţĭ;
Cât vor număra Greci între vestite ḑile
Ḑioa când Leonida căḑu la Termopile,
Şi cât va purta Oltul diadema'ĭ de munţĭ,

Voĭ veţĭ trăi; căcĭ voă Grecia e datóre;
Căcĭ voĭ aţĭ dat semnalul la libertatea sa;
Şi 'n vremĭ de suferinţă, în vremĭ de apăsare,
Nădejde şi credinţă virtuţĭ mîntuitóre
A vóstră suvenire ades va deştepta.

O IMPRESIE.

DEDICATĂ OSTIREĬ ROMÂNE

22 Aprilie 1846.

Puţinĭ eraŭ la numĕr ostaşiĭ Românieĭ,
Dar când ale lor cete pe luciul câmpieĭ
Semeţ înaintară cu pas resunător;
Din suliţe, din coĭfurĭ, din armele albite,
Când sórele în unde, în raze aurite
Lumina îşĭ răsfrînse pe stégul tricolor;

Când caiĭ, repeḍĭ, agerĭ, cu cóme rĕsfirate,
Cu nările aprinse, cu gurile spumate,
Muşcând de neastîmpăr zăbala ce 'ĭ ţinea,
Isbind subt eĭ pămêntul şi răsuflând omorul,
La sunete de luptă pe câmp îşĭ luaŭ sborul,
Ca vulturĭ ce in aer o pradă ar vedea;

Şi când auziiŭ glasul arameĭ tunătóre,
Şi când văḍuiŭ silitra de fulger purtătóre,
Câmpia, atmosfera de fum întunecând;
Iar p'intre fum, p'in ceţa, egretele albicóse
Mişcânduse departe, ca umbre fioróse
Ce es din întunerec o crimă-amerinţând;

Electrică scântee simţiiŭ... şi bucuria,
Din inimă pe chipu'mĭ suită ca mânia,
Pe fruntea'mĭ se aprinse, în ochi'mĭ străluci;
Subt pasurile mele simţiiŭ arḍênd pămîntul,
Şi vechea strălucire cu sgomotul, cu vîntul,
Ilusii'mĭ bogate cu fală se ivi.

A! unde e acuma puternica mărire
Din vremea când a ţěriĭ eroică oştire
În lupte uriaşe Buzeşti comanda;
Când vulturul Dacieĭ cu fruntea 'ncoronată,
Şi duhul rěsbunăreĭ cu manta'ĭ sângerată
Da semnul biruinţeĭ şi calea ně arăta!

Călugăreni ancă păstrează pomenirea
Vitejilor ce 'n valea'ĭ aflară nemurirea,
Al faptelor de cinste preţ vecĭnic, meritat:
Iar praful ce acolo de vênturĭ viscolóse
În aer se ridică, e pulbere de óse
Ce tabere duşmane în trĕacăt aŭ lăsat.

. . . .
. .

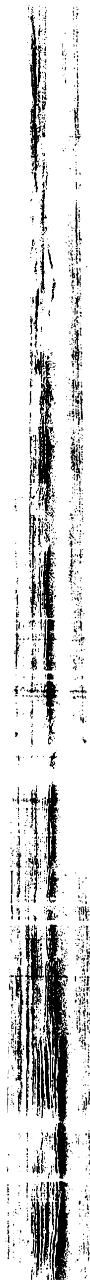
Spun, că în urma lupteĭ, în Asia bogată,
Daca Maometani vedéŭ câte odată
Un armăsar ce 'npreajmă'ĭ căta el sforăind;
Coprinşĭ d'adîncă spaimă ḑiceaŭ cu 'nfiorare,
Că el a vĕḑut umbra acea îngrozitóre
A luĭ Mihaĭ vitézul asuprăle viind,

Așa eraŭ odată Români, dar unirea
Ce le hrănea corajul, ce le 'nsufla mărirea
Cu vechea șimplitate dîn inimĭ a lipsit,
A patrieĭ iubire obiect de ironie,
În vecĭ este pe buza aceluĭ care știe
Cu numele 'ĭ se tragă poporul amăgit.

Așa în próste capiștĭ care trecéŭ de sfinte,
Al idolilor preot cu magice cuvinte
Mulțimeĭ adunate oracole 'mpărțea:
Oracole viclene de interes dictate,
De înțeles lipsite, de patimĭ esplicate,
Și 'n care neștiința neîncetat credea.

Dar tot se află âncă virtuțĭ, și viitorul
În ele se încrede, aștéptă ajutorul
Ce îl aduc la națiĭ bărbațĭ mîntuitorĭ:
Însușĭ Domnul natureĭ ḑisese altă dată,
Că pentr'un drept el iarta Gomora vinovată:
Dreptatea și virtutea în cerurĭ sunt surorĭ.

Iar voĭ rĕsboinicĭ tinerĭ, drage batalióne,
Fiĭce ale acelor vestite legióne,
Care între popóre un nume ne aŭ lăsat;
Voĭ, căror acest nume a dat el în păstrare,
Cu cinste veţĭ răspunde l'a patrieĭ chemare
Când vechiul nostru sânge nu póte fi schimbat.

RUGĂCIUNEA.

Al totuluĭ părinte, tu a căruĭ voinţă,
La lumĭ ne'nfiinţate aĭ dăruit fiinţă,
   Stăpîne creator!
Putere fără marginĭ, isvor de vecĭnicie,
Al căruia sânt nume pămêntul nu îl ştie,
   Nicĭ omul muritor!

Daca la cer s'aude glassul făptureĭ tale,
Fă ca în tot-d'auna pe a virtuţeĭ cale
Să merg nestrămutat.
Când sórta mĕ apasă, cum şi când îmĭ zîmbeşte,
Când veselă m'ajută, când aspră mĕ goneşte,
Să pociŭ fi neschimbat.

Mîndria 'n fericire să nu mĕ stăpînească,
Mîhnirea în restrişte să nu mĕ umiléscă,
Dreptatea să o ştiŭ.
Conştiinţa să'mĭ fie cerésca ta povaţă,
Prin ea tu mă'ndreptésă, şi când greşesc mĕ'nvaţă
Cum trebue să fiŭ.

Fă să doresc de obşte al omenireĭ bine,
Să mĕ cunosc pe însu'mĭ, şi p'altul de cât tine
Să nu am Dumneḑeŭ.
La ómenĭ adevĕrul să'l spuiŭ fără sfiială,
De cel ce rĕŭ îmĭ face, de cela ce me 'nşélă
Să nu îmĭ răsbun eŭ.

Și fă ca tot-d'auna al meŭ suflet să vaḑă
Lumina așteptată, a nemurireĭ raḑă,
Dincolo de mormînt,
Acolo unde viața cea vecĭnică zîmbește
Sîrmanuluĭ acela ce 'n viață pătimește,
Gonit p'acest pămînt.

Știŭ cum că lumea nóstră între globur'le multe,
Ce sunt pentru mărirea'țĭ cu un cuvînt făcute
Dupe un vecĭnic plan,
Nimica înainte'țĭ nu póte să se creaḑă,
C'așa de puțin este, ș'atâta însemnéḑă
Un val în Ocean.

Cunosc cu tóte acestea și vĕḑ cu 'ncredințare,
Că 'n fapta cea maĭ mică și'n lucru cel maĭ mare
De o potrivă eștĭ,
Că la a ta dreptate nu este părtinire,
Că îngrijeștĭ de tóte, că fără osebire
Ș'asupra mea priveștĭ.

Cu tunetul din cerurĭ tu ocoleştĭ pămîntu,
Infloreştĭ cu natura şi răcoreştĭ cu vîntu,
  Eştĭ viaţa ce ne-aĭ dat.
Ascultă dar, stăpîne, supusa rugăciune
Ce sufletul o 'nalţă, ce inima depune
  La tronu'ţĭ ne'ncetat.

Până'n césul din urmă amorul tĕŭ să'mĭ fie
Comóră de nădejde, de dulce bucurie
  Isvor de fericirì;
El singur să'mĭ stea faţă în acele minute,
Când planurĭ viitóre, şi amăgirĭ trecute
  Se şterg ca nălucirĭ.

UCIGAȘUL FĂRĂ VOIE.

O temniță adîncă îmĭ e locuința:[1])
Prin dese, prin negre zăbrele de fer
O radă perdută îmĭ spune ființa
Cerescululĭ sóre, seninuluĭ cer.

---

1) Sujetul acesteĭ poesiĭ este o întîmplare adevĕrată. Osînditul, socotesc că trăește încă, și nu e maĭ mult de patra anĭ de când s'a judecat pricina la tribunalurĭ, unde el mărturisind fapta, căuta a se desvinovăți prin povestirea norocosuluĭ vis. Dar judecătoriĭ temîndu-se ca nu cum-va îndurarea către acesta să însufle și altora dorința de a visa, aŭ aplicat pravila care nu coprinde nimic despre vise. Căcĭ pravila criminală, după cum știm, e încă nedesăvîrșită.

Şi frigul mă 'nghiaţă; e umed pămîntul;
De ziduri de lanţuri eŭ sunt ocolit:
Aicĭ suferinţa aştéptă mormîntul,
Căcĭ legile lumeĭ aşa aŭ voit.

Adus, ca o crudă, sălbatecă hiară,
L'a temniţĭ pórtă nădejdea-am lăsat,
Şi simţ chinuire atât maĭ amară
Cu cât a mea sórtă eŭ n'am meritat.

O nópte fatală! o nópte cumplită!
Pe patu'mĭ de trudă dormém obosit.
Era despre ḑioă: soţia'mĭ iubită
Şedea lingă mine... un vis, vis cumplit!

Vĕḑuiŭ: în bătrîne pădurĭ depărtate
Părea că mă aflu; eram călător;
Dar calea perdusem; pe rămurĭ uscate
Cânta cucuveaoa cu glas cobitor.

Copaci în preajmă'mĭ părea că 'nviasă:
Din tótă tulpina un gemet eşa:
Flămîndă, cumplită, vedeam că'mĭ urmésă
O cétă turbată de lupĭ, ce urla.

Şi eŭ fugém iute, fugém cu grăbire,
Dar locul sub mine de sînge 'nchegat,
Silinţe'mĭ zadarnicĭ, punea 'mprotivire;
D'o rece sudóre eram inundat.

Sufla un vînt, iute, şi luna 'ngrozită
In spaţiurĭ vecĭnicĭ trecea alergând,
Cu stinsele'ĭ rase, cu faţa'ĭ pălită
Intinse pustiurĭ abia luminând.

Apoĭ de odată în norĭ se ascunse,
Şi lipsa eĭ dete cumplitul semnal;
In spaima nespusă ce atuncĭ mĕ pătrunse,
Vĕḑuiŭ trecênd mórtea pe palidu'ĭ cal.

Schelet d'altă lume, cu forme cumplite,
Rînjînd, către mine privea neclintit:
In mîna'ĭ uscată, în ungĭ ascuţite
ţinea o femee... din capu'ĭ sdrobit.

Muşca câte odată, muşca cu turbare,
Şi creerĭ şi óse din gură'ĭ cădea:
Uimit rămăsesem: la orĭ-ce mişcare
Părea că ea rupe din inima mea.

Dar ceata de hiare o vădĭ. . mă soseşte...
Ferbintea'ĭ suflare acum o simţiiŭ...
Mă plec, cat şi, mîna'mĭ grea peatră 'ntîlneşte,
Coragiŭ desnădeşjdea îmĭ dă, şi... isbiiŭ...

Un ţipet s'aude:.. eŭ saiŭ în picióre,
Din somnu'mĭ de grózā atuncĭ deşteptat.
Soţia'mĭ lipsită d'a vieţi suflare
Zăcea.. capu'ĭ tînăr era sfărîmat!

D'atuncĭ zile multe, şi nopţĭ osîndite
Pe fruntea'mĭ trecură! eŭ nicĭ am simţit
A lor osebire; vedeniĭ cumplite
Şi ţipetu-acela în vecĭ m'a 'nsoţit.

Resună el séra, 'l auḑ diminéţa,
Precm în minutul prin crimă 'nsemnat;
Şi eŭ trăesc încă! trăesc, căcĭ viaţa,
Amară pedeapsă, în dar mi s'a dat.

Aicĭ aştept vremea şi ḑioa dorită;
Să văḑ daca dreptul ceresc împărat
Priveşte la fapta'mĭ ce este cumplită.
Saŭ numaĭ la cuget ce este curat.

CANDELA.

Tăcerea e adîncă și nóptea 'ntunecósă;
Nori ascund vederea înaltelor tăriĭ,
Ș'a stelelor de aur mulțime luminósă
Ce smăltuiaŭ seninul cereștilor câmpiĭ.

Numaĭ relijiósa a candeleĭ lumină
Aprinsă de credință, și limpede și lină,
Lucește înaintea icoaneĭ ce slăvesc,
Emblemă-a bunătățeĭ, mîngîitóre rază,
Ea par'că priimește și par'că 'nfățișează,
Rugăciunile nóstre stăpânuluĭ obștesc!

In minutele-acelea când sufletul gândește
Când omul se cobóră în conștiința luĭ,
Ca uneĭ inimĭ care cu noĭ compătimește
Frățeșteĭ eĭ lumine durerea mea supuiŭ.

Câte chinurĭ ascunse, câte lacrimĭ vărsate
Aŭ avut'o de martur, și 'ĭ am încredințat!
Câte dorințĭ smerite, și neînființate
Am tăinuit de lume, și eĭ am arĕtat!

Dumnedeŭ ce de față pe cruce se arată,
El care-a nedreptățiĭ e pildă de 'ngrozit,
Imĭ spune că 'nainte'ĭ se va vedea odată
Cel ce ne dreptățește cu cel nedreptățit.

Atuncĭ creştinŭ-acela cu fruntea în ţĕrînă,
Dar cu otrava 'n buze, şi cu ferul în mînă,
Umilit ca să 'nşale, şi blînd ucigător,
Tronul Dumneḑeireĭ cum va putea să'l vaḑă,
Când la un semn puternic se vor clăti cu gróză
Cerurile aşeḑate pe polurile lor?

. . . . . .

. . . .

Dar adînca odihnă în lume încetésă:
Religiosul clopot se leagănă in vînt,
Chemînd pe credincioşĭ ce somnu 'mpovărésă.
Din ale lor locaşurĭ în locaşul cel sfînt.

Intunecimea nopţiĭ care încă domneşte,
Ca un om ce cu viaţa se maĭ luptă murind,
Se 'mpraştie cu 'ncetul, treptat se risipeşte
Şi 'n umbra dimineţeĭ, se perde 'ngălbenind.

Se desfăşur' în ochi'mĭ minunile zidireĭ:
Credinţa se deşteptă în omul retăcit;
Şi 'nalţă a eĭ ruga cu imnul mulţumireĭ,
La cel ce dupĕ nópte şi ḑi ne-a dăruit.

Iar tu candelă sfîntă, a căria vedere
Imĭ aduce aminte atâtea năluciri!
Imĭ veĭ fi tot-d'auna rază de mîngiere,
Veĭ şti de o potrivă şi fapte şi gîndirĭ.

Voiŭ alerga la tine în durerĭ şi necazurĭ,
De ómenĭ şi de sórtă când voiŭ fi apăsat:
Astfel corăbierul când marea e 'n talazurĭ,
Alérgă la limanul ce adesea 'l a scăpat,

FRUMUSEȚEA.

D-eĭ * * *

Adesea pe câmpie
Auḑ o armonie,
Un ce melodios;
Un glas care se pare
Ascuns în depărtare,
Un imn misterios.

De unde oare vine?
Din sferele senine?
Din zefiri ce sbor?
Din iarba ce şopteşte?
Din planta ce trăeşte?
Din flóre? din isvor?

Din nicĭ una în parte,
Din multe 'mpreunate,
Din tóte e 'ntocmit;
E glas al suferinţeĭ,
Al lumeĭ ş'al fiinţeĭ
Suspin nemărginit.

Aşa e frumuseţea:
Dulcéţa, tinereţea
Blândeţea, eleganţa, o 'ncing, o încunun:
Cipu'ĭ e crin, porfiră,
Inima eĭ o liră,
Cuvintele eĭ şopte, ce 'n ĭnimă răsun.

Şi flacăra privireĭ
Şi graţia zîmbireĭ
In ochiĭ eĭ se jócă, pe buze'î locuesc.
Din préjmă'ĭ ea goneşte
Durerea ce munceşte,
Icónă-a fericireĭ, ilusiĭ o 'nsoţesc.

Un dar, ce nume n'are
In limbă muritóre,
Mişcările'ĭ însuflă, în umbletu'ĭ îl vedĭ;
Şi tóte, în unire,
Câştig acea numire,
Ce rar e meritată, ce tu o meritedĭ.

PRIETEŞUGUL ŞI AMORUL

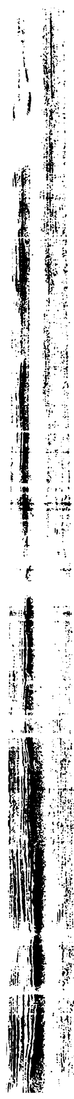
EMILIEĬ.

Ḑicĭ c'aĭ vrea prieteneşte
Să iubeştĭ, să fiĭ iubită:
Ḑicĭ că e patimă cumplită:
Ḑicĭ că este trecătóre
Flacăra'ĭ cea arḑĕtóre!
Şi ce nu e trecător?
Dupe vara cea bogată
Vine iarna 'ntărîtată
Bate vînt îngrozitor.

Trandafirul din grădină,
Înflorit de diminéță,
Ḑace veşted pe tulpină,
Dupe ḑioa de viață.
Dar căcĭ iarna şi durerea
Sunt condiția vieţiĭ,
Trebue să las plăcerea,
Bunurile tinereţiĭ?
Căcĭ zimbirea'ţĭ grațiósă
Vremea o să'ţĭ o răpéscă,
Trebue, cât eştĭ frumósă,
Nimenĭ să nu te iubéscă?
Aşa cum miroşĭ o flóre,
Care trece, care móre.
Care mîĭne n'o găseştĭ?
Primăvara, a eĭ zîmbire,
De ce 'nvië-a ta simţire,
Earna nu'ţĭ o închipueştĭ?
O ascultă-mĕ dorită,
Scumpă, dragă Emilie!
O zi bună, fericită,
E o parte din vecie.
Veḑĭ, plăcerile uşóre,
Împrejurul tăŭ unite,
Dănţuesc fără 'ncetare
De amorŭ povăţuite:

Te 'mpresor cu mulţumire,
Fie-care ţi se 'nchină,
Şi amorul cu mîhnire
Te priveşte, şi suspină.
Dă-le, dă-le ascultare;
Pentru tine adunate,
Subt colóre de mirare
Vor şi lumea să'ţĭ arate,
Pînă n'ajungĭ timpul rece,
Bucurăte de natură:
Apoĭ când vremea va trece
Peste-a inimiĭ căldură;
Când din hora încântată,
Ce viaţa ta coprinde,
Cu o faţă întristată
Graţiile s'ar desprinde;
Când odată 'şĭ or lua sborul,
Tinereţe, bucurie;
De'ĭ pofti atuncĭ amorul,
'L om numi o nebunie:
Îţĭ voiŭ fi prieten, frate,
Îţĭ voiŭ fi or ce îţĭ place,
Şi de lume şi de tóte
Împreună ne-am desface.

SUFERINŢA.

Îmĭ place a natureĭ sălbatecă mânie,
Şi negură, şi viscol, şi cer întărîtat,
Şi tot ce e de gróḍă, ce e în armonie
Cu focul care arde în peptu'mĭ sfîşiat.

La umbră, 'n întunerec gândirea'mĭ se arată
Ca tigrul în pustiiurĭ, o jertfă aşteptând,
Şi prada îĭ e gata... de fulger luminată,
Ca valea chinuireĭ se vede sîngerând.

Încerce acum sórta să'mĭ crească suferirea;
Adaoge chiar iadul şărpĭ, furiĭ ce muncesc;
Durerea mea e multă ca desnădăjduirea,
E négră ca şi ḑioa când nu te întîlnesc.

Căcĭ astfel e acuma viaţa'mĭ osîndită,
O lungă agonie în care tu domneştĭ;
La glasu'ţĭ, la privirea'ţĭ simţ inima'mĭ isbită,
Luptînduse-'n convulsiĭ cum nu'ţĭ închipueştĭ.

Şi ochi meĭ în lacrămĭ înótă în tăcere,
Şi pismuesc adesea pe ceĭ ce nu maĭ sunt;
Zadarnică dorinţă când sufletul nu piere!
Nu o să'mĭ turburĭ óre şi pacea din mormînt?

N'o să se intórcă umbra'mĭ, cumplită, fiorósă
Pe pasurile tale or unde locueştĭ?
E lume, e vecie atâta de frumósă,
În cât să uit pământul ce tu împodobeştĭ?

Să mor dar la picióre'ţĭ; să mor dar de plăcere.
În césul cel din urmă s'aud̦ că m'aĭ iubit,
Să string draga ta mînă, să simţ a ta durere
Vĕrsânduse asupră'mĭ ca balsam fericit.

Şi sufletu'mĭ atuncea pe buzele'ţĭ să sbóre
Să ia un lung, un dulce, un vecĭnic sărutat;
Din braţele'ţĭ, din sînu'ţĭ să trécă el în sóre,
Să ducă la vecie plăcerea ce-a gustat.

NU, A TA MOARTE....

Nu, a ta mórte nu'mĭ folosesçte;
Nu, astă jertfă eŭ n'am dorit;
Da'mĭ numaĭ pacea care 'mĭ lipsesçte,
Pacea adâncă ce 'mĭ aĭ răpit.

Iam suferințe aspre, turbate.
De adâncĭ chinurĭ vecĭnic isvor,
Ḑile amare, nopțĭ turburate,
Pline de tine, d'al meŭ amor.

În zadar ochi'ţĭ arăt iubirea
Ce eştĭ departe d'a o simţi;
În zadar chipu'ţĭ pórtă mâhnirea,
Umbra durere'ĭ, ce m'amăgi.

Subt astă mască vĕḑ bucurie,
Vĕḑ mulţumirea'ţĭ să pătimesc,
Şi or cĕ aĭ ḑice, vreĭ ca 'n vecie
Cés de odihnă să nu găsesc.

Cunosc prea bine a mea greşală,
Dar cunoştinţa nu m'a 'ndreptat,
Căcĭ a mea sórtă, tristă, fatală,
Zimbireĭ tale pradă m'a dat.

Astfel în crângurĭ o păsărică
Audĕ aprópe un ciripit,
Sbóră îndată, şi fără frică
Lângă colibă ea s'a oprit.

Privește, ascultă, dar fără veste
Taĭnica cursă ce i s'a 'ntins,
Se 'nchide . . . róbă 'ea se găsește;
Un glas s'aude ḑicênd, »tĕ am prins.«

Și vînĕtorul ce imitéză
Pe frunzuliță un glas strein,
De vicleșugu'ĭ se îngâmféză,
De bucurie el este plin.

O! câte lupte, câte suspine,
Tăcuta nópte n'a ascultat;
Câte pustiiurĭ de grózǎ pline
A mea durere n'a visitat!

M'a vĕḑut șoĭmul pe 'nalta stîncă,
A căriĭ vîrfurĭ s'ascund în norĭ,
Și al luĭ țipet în valea-adîncă
S'a 'ntins departe plin de fiorĭ.

Dar nicĭ pustiiul, nicĭ depărtarea,
Gîndirĭ cumplite n'aŭ biruit:
Molifţi, brazi, ce port răcórea,
Eĭ suferinţa'mĭ n'aŭ răcorit.

Te iubesc astădĭ ca maĭ 'nainte,
Ca în minutul cel încântat,
Când eŭ de peptu'ţĭ tînăr, ferbinte,
Tremurând, fruntea'mĭ am rezimat.

Minutu-acela 'n vecĭ mĕ munceşte,
Ca o sentinţă e 'n mintea mea;
De ating fruntea'mĭ, simţ că svîcneşte,
Focul din sînu'ţĭ arde în ea.

Ferul cel roşu care îl apasă
Mîna crudimeĭ p'un osîndit,
Maĭ adîncĭ urme nicĭ el nu lasă
De cât amorul asfel simţit.

A mea durere trecut nu are;
Ea nicĭ va crește, nicĭ va scădea:
Și fericita, dulce uĭtare
Ce crezĭ că cércă inima mea.

E c'acea tristă, vie tăcere,
Care domnește dupe rĕsboĭ,
P'un câmp de grózā și de durere,
De morţĭ, de chinurĭ, și de nevoĭ:

Unde un tată pe un fiŭ plânge;
Unde nădejdea tótă-a 'ncetat;
Unde se 'nalţă un fum de sânge,
Ca blestem jalnic și necurmat!

Maĭ mult d'atâta nu poţĭ a face:
Asta e sórta ce mĭ aĭ gătit;
Singurul bine, singura'mĭ pace,
Dupe amorul ce'l am suferit.

CÂND DAR O SĂ GUȘTÌ PACEA.

Când dar o să guștĭ pacea, o inimă mâhnită!
Când dar o să-'ncetesc amarul teŭ suspin?
Viața ta e luptă, grozavă, ne'mblîndită,
Iubirea vecĭnic chin.

Din cupa desfătăreĭ amărăciunea naște;
Din ochĭ frumoșĭ durerea își ia al eĭ isvor;
O singură privire viața veștejaște
Cu lanțurĭ de amor!

Amor care adórme și legĭ și datorie,
Ce gloria o stinge, ce n'are nimic sfînt:
Antonie'ĭ jertfește a lumi 'mpărăție,
Și află un mormînt.

Nu sunt patimĭ maĭ nobilĭ, maĭ marĭ, maĭ lăudate,
Maĭ vrednicĭ să s' aprinḑă în inimĭ bărbăteștĭ?
Nădejdĭ, viață, cinste, simțirile 'nfocate,
Femeiĭ le jertfeștĭ!

Creḑĭ tu că pentru tine răsare, s'aŭ sfințește
Acel uriaș falnic, al ḑiliĭ domnitor?
La patrie, la lume, la tot ce pătimește,
Nimic nu eștĭ dator?

Eŭ lanțurile mele le sguduĭ cu mânie,
Ca robul ce se luptă c'un jug neomenos,
Ca leul ce isbesce a temnițeĭ tărie,
Și geme furios.

· Dar rana e adîncă și patima cumplită,
Și lacrăma de sânge, obrajiĭ meĭ ardênd,
Resfrânge frumusețea, icóna osîndită,
Ce o blestem plângênd!

O vĕd ḑioa și nóptea, séra și diminéța;
Ca un rănit de mórte simț în pept un fer greŭ;
Voiŭ să'l trag: ferul ese, dar însă cu viața,
Și cu sufletul meŭ!

ÂNCĂ O ḐI.

Âncă o ḑi cu tine, o ḑi de fericire
În dulcele estasurĭ ce simţ cănd te privesc:
Âncă un cés. . . . un zimbet. . . Adinca mea iubire
Isvórele nădejdeĭ maĭ mult nu o hrănesc,

Şi sórele maĭ palid din ḑi în ḑi îmĭ pare,
Şi córdele vieţeĭ in peptu'mĭ obosit
Se rup! nicĭ tinereţea, nicĭ scumpa'ţĭ sărutare,
Nu pot ele să schimbe ce sórta a voit.

Întorc acum asupră'ţĭ privirea'mĭ ḑurerósă,
Ca cel din urmă-adio, la tot ce am perdut:
Din céţa vecĭnicieĭ, stea blîndă, luminósă,
Te vĕḑ lucind departe, departe în trecut:

Şi tot ce 'n natură, obiecte şi fiinţe,
Panorama de umbre, se 'ntunec se strecor;
Ilusia mĕ lasă:.... şi artă şi silinţe
Sunt stavile zadarnicĭ l'al sufletuluĭ sbor?

Aşŭ vrea numaĭ blând înger, ca numele'mĭ să fie
Scump, drag inimeĭ tale, ades să'l repetezĭ,
Precum un dulce sunet, precum o melodie
În inimă'ţĭ remasă din anĭ ce regretezĭ.

Căcĭ toată-a mea viaţă îţĭ fu ea închinată;
Căcĭ alt de cât iubirea'ţĭ ea nu avu maĭ sfînt;
Căcĭ tu eştĭ încă astăzĭ dorinţa'mĭ neschimbată,
Şi visu'mĭ cel din urmă aicea pe pămînt.

Eŭ ştiŭ că la povara'mĭ şi tu aĭ luat parte,
Eŭ ştiŭ că 'n suferiţa'mĭ şi tu aĭ suferit,
C'aceaşĭ ne-a fost calea: a unuia în mórte
S'a săvîrşit; ce strică? n'am vrut a fi iubit?

N'a fost acésta ţinta; sfîrşitul pentru care
Gândirea'mĭ fără preget în muncĭ am frămîntat?
Nu dobândesc resplata dorită cu 'nfocare?
Nu e acesta rodul ce eŭ am semănat?

Apoĭ dac' al tĕŭ suflet 'l am bănuit vr'o dată,
Daca nemulţumirea'mĭ adesea te-a mâhnit,
E vremea de ertare: vecia ne'mpăcată
Mĕ chiamă... cerul iartă acelor ce-aŭ iubit.

De ce să plîng viaţa? în trista'ĭ prelungire
Ar fi vĕdut ea póte amoru'ţĭ apuind;
Minciuna, calomnia, daŭ taĭnică isbire,
Lumina, adevărul în inimĭ înegrind.

Dar când ia însuşĭ mórtea a nóstră apărare,
Când négra sa pecete pe grópă s'a 'nsemnat,
Ca martur de credinţă, chezaş de neuĭtare,
Păstrésă suvenirul aceluĭ depărtat.

Valea răsunătóre, a rîuluĭ murmură,
Veştedа tómneĭ frunză ce flutură în vînt,
Palida luneĭ rază, puternica natură,
Îţĭ vor şopti adesea cuvinte din mormînt.

UN CEAS E DE CÂND ANUL TRECU.

Un ceas e de când anul ţrecu . . . 'mĭ aduc aminte
Cu ce nădejdĭ zîmbinde, ce dulce a 'nceput:
Ce vie salutare din inimă fierbinte
L'a priimit! ce séră! de anŭ atuncĭ trecut.

Ḑicém: »s'a dus ş'acesta c'o parte din viaţă;
»Dar ḑioa luĭ din urmă cu drag o pomenesc;
»Frumos apus vesteşte foumósă diminêţă,
»Şi anul ce începe tot astfel îl doresc.«

Aşa 'l doream! în lungă, în órbă 'ncredinţare
Eŭ nu vedeam că sórta zîmbeşte cu amar;
Că vremeĭ şi durereĭ găteşte resbunare,
La vechile lor drepturĭ uĭtate în zadar.

Schimbat nimic nu pare; alesele fiinţe,
Prietenĭ d'altă dată, strîng astădĭ mîna mea:
De voia întîmplăreĭ maĭ multe din dorinţe
Cu grabă împlinite putuiŭ a le vedea.

Apoĭ, unde e rĕul? de ce şi cum... cuvîntul
Om nu póte să'l ştie afară de cât eŭ;
Ascuns e în adîncurĭ, tăcut e ca mormîntul,
Iar martur suferinţi'mĭ e numaĭ Dumnedeŭ.

A! daca 'n astă lume ceva putea fi 'n stare
S'aline, să adórmă un chin sfâşiitor,
O ştiŭ, ar fi frăţia'ţĭ acea mângîitóre
Acel simţiment tînăr ce eŭ îţĭ sunt dator.

E scump prieteşugul ce 'nsuflă o femee
Deprinsă a'l cunóşte, născută a'l simţi;
Şi dulcele săŭ suflet, electrică scântee,
Mângîe or ce suflet la care s'o ivi.

Ades, când sunt în luptă cu gândurile mele,
Muncit d'al suferinţeĭ demon neîmblânzit,
Îmĭ parĭ un silf ce vine pe raza uneĭ stele,
Din sfere luminóse, din aer bălsămit.

Apoĭ, negură deasă lumina 'ntunecéză
Fantome d'altă lume şoptesc, mě încunjor;
În fie care şoptă o muncă înviază,
În ochi'mĭ se confundă trecut şi viitor.

Căcĭ ştiŭ eŭ viitorul . . . el nu póte să fie
De cât ca anu-acesta, ca anul cel trecut;
Bogat de chinuire, deşert de bucurie,
Pustiŭ, fără nădejde, sălbatec şi tacut.

Ştejarul depe munte ce trăsnetu 'l isbeşte,
Stă încă în picóre, semeţ şi neclintit;
Dar inima 'ĭ e arsă, şi or cât maĭ trăeşte
De nicĭ o primăvară nu póte fi 'nverḑit.

BUQUETUL.

Dorită odată era a luĭ sórtă,
Pe când altă mînă de el îngrijea;
Dar astădĭ se stinge, zîmbirea'ĭ e mórtă
Şi perde colora ce ochi 'ncânta.
Sfârşitu'ĭ cel jalnic îl vĕd cu 'ntristare,
Căcĭ eŭ pe viata'ĭ puneam un preţ mare.

O singură frunză acum maĭ plutesçte;
Ea plânge atâţea tovarăşĭ de florĭ:
Sreină, uitată, de ce maĭ trăesçte,
De ce dragă frunză tu nu poţĭ să morĭ?
Când pierḑĭ o fiinţă obiect de iubire,
O lungă viaţa e nenorocire.

Când florile-acelea în mână'mĭ căḑură,
Favor ce 'ncredinţă eŭ n'am meritat,
Treĭ tinere nimfe pe rînd mi'l cerură,
Şi mult se rugară... iar eŭ... nu 'l am dat.
Imĭ pare că încă le văḑ, câte trele,
Jaluse, privindu'l în mâĭnele mele.

Să vedeţĭ acuma d'a fost cu putinţă
Acea preţiósă dorinţă s'ascult:
Că lor li se cade, a mea consçtiinţă
Indată 'mĭ-o spuse, eŭ nu gîndiiŭ mult.
Ca Paris cu póma acea fabulósă
Hotărîiŭ buchetul la cea maĭ frumósă.

Dar atuncĭ nevoe, atuncĭ greutate,
Să fac osebire în zadar am vrut:
Aşa din treĭ fluturĭ cu greŭ ochiul póte
S'aleagă p'acela ce e maĭ plăcut:
Aşa treĭ garófe p'aceaşĭ tulpină,
Frumóse şi 'nalte domnesc în grădină.

Vĕḑênd eŭ acésta îl luaiŭ cu mine;
Cu multă 'ngrijire a casă 'l am dus,
Şi limpede apă şi tot ce e bine
'Ĭ-am dat, şi silinţa cu dînsul mĭ-am pus,
Făcênd orĭ ce póte un om sa gândéscă,
Orĭ câte o mumă ar şti să găséscă.

Zadarnicĭ dorinţe, nimic n'ajutară!
Din ora acea speranţa-am perdut:
Viaţa la mine îĭ părea amară,
Ştiind cine'l dete, cine 'l a cerut.
Şi palidŭ şi veşted trecu fărŭ veste,
Şi astă-ḑĭ cenuşă în mîna mea este.

Așa dar sfîrșitu'ĭ veni din dorință;
Buchet ca acela eŭ nu maĭ găssesc'
Cenușa luĭ scumpă o ţiŭ cu credință,
Ce-a fost și ce este adesea gîndesc,
Eŭ sufer de mórtea'ĭ, d'a luĭ pătimire,
Șĭ-a flóreĭ trecute păstrez suvenire.

REVERIEA.

De sgomot departe, în vesela vale,
A căriĭ verdéță ades am călcat,
În liniștea nopțeĭ, privirile tale
Se 'nalț, se ațintă pe cer luminat,

De unde oare vine a ta reverie?
Ce visurĭ plăcute în preajmă'țĭ se joc?
Admirĭ tu natura, a eĭ armonie?
Citeștĭ viitorul în litere de foc?

Saŭ cauţĭ departe o stea favorită,
Ce credĭ că asupră'ţĭ priveşte zîmbind?
Dar nu, e instinctul d'o viaţă dorită
Ce n'o află omul aicea trăind.

Căcĭ sufletul nostru, ca raza de sóre,
Ce'şĭ are 'nceputul maĭ sus de pămînt,
De şi luminésă a sa închisóre,
Îşĭ află în cerurĭ isvorul cel sfînt.

D'acolo adînca acea aspirare
Spre bunurĭ ascunse ce noĭ devinăm,
D'acolo deşertul, dorinţĭ, întristare
Ce chiar în plăcere ades le aflăm.

Un clopot ce séra s'aude la turme,
Ce stă, reîncepe, abia resunând,
Ca glas care mórtea e aprópe să'l curme
Când vĭaţa 'ncetésă treptat îngheţând;

Un greer ce cântă, o iarbă, răsura,
Stufósa pădure, perdute cărărĭ,
Adînca murmură ce 'nvie natura
Ca geniurĭ taĭnicĭ ascunse p'în florĭ;

Tot mişcă, încântă a nóstră gândire;
Tot are un fermec, tot este mister;
Nădejdile nóstre, suspin, suferire,
Dorinţĭ fără nume, se 'ndrept către cer.

Acolo în stele ca 'n lumĭ de lumină,
Sunt suflete, îngerĭ, ce cânt şi ador;
Fiinţĭ graţióse ce blînd se înclină
Cătîndu'şĭ în lume tovarăşi lor.

Şi când, stăpânită d'a vieţeĭ mâhnire,
Te plimbĭ tu pe câmpul tăceri 'nchinat,
De simţĭ o suflare, d'audĭ o şoptire,
E glasŭ unuĭ ânger de tine 'ncântat.

De ce ânsă gândirea'mĭ se 'ntórce cu durere
Spre dilele acelea? timpĭ ce v'aţĭ depărtat,
Când pe urmele vóstre tot intră în tăcere,
Când ştergeţĭ plăcerĭ, chinurĭ ce omul a cercat;

Când inima satulă de ură, de iubire,
N'o mişcă nicĭ un bine, n'o trage nicĭ un dor,
De ce singure numaĭ a vóstre suvenire
Trăesc ele în sînu'mĭ ca un nestins amor?

Sunteţĭ voĭ acel sunet, a stâncelor viaţă,
Echo, care trăeşte în loc nelocuit?
Saŭ sunteţĭ *aurora* care ştia să scóţă
Din statua luĭ *Memnon* suspin nemărginit?

MEDITAȚIE.

Vara 'și apucă sborul, spre țărmurĭ depărtate,
Al tómneĭ dulce sóre, se plécă la apus,
Și galbenele frunze, pe délurĭ semănate,
Simțirĭ deosebite în suflet 'mĭ aŭ adus.

O! cum vremea cu mórtea cosesc fără 'ncetare!
Cum schimbătoarea lume fugănd o re'noesc!
Câtă nemărginită pun ele depărtare,
Între ceĭ din morminte, și aceĭ ce doresc!

Unde atâţĭ prietinĭ, plăcuţĭ de tinereţe?
Unde-acele fiinţe cu care am crescut?
Abĭa ajunşĭ în vîrsta frumóseĭ dimineţe,
Ca ea făr' a se 'ntórce, ca dînsa aŭ trecut!

. . . .

. . . .

Ce netedă câmpie! Cum ochiul se uĭmeşte![1]
Ce deşĕrt se arată, orĭ în cotro priveştĭ!
Întinsa depărtare se pare că uneşte,
Cu ale lumeĭ marginĭ, hotarele cereştĭ.

Cât sânge aste locurĭ setóse îngiţiră!
Câte óse rĕsboiul aicĭ a semănat!
Câţĭ veteranĭ rĕsboĭnicĭ mórtea purtând, muriră
Pentru isbânḑĭ de care eĭ nu s'aŭ bucurat!

---

1) Câmpia Brăileĭ.

Îmĭ pare că'ĭ vĕḑ âncă, resturnaţĭ în ţĕrână,
Pe 'ncreţita lor frunte, sfîrşitul arătând,
Dar maĭ clătindu'şĭ capul, şi c'o murindă mână,
Ferul care le scapă cu furie strângând.

Eĭ nu gândesc la mórte, nu gândesc la viaţă,
Eĭ nu gândesc la fapte, ce 'n viaţă aŭ urmat,
Ci când sufletul sbóră, când sângele îngiaţă,
Tótă durerea le-este, că nu 'şĭ aŭ resbunat!
. . . .
. . . .

Puţin maĭ înnainte un monument s'arată;
Să'l privim... Dar ce semne d' onóre pe el sînt?
Negreşit ceĭ din trînsul slăviţĭ aŭ fost o dată:
Aḑĭ slava stă d'asupra, şi omul în pămînt!

Iată, fără 'ndoială, o mare mângâere,
O voĭ, care un titlu ş'un nume pismuiţĭ!
Când tot ce e 'nalt cade, şi când mărirea pere,
Mărirea, înălţarea, la ce le maĭ doriţĭ?

Din vremile trecute, în veacurĭ viitóre,
Un nume să resune, cu slavă 'mpodobit,
Să trécă peste vârste, și peste anĭ să sbóre,
Acela ce îl pórtă cu ce s'a folosit?

Când marea 'ntărîtată, corabia'țĭ sdrobește,
Când loc de mântuire nu este, nicĭ liman,
Când cu grozave furiĭ asupra ta pornește
Spumósele luĭ valurĭ bătrênul Ocean:

Spune'mĭ, îțĭ pas' atuncea, să știĭ de maĭ plutește
Catartul fără pânze ce nu'țĭ e d'ajutor.
Să vedĭ dacă pe unde se ține, se clătește,
Și dac'aĭ fost odată, în barcă saŭ vapor?

Viața e o luptă, o dramă variată
Și actu'ĭ cel din urmă în vecĭ e sângerat:
Moartea 'l încoronéză, moartea neîmpăcată
Care în a sa cale pe nimenĭ n'a uĭtat.

A, întorcând privirea spre vécurile trecute,
Și ne'ncetat pămêntul vĕḑêndu'l pustiit,
Vĕḑênd tot aste rele, *tot ḑile neplăcute*,
De sórta omenireĭ, din suflet m'am mâhnit!

Câte felurĭ de chinurĭ asupra'ĭ se adună!
Ânsă veḑĭ cum speranța o 'nșală ne'ncetat?
Cu o dulce zîmbire vine, ținînd de mână
Icóna fericireĭ. Daĭ s'o prinḑĭ . . . A scăpat.

Astfel un vis 'țĭ arată o iubită ființă;
Astfel cu bucurie voeștĭ s'o 'mbrățișezĭ,
Dar astfel umbra 'nșală zadarnica'țĭ silință;
Acum din mâĭnĭ ițĭ scapă, acum iarășĭ o veḑĭ.

Daca în cartea sórteĭ omu-ar ști să citéscă,
Să'șĭ afle fieș-care grozavul viitor,
Cin' ar maĭ vrea, stăpîne, aicea să trăească,
Când lumea e de chinurĭ nedeșărtat isvor?

Vremea d'acum, trecutul, a'l şti avem putere,
Numaĭ ce-a să se 'ntămple noĭ nu putem vedea;
Dar când ora soseşte, când nălucirea pere,
Se trage deodată şi vecĭnica perdea.

CIMITIRIUL.

Peşteră 'ntunecată, asil al pocăinţeĭ,
Unde omeneştĭ fumurĭ ca fumurile perŭ,
Unde Eroiĭ credinţeĭ,
Aŭ murit pentru lume ca să trăiască 'n cerŭ!

Tu care aĭ fost martur, l'atâtea rugăminte
Ce se şoptĭa în umbra şi în răcórea ta
Când inima ferbinte,
Viaţa de vecie în lacrimĭ o căta,

Daca bolţile tale, ce nu pot fi pătrunse
De omeneştĭ suspinurĭ, d'al patimilor vînt,
Duc sufletul, prin locurĭ şi prin cărărĭ ascunse,
Departe de pămînt,

Iartă cumplita spaĭmă, ce în sinu'mĭ aprinse
Furiósa privire a fostilor părinţĭ,
Şi altarul de piatră pe care staŭ întinse,
Mădulare de sfinţĭ.

Fioroasa răceală ce 'nsufl' a ta vedere,
Vecĭnicul întunerec aicea domnitor,
Şi grozava tăcere,
Arăt umbrele morţiĭ ce p'între óse sbor!

Îmĭ pare că mă aflu în locuinţ' adîncă,
A uneĭ gróznecĭ ĭesme, ce sângiurĭ o hrănesc;
Şi care de o stîncă,
Pe călător sfăramă cu'n sbieret sătănesc,

Saŭ în pădurea aceea, în care maĭ 'nainte,
Druiziĭ ceĭ sălbaticĭ jertfiaŭ pe osândiţĭ,
Când, setoşĭ de omorurĭ, treceaŭ de puterĭ sfinte,
Stejari 'mbătrâniţĭ!

Aicĭ cu toate-acestea, religia vorbeşte,
Celor ce vor s'asculte cuvêntul luĭ *Hristos*:
Groaza cu'ncetul pere, şi omul întâlneşte,
Poveţe de folos.

Viclénul îşĭ desbracă aicĭ ipocrisia;
Acel căit se 'mpacă cu ceru 'ntărîtat;
Aicĭ fapta cea bună viséză vecĭnicia.
Ş'aştéptă ne'încetat.

Şi omul care crede, şi omul ce aştéptă,
D'o sfîntă mângâere în vecĭ e însoţit;
Pacea va fi cu dînsul; el va lua resplată
Căcĭ a nădejduit.

BARCA.

Păşeşte lin o barcă pe unda adormită!
Respectéză-al natureĭ rĕpaos trecător;
Inima mea de sgomot cu totul obosită,
Ca la un scump tovarăş se'ncrede l'al teŭ sbor.

Pórtă-mĕ 'n sus, în laturĭ, or unde vreĭ şi 'ţĭ place,
Unde te 'mpinge vîntul, saŭ unde tu doreştĭ;
Tóte 'mĭ sunt d'opotrivă, dacă mĕ ducĭ în pace,
Dacă cu mulţumire vederea'mĭ rătăceştĭ.

Voĭ cunóştețĭ, o unde, cu cătă bucurie,
De ce sfârşit pornită, cu ce cuget curat,
Barca mea tot déuna p'a vóstră 'mpărăție,
Ca 'ntr'ale eĭ coprinsurĭ jucând s'a preumblat.

Îngițițĭ pe tâlharĭ a căror îndrăsnélă,
Cu trupurĭ sângerate, cu morțĭ vă otrăvesc,
Ce întocmesc comploturĭ, şi fără de sfiială,
Aprópe de perzare, uciderĭ chibzuesc.

Însă melancolia, amorul şi plăcerea,
Priimițile vesel ca pe aĭ vostri fiĭ;
Eŭ vĕ cunosc mărirea, eŭ vĕ slăvesc puterea,
Când alerg p'ale vóstre mult umede câmpiĭ.

Din rătăcita'mĭ barcă, ce-o las la întîmplare,
Ochiĭ meĭ către cerurĭ uĭmit îĭ ațintez;
Seninul lor însuflă sfială şi mirare;
Eŭ mĕ rog în tăcere, vărs lacrimĭ şi mĕ 'ncrez.

Cerul o să ne-ajute, ḑicea a mea iubită,
El până acum tace! Să n'o fi ascultat?
Și póte frumusețea a o vedea mâhnită,
Aducêndu'ĭ drept jertfă suspin neîncetat?

Dacă într'aste césurĭ de vie desfătare,
S'ar afla lângă mine. . . minut dumneḑeit
Viéța nu stă în ḑile, și eŭ cu 'ncredințare,
Câtă 'mĭ rămăne-aș dao, 'mĭ aș ḑice: Am trăit.

Mergĭ, mergĭ ușóră barcă, în dreptu celeĭ stele,
Căria 'ĭ am dat nume. . . un nume ce slăvesc,
Nume ce'n înfocarea închipuireĭ mele,
Pe strălucita'ĭ frunte, îl vĕḑ și îl citesc.

Acolo te oprește, acolo privegéză,
Cât raza eĭ asupră'țĭ s'asupră'mĭ va zimbi;
Când va peri cu nóptea, atuncĭ te depărtéză,
Și iar cu nóptea vino la dînsa a privi.

Până când fericirea, atâta așteptată,
Îmĭ va resplăti vécurĭ trecute cu amar;
Dacă ș'astă speranță, ca altele 'nșelată,
N'o trece ca speranță, și n'o fi în zadar!

MIEZUL NOPȚEĬ.

Aicĭ p'aste ruine cu mândre suvenire
Privesc cum orizonul se umple de făcliĭ,
Cum luna în tăcere s'arată să inspire
Gîndirĭ religióse l'aĭ luĭ Apolon fiĭ.

Când tot dórme 'n natură, când tot e liniștire,
Când numaĭ e mișcare în lumea celor viĭ,
Deștéptă privegéză a mea tristă gîndire,
Precum o piramidă se 'nalță în pustiĭ.

Aĭ meĭ ochĭ se preumblă pe délurĭ, pe câmpie,
Al meŭ sufflet se 'nalţă pe aripĭ d'un foc sfînt,
În sboru'ĭ se rădică la pórta de vecie
Căcĭ nicĭ o legătură nu are pre pămînt.

Speranţa mea din lume de mórte se precurmă;
Trecu ea precum trece un fulger p'între nor;
S'a şters precum se şterge a vulturuluĭ urmă
Când spintecă văzduhul în falnecul sĕŭ sbor.

De când perduiŭ părinţi'mĭ treĭ ernĭ în tregĭ trecură
Treĭ ernĭ, căcĭ după ernĭ viaţa'mĭ socotesc,
Căcĭ ḑilele'mĭ ca iarna de viscolóse 'mĭ fură,
Copaciu din mezul erni ce vînturĭ îl clătesc

Frumósa primăvară acuma se grăbeşte
La caru'ĭ să înhame pe zefiri uşorĭ;
Păşaşte, şi pe urmă'ĭ verdéţa se iveşte
Şi cerul se desbracă de viforoşiĭ norĭ.

Zefirul printre frunze misterios suspină,
E limpede orizonul și cerul luminos;
A rîurilor șoptă. . . . Dar unda lor e lină,
Iar suffletu'mĭ e 'n valurĭ, n'am sóre seninos.

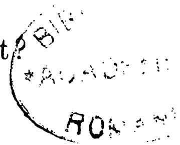
Căcĭ închinat durereĭ, amara mea viață
D'atuncĭ e pentru mine nisip neroditor,
Ce vara îl usucă, ce iarna îl înghiață,
Pe care florĭ nu află sărmanul călător.

Lăsat strein în lume, lipsit de orĭ ce bine,
Vĕḑênd că nu'mĭ rĕmâne plăcere pe pămênt,
Vĕḑênd ḑilele mele de suferințe pline,
Puiŭ mâna pe a mea frunte și caut un mormênt.

Pucină vreme încă și glasu'mĭ se va stinge,
Și inima d'a bate în pieptu'mĭ va 'nceta!
Atuncĭ fără 'ndoială eŭ sórta voiŭ învinge,
Și a vieții taĭnă în mórte voiŭ afla.

ELISA.

Spune'mĭ scumpă Elizo, ce este fericirea?
Pe ce ţermurĭ resare, ce loc îĭ e plăcut?
E veche ca pămêntul, împodobesce firea
De mult, saŭ de odată cu tine s'a născut?

Am cătat'o 'n *pustiurĭ* am *căutat'o* 'n lume,
Am cătat'o pe délurĭ, pe munţĭ şi pe câmpiĭ;
Am cătat'o 'n deşertul eho a unuĭ nume,
Pe valurile măriĭ, în titlurĭ,bogăţiĭ.

Zadanică silinţă! Fericirea s'ascunde;
Fĕră folos pe urmă'ĭ vedém că ostenesc;
O chĭemam cu 'nfocare, dar nu vrea a'mĭ rĕspunde:
Te întilniiŭ iubită, şi 'n ochĭ'ţĭ o găsesc!

Vedeţĭ aceste locurĭ, aceste stîncĭ rêpóse?
Vedeţĭ pămêntu-acesta de tot nelocuit?
Eĭ bine, aĭcĭ tóte mie îmĭ par frumóse!
Maĭ multŭ de cât orĭ unde aicĭ sunt fericit.

Eliza e viéţa ce tóte 'nsufleţeşte;
Zimbirea'ĭ e ceréscă, privirea eĭ Amor;
A sa dulce suflare, ast aer bălsămeşte,
Şi graţiile 'ntr'însa vĕd o tênără sor.

Daca ar fi pămêntul în vechea simplitate,
Când cea d'ântêiŭ femee în Raiŭ s'a pomenit,
Frumósă, 'mpodobită cu darurile tóte,
Şi nobila'ĭ icónă în unde 'şĭ a privit:

Negreșit că Elisa de sine încântată,
Vedêndu'șĭ în fôntână atâta frumusețĭ,
Tovarășelor sale: »Venițĭ le-ar zice 'ndată,
»În cristalul acesta minune să vedețĭ.

»Voĭ sînteţĭ prea plăcute, și dulcea-vĕ privire,
»Inima mea o trage, 'mĭ e drag să vă ascult;
»Dar vĕd colo în apă, un lucru peste fire,
«Un chip care vĕ 'ntrece, și'mĭ place și maĭ mult!„

Până nu o vĕdusem, pân' a nu o cunóște,
Eram de nopțĭ, de dile, de tóte desgustat.
Timpul ce-acuma sbóră, părea că se târaște,
Aniĭ ca o povară grozavă de purtat!

Vêntu 'm părea suflare zadarnică și rece;
Cerul ca o câmpie de care sunt sătul;
Eho numaĭ un sunet ce fără folos trece;
Aurora o rază privită îndestul.

Dicém: O ḑi ca alta, și tot acelașĭ Sóre!
În lume vedeam chinurĭ, pe cerurĭ vedeam norĭ.
Le privescŭ cu Eliza; totul schimbat îmĭ pare,
Cerul este cu stele, câmpiile cu florĭ.

Aurora o Nimfă de sóre prea iubită,
Se deștéptă, ș' în aer alunecă zimbind.
De cele d'ântêĭ ore, d'aĭ sĕĭ fiĭ ocolită,
La sóre că-o urmésă cu dragoste privind.

Ḑefirul o fiinţă de bine făcĕtóre,
Care către cer duce suspinurĭ omeneștĭ;
Eho o ḑeitate la chinurĭ simţitóre,
Ce repetéză glasul acelĭĭ ce slăveștĭ.

Când tăcerea Eliziĭ, îmĭ spunĕ a eĭ iubire,
Când mâna eĭ mă stringe, când ochiĭ imi vorbesc;
Când lângă ea uĭt lumea și numaĭ am simţire,
De cât pentru minutul în care o privesc,

Ḑic: »Vĭaţa este scurtă, şi fericirea trece:
»Spun că plăcerea stinge făclia luĭ Amor:
»Dacă iubirea nóstră e s'aĭbă sfîrşit rece,
»De ce 'n minutul acesta, de ce acum nu mor?“

AŞTEPTAREA.

»Acesta este ora... saŭ cel puçin sosesce,
Dar ea unde să fie? De ce nu se ivesce?
Minuturĭ fericite sunt óre de perdut?
Fórte puçine omul în viaţa luĭ are!
Se auḑi un sunet... Să ascult... mi se pare...
Nu e nimic; o frunză în vale a căḑut.

»Nóptea în aste locurĭ n'are de loc tăcere;
Totul se mișcă, umblă, dar tóte sunt părere;
Vĕntul, umbra mĕ 'nșélă, când cred a o vedea.
Luna aci s'arată, aci iar se ascunde:
Abia câte o dată întunerecul pătrunde,
Și norii înainte'ĭ se pun ca o perdea.

»Póte că și ea are o taĭnică 'ntâlnire,
Póte că stăpânită d'asemenea simțire,
Pășesce 'nvăluită în umbra unuĭ nor.
Chiar în acele sfere care aŭ ceresc nume,
Póte-amorul domnesce ca aerul în lume:
Cu ce drept omul singur să fie simțitor?

»Nu sciŭ, dar la atâte rele nesuferite,
Ce asupră'mĭ, adese se par a fi unite,
Singur amorul este isvorul fericit,
Ce fără încetare m'adapă cu uĭtare,
Ca undele vestite fontâneĭ de mirare,
Prin care morțiĭ uĭtă, că 'n lume aŭ trăit.

Ḑile neprețuite ale copilărieĭ,
Tovarășĭ aĭ vieţeĭ, și fiĭ aĭ bucurieĭ!
De mĭ ar fi ertat astăḑĭ a 'ncepe să trăesc;
Câte 'mĭ a dat amorul, minuturĭ, ore bune,
La un loc adunate, cu voĭ să se 'mpreune,
Și din tóte o scurtă viaţă să 'ntocmesc!

M'așĭ duce unde sbóră atâtea rondurele,
Când viscolul începe, când vin vremile rele;
Pe pasurele verdeţeĭ ca ele m'aș ivi.
Din loc în loc aș trece în climele streine,
Unde sunt alte stele, și cerurĭ maĭ senine,
Dar iarășĭ m'aș întórce când firea ar zimbi

»Sătul de marĭ nimicurĭ ce nu daŭ fericirea,
Cătând în vĭaţă pacea, și 'n pace mulţumirea,
Ca rîul fără nume, aș trece nestiut.
Or cât de mic e templu, dar tot îl locuește,
Acela ce pământul și cerul stăpînește:
Numaĭ pentru a luĭ slavă și omul s'a născut!

»*Nădejduesc într' însul*; el póte să'mĭ arate,
Un drum fără primejdiĭ, cărărĭ nesemănate
De asuprirĭ nedrepte, de curse viclenescĭ.

. .

. . , ...

Din frunza 'ntunecată a păduriĭ vecine,
Se întinde o umbră... cineva parcă vine....
Părere 'nciălătóre ş'acum mĕ amăgescĭ?

»Dar nu, vĕḑ o fiinţă... spre mine 'naintésă..
Să m'arăt... de vederea'mĭ ea nu se spăĭmêntésă
Un strein pe aice sfială ar avea.
Ea păşeşte, ĭa seama... o auḑ că şopteşte,
Negreşit e femee... Ce ḑice? Mĕ numeşte!
Peptul, inima 'mĭ bate: Acésta este ea.

INIMA MEA E TRISTĂ.

Inima'mĭ e 'ntristată,
Şi 'n lacrimĭ înecată,
La fericirĭ trecute gândeşte în zadar!
Plăcere, mulţumire,
Viaţă, fericire,
Le-am gustat. A lor lipsă acum o simţ amar.

Acele dulcĭ suspinurĭ,
Cum se schimbă 'n chinurĭ,
Şi bucuriea nóstră, în otrăvit venin!
Cât rĕŭ dup'atât bine!
Aşa furtuna vine,
Când sórele zimbesce, când cerul e senin.

Adio! N'am cuvinte,
Să'ţĭ arăt tot ce simte,
În asfel de minuturĭ, mâhnit suffletul meŭ.
E o durere mare,
Şi suferinţĭ, pe care
A le simţi pociŭ numaĭ; ale descri 'mĭ e greŭ.

A! cât de mult amară,
Viaţa o să'mĭ pară!
Minuturile secolĭ o să le socotesc.
A or căreĭ ḑi raḑă,
Nuoĭ lacrimĭ o să vază,
Când pe streine ţermurĭ strein o să trăesc!

Spune'mĭ însă iubită,
Când inima'ţĭ lipsită,
D'un credincĭos prieten, cu el nu va maĭ fi.
Veĭ putea uĭta tóte
Plăcerile gustate?
Simţirea se va stinge, şi nu'l veĭ maĭ dori?

Astă lege obstéscă,
Se cade se 'ngrozéscă
Amorul care vremea atâta 'l a 'ntărit?
În ce loc, pe ce cale,
Călcând pasur'le tale,
Veĭ avea drept a ḑice: Aicĭ nu m'a iubit?

Durerea cea maĭ mare
Nu póte să omóre:
P'a mea care-a 'ntrecut'o? Dar tot nu pociŭ să mor
A! de 'ĭ maĭ ţinea minte,
Atâtea jurăminte,
Îmĭ veĭ păstra, póte, o urmă de amor!

Când séra tu veĭ merge,
Pe cêmpurĭ, a culege
Florĭ tinerĭ ca şi tine, s'acoperĭ fruntea ta.
Daca din întêmplare,
Veĭ nemeri o flóre,
Ce pórtă un scump nume, ce'ĭ ḑic: Nu mĕ uĭta

Atuncĭ, atuncĭ gândesce
De mine câ'ţĭ vorbesce.
Asta 'mĭ este speranţa, şi d'asta maĭ trăesc,
Eŭ tot creḑ că e 'nfire,
Acea compătimire,
Ce inimile légă cu lanţul suffletesc.

TE MAĬ VĔḌUĬ ODATĂ.

Te maĭ vĕḍuĭ odată ființă de iubire,
O angel ce slăvesc!
Și césurile repeḍĭ, și scumpa ta zimbire,
Cu suflet, cu viața sunt gata să plătesc.

În valurilĕ acelea de lume încântată,
În care ne-am găsit,
În vesele cadrile, în sala luminată,
Stam singur și mâhnit.

Plăcerea, frumusețea, podóbe felurite,
  Tot era în zadar;
Ele nu pot să 'nvie sințirilĕ amorțite
  D'al patimeĭ amar.

Bucuria ce 'npréjmă'mĭ trecea cu repejune,
  Trist, rece mĕ găsia,
Și mĕ gândém la timpul care în vecĭ n'apune
  În suvenirea mea.

Atuncĭ intrașĭ! D'odată, de pe a mea vedere
  Se rădică un nor:
Te presimțiiŭ; îmĭ spuse a ta apropiere
  Uu aer de amor.

Zambila primăveriĭ așa ea ne împarte
  Desfătător miros,
Așa dulcele'ĭ sufflet se simte de departe,
  În aer rĕcoros.

Şi inimile nóstre, şi ochiĭ se 'ntâlniră;
  Simţiiŭ ce pătimeştĭ;
Un zimbet trist 'mĭ o spuse; cu tine îmĭ zimbiră,
  Puterile cereştĭ!

Vĕḑuiŭ peptul tĕŭ tênăr, bătênd de turburare,
  Subt vălul ce sălta;
Te priviiŭ în tăcere; cunoscuşĭ a mea stare,
  Vĕḑuşĭ puterea ta.

Dar cum se stricorară delirul, fericirea!
  Ce iute aŭ trecut!
Jalusă d'al meŭ bine, făcu nenorocirea
  Uu semn, şi te-am perdut!

Multe rele d'atunce am suferit, iubită!
  Multe am pătimit!
Sórta mea credincósă la ura'ĭ ne'mblânzită,
  Din sboru'ĭ s'a oprit.

Viitorul în ochi'mĭ îşĭ perde nălucirea,
Tóte mĕ obosesc;
Tu îmĭ eraĭ speranţa, tu îmĭ inspiraĭ gândirea,
Tu făceaĭ să trăesc.

Roua buselor tale suffletul rĕcoreşte,
Dă viaţă şi plăcerĭ:
Subt umedele'ţĭ gene, e un foc ce topeşte
Tot felul de durerĭ.

Dar depărtat de tine, ce pot să'mĭ foloséscă,
Lumea ş'ale eĭ bunurĭ, şi or ce aş avea?
Pustiiul unuĭ sufflet ştiŭ ele să 'nplinéscă?
Pot s'aducă trecutul, pot face-a te vedea?

Pot să întórcă timpul ş' acele ore sfinte
Care sunt al tĕŭ dar,
Ca să maĭ vĕrs odată o lacrimă ferbinte
P'al inimi'ţĭ oltar?

DE CE SUSPINĬ.

Şi cum pociŭ a'ţĭ rĕspunde?
De ce maĭ întrebat?
Eŭ ştiŭ c'am suspinat,
Dar taĭna mea e tristă şi va a se ascunde.

Să ḑic, că eştĭ frumósă
Ca visul de amor,
Că pasul tĕŭ uşor
Abĭa se însemnésă
Pe ĭarba 'mlădiósă;

Că chiar privighetórea
Te crede trandafir,
Că dulcele zefir
Sărută cu plăcere o frunte graçiósă;

Că florile grădiniĭ
Cu pismă te privesc,
Şi 'n chipu'ţĭ se unesc,
Cu graçie ceréscă, garófele şi criniĭ;

Să ḑic c'acestea tóte
Mĕ fac să pătimesc,
Să'ţĭ spuiŭ că te slăvesc,
Că ochi'ţĭ îmĭ însuflă suspinurĭ înfocate,

C'adînca mea iubire.
Dar nu voiŭ să'ţĭ descriŭ
Amorul meŭ cel viŭ;
Las inima să'ţĭ spue a mea nenorocire.

MÂNGHÎEREA

UNEĬ JUNE FEMEĬ.

De ce ureștĭ viața, tu fiĭca armonieĭ?
De ce dintr'al tĕŭ sufflet speranța aĭ gonit?
Care durerĭ ascunse, vrăjmașe bucurieĭ,
A vîrsteĭ nălucire și visurĭ țĭ-aŭ răpit?

•

Tu n'aĭ deșertat cupa ce âncă este plină:
Tu nu științ de'țĭ păstrésă otravă saŭ nectar;
Dar plângĭ! Zefirul astfel fără cuvênt suspină;
Tótă lacrima 'n ochi'țĭ e un mărgăritar.

Eŭ nu voiŭ să adaog a ta melancolie,
S'ăţĭ sugrăvesc icóna dureri omeneştĭ,
Să desfăşur în ochi'ţĭ a mea copilărie,
Ca osândă de mórte în care să citeştĭ;

Să'ţĭ arăt împregiuru'mĭ un larg cerc de morminte,
În care dorm fraţĭ, rude, părinţĭ ce m'aŭ iubit;
Să vedĭ ce e durerea, să vedĭ d'avém cuvinte,
Când chiar de provedinţă ne vrênd m'am îndoit.

Să vezĭ apoĭ în lume cumplita răutate
Otrăvindu'mĭ anĭ, zile, chiar umbre de plăcerĭ:
Să vezĭ.... Ah! atuncĭ numaĭ, atuncĭ aĭ vedea póte,
Câte un singur suflet coprinde 'n el durerĭ!

Lumea mĕ crede vesel, dar astă veselie,
Nu spune-a mea gândire, nu m'arată cum sunt!
E haĭnă de podóbă, mască de bucurie,
Şi mâhnirea 'mĭ e numaĭ al inimeĭ vesmênt

Dacă nu după ḑile, ci după suferinţe
Ni s'ar socoti vêrsta, ştiĭ mare Dumneḑeŭ, —
Pentru care anĭ, secolĭ, şi lume şi fiinţe
Nu sunt nimic — ştiĭ singur câţĭ anĭ aş avea eŭ

A mea credinţă ânsă, nu este âncă mórtă;
Mânghîetor tovarăş ea nu m'a părăsit:
În umbră îmĭ deschide a vecĭniciei pórtă,
Şi negura mâhnire ades 'mĭ a rĕsipit,

Dar tu, căriĭ speranţa s'arată aurită,
Tu căriĭ viitorul păstrésă năluciri;
Când tênĕra ta vêrstă zimbeşte înflorită,
Când nu aĭ nicĭ o córdă a inimiĭ isbită
De viscolile lumeĭ şi de nenonocirĭ,
Mânghîete copilă, şi simte mulţumirea
Care o 'nsuflă darurĭ ce firea ţi lea dat.
Eŭ când te-ascult, uit tóte, uit chiar nenorocirea,
Mĕ aflu 'n altă lume uĭmit şi încântat.

Subt degetele tale, în sunete-argintóse
Clavirul când resună, când dulce preludeḑĭ,
Deşteptĭ în al meŭ suflet acordurĭ fioróse,
A patimilor stinse cenuşă înviedĭ.

Talentul, frumuseţea, adesea pătimeşte;
Dc sórta cea comună şi tu póte să ţiĭ;
Dar vedĭ drépta natură cum te despăgubeşte:
Glasu'ţĭ este esenţa cereştŭ melodiĭ.

Desĕvârşitul bine nu'l póte-avea pămêntul;
Ce mărĭ fĕră taladurĭ, ce inimĭ fără chin?
Omul este o taĭnă care-o ştie mormêntul,
Feemea e un ânger, vieaţa'ĭ un suspin.

MULȚUMIREA.

Ḑ... ÎN VÊRSTA DE UN AN.

Aşa! Îmĭ trimiţĭ darurĭ iubită copiliţă;
Abia eştĭ de o palmă şi vreĭ să te slăvesc!
De ochiĭ tĕĭ albastri, de mica ta guriţă,
În limba armonieĭ îţì place să vorbesc?

Eŭ nu ştiŭ ce aş face d'aĭ fi maĭ măricică,
Eŭ nu ştiŭ ce aş ḑice, nicĭ cum te-aş fi câ ntat
Dar ştiŭ cu 'ncredinţare, c'aş cere fâră frică,
Drept plata osteneleĭ, un dulce sărutat.

Acum ânsă, adio dorinţĭ amĕgitóre!
Cu astfel de monedă eŭ n'o să fiŭ plătit:
Când tu pe scena lumeĭ veĭ fi veselă flóre,
De anĭ, durerĭ, de patimĭ mĕ veĭ găsi slăbit:

Par'că te vĕḍ, frumósă, de fluturĭ ocolită,
Sburdalniceĭ lor trupe cu craţie ḍimbind;
Cunună modestie pe frunté'ţĭ împletită,
A inimilor tinerĭ slăvire priĭmind

Ştiŭ bine c'al meŭ suflet e sânt, nu'mbătrîneşte,
Că aş putea ş'atuncea să'ţĭ spuiŭ că te iubesc;
Dar tristă rolă jócă un sânt care trăeşte
În nişte vechĭ ruine ce-abĭa se sprijinesc.

A! cel puçin, copilă, atuncĭ aduţĭ aminte,
Că 'n légănu'ţĭ adesea te-am bine cuvêntat;
Ascultă cu răbdare trezitele'mĭ cuvinte,
Zimbeşte'mĭ câte-odată, ş'oiŭ fi îndestulat.

Ear daca vre un june, în dreapta'ĭ jalusie,
Se va mira d'atâtea nemeritat favor,
Ḑiĭ! ăsta mĕ cunóşte din mica mea pruncie,
La tot ce simţ, ce'mĭ place s'arată simţitor.

A fost în casa nóstră, la or ce întêmplare,
Mĕ mânghîea adesea, îl ştiŭ de când trăesc;
Cu tată-meŭ odată el deşerta pahare,
De mult aŭ fost prietinĭ şi încă se iubesc.

NINA.

Dupĕ atâta cochetărie,
Şi necredință şi viclenie,
În sfîrşit, Nino, simţ că trăesc.
Inima'mĭ astăḑĭ e isbăvită
D'acea sclavie nesuferită;
Maĭ mult asupră'mĭ nu m'amăgesc.

S'a stins în mine flacăra tótă:
Subt o mânie neadevĕrată
Maĭ mult amorul nu e ascuns.
Daca în lipsă 'ţĭ eştĭ pomenită,
Saŭ înainte'mĭ de eştĭ slăvită
De turburare nu sunt pătruns.

Eŭ dorm în pace fără de tine;
Când deschiḍ ochiĭ, când ḍioa vine,
Nu eştĭ dorinţa'mĭ cea maĭ d'ântêĭ.
Nu'mi mai însufli nici o gândire;
Fără plăcere, fără mâhnire
Te las, te 'ntimpin, mă duc când viĭ.

Nicĭ ale mele lacrimĭ trecute,
Nicĭ suvenirĭ dulcĭ şi plăcute,
Nn pot a face să te doresc.
Cât'mĭ-eştĭ de scumpă poţĭ vedea bine:
Fără de pismă, acum de tine
Chiar cu rivalu'mĭ pociŭ să vorbesc.

Fiĭ cât de mândră, fiĭ ne'npăcată,
A ta mândrie e ne'nsemnată
Ca şi blândeţea ce aĭ avea.
Nu'mĭ ḑic nimica vorbele tale,
Şi nicĭ chiar ochi'ţĭ nu maĭ aŭ cale
Ca să pătrundă 'n inima mea.

La al tĕŭ zîmbet, l'a ta mânie,
A mea mâhnire saŭ bucurie
Nu pot nicĭ creşte, nicĭ a slăbi.
Crîngurĭ stufóse, peşterĭ tăcute
Fără de tine îmĭ sunt plăcute
Şi iar cu tine pot a nu'mĭ fi.

Tu'mĭ parĭ frumósă c'a ş'altă dată.
Dar maĭ mult nu eştĭ Nina ce-o dată
Desevêrşită eŭ o vedeam.
Drépta gândire ce târḑiŭ vine.
Aḑĭ mă învaţă şi vĕḑ în tine
Greşelĭ ce graţiĭ atuncĭ numiam.

Când sdrobiiŭ lanţul robieĭ mele,
Dómne! ce lupte, ce chinurĭ grele!
În mâna morţeĭ credém a fi.
Dar în nevoe. când omul are
Corajŭ statornic, pentru scăpare
Ce rĕŭ nu póte a suferi?

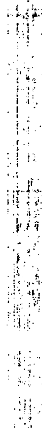
Aşa din cursa primejdiósă,
O păsărică simplă, fricósă,
Prilej să scape când a găsit:
Pierdêndu'şĭ pene, ia măsurĭ bune
Şi 'nvĕţătură de 'nţelepciune
Să se feréscă de ce-a păţit

Tu credĭ că póte tot te slăveşte
Acela care încă vorbeşte
De nişte chinurĭ ce a cercat;
Dar însă astel scăpând din mare
Corăbierul, fără 'ncetare
Spune 'n ce valurĭ el s'a aflat.

Acel rĕsboĭnic ce birueşte,
După isbândă ne povesteşte
Prin ce primejdiĭ el a trecut;
Şi robul liberŭ, dupĕ robie
La toţĭ arată cu bucurie
Lanţul în care annĭ a zăcut.

Îţĭ arăt starea'mĭ fără sfială;
Vorbele mele n'aŭ îndoială,
Că sunt zadarnicĭ să nu gândeştĭ;
Şi orĭ ce aĭ ḑice făr' osebire,
De loc nu'mĭ pasă, n'am mulţumire
Să ştiŭ de mine ce fel vorbeştĭ.

Nicĭ frumuseţea'ţĭ prea lăudată
Nicĭ viclenia'ţĭ n'or găsi 'n dată
Amorez asfel cum mĕ fălesc.
Te pierḑ, dar sórta'mĭ rea nu îmĭ pare,
Căcĭ eŭ o altă înşelătóre
Maĭ cu lesnire pociŭ să găsesc.

CÂNELE SOLDATULUĬ.

Rănit în rĕsbóe, soldatul căḑuse,
Şi 'n puţine ḑile chinuit muri,
Departe d'o mumă care îl crescuse.
 Şi care 'l iubi!

Sêrman, fără rude, pe ţermurĭ streine,
N'avea nicĭ prietinĭ, nicĭ un ajutor;
Nu era ființă care să suspine,
 Pentr'un trecător!

Singurul tovaroş de nenorocire,
Singura'ĭ avere, un câne iubit,
Şedea lângă dînsul, şi 'n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum rîdic trupul pe mâĭnĭ de soldaţĭ,
Onorĭ hotărîte acelora care
Mor pentru 'mpăraţĭ.

În fruntea paradi cânele porneşte
Din ochiĭ luĭ pică lacrimĭ pe pămênt,
Ca un iubit frate, el îl însoţeşte
Până la mormînt.

Aci se opreşte, aci se aşadă,
Nimic nu îl face a se depărta:
Aştéptă să 'l strige, crede c'o să'l vadă
Când s'o deştepta!

Câte-odată cércă pétra s'o ridice,
Câte-odată latră dup' un călător;
Coprins de durere: Vino, par' c'ar ḑice,
Să'mĭ daĭ ajutor.

Apoĭ când streinul de milă voieşte
A'l trage d'o parte, şi hrană a'ĭ da,
El îşĭ plécă capul în pămênt priveşte,
Şi nimic nu va!

De două orĭ nóptea, cu umbrele sale
Emisferul nostru, 'l a învăluit,
Şi sărmanul câne din locul de jale,
A fost nelipsit!

Dar în diminéţa acea viitóre,
Pe când se deştéptă omul muncitor,
Zăcea lângă grópă mort de întristare,
Cânele Azor!

FERICIREA.

O vedeţĭ colo, colo în vale,
Unde natura vesel zîmbeşte,
Unde păstorul, ḑilele sale
În paza turmeĭ le mărgineşte?
Inima simplă, nevinovată,
Orĭ ce dorinţă lesne 'mplinită.
La câmp simţirea e adevĕrată:
La câmp viaţa e fericită:
La câmp, nădejdea ḑice: veniţĭ,
În fericirea de vreţĭ să fiţĭ.

O vedeţĭ colo, în palat mare,
Înconjurată de bogăţie,
Vedeţĭ ce cinste, ce drepturĭ are
Vedeţĭ pe fruntea'ĭ ce bucurie?
Relele'ĭ fapte se schimb în bune,
Orĭ ce dorinţă 'şĭ are 'mplinirea,

Numaĭ mărirea tóte supune,
Numa 'n palaturĭ e fericirea.
Măririĭ, speranţa ḑice, goniţĭ,
În fericire de vreţĭ să fiţĭ.

O vedeţĭ colo, colo 'n rĕsbóe,
De stégul slaveĭ, falnic umbrită?
Ochiĭ sunt grózneci, plin de văpae,
De morţĭ de sângiurĭ, stă ocolită;
Apără dreptul, legea, credinţa,
Şi recompensa'ĭ e nemurire.
A! ce plăcută e biruinţa!
Ce fericire e la oştire!
Speranţa ḑice: rĕsboĭnicĭ fiţĭ,
De fericire dacă doriţĭ.

O vedeţĭ colo, colo pe mare,
Cum îşĭ încrede sórta la vînturĭ,
Cum se preumblă fără 'ncetare,
Şi ce departe e de pămînturĭ?
Busola drumul la pol 'ĭ arată,
Află lumĭ nouĕ, creşte simţirea,
Măsór' adîncul, lăţimea tótă:
Numaĭ pe mare e fericirea.

Nădejdea ḑice: pe mărĭ trăiţĭ,
În fericire de vreţĭ să fiiţ.

O vedeţĭ colo, 'n ţara Grecéscă,
Asil al slaveĭ ş'al libertăţiĭ,
Fantomă măndră, urieşască,
Unde-a scris Solon cartea dreptăţiĭ?
Frumoasă clima, cerurĭ senine,
Care însuflă 'n vecĭ bucurie!
În aste locurĭ cât e de bine!
Ce fericire e în Grecia!
Nădejdea-acolo, zice, trăiţĭ,
În fericire de vreţi să fiţĭ.

O vedeţĭ colo, colo depărte,
În norul cela ce se zăreşte?
A! zice omul, care la moarte
Albit de ḑile, mâxnite soşete:
Ca voĭ odată aveam greşală,
Dar al meŭ sânge astzĭ e rece,
Astădĭ speranţa nu maĭ mě 'nsélă
Veţĭ vedea singurĭ norul cum trece!
Pîn'a tuncĭ însă, mergeţĭ goniţĭ,
Norul acela unde-o zăriţĭ.

ADIO

LA TÎRGOVIŞTE.

Culcat p'aste ruine, sub-care adîncită
E gloria strĕbună şi umbra de eroĭ,
În linişte, tăcere, vĕḑŭ lumea adormită
Ce uĭtă 'n timpul nopţi, necazurĭ şi nevoĭ.

Dar cine se aude şi ce este ast sunet?
Ce ómenĭ, saŭ ce armiĭ, şi ce repede pas?
Pămêntul îl clătesce rĕsboinicescul tunet
Sgomot de taberĭ, şopte, trece, vîşie-un glas...
. . . .

Dar unde sunt acestea? saŭ dus! aŭ fost părere
Căcĭ armele, viteji, şi tóte aŭ tăcut.
Aşa or ce mărire nemicnicită piere!
A nóstră, a Palmiriĭ ş'a Romeĭ a trecut.

Şi pe ţĕrênă-acea de carĕ-o dinióră
Se spăimêntaŭ tirani de frică tremurând
Al nopţiĭ tîlhar vine, passărĭ cobe sbóră
Pe monumente trece păstorul şuerând.

. .

. . .

Mĕ scol, mĕ mut d'aicea; ducŭ pasurile mele
Ce pipăescŭ cărarea în fundul unuĭ crângŭ.
Şi lassŭ aste morminte cu suvenire grelle,
Pe care nu am lacrămĭ destule ca se pâlng.

Aicea am speranţă se aflu mulţumire;
Eŭ voiŭ sĕ auḑŭ unda şi cerul sĕ 'l privescŭ
Sĕ vĕḑŭ a Aurori mult vesselă zîmbire
Rasele dimineţiĭ ce noriĭ aurescŭ;

Aci stejarĭ cu fală se 'nalţŭ, se îndreptéză
Urcând a le lor ramurĭ spre azurelle câmpiĭ
Aci plopi cu frunza o valle 'ncoronéză;
Acolo se vĕdŭ dealurĭ, ş'aicĭ sĕlbaticĭ viĭ.

Din cósta-acestor stînce, din vêrful astuĭ munte,
De unde îşĭ apucă vulturul al sĕŭ zborŭ
A nopţiĭ stea rĕvarsă lumină p'a mea frunte
Şi raza'ĭ se reflectă pe limpede isvorŭ:

Aci zefirul vessel prin frunze 'ncet suspină;
Aicea orizonul e dulce, luminos;
Aicĭ aceste rîurĭ... Dar unda lor e lină,
Iar sufletu'mĭ e 'n vallurĭ, n'am sóre seninos.

Din sênul maici melle, născut în grijĭ necasurĭ,
Restriştea mĭ-a fost légănŭ, cu lacrămĭ m'am hrănit
Ca ale măriĭ repeḑĭ şi groaznece talazurĭ,
De vêntul relleĭ soarte spre stâncĭ am fost gonit.

Acuma pretutindenĭ întorcŭ a mea vedere,
Dar ochi'mĭ mulţumire de loc nu întâlnescŭ.
Căcĭ nimenea nu simte cumplita mea durere,
Şi ómeniĭ pe mine trecênd mĕ ocolescŭ.

Aşa! aşa! ĭubite, s'a dussŭ scumpul meŭ bine;
Văḑênd eŭ nu'mĭ rĕmîne plăcere pe pământ;
Văḑênd că pentru mine s'aŭ dussŭ ḑillele line,
Puiŭ mâna p'a mea frunte şi caut un mormênt.

Din ḑillele trecute, din vechea fericire,
Din vêrsta mea de aurŭ, din sântul lor amorŭ,
Ideĭ aŭ rĕmasŭ numaĭ, precum o nălucire
Rĕmâne diminéţa din vissurĭ care sborŭ;

Aşa, fĕră 'ndoială, amara mea viaţă
D'acum e pentru mine nesip neroditorŭ
Ce vara îl ussucă şi ĭarna îl înghiaţă
Şi nicĭ o flóre n'află sêrmanul călĕtorŭ.

Ḑar însă suvenirul fiinţelor ĭubite,
Va fi la al meŭ suflet etern înfăţişatŭ
Ca frunzelle adusse de vijĕliĭ pornite
La vechea lorŭ tulpină ce-o dată le-a purtat.

De vissurile vóstre speranţe-amĕgitóre
Acum peste mĕssurĭ mĕ vĕḑŭ îndestulatŭ;
Fugiţĭ zadarnicĭ ḑille, ce grijĭ omorîtóre
Pe tênĕra mea vêrstă curênd aţĭ adunatŭ.

Când tómna sĕ arată al erniĭ rece sóre,
Copaci plinĭ de jale, perdŭ frunza, se usuc:
Aşa nenorocirea uscând a vêrsti 'mĭ flóre
Ḑicŭ lumeĭ un adio: iaŭ lira şi mĕ ducŭ.

ADIO

LUĬ

LORD BYRON LA SOCIA SA.

Şi în sfîrşit adio! Şi dacă reliĭ sórte
Îĭ place a fi vecĭnic. . . adio érăşĭ ḑic!
Zadarnica 'ţĭ e ura, că 'n peptu'mĭ fără mórte!
Dragostea mea viaḑă; nicĭ secolĭ nu o stric.
De ce nu pociŭ în ochi'ţĭ inima'mĭ a desface,
Pe care-adese capu'ţĭ îl rezemaĭ cu pace,
Când somnul cu dulcéţă pe gene'ţĭ odihnĭa!
Şi asfel să'ţĭ arate ascunsa eĭ gândire!
Căcĭ póte veĭ cunóşte c'aĭ fost în amăgire,
Ş'a ta despreţuire nedréptă veĭ vedea.

157

Lovirea ce'mĭ daĭ mie de ómenĭ se slăveşte
Când rana'mĭ sîngerésă, plăcerĭ eĭ afl' atuncĭ!
Dar veḑĭ că astă lnme amar te necinsteşte,
Întemeindu'ţĭ slava pe ale mele muncĭ.
Cu tóte că 'n credinţă greşala 'mĭ este mare,
Cu tóte că în faptă după a me purtare,
Destule am eŭ singur asupra 'mĭ a 'mputa;
Dar cruḑiĭ, nu putură un alt braţ să găséscă,
Atât să mĕ sfîşie ş'adînc să mĕ rănéscă,
De cât braţul ce-odată cu drag mĕ 'mbrăţişa?

Să nu te înşelĭ atâta: amorul cu'ncet pere,
Dar iarăşĭ nu maĭ crede că inimile pot
Prin orĭ ce depărtare, prin orĭ care tăcere,
Prin orĭ ce sîlnicie schimbate-a fi de tot.
A ta încă păstrésă amorul către mine,
A mea e sângerândă, dar însă pentru tine
Bate, s'asvîrle, arde, şi arde ne'ncetat.
O cugetare grósnic pe amênduoĭ pătrunde:
Voiŭ fi pe alte ţĕrmurĭ, şi cine ştie unde?
Vecĭnic în despărţire, de tine depărtat!

Sunt jalnicĭ aste vorbe ca gemĕtul de mórte,
Ca petra mormêntală pe noĭ ne-a'nfiorat;

Tristele dîmineţe când voiŭ trăi departe
Ne vor afla cu jale p'un văduv pustiiŭ pat?
Când veĭ vrea să te mânghâĭ cu fiĭca ta iubită,
Şi când va fi vr'odată urechea ta isbită,
De glasul eĭ tînăr, de vorbele'ĭ d'ântêiĭ,
Veĭ învĕţa-o óre să ḑică: al meŭ tată?
Macar că n'o să pótă să'l vaḑă vre o dată,
Să'ĭ dea îmbrăţişare în lumea celor viĭ.

Când mânele'ĭ prea frageţĭ te-or strânge cu dulcéţă
Când mica eĭ guriţă va cere pe a ta,
Gândeşte la acela ce nu- va maĭ fi faţă,
Ce 'n vecĭ de fericirea'ţĭ el cerul va ruga,
L'acela ce amoru'ţĭ putea să'l fericéscă:
Şi dacă acest martŭr d'o dragoste ceréscă
V'avea într'al sĕŭ aer ceva d'al tată-sĕŭ,
A ta inim'atunce va bate pentru mine;
Fior rece va trece prin a le tale vine;
Răpide se va strînge, va bate pulsul tĕŭ.

Cumplita'mĭ rătăcire 'ţĭ e cunoscută póte:
Dar nimine să ştie smintirea mea, nu creḑ.
Pe urmă'ţĭ în tot locul a mele nădejdĭ tóte
Se vestejăsc, şi érăşĭ pe urmă'ţĭ învieḑ.

A inimi'mĭ simţire cu totul şovăeşce;
Trufia'mĭ ce la nimenĭ ea nu se umilişte,
La tine se închină, la tine s'a suppus,
Dar! . . . părăsit de tine şi suffletul mĕ lasă,
Viaţa 'mĭ-e povară, o simţŭ cum mĕ apasă
Şi orĭ ce fericire o vĕḑ că'mĭ a appus.

Destul, în zadar este orĭ care rugăciune,
Ş'a mea nu se ascultă; să nu vorbim maĭ mult,
Căcĭ sunt cugetărĭ triste ce 'n silă ne suppune,
Ce făr de voĭe scapă, de lege nu ascult.
Odată ânc' adio! Lipsit acum de tóte
De câte'mĭ eraŭ scumpe, simţirea'mĭ nu maĭ póte;
Inima 'mĭ ostenește de a maĭ sufferi,
Sunt jalnic, singuratic, coprins de întristare,
Şi desnădĕjduirea'mĭ se face tot maĭ mare,
Şi sila'ĭ mĕ înécă, căcĭ nu pociŭ a muri.

Lord Byron.

ÎNTRISTARE.

Duceți-mĕ acolo pe țermurĭ fericite,
Ḑiceam, unde Neapol p'al măriĭ sên prea lin
Rĕsfrînge délurĭ, stele de norĭ neînvelite.
Şi unde cresc oranziĭ subt cerul cel senin.
Ce 'ntîrḑiem ? Să mergem ; din unda cea albită
Să vĕḑ eşind Vesuvul în flacărĭ care sbor ;
Să vĕḑ eŭ Aurora pe délurĭ strălucită.
Şi voiŭ, ţiind de mână uşor p'a mea iubită,
Din aste nălţimĭ vesel visând să mĕ cobor.
Urméḑă'mĭ în ocolul acestor golfurĭ line;
Să 'ntórcem paşiĭ noştriĭ pe ţermulŭ cunoscut,
L'a luĭ Virgil cenuşă, l'a Cintieĭ grădine,
L'al Veneriĭ vechĭ templu ţĕrîn' acum făcut,

Acolo subt oranze, subt via înflorită
A căria mlădiţe cu mirţĭ se mărită
Şi fruntea'şĭ o'mpleteşte c'o boltă de lungĭ florĭ,
L'al apiĭ dulce sgomot, l'a vîntuluĭ murmură,
Noĭ singurĭ cu amorul, cu vesela natură,
Gustând viaţă dulce, placuţĭ vom avea sorĭ
A galbenelor ḑile făclia se topeşte,
Se stringe cu încetul de a restriştiĭ vînt,
Orĭ dacă câte-odată puţin maĭ fâlfîeşte,
Schînteele'ĭ aprinse de suveniru'ţĭ sunt.
Eŭ nu ştiŭ dacă cerul în marea'ĭ îndurare
Voeşte al meŭ sufflet în ast loc a eşi;
Viaţa'mĭ e aprópe de recele'ĭ hotare,
Ş'abĭa pe un an póte că încă va păşi.
Dar dac'a veni mórtea în primăvara vieţiĭ,
De trebue în locul la bine închinat
Să scap din a mea mână o cup'a tinereţiĭ
Pe care cu florĭ sórta părea c'a 'ncoronat;
Eŭ nu rog Dumneḑeiĭ de cât să merg odată
Pe ţĕrmurĭ ce păstrésă iubitu'ţĭ suvenir,
Să ḑic un lung adio la clima cea curată,
Şi unde-am gustat vĭaţa să perḑ al vieţiĭ fir.

Lamartine.

FLUTURFLE.

Cu primăvar'-a naşte cu roza eĭ să móră,
In unde de lumină cu zefirĭ a'nota,
Pe florĭ a se da 'n légăn c'o aripa uşóră,
De aer de miróse, senin a se'mbăta,
De praf a sale aripĭ de june să clătéscă,
Să sbóre ca sufflarea la bolta cea ceréscă, —
A fluturuluĭ asfel e sórta de iubit.
El este ca dorinţa ce 'n vecĭ nu se aşadă,
Nemulţumit de tóte, din tóte vrând să vadă,
Se duce s'ăfle 'n cerurĭ plăcerea ce a dorit.

Lamartine.

UNIREA PRINCIPATELOR.

DEDICATĂ FIITORILOR DEPUTAŢĬ AĬ ROMÂNIEĬ.

I.

Pe antice monumente, am vĕḑut ades sculptate,
Acvila ce pórtă crucea, Zimbru ţĕrri 'nvecinate,
Subt o mână, o corónă, într'unite figurînd;
Şi în vechea capitală, o măréţă monăstire,[1])
Dupĕ lupte sângeróse, monument de înfrăţire,
D'al Moldoveĭ *Domn* clădiţă, stă trecutul atestând.

---

1) Biserica Steli din Tîrgovişte.

II.

Ce spun aste suvenire? ele-arăt că altă dată,
Inainte-a celor lupte, în vechimea depărtată,
Fiĭ aĭ Romeĭ ceĭ eterne, aceştĭ popolĭ aŭ fost fraţĭ;
C'ale lor restrişti cumplite aŭ isvor în despărţire,
Că la rĕul ce 'ĭ-apasă nu pot s'afle lecuire,
De cât numaĭ în unirea către care sunt chemaţĭ.

III.

Căcĭ de urele interne, mult a profitat streinul;
Căcĭ în suflete şi 'n inimĭ el a infiltrat veninul,
Ce corumpe, ce îneacă tot instinctul generos;
Căcĭ slăbiţĭ prin moliciune, umiliţĭ prin apăsare,
În furtune şi în intrigĭ balotaţĭ fără 'ncetare,
Am uĭtat noĭ vechea cale şi trecutul glorios.

IV.

Astădĭ nu ni se cer lupte, sacrificiurĭ de sânge,
Virtuţĭ marĭ de altă dată; astădĭ ţinta vom ajunge,
Prin credinţă în unire, prin unire în dorinţĭ.
Marĭ puterĭ acum ĭaŭ parte la destinul ce ne-ascéptă,
Orizonul ce 'nsenină, calea nóstră este dréptă,
Şi asuprane se 'ntinde mâna buneĭ provedinţĭ.

V.

Românĭ! Dulce e unirea! Ascultaţĭ... glasu'ĭ rĕsună...
De la fii Românieĭ cere patrie comună . . .
Steaoa merge inainte, simbolu-ĭ sacru pe pămênt;
Cum în Vitleem odată, stea din cer mântuitóre
Conducea pe'ncoronaţĭ cavalerĭ, din depărtare,
De la marginile lumeĭ, către légănul cel sfânt.

VI.

Când citim în vechea carte a istorieĭ strĕbune,
Virtuţĭ marĭ, ilustre fapte, ale naţieĭ Române
Care inimă stă rece? care suflet nemişcat?
Cine n'are dor să vaḑă ţéra să în fericire,
Cu legĭ bune, cu legĭ drepte, în tărie şi 'n unire'
Cultivând artele păceĭ, pe al sĕŭ pămênt bogat?

VII.

În tăcutele morminte, Bogdan, Mircea se 'ntêlniră,
Şi 'ntr'o lungă 'nbrăţişare pe Românĭ îĭ înfrăţiră;
Imprejuru-le staŭ dese umbre de măreţĭ eroĭ....
Ele astăḑĭ sbor în aer, inimile 'nflăcărésă . . . .
Deputaţĭ! asupra vóstră eĭ privirea 'şĭ aţintésă;
Fala saŭ ruşinea ţĕrreĭ se aşteaptă de la voĭ.

VIII.

Fii vostri vor ascunde a lor frunte în ţĕrînă,
Daca voĭ acum veţĭ perde marea causă Română,
Prin meschine interese ce 'n micĭ inimĭ locuesc:
Timpul trece, omul piere, dar a patrieĭ ĭubire
E averea cea maĭ rară, cea maĭ scumpă moştenire,
Ce de la părinţĭ de merit nobilĭ fiĭ o primescŭ.

MĂRII SALLE DOMNULUĬ

ALESANDRU IOAN I.

Anul 1859.

Pentru zioa intrăriĭ salle în Bucurescĭ.

I

Timp dorit, ḑi de speranţe,
Fiŭ al ţĕrreĭ, Salutare!
România învestită
In vesminte de serbare,
Iţĭ doreste, îţĭ uréză
De marĭ fapte viaţă plină,
Şi se-nclină steleĭ tale
Ce străluce de lumină.

II.

Când de glasul omenireĭ
Inspirată şi condusă,
Pleiada Europénă
De puternicĭ regĭ compusă,
Reda naţieĭ gemânde
Anticĭ drepturĭ şi tărie,
Sórta-ţĭ se-nscria în cerurĭ
Cu lumina cea maĭ vie.

III.

Fă dar numele-ţĭ să trécă
Intre numele divine,
Celor ce aŭ fost aĭ lumeĭ
Nobilĭ făcătorĭ de bine.
Secolul să te admire,
Şi cu noĭ să se fălescă
Franţa naţiea cea mare,
Naţia cavalerescă.

IV.

Căcĭ e aspră datorie
Ce o naţie impune,

Căcĭ e grea, mult grea coróna
Ce pe capul tĕŭ se pune.
Ţérra ta te salută, prinţe,
Cu plăcere şi iubire,
Şi 'ţĭ încrede viitoru-ĭ
Zîmbitor de fericire.

O PROFESIUNE DE CREDINŢĂ.

Domnilor alegătorĭ, mĕ rog să fiŭ ascultat,
Şi după ce m'ăţĭ citi mĕ rog să fiŭ deputat.
Căcĭ am cuvinte să crez că la Divanul Ad-hoc,
Bine lumeĭ o să fac, şi rol nobil o se joc,
Dupĕ cum puteţĭ vedea
Din mărturisirea mea.
Încă până a nu mĕ naşte, eŭ am fost patriot mare,
Şi după ce m'am născut
Pentru ale nóstre drepturĭ m'am luptat fără 'ncetare
Până într'acest minut.

Cunoscênd că într'o ţérră, fericirea generală,
Se compune tot deauna din acea particulară,
Ca un iconom politic, prin micĭ slujbe, micĭ lefşóre
Am înbogăţit eŭ statul, cumpărându'mĭ moşioare
Iar guvernul ce vĕḑuse vrednicia şi talentul,
Îmĭ da rangurĭ pe tot anul, siluind regulamentul,
Pe când mulţĭ păcătoşĭ alţi, lipsiţĭ de capacitate,
Servind ţĕrri din pruncie staŭ cu buzele umflate.
Apoĭ când streine armiĭ ţérra nóstră ocupară,
De la cine înlesnire întru tóte el-e aflară.
Cine pentru ḑece care a făcut ades cincĭ sute,
Numaĭ ca să nu se 'ntâmple s'auḑ vorbe neplăcute?
Când era 'n lipsă ţérra, subt a mea isprăvnicie,
Am ţinut'o eŭ cu grâne precum fie cine ştie.
Apoĭ daca neplătite aŭ rĕmas prin multe sate,
Daca eŭ la socotélă le-am trecut ceva 'ncărcate,
Am făcuto 'n conştiinţă, de ĭubirea omenireĭ,
Numaĭ spre a mĕ deprinde cu regula înmulţireĭ.
Las d'o parte ale mele ostenelĭ şi cheltuială,
Căcĭ îmĭ place a le créde nepuse la 'ndoială,
Căcĭ acésta maĭ cu sémă fu rezonul cel maĭ mare,
Pentru care aḑĭ Europa, fórte recunoscătóre,
După lupte sângerósc încheind tractat de pace
Hotărî pe România fericită a o face.
Pe aceste dar temeiurĭ fraţĭ Românĭ eŭ vĕ cer votul,
Şi la causa cea sacră aḑĭ mĕ devotes cu totul.

Apoĭ daca dup' acestea maĭ aveţĭ cumva dorinţă
Să v'arît printr'o programă care e a mea credinţă,
La *Divan* ce voiŭ susţine, vĕ pocŭ da încredinţare
Că unirea o crez sântă, c'o voiŭ cere cu 'nfocare;
Căcĭ mărinduse pămêntul, lefile póte vor creşte;
Însă Prinţ Strein nu'mĭ place căcĭ nu ştie româneşte;
Şi când slujbe îĭ vom cere el de loc n'o să privéscă
De suntem boerĭ saŭ ţinem de vr'o casă boeréscă;
Ci d'avem talent, virtute, merite saŭ probitate;
Calităţĭ din altă lume fórte grele şi ciudate;
Pentru cea maĭ mică vină ce o va numi hoţie
Ne vom vedea prin gazete, póte şi la puşcărie.
Protejaţĭ ca şi protectorĭ, toţĭ vom fierbe într'o ólă;
S'a streinuluĭ Domnire Ţĕriĭ îĭ va fi fatală;
Şi religia vom pierde şi vom uita româneşte
Ca în Grecia modernă unde adĭ vorbesc nemţeşte.
Pe când unul dintr'aĭ noştri, domn de viţă românéscă,
Tot maĭ lesne o să erte slăbiciunea omenéscă.
Nu'l voiŭ însă ereditar, căcĭ a ţĕriĭ veche lege
Pe domn chiar şi din opincă ne dă voe a'l alege;
Şi aşa cu chipu-acesta de loc nu e de mirare
Daca chiar şi noă rîndul ne o veni din întêmplare.
Autonomia 'mĭ place o voiŭ cum e scrisă 'n carte,
O cer pentru ţéra 'ntrégă dar şi pentru mine-'n parte;
Adică în or ce casurĭ să urmez eŭ cum îmĭ placé
Fără a putea guvernul observaţie a'mĭ face.

Cât pentru Guvern și forma'ĭ cea constituțională,
Vrând să mĕ declar d'acuma simț o mare îndoială:
Căcĭ vorbind drept, nu sciŭ bine ast cuvênt ce va se ḑică
Şi în loc de bine țĕriĭ să 'mĭ fac maĭ rĕŭ mĭ e frică.
Daca, cum mĭ a spus un dascăl cu destulă *pricopsélă*
Un guvern în constituțiĭ e supus la socotélă;
Daca adunărĭ saŭ camerĭ, pot vorbi făr' a se teme,
Astea n'or să ne aducă decât pierdere de vreme,
De cât lupte fără marginĭ și desbaterĭ încurcate,
Care plac junimeĭ nóstre ceĭ cu capete stricate.
Trebile cu veche-a formă nu cerc nicĭ o 'mpĭedicare,
Ş'un ofis redijat bine c'o lege 'n prescurtare.
Dup' aceste dar cuvinte, frațĭ românĭ ce mĕ înțelegețĭ
Putețĭ fără de sfială la Divan să mĕ alegețĭ,
Căcĭ să nu fițĭ la 'ndoială, vĕ voiŭ face trébă bună,
Şi 'mĭ vețĭ mulțumi odată daca 'm vețĭ cădea pe mână;
Iar până să vie vremea să vedețĭ astă minune
Sunt supusul d-vóstră și mă 'nchin cu plecăciune.

12 *August* 1857.

CÂNTECUL SOLDATULUĬ.

I.

Pe câmpul Românieĭ
Tronpata când rĕsună
La glasul datorieĭ
Ostirea se adună.

Şi stégul o unbresce
Şi arama-le lucesce
Şi inimile 'n pepturĭ
Bat repede voios.

De nicĭ un fel de vreme
Soldatul nu se teme,
Devisa ’ĭ-e credinţa
Şi suflet curajos.

II.

Când bolta din tărie
De norĭ se încunună,
Pe munţĭ şi pe câmpie
Când fulgeră şi tună.

Soldatu ’naintésă,
Şi marşul seŭ urmésă
De misia sa mândru
Nu cată înapoĭ.

El legea împlineşte,
Şi Ţérra-şĭ ocroteşte,
E tot déuna gata
În pace şi ’n rĕsboiŭ.

În astă lume mare
Orĭ unde sórta 'l duce
Viaţaĭ schimbătóre
Plăcerĭ cu ea aduce.

III.

Apoĭ când totul trece
Când bate cé̦sul rece
De fraţi sĕĭ de arme
Măreţ e 'nmormântat;

El vesel vieţueşte
Şi móre bărbăteşte
Căcĭ astfel este traiul
Şi mórtea de soldat.

1853 *Septemvrie* 18.

COMETEĬ

ANONSATE PENTRU 13 IUNIE.

Cometă cu lungĭ códe, însă cu scurtă minte,
De ce vreĭ să arḑĭ globul ce noĭ îl locuim?
El drept, mult nu plătesce, dar tot avem cuvinte,
Viaţa'ĭ păcătósă câtva să prelungim.

De ne veĭ arde-acuma, să sciĭ că or să nască
În locu-ne, fiinţe maĭ rele de cât noĭ,
Ce 'n grab or să 'ntărîte mânia ta steléscă,
Prin fapte maĭ cumplite, prin crime şi rĕsboĭ·

Ce! aĭ uĭtat tu oare potopul d'altă dată,
La care cum s'aude destul aĭ conlucrat,
Atuncĭ când tata Nŏe în luntrea'ĭ deşălată,
Plutea pe universul subt unde înecat?

Eĭ bine! omenirea ce mosceni pămêntul,
Fiinţe, lighióne, ce 'n urmă s'aŭ ivit,
Întrec ele p'acelĕa ce ş'aŭ găsit mormêntul
În marea adâncime şi monstri aŭ nutrit?

Câmpiile de astăḑĭ, sunt ele maĭ mânóse
Ce cât cele antice? măgarĭ maĭ descepţĭ?
Brósca maĭ musicantă în bălţile stufóse?
Tigri maĭ cu blândeţe, şi oameni maĭ drepţĭ?

Nu, nu! bagă de sémă să nu facĭ o greşală,
De care maĭ în urmă amar să te căescĭ;
Ba încă să daĭ, póte, o aspră socotélă,
Prea bunuluĭ părinte al raseĭ omenescĭ.

Căcĭ noĭ avem de lucru în Ţérra Românéscă;
Legĭ vechĭ şi ruginite, avem să le 'noim,
Regulamentul multe are să pătiméscă,
De ne-or lăsa în pace aşa precum dorim.

•

De escĭ tu essecutor înaltelor decrete,
Maĭ dăne un mic termen de ḑece miĭ de anĭ,
Să ne 'ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
Să nu cădem în ĭadurĭ pe gĭare de Satanĭ.

•

Atuncea, daca globul, n'o merita viaţă,
Poţĭ să 'l prăjescĭ în voe'ţĭ, eŭ nu mĕ 'nprotivesc,
Dar aḑĭ, topesce numaĭ a inimilor ghéţă,
Şi arde astrologi ce lumea îngrozesc.

12 *Fevruarie* 1857.

RESPUNSUL COMETEĬ.

Iubit muritor.

Astăḑĭ am priimit
Prin poscia ceréscă,
Biletul tĕŭ pornit
Din Ţéra Românéscă.

Odată cunoscém
Subt nume de Roman,
Un prea puternic neam,
Al lumeĭ crud tiran;

Neam ce-'l credém perit
Căcĭ nu l'am maĭ zărit;
Şi până 'ntr'alt minut,
(Mĕ jur pe al meŭ nume,)
Eŭ nicĭ aş fi creḑut
Că essistaţĭ pe lume;
Dar de vreme ce scrițĭ
Voĭ trebue să fiţĭ.
Numaĭ nu înţeleg cine v'a putut spune
Că avém pentru globŭ intenţiĭ aşa bune.
E netăgăduit,
C'a luĭ desfiinţare
De timp nepomenit
Mĭ era în cugetare,
În cerc tot viçios
Vĕḑênd că se 'nvârtesce,
Şi omul păcătos
În rele mult sporesce;
Vĕḑênd că jos la voĭ mulţĭ ómenĭ marĭ şi bunĭ
Lumeĭ folositorĭ, aŭ trecut de nebunĭ;
Aŭ fost persecutaţĭ
În vreme cĕ-aŭ trăit,
Şi fórte lăudaţĭ
Dupĕ ce aŭ murit.
Eŭ prea rĕŭ am urmat,
Când am lăsat odată

Pe Noe d'a scăpat
Cu luntrea-ĭ deşălată,
Căcĭ sciĭ ce a făcut
Cât liber s'a vĕḑut?
El a sădit o vie
Ş'a căḑut pe beţie!
Iar cu fetele luĭ
Ce a maĭ făcut nu spuiŭ.
Iar de atuncĭ încócĭ din el câţĭ s'aŭ prăsit,
Aceĭ ce aŭ fost tarĭ pe ceĭ slabĭ aŭ robit;
Sórele-aŭ spăĭmântat prin lupte şi omor,
Pentru globul pămênt ce nu era al lor.
Căcĭ socotesc că sciĭ, nevoe n'am să'ţĭ spuiŭ,
Că nu-e al vostru el, ci voĭ sunteţĭ aĭ luĭ.
Apoĭ v'aţĭ apucat
Cerul d'aţĭ spionat,
Prin sticle cercetând
Ce avem noĭ de gând,
Ce fel ne preumblăm,
Până şi ce mâncăm.
Ba încă aţĭ scornit
Felurĭ de secăturĭ,
Şi pe voĭ v'aţĭ numit
Alese creaturĭ

Acestea, drept să spuiŭ eŭ nu le suferém,
Și rĕsbunarea mea în taĭnă pregătém.
Dar fiind că îmĭ scriĭ că sunteţĭ ocupaţĭ
Próstelor vóstre legĭ spoĭală să le daţĭ;
Fiind că aĭ cerut sorocul mărginit
De ḑece miĭ de anĭ; fiind c'a mizlocit
Ş'o graçiósă stea dintr'ale curţi mele,
Pentru câţĭ va poeţĭ ce cascŭ gura la stele,
Mĕ 'nduplec în sfîrșit, astêmpăr al meŭ foc;
Îmĭ puĭ cai la grajdiŭ, și códele la toc.
Numaĭ luaţĭ mĕsurĭ, gândiţĭ, și căutaţĭ
De indulgenţa mea acum să profitaţĭ.
Căcĭ daca spre pământ vr'odată m'oĭ porni,
Vĕ pociŭ încredinţa că bine nu o'ţĭ fi.

(Scris în Palatul nostru de vară).

14 Maiŭ 1857.

DÓMNEĬ P. S. G.

Şi veselă şi jună te-am cunoscut odată;
Cu acelaşĭ defecte acum ĭar te găsesc;
Pe soçiul ce te-aştéptă în ţéră depărtată,
De şi strein de ţéra'ĭ, cu tot îl fericesc.

Căcĭ spiritul ce 'ncântă şi graţia dorită,
Viaţa'ĭ viscolósă ades, a îndulcit;
Pe calea însemnată d'a omuluĭ ursită,
Nemulţumirĭ, plăcere cu el aĭ împărţit.

A unuĭ vechiŭ prieten amabilă soţie,
În insula streină în care lăcuiţĭ,
Când veţĭ vorbi 'mpreună d'a ţěreĭ poesie
Vě rog, câte odată la mine să gândiţĭ.

D-NEĬ A. B . . . . . .

Angeli portŭ al teŭ nume,
Ca eĭ blândă, dulce escĭ
Tot ce e plăcut în lume
In persóna ta unescĭ,

Eleganţă şi juneţe,
Graţie şi frumuseţe
Te 'ncunjorŭ te încununŭ,
Florile cu viĭ colóre
Trimeţŭ ţie salutare
Zefiri numele'ţĭ spunŭ.

Când daĭ nume fiiciĭ mele
Atuncĭ una dintre stelle
De lumină strălucind
Luă missie cerĕscă
In viaţă s'o 'nsoçĕscă
De la ea rĕul gonind.

Şi când astă copiliţă
Va fi 'n vêrstă să vorbĕscă,
Voiŭ deprinde a eĭ guriţă
Cu amorŭ să te numĕscă
Şi să aĭbă pentru tine
Tot acea simţire vie
Câtă inima'mĭ conţine
Pentru Iancu amicie

D-NEĬ M. C.

In albumul dumitale
Doamna mea dorind a scri,
Nu putuiŭ găssi culóre
Nicĭ omagiurĭ a descri
Frumusețea 'ncântătóre
Grațiile zîmbitóre,
Acelŭ spiritŭ cultivat
Ce adesea 'n convorbire
M'a pĕtruns de mulțumire
Şi 'n *Edemŭ* m'a transportat.

P'al tĕŭ nobil bunŭ consórte
Il iubesc ca pe un frate,
Căcĭ amicŭ bun l'am aflat:
Şi la amândoĭ unire
Vĕ uresŭ şi fericire
Traiŭ plăcut, şi 'ndelungat.

D-LA S. LA.

Îmĭ place micşunéoa, zambilla dulce floare,
Simbolurĭ de ilusiĭ ce nu vieţuesc mult.
Îmĭ place trandafirul, dar maĭ frumosŭ 'mĭ pare,
Privirea ce le-alesse şi mâna ce lea smuls.

Căcĭ spiritul ce 'ncântă, şi graçia dorită
Şi darurĭ ce unite prea rar se întîlnesc,
De florĭ neperitóre ghirlandă fericită
Sunt scumpele podóbe ce nu te părăsesc.

A! fie 'ţĭ vĭaţa dulce şi ḑilele senine
Şi numaĭ pentru flóre se aĭ gândirĭ, dorinţĭ;
A inimiţĭ odihnă, nimic să n'o 'nvenine.
Amarul fericireĭ în vecĭ se nu îl simţĭ.

UNEĬ NECUNOSCUTE MOLDOVENCE

CARE MĬ-A CERUT VERSURĬ.

De vreme ce îţĭ place a ţĕri poesie
Prin calităţĭ alese creḑ că te osibeştĭ;
Creḑ că aĭ eleganţă şi 'n suflet armonie,
Misteriósă limbă a silfilor cereştĭ.

Să ḑice însă dómnă, că eştĭ şi mult frumósă,
Nobilă 'n sentimente în spirit graţiósă,
Dar vaĭ! nu sunt perfecte fiinţe omenescĭ;
Căcĭ se maĭ ḑice încă (şi fórte rĕŭ îmĭ pare)
Căcĭ lîngă tóte acestea aĭ şi un defect mare,
Că sclavă datorieĭ numaĭ un om ĭubeşte.

10 Iunie 1857

FRUMOASĂ E NATURA.

Frumósă e natura, frumósă diminéța
Plăcut este al undeĭ murmur melodios:
Și roa și zefirul, și flórea și verdéța
Dar lumea nimic n'are ca tine de frnmós,
A mea inimă, suflet pe pasurile'țĭ sbor,
Și vêntul îțĭ șoptește misterurĭ de amor.

Sûnt dulcĭ ale pruncieĭ dorite suvenire
Şi visurĭ fericite, ilusiĭ ângereştĭ
Dar nu e nimic dulce ca dulcea ta zîmbire,
Dar nicĭ un vis nu 'mĭ place de nu'l pricinueştĭ.

Când soarta ne 'mblînḑită m'adapă cu durere
Când lumea ş'or ce bunurĭ aşĭ vrea a le uita
Nimic nu ceiŭ vieţiĭ, mărire, nicĭ putere,
Nimic nu mĕ mânghîe de cât iubirea ta.
A mea inimă, suflet pe pasurile'ţĭ sbor,
Şi vêntul îţĭ şopteşte misterurĭ de amor.

ÎN ORE DE MÂHNIRE.

În ore de mâhnire
Sĕ 'ntîmplă câte-odată,
S'alin a ta privire
Şi fruntea'ţĭ cea curată
Pe care umbra tristă în vecĭ n'o înveleşte,
Pe care liniştirea şi pacea lăcueşte.

Atuncea în mirare,
Întreb e cu putinţă
Un suflet ce nu are
Nicĭ patimĭ, nicĭ dorinţă,
Saŭ care adânc scie simţirea a'şĭ ascunde
Ca negrele'ĭ impresiĭ să nu le poţĭ pătrunde.

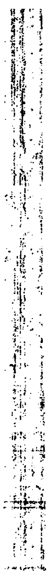
Viaţa'ĭ ca vissul,
Ce vessel se renasce?
Gândirea'ĭ chiparisul
Ce nu se vestedesce,
Ce ĭarna când în preajmă'ĭ e viscol, întristare,
El verde, primăvereĭ trimite sărutare.

Saŭ este ca volcanulŭ ce arde în tăcere,
Ce 'n faţă şi în preajmă'ĭ s'arată liniscit,
Când sânul luĭ coprinde şi muncă şi durere
Ca or şi ce trăesce, ca or şi ce-a trăit.

Or cum va fi, copilă, senină 'ţĭ-e privirea
Blândeţea, bunătatea, de soră te-aŭ luat
Ca elle în tot locul însufli mulţumirea,
La nascerea'ţĭ natura zîmbind te-a îmbrăţişat.

Darurĭ ce vin din suflet sunt negreşit dorite,
Sunt vrednicĭ de ĭubire or unde le întâlnescĭ;
Eŭ le ador, dar elle îmĭ par maĭ preţuite
Când le găsesc unite
Cu darurĭ maĭ zadarnicĭ cu graţiĭ maĭ trupescĭ
Inima mea de fire aşa este făcută,
Şi trista omenire aşa este născută.

Voĭ fiĭcele Auroreĭ, dulcĭ tinere *pansele*,
Florĭ care o cunósceţĭ, florĭ care o iubiţĭ,
Frumóse ca icóna din vissurile mele,
Nu puteţĭ câte-odată de mine să 'ĭ vorbiţĭ?

IMN

DESTINAT A SE CÂNTA LA INAUGURAŢIA TEATRULUĬ.

I.

Veniţĭ Românĭ se consacrăm
O zi însemnătóre,
Şi artelorŭ ce cultivăm
S'aducem salutare.

II.

În sfârşit iată'l rădicat,
Templul la muze dedicat,
Templul măreţ împodobit, de unde 'n viitor
Se va 'nălţa în sbor
Vestea rĕsunătóre,
Ca să arate 'n lume
Că ş'ale nóstre nume
Pot fi neperitóre.

III.

Artiştĭ, poeţĭ care simţiţĭ
Scântea inspirăreĭ,
Acum deschisă voĭ privițĭ
Arena 'naintăreĭ.

IV.

Nobile naţiĭ se fălesc
Cu scrierĭ lăudate,
Prin simtimente ce trăesc,
Şi prin ideĭ bogate.

V.

Veniţĭ, vă 'ntreceţĭ, triumfaţĭ,
Cum triumfa odată
Escil Sofoclŭ aplaudaţĭ
În Grecia încântată.

VI.

Talentele îşĭ vor găsi
Aicea rĕsplătire.
Ideĭ măreţe vor rodi
În inimĭ cu simţire.

VII.

Aici se va încorona
Virtutea lăudată,
Şi viţiulŭ se va 'nfrunta
Prin fapta-ĭ imitată.

VIII.

Plăcerĭ şi plânsurĭ,
Durerĭ şi râsurĭ,
Ce fac viaţa p'acest pământ,
Tóte împreună
Scena le-adună,
Folositóre tóte ne sunt.

IX.

Veniţĭ dar în ast templu,
În solemnelă seară,
Să onorăm bărbaţi
Aceĭ ce îl fondară.

X.

Un cuget, o gândire,
Pe toţi să ne 'nfrăţéscă,
Şi în dréptă mulţumire
Să ḑicem în unire:
Trăiască ţérra nóstră
Şi arta Românéscă.

1853 Ianuarie 1

EPISTOLE și SATIRE.

RĔSBUNAREA ŞÓRECELOR

SAU

MÓRTEA LUĬ *SION*.

Pe délul Mitropolieĭ,
În archiva Românieĭ,
Unde statul grămădeşte
Tot ce nu'ĭ maĭ trebueşte,
Unde s'află aruncate
Secăturĭ nenumărate,
Hârtie, condicĭ osîndite,
Judecățĭ nenorocite;

Are cuĭburĭ din vechime
Numerósă şoricime,
Seminţie rodătóre,
Şi de literĭ roḑitóre,
Şeful eĭ, un ghiscan mare,
In dosare locueşte,
Nume de Rozon el'are
Şi pe poliţe domneşte:
El e strănăpot de frate
Luĭ Raton, care odată,
Traĭa de sgomot ḑeparte,
Intr'o cameră privată.
Intr'o ḑi — nu, era séră —
Dup'a luĭ Roḑon poruncă
Şóreci toţi s'adunară
Şi într'o tăcere adîncă
Aste vorbe ascultară:

«De când subt aceste bolte ne aflăm adăpostiţĭ,
«Fraţilor! voĭ ştiţĭ prea bine, câtŭ am fostŭ de fericiţĭ
«Şeful de aḑĭ al Archiveĭ, om de pace iubitor,
«Ne-a fost chiar ca un părinte, un zelos ocrotitor.
«Nimenĭ din voĭ nu se plânge că din cuĭb a fost gonit,
«Saŭ că într'aceste ziduri vr'o pisică a 'ntâlnit,
«Saŭ cĕ n'a pututŭ să róḑă de frica vr'unuĭ duşman
«Pergamentele antice, condicile de divan;

«Sórta ne era prosperă, şeful trecea zimbitor,
«Generaţiile nóstre aveaŭ falnicŭ viitor.
«Dar adĭ, vaĭ! totul ce schimbă, adĭ suntem amerinţaţĭ
«Să ne perdem locuinţa, şi să fim disgraţiaţĭ,
«Căcĭ un moldovén obrasnic, *Sion*, care a cântat
«Paradisul, (de şi iadul el cu drept l'a meritat)
«A scris nu de multă vreme, într'un stil neomenos,
«*Că a şefuluĭ Archiveĭ pana noĭ am fi ros*.
«Apoĭ suferivom óre că acel cutedător,
«Vrednic a purta maĭ bine nume de defăĭmător,
«Să vie precum venise, chiar într'al nostru pămênt
«Să ne strice fericirea. Nu cât eŭ în viaţă sunt
«Nu va fi: acum e timpul să ne răsbunăm şi noĭ,
«S'arătăm că 'n şórecĭ curge nobil sînge de eroĭ
«Şi că păgînul acela, ce ura a meritat,
«Nume de moldovén vrednic cu nedrept a câştigat:
«Mergeţĭ dar şi n'astă nópte picerele vă gătiţĭ,
«Şi când s'o ivi de dioă cu toţĭ pe drum să fiţĭ.
«Ca prin marş repede, grabnic, la Moldova s'ăl călcăm,
«Cine sûnt şóreci noştri şi Rodon să'ĭ arătăm.
«De veţĭ găsi 'nprotivire, să nu vě descurăjaţĭ,
«Şi la or ce întâmplăre, tot deauna s'alergaţĭ,
«Unde'ţĭ zări că se mişcă vîrful de la códa mea,
«Ce pe a gloreĭ cale pururea o veţĭ vedea.»
— Dise şi auditori aşa mult aŭ aplaudat,
Cât dulapurile tóte în Archivă saŭ mişcat.

A doua ḑi șoricimea cu mare grabă porni,
Făcu la *Focșanĭ* gustare, și séra în Iașĭ sosi.

II

Nóptea domnea înatura,
Și zefiri răcoroșĭ
Sufla cu aceiașĭ mĕsură
La drepțĭ saŭ necredincioșĭ;
De a ḑileĭ ostenélă
Sion dormea obosit:
Dormia! fără îndoială
In somnul luĭ fericit:
Visele, taĭnecĭ ființe,
Din loc în loc îl purta
Și tóte ale luĭ dorințe
Inplinite'ĭ arăta.

C'o grațiósă munténcă i se părea că vorbea.
Și inima eĭ și mâna c'o bună ḑestre cerea.
Când de odată el dete un țipêt îngroḑitor:
Țîrcovnici cu lungĭ plete alerg întru ajutor;
Departamentul credințeĭ la care fu-mădular,
Cu toțĭ darabani vine . . . ânsă târḑiŭ, și 'n zadar;
Pe patul luĭ de odihnă *Sion* ḑăcea sângerat,
Ca un cașcaval de Parma pe jumătate mâncat:

Urechile luĭ şi nasul chiar daca le a fi avut,
Atuncea să se găséscă de loc nu s'a maĭ putut.
Numaĭ l'a doua 'nviere eŭ creḑ că se vor găsi,
Când şóreci le-or aduce, daca or maĭ trebui.
Cu tóte acestea lupta, d'o fi cum am auḑit,
Mortuluĭ face onóre căcĭ mult s'a împrotivit:
Şi s'aŭ găsit împrejuru'ĭ, de mâna luĭ sugrumaţĭ,
Un mare numĕr de şórecĭ tot din ceĭ maĭ însemnaţĭ.
Ba încă spun —(Dar acésta eŭ nu v'o asigureḑ,
Căcĭ fapta e de mirare, şi nu îmĭ vine s'o creḑ.)
Spun că şi chiar comandirul, faimosul acel Rozon,
Lăsă o labă în mână eroiculuĭ *Sion*.
Ce s'a întâmplat în urmă, eŭ nicĭ am maĭ cercetat,
Căcĭ de perderea acésta fórte mult m'am întristat.
Sion amic îmĭ fusese, talent şi inima avea,
Şi creḑ c'ar fi trăit încă daca atuncĭ nu murea;
Literatureĭ Române el ar fi fost de folos,
Daca din nenorocire şóreciĭ nu l'ar fi ros.

ADIO.

Pocit faimos proconsol, model de tiranie ,
Cumplită fie calea pe care aĭ plecat,
Cu apa consacrată prin somnul de vecie,
Vom curăţi pămêntul ce tu aĭ întinat.

Schelet fantasmagoric, fiinţă infernală,
Gerósa, tristaţĭ climă, ea încă n'a produs
Jiganie maĭ crudă, o iaḑmă maĭ fatală,
De când sórele séra să plécă la apus.

Datoreste românul a sa recunoştinţa
Monarhuluĭ ce ţérra cu tine înḑestra,
Căcĭ ḑelul tĕŭ sălbatic fanateca'ţĭ silinţă,
De graţia robieĭ pe robĭ chiar desgusta.

Căcĭ mulţĭ care 'nprejuruţĭ cerşaŭ a ta rînjire,
Vrăjmaşĭ aĭ libertăţi ce binele nu'l vor,
Născuţĭ eraŭ să fie cu tine in unire
De nu umileai crede, şi chiar baseţea lor.

Tiran omio-patie, cum nu desŭ se găseşte
Otrava prin otravă în noĭ aĭ vindicat.
O naţie întrégă prin mine'ţi mulţumeşte
Şi te proclam din partei al ţĕrri Ipocrat.

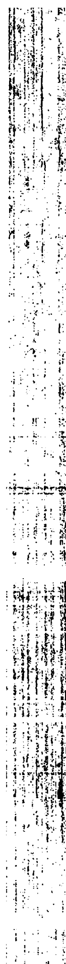
A! Daca vom ajunge la ţinta mult visată,
De voiu trăi atuncea (şi 'mĭ place să o creḑŭ),
Tu veĭ avea, fiĭ sigur, o statuă bogată
Al căriĭ bust cu lanţurĭ eŭ am să'l decoreḑŭ.

În jocul lor copiĭ o vor scuipa în față;
Și când vre-unuĭ gîde vom da numele tĕŭ,
Acel om se va crede nevrednic de viață.
Pierdut din omenire, bătut de Dumnedeŭ.

Așa când tómna rodul s'a copt în viĭ. grădină,
Țeranul ce se teme teme de hoți zburătorĭ,
Pe ramură înaltă espune la lumină
Scheletul coțofeneĭ, cadaverul uneĭ cĭorĭ.

Spectacolul gonește jivine răpitóre
De lacoma lor cétă ogorul e ferit.
Țĕranu-atuncĭ profită d'a fețieĭ luĭ sudóre,
E veselă natura și omul mulțumit.

Adio! lung adio! și fără revedere,
Departe mult departe te du din țérra mea,
Pustiiul Siberii te aștéptă cu plăcere
Pămêntul să te 'nghiță și dracul să te ia.

CONFESIUNEA UNUĬ RENEGAT.

Ascultă-mĕ, sfântŭ preotŭ; ascultă-mĕ părinte;
Ajută unŭ nevrednicŭ, lipsitŭ de ajutorŭ;
Consolă unŭ tristŭ suffletŭ ce sórta îșĭ presimte,
Cândŭ sună césulŭ grósnicŭ, vecieĭ vestitorŭ

Viața'mĭ de necinste și crimile'mĭ trecute,
Ca furiĭ ne'mpăcate asupră'mĭ năvălescŭ;
Vênḑĕrĭ, satanescĭ planurĭ, de lume nesciute,
În inima'mĭ punŭ Iadulŭ, ca iesme îmĭ scrisnescŭ.

Nopţile'mi suntŭ grozave, tacerea îmi şoptesce,
Mĕ inconjorŭ prăpastiĭ la fiă-care pasŭ;
Pĕrulŭ meŭ c'al luĭ *Cainŭ* pe frunte'mi se sbirlesce;
Gura mi se'nclestésă, şi nu pociŭ scóte glasŭ.

Mĕ rătacescŭ pe câmpurĭ, dar iarba înviésă,
Dar arborul pădureĭ, ia formă, mi-e vrăjmaşiŭ;
Vulturul mé privesce, şi ochiu'i scânteiasă,
Ş'a sfăşia e gata unŭ leşiŭ de ucigaşiŭ.

Veḑĭ césornicŭ-acesta care la peptu'mĭ bate?
E vechia recompensă unuĭ pĕcatŭ cumplitŭ?
Câte cu a mea faptă amŭ drepturĭ câstigate?
Vênḑarea fu plăcută, dar eŭ despreţuitŭ.

Amŭ cunoscutŭ bărbaţi lucrândŭ l'alŭ ţĕrreĭ bine.
Cu'nalte simţimente la eĭ m'am arĕtat;
Târĕndu-mĕ la dânşiĭ, s'au încreḑutŭ în mine
Ieri le-amŭ juratŭ credinţă, şi astă-ḑi i-amŭ trădatŭ

Urândŭ orĭ-ce virtute ce n'o puteam ajunge,
Pe orĭ-ce omŭ de meritŭ in veciĭ amŭ defăimatŭ;
Proteŭ cu fețe multe, strigoiŭ setosŭ de sânge,
La umbră, la'ntunerecŭ, pe mulțĭ amŭ sugrumatŭ.

Subtŭ aerŭ de blândețe, urmam a mea turbare,
Și giara'mĭ veninată în inimĭ înfigeamŭ.
Avêndŭ nepedepsirea de prețŭ l'a mea vêndare,
Minciunĭ nerușinate cu liberŭ tipăreamŭ.

Angelŭ de întunerecŭ pentru-ale lorŭ pĕcate,
Eșindŭ din adâncirea noptosuluĭ Tartarŭ,
Amŭ audițŭ cu spaimă cuvêntulŭ de dreptate,
M'amŭ prefăcutŭ că'mĭ place, și am zîmbitŭ amarŭ.

Amŭ disŭ, étă speranță, prilegŭ de bucurie!
Și bogățiĭ și titlurĭ acum să dobândescŭ;
E timpulŭ să se'nalțe smerita mea trufie,
Am imitat virtutea, dar o s'o prigonescŭ.

Pociŭ să sugrumŭ p'aştĭ oamenĭ, şi săl e iaŭ vesmêntulŭ,
Căcĭ eŭ suntŭ cellŭ maĭ tare, avêndŭ taĭnele lorŭ,
Multe fiare ca mine le sufferc pămêntulŭ;
Şi cerul cu zăbavă trimite ajutorŭ.

De ură nicĭ nu'mĭ pasă, cândŭ e fără putere,
Despreţul e o vorbă deşértă de'nţelessŭ;
Maĭ suntŭ póte şi alţiĭ cu mine d'o părere,
Şi cândŭ facŭ alŭ meŭ bine, drum sigur mĭ-am allessŭ.

Étă puçine taĭcă, din multele'mĭ pĕcate,
Étă crime ce astă-ḑĭ nu pociŭ să le maĭ lucresŭ,
Într'alŭ luĭ Hristosŭ nume drăcesce aŭ fostŭ lucrate;
Rideam de semnulŭ cruceĭ, dar lîngă mórte creḑŭ.

Asta e adevĕrulŭ ce pocăinţa'l nasce;
De frica judecăţiĭ în sânu'ţĭ îlŭ depuiŭ,
Amăgitorulŭ şérpe abia se maĭ târasce;
La glasul vecĭnicieĭ cu grózǎ mĕ supuiŭ.

Dar ce-am ḑissŭ? Nu voiŭ ruga, nu voiŭ a ta credinţă;
Urăscŭ a vóstră lege ş'alŭ vostru ajutorŭ.
Este o slăbiciune ori care pocăinţă;
Gide am fostŭ în viéţă, şi gide voiŭ sâ morŭ.

AŢA CÂMPENEASCĂ.

D. V. G. C.

Aşa, simpla vieţuire
Eŭ ştiŭ să o preţuesc
Şi de acea fericire
Voiŭ bucuros să'ţi vorbesc.
Dar florile şi verdéţa,
Apusul şi diminéţa,
Şi fluerul câmpenesc,
Cu patimi, cu chinuri grele,
Cu starea inimeĭ mele,
Nicĭ cum nu se potrivesc.

Departe d'acele locurĭ,
Ce póte m'ar fi 'nsuflat,
De țĕrăneștile jocurĭ
Ce-adesea m'aŭ încântat;
Coprins de nemulțumire,
De grijă și de măhnire,
De sórta mea ocolit,
În rele ce mă'npresóră.
Ce gândurĭ, ideĭ omóră,
Spiritul 'șĭ perde puterea;
E greŭ să descriĭ plăcerea,
Când sufletul e mâhnit.

Ansă a mea mulțumire
Pentru a ta găzduire
Eŭ tot nu o pociŭ uĭta,
Și cât va sta prin putință
Voiŭ pune a mea silință,
Adevĕrŭ a imita,
Măcar în vorbele mele,
Sĕ pociŭ să găsesc văpsele,
Să știŭ să 'ntrebuințez
Colorele osebite,
Tonurile felurite,
Care stilu 'nsuflețez;

S'arăt atâta simţire,
Cită simţĭam mulţumire,
Când dulcea sereĭ rĕcóre
În préjmă'mĭ se întindea,
Şi patimĭ sfâşiitóre,
Ca aburĭ din lac, din mare
Deşertul mi le-absorbĭa.

Coprinsul, unde o dată
Împreună am vieţuit,
Şi plăcerea adevĕrată
Ḍilele 'mĭ-a îndulcit,
Este un câmp lat, ce are
De vechĭ şi fireştĭ hotare,
Un mal către resărit,
Iar către apus o apă,
Ce sadurĭ, grădinĭ adapă,
Ce udă ţĕrmul setos,
Şi 'n ramurĭ multe 'mpărţită.
Curge mândră, liniştită.
Pe patu'ĭ cel năsipos.

Casa p'o muche clădită.
Singură câmpul domnind,
De umbră neocolită,
O veḍĭ în aer albind.

Să ḑic că a eĭ zidire,
E lucru cu 'osebire,
Că e d'o arhitectură
Cap-d'operă în natură:
De loc nu'mĭ ar părea greŭ;
Ânsă acéstă minciună,
De şi îndestul de bună,
Apasă cugetul meŭ.
Aşa dar, iaŭ îndrăsnélă
Şi spuiŭ că adevĕrat,
N'are nimic de mirat,
Dar are, fără 'ndoială,
Tot ce e neapărat.

Spre patru părţĭ ale lumeĭ,
Patru ferestre privesc,
Şi dacă pe tonul glumeĭ,
Liber îmĭ e să vorbesc,
Al lor numĕr, micşorime,
Cu a caseĭ înălţime,
Atât nu se învoesc,
Încât ochiul ce le vede,
Cu lesnire póte crede,
Că se plătĭa altă dată,
Vr'o dajdie însemnată
Subt nume de ferestrit;

Măcar că nu mi se pare.
Nicĭ undeva am citit,
Că la vre o întêmplare
Nobiliĭ să fi plătit.
Ast-fel de năravurĭ próste,
Dacă vre o dată aŭ fost,
N'aŭ putut fi ale nóstre
Ci-ale noroduluĭ prost.
Numaĭ el singur plătesşte.
Fiind maĭ obicĭnuit;
Iar de ce, nicĭ se vorbeşţe;
Pĕcatul ar fi cumplit.
Pricina e delicată,
Şi prea puţin câştigăm,
La mulţimea ne'nsemnată,
Adevĕrurĭ s'aruncăm,

Dar în vorbă neplăcută
Ca să nu ne încurcăm,
Şi ca nu, din întîmplare,
S'aduc la mulţĭ supărare,
Descrierea începută,
Maĭ bine să o urmăm.

Aprópe de casă 'ndată,
Spre miadă nópte s'arată

O biserică smerită,
Un templu Dumneḑeesc,
Unde muncitorul vine,
Prinósele să'şĭ închine;
Unde ruga umilită,
Ca tămîea cea sfinţită
Este la cer priimită
De părintele obştesc.
Tot către acéstă parte,
Un sat puţin însemnat,
În douĕ rândurĭ se'mparte,
Pe linie aşĕḑat.

În vale se vĕd desişurĭ,
Sadurĭ, liveḑĭ, alunişurĭ,
Pe urmă ochiul zăreşte,
Un dél ce se prelungeşte
Verde şi împestriţat.
Cóstele'ĭ sunt învălite,
De viĭ, de sĕmănăturĭ,
De ţarine felurite,
De crângurĭ şi de pădurĭ
Munţiĭ maĭ în depărtare
Se vĕd ca tulbure nor;
Vara le e la picĭóre
Şi iarna pe fruntea lor.

Eată, dup' a mea părere,
Locul atâta dorit,
Unde ḑile de plăcere,
Ḑile scumpe am trăit.
Frumósă singurătate.
Bunurile-adevĕrate
În sînul tĕŭ le-am simţit,
Pace, linişte, viaţă,
Tóte-acolo mĕ 'nsoţea,
Şi din or ce diminéţă,
Mulţumirea se năştea.
Dacă vre o cugetare,
C'o umbră de întristare
Fruntea mea acoperea;
Uşóra'ĭ întipărire,
Ca cercul acel supţire,
Ce-aţîţă din întêmplare,
P'o undă nemişcătóre,
Un vînt cu lină sufflare,
Trecea, se pierdea de sine,
Ş'al fireĭ glas simţitor,
Şi ideile senine
Luaŭ iarăşĭ cursul lor.

Adesea orĭ pe câmpie
Departe mĕ rătăceam

Adesea cu bucurie
În dulcĭ gândirĭ mĕ pierdeam,
Simbolurĭ de tinereţe,
Fluturĭ cu vesele feţe,
Privirea mea o trăgea:
Pe iarbă, în depărtare,
Fluturile părea flóre;
Dar când umbletu'mĭ simţia
Insecta-amăgitóre
Se 'nălţa, găsea scăpare
Aripele'şĭ scuturând,
Şi eŭ c'o dulce mirare
Vedém florile sburând.
Norĭ deşĭ, negri, câte-odată
Cerul îl întuneca,
Şi plóia 'n eĭ adunată
Pe câmpia 'nsetoşată
În torente se vărsa;
Apoĭ razele'ĭ robite
Sórele 'ncet desfăcênd,
Şi 'n munţĭ, valurĭ aurite
Noriĭ umezĭ prefăcênd,
C'o privire 'nflăcărată
Lumea el o coprindea,
Şi o mréjă purpurată
Peste délurĭ întindea.

Când acea stea arḑĕtóre,
Aprópe d'al eĭ sfinţit,
Părea a da sărutare,
Pămêntuluĭ ce a 'ncălḑit,
Şi maĭ întorcênd o raḑă
Ca zîmbet prietenesc,
Sta un minut să o vaḑă
Ochiĭ care o doresc;
Ochiĭ aceĭ pentru care
Este cel din urmă sóre
Ce eĭ póte maĭ privesc;
Supus la acea uĭmire,
L'acea adâncă simţire,
Care subt cerurĭ senine
Séra aduce cu sine,
Liber de grijĭ, de dorinţe,
În cugetu'mĭ mulţumit,
Slăvind o 'naltă putere,
Eŭ ascultam în tăcere
Al multor miĭ de fiinţe
Concertul nemărginit.

Şi când lun' argintuită,
Albind iarba de pe vale,
Eşia lină, ocolită
De stelele curţiĭ sale;

Pe délurile rîpóse,
Stam, mĕ opream să privesc
Cerurile sĕmănate
De globurĭ nenumĕrate,
Care, făcliĭ luminóse,
În umbra nopţeĭ lucesc.

P' în aluniş sufla vêntul,
Frunḑa uşor cletina,
Nuciĭ bătrânĭ ca pămêntul,
D'a lungul se desina;
Unda cea armoniósă
A unuĭ ascuns isvor,
Ca o şoptă amorósă
S'auḑea în préjma lor.
Curmând adânca tăcere,
A câmpuluĭ liniştit,
Un glas cânta cu plăcere
Un cântec obicĭnuit.
Ast glas, acéstă câmpie,
Nóptea care mĕ 'nvălea,
Gândirĭ de melancolie
În inimă'mĭ învia.
Şi florile tinereţeĭ,
Visurĭ, nădejdĭ, amăgirĭ,
Acea girland' a vieţeĭ.

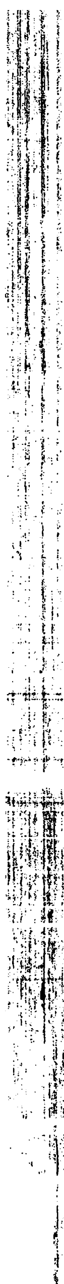
Ţesută de năluciri,
Care, câte una una
Treptat s'aŭ desfiinţat
Ca frunzele ce furtuna
De verḑĭ le-a smuls, le-a uscat,
Mi s'arăta înainte;
Cu gândul mĕ întorceam
La locurile dorite,
În valea ce atât iubeam.
Vedeam livada, grădina,
Poteca ce des călcam,
Părul înalt şi tulpina
Unde copil mĕ jucam.
Astfel în ţĕrĭ depărtate,
Unde strein te numeştĭ,
D'auḑĭ pe neaşteptate
Limba care o doreştĭ,
Limba acea părintéscă,
În care tu te gândeaĭ,
Ce 'n vîrsta copilăréscă
Cu maĭcă-ta o vorbeaĭ,
Or cât de urîtă fie,
Aspră, grea la auḑit;
Simţĭ atuncĭ o bucurie
Un ce neobicĭnuit,
O simţire vie-adîncă

În sufletu'ţĭ rĕtăcit,
Şi credĭ că te afli încă,
În ţérra ce-aĭ părăsit.

A! dacă o provedinţă
Asupra mea ar privi,
Dacă smerita'mĭ dorinţă
Sórta o ar împlini;
Departe d'aĭ tiranieĭ
Tovarăşĭ nelegiuiţĭ,
De cursele viclenieĭ,
De ómenĭ neomeniţĭ,
De tot ce se crede mare
În fapte ce necinstesc,
De zîmbete protectóre
Care le nesocotesc;
Uĭtând acea deitate
Care 'n sgomotosu'ĭ sbor
Staturilor înălţate,
Le suflă căderea lor;
La câmp locaş de plăcere,
Eŭ mulţumit aş trăi,
Liniştit şi în tăcere,
Dioa mea aş împlini.
La binele ce îmĭ place,
Şi neamuluĭ meŭ doresc,

Pe voĭ câțĭ putețĭ a'l face.
Aș cerca să vĕ pornesc:
Aș pune mica mea parte,
Silința-vĕ lăudând,
Isprava nu prea departe,
Bună drèptă arătând,
V'aș arăta resplătirea,
Ș'un ânger ajutător,
Ș' onórea și mulțumirea
Ce inimile aprinde;
Iar celuĭa ce se vinde,
Un trĕsnet resbunător.

EPISTOLĂ

CÂTRE

VOLTAIRE.

Din ḑioa când am citit scrisórea către Oras,
Dorém, de s'ar fi putut, tótă sfiala să las,
Să'ţĭ scriŭ pe un ton măreţ, cât maĭ măreţ s'ar putea,
Şi să'ţĭ pornesc un bilet lucrat în fabrica mea.
Dar auḑisem că voĭ, poeţĭ, scriitorĭ vestiţĭ,
Indată ce aţĭ murit vĕ faceţĭ cam necĭopliţĭ,
Cam groşĭ, necivilisaţĭ; şi drept să spuiŭ mĕ temém,
Să nu'mĭ întorcĭ un răspuns maĭ aspru de cât dorém:
Rĕspuns ca acel ce ḑicĭ că 'n anul trecut ţĭ-a dat,
Din partea luĭ *Boalo* un secretarŭ ne'nvĕţat.

Aicea, ca şi la voĭ, se află mulţĭ nătărăĭ,
Care s'ar da bucuros că sunt secretarĭ aĭ tĕĭ.
Cu tóte aceste acum, dorinţa mea o ascult;
Respectul numeluĭ tĕŭ nu mĕ opreşte maĭ mult,
Şi pae'ţĭ bine sĕŭ rĕŭ , liber din partea mea eştĭ.
Nu cercetez dacă 'n raiŭ, dacă în iad locueştĭ,
La ce fel de muncĭ, pedepsĭ, păcatele'ţĭ te-aŭ suppus
Şi dacă în lungĭ frigărĭ draciĭ acolo te-aŭ pus.
Sûnt sigur că sânţiĭ toţĭ asupră'ţĭ aŭ reclamat,
Şi chiar de nu'ĭ fi prăjit, eştĭ negreşit afumat.
Trebile acolo 'n iad, nu merg c'aicĭ pe pămênt,
Unde păgânĭ sĕŭ creştinĭ cu toţiĭ la un loc sûnt,
Unde vedem fericiţĭ pe ceĭ maĭ marĭ păcătoşĭ,
Şi sórele luminând pe rĕĭ ca pe credincĭoşĭ;
Faptele-acolo ne pun la locul drept meritat.

Dar spune'mĭ, te rog, Volter, tu ce folos aĭ aflat,
De şi al legeĭ vrăjmaş, să criticĭ să osîndeştĭ,
Acele 'nalte cântărĭ, acele gândirĭ cereştĭ,
Care, al natureĭ stăpân el însuşĭ le-a însuflat.
Spre slava numeluĭ sĕŭ, poetuluĭ împĕrat?
De nu ca om, ca creştin, dar ânsă ca autor,
Vrednic eraĭ socotesc, să simţĭ înălţimea lor,
Şi geniul tĕŭ frumos, până acolo să'l suĭ.
Cerul, tăria, vestind faptele mâinelor luĭ;

Din pavilonu'ĭ de norĭ, acel prea înalt tunând!
Cu fulgerele'ĭ de foc vrăjmaşi luĭ rĕsturnând;
Pămêntul din temeliĭ clătit, desrădăcinat;
Suflarea-aceleĭ mîniĭ ce mările-a 'ntărîtat;
Aste măreţe trăsurĭ, tu cum le despreţueştĭ?
Ideĭ, icóne, figurĭ, tóte în ele găseştĭ;
Rasin pe care'l iubeaĭ, din ele s'a adăpat;
Ruso pe care'l uraĭ adesea le a imitat:
Tóte aceste le ştiĭ, dar furia'ţĭ te a orbit.

Tu ca odată Satan, pe om din raiŭ 'l aĭ gonit,
Speranţa, ast fruct ceresc, în inimĭ o aĭ călcat,
Şi care despăgubirĭ în loculŭ eĭ ne-aĭ lăsat?
Uciderĭ şi desfrânărĭ, étă ce'ţĭ suntemĭ datorĭ!
Viaţa-aĭ făcut'o grea sărmanilor muritorĭ,
Ear pe şcelerațĭ 'ĭ aĭ scos din jugul lor neplăcut.
Vor în zadar a'ţĭ găsi un cuget ce n'aĭ avut;
A ḑice că te-aĭ luptat abuzul să răsboeştĭ;
Nu, temelia-aĭ surpat în dogmele creştineştĭ:

A! daca talentul tĕŭ maĭ bine 'ntrebuinţat,
Cu sórta'ĭ a se lupta pe om 'l ar fi înarmat!
Dacă pe dreptĭ întărind, pe rĕĭ aĭ fi îngrozit,
Îngeriĭ numele tĕŭ cu drag 'l ar fi pomenit.

Anĭ aĭ trăit îndestuĭ, rolă măréţă-aĭ jucat.
Aĭ lumeĭ stăpânitorĭ adesea te-aŭ vizitat:
Acum acestea pe noĭ nimic nu ne folosesc;
Iar geniul teŭ sublim e singur ce pismuesc.

La tóte-aĭ fost norocit: nu creḑ c'atât isbuteaĭ,
D'aĭ fi avut să formezĭ limba în care scriaĭ;
Dar secolul te-a ajutâ; în vremea când te-aĭ născut,
Stilul era curăţit şi drumul era făcut.

Alt fel e 'n ţérră la noĭ: noĭ trebue să formăm,
Să dăm un aer, un ton limbiĭ în care lucrăm;
Pe nebătute cărărĭ loc de trecut să găsim,
Şi nelucrate câmpiĭ de ghimpĭ să le curăţim.

Aş vrea să poţĭ să 'nvieḑĭ, o ḑi numaĭ să trăeştĭ,
Parnasul nostru să'l veḑĭ, apoĭ să ne maĭ vorbeştĭ
Unul iscoditor trist, de termenĭ încornoraţĭ,
Lipsiţĭ de duh creator numeşte pe toţĭ ceĭ-l alţĭ,
Se plânge că nu 'nţeleg aceĭ care îl ascult,
În vreme ce însuşĭ el nu se 'nţelege maĭ mult.
Altul strigând furios, că suntem ném latinesc,
Ar vrea să nu maĭ avem nicĭ un cuvînt creştinesc,

Şi lumeĭ să arătăm că nu am degenerat;
Altul ce scrie pe şleaŭ ca preotul de la sat.
Ḑice că e desluşit, se crede simplu; iar eŭ
Mă trag d'o parte, privescŭ şi scriŭ cum dă Dumneḑeŭ.
Cu toate-acestea luăm titlurĭ de marĭ autorĭ,
Dăm sfaturĭ şi osîndim, ne facem legiuitorĭ,
Ne credem pe cât putem aĭ luĭ Apolon nepoţĭ,
Rîdem de uniĭ câţĭ-va, şi publicul de noĭ toţĭ,
Amestecul întîmplat în limbile omeneştĭ,
Când s'a zidit acel turn, în vremile păgâneştĭ,
N'a fost atât de pestriţ, n'a putut fi maĭ ciudat,
De cât acel ce aicĭ urméză neîncetat.
Uniţĭ am face ceva, am fi de vre un folos:
Avem un dialect bun, uşor, şi îmlădios;
În el fieşce cuvênt nu e ca la voĭ legat,
Cu un articolŭ semeţŭ, cu un pronume ciudat;
Pronume-articole lungĭ care sufletul ţi'l scot,
Şi sémănă când pâşesc suita unuĭ Despot.
Dar ce maĭ mult să vorbesc? Câte am avut de ḑis,
Câte de tine gândesc, mĕ veḑĭ că liber le-am scris:
Cât pentru noĭ lucrurĭ marĭ nu e să nădejdueştĭ
Numaĭ acel Dumneḑeŭ subt mâna căruĭ vorbeştĭ,
Duhul unireĭ de sus spre noĭ de îl va porni,
Părerile ce se bat, el numaĭ le va 'nvoi.
Alt fel, de cât să gîndesc că noĭ ne-am alătura,
Maĭ lesne-aş putea sĕ creḑ, că tu te veĭ boteza.

EPISTOLĂ

DOMNULUI ALECSANDRU DONICI

FABULIST MOLDOVÉN.

Cum măsorĭ ţi se măsóră: este un proverb ştiut,
Aste versurĭ, de lungimea celor ce tu 'mĭ aĭ făcut:
Sûnt pornite să'ţĭ aducă ale mele mulţumirĭ,
Sûnt rĕspuus la ale tale vrednicĭ d'onóre gândirĭ.

Nu ştiŭ bine dacă cerul, precum ḑicĭ, m'a înḑestrat.
Cu'n talent, ce mi se pare puţin, slab, neînsemnat,
Dar iubesc talentu-acesta care tu îl preţueştĭ;
Tot ce e maĭ sânt, maĭ nobil, în duh, inimĭ omeneştĭ,

Prin el ni se înfăţişază, şi al bineluĭ amor,
Se aprinde la făclia unuĭ geniŭ creator.
Pe aceĭ ce mi'ĭ daĭ pildă eŭ adesea 'ĭ am citit;
La o slavă meritată cu mândrie m'am smerit;
Să'ĭ urmerḑŭ este alt lucru; gloria póte o doresc,
Dar a luĭ Torquato sórtă nicĭ de cum n'o pismuesc,
Am temeĭnice cuvinte: mĕ cunosc, mĕ simţ prea mic,
Şi nevrednic să iaŭ urma unuĭ mare mucenic.

Creḑ cu tine că talentul ne e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge daca nu va fi nutrit,
Şi de am o ḑi măĭ lină, un cés bun de întâlnesc,
Cu plăcere a 'l aprinde, a 'ĭ da hrană mĕ silesc.
Dar pe om ş'a luĭ natură destul nu aĭ cercetat.
De voeştĭ să fiŭ ca rîul care curge ne'ncetat.
Acel rîŭ trece p'o vale, pe câmpie, p'între florĭ;
Iar prin relile vieţiĭ e maĭ greŭ să te strecorĭ:
Prozaice umilinţe nu pociŭ a le înfrunta.

Tu veḑĭ vremile de astazĭ. Te 'ntreb daca muza ta,
Poftită la tribunalurĭ, ar merge să dea cuvînt,
Să spue în bună proza de ce umblă după vînt:
De'ţĭ ar ḑice judecata; „Fiind c'am aflat că scriĭ,
„Fiind că vorbeştĭ cu noriĭ, şi puĭ slove pe hârtiĭ,
„Ad'o versurile tale, avem poftă să citim,
„Şi de n'aĭ atins pe nimenĭ noĭ osînda'ţĭ mărginim."

Daca, ḑic, plăcerĭ d'acestea, de l'aĭ tĕĭ aĭ fi cercat,
La atâtea dobitóce suflet óre aĭ fi dat?
Aĭ fi ḑis cu îndrăsnélă d'un vulpoiŭ judecător
Că îl veḑĭ câte odată *cu puf alb pe botişor*;
Că în cumpăna dreptăţiĭ caşul el 'l a cumpănit,
Până ce prigonitoriĭ cu nimic s'aŭ pomenit?

La voĭ sunt maĭ domolĭ ómenĭ, eĭ nu s'ating de nimic;
Aicea daŭ de nevoe. or ce mă încerc sĕ ḑic.
De voiŭ să cânt eroismul bunilor noştri strĕmoşĭ,
Auḑ o sută de glasurĭ; „Ce? noĭ suntem ticăloşĭ?
„Numaĭ ceĭ vechĭ îţĭ plac ţie? Prilejul s'a 'nfăţoşat,
„Şi noĭ doveḑĭ de virtute, curaj nu am arătat?"
De laud vr'un om de merit, vr'un amplóiat cinstit,
„A! îmĭ ḑic de pe delăturĭ, pe noĭ acum te-aĭ pornit?
„Lăudând faptele bune, arăţĭ, şi învederat,
„Că nu sântem de aceia! Pe noĭ tu ne-aĭ satirat!"
Căcĭ dumnélor ştiŭ prea bine, ca ómeni care citesc,
Că în lauda virtuţeĭ aceĭ rĕĭ se osîndesc.

De ar fi o mulţumire să te veḑĭ în tipar dat,
Şi pe uliţĭ câte-odată, cu degetul arătat,
S'auḑĭ: asta e cutare! apoiŭ eŭ te-aş ferici,
Pentru scrierile tale ce iubesc a le citi,
A' le cărora sujeturĭ, stil uşor şi lămurit,
Aŭ a fabuleĭ plăcute merit netăgăduit.

Suţŭ, ḑice într'o carte, că în Grecia, de vreĭ,
Poţĭ să scriĭ or ce îţĭ place, fără vorbe şi ideĭ;
Mulţĭ din autoriĭ nostri aŭ acest talent dorit,
Cu locul cu 'mpregiurarea, cu vremile potrivit.
Vĕḑ că o duc fórte bine, şi eŭ o să'ĭ imitez;
O să'ĭ întrec de se póte, nimîc n'o să maĭ lucrez;
Numaĭ din vreme în vreme, iĭ să afli că trăesc,
Şi muzele din Moldova că ştiŭ să le preţuesc.

EPISTOLA

D. I. B.

AUTORUL PRIMAVEREĬ AMORULUĬ.

Tu care aĭ fost din pruncie al Muzelor favorit,
Şi ca strămoşéscă-avere, geniul 'l aĭ moştenit,
Cântător al primăveriĭ, ce aĭ darul a plăcea,
A fi 'nalt cu deslușire, simplu fără a cădea;
Care lucrurĭ micĭ de sine, ştiĭ să le mărești frumos.
Şi să nu ḑicĭ nicĭ odată, cuvênt ce ar fi de prisos,
Dacă maĭ ghândeştĭ şi astăḑĭ cum atuncea socoteaĭ,
Când destinat de natură să fiŭ poet mĕ credeaĭ,
Făr' a'ţĭ vorbi de folosul bunelor tale poveţĭ,
La a mea nedeslușire, alerg, ăncă să mĕ 'nveţĭ.

Când ne'nțelésa natură, din sânu'ĭ cel roditor,
Cu talentul poesieĭ naşte pe un muritor,
(Fără să mergem departe, atât a'şĭ dori să'mĭ spuĭ)
Hotărăşte de odată şi felul scrieriĭ luĭ ?
Mulţĭ îmĭ ḑic cum că acésta nu e de tăgăduit,
Şi că tot omul s'aplécă la ce este maĭ pornit ;
Că acela ce 'n tragediĭ face patimĭ a vorbi,
Nu póte şi 'n elegie chinurile a descri.
Dacă iar în cea din urmă ştiĭ frumos să zugrăveştĭ
Plăcerea, melancoliă, amor, chinurĭ sufleteştĭ ;
Aĭ odeĭ ceĭ înfocate ton înalt nu poţĭ să'l ţiĭ,
Nicĭ să alergĭ p'ale slaveĭ pline de sânge câmpiĭ.
Felurile's osebite, şi voesc osebit dar !
Cine 'n maĭ multe se cércă , ostenéla'ĭ e 'n zadar.

Eŭ dar ce din cruda'mĭ vîrstă, de când ochiĭ am deschis,
Când a 'nceput pentru mine, al vieţeĭ amat vis,
Am iubit de o potrivă tot ce 'mĭ a părut frumos,
Tot ce sufletul înalţă şi e minţiĭ de folos ;
Poet cum pociŭ a mě crede, când al lireĭ Dumneḑeŭ,
Încă nu vrea să'mĭ arate care este felul meŭ ?
Tot ce'mĭ place mě aprinde, şi 'n minutul ce citesc,
A putea lucra întocmaĭ, d'o cam dată socotesc.
Apoĭ vine cugetarea. P'al meŭ spirit întreb : Ştiĭ,
Dacă tu în felul acesta eştĭ născut saŭ nu să scriĭ?

Câte planurĭ astă aspră idee, 'mĭ a stânjinit!
Şi din ce cărărĭ plăcute, cu putere m'a oprit!
Eŭ asemăn a mea stare cu a unuĭ călător,
Care neştiindu'şĭ calea, fără povăţuitor,
Se opreşte p'o câmpie, cu totul întristat,
Drumurĭ vede, dar nu ştie care e adevĕrat.
Plécă, se întórce 'ndată, se porneşte iar pe loc,
Perde vreme preţiósă şi alérgă 'ntr'un noroc.
Astfel sûnt şi eŭ; ca dînsul tot-déuna rătăcit,
Ca să nu'l perḑ, lăsând drumul, póte când l' am nemerit.
Apoĭ nu ajunge-atâta, ci şi chiar când mĕ pornesc,
A lucra cu hotărîre, pe un plan ce îmĭ croesc,
Nu pociŭ păzi cuviinţa, nicĭ c'un umblet mĕsurat,
La sfîrşit s'ajung d'a dreptul, fără să mĕ maĭ abat.
Dacă drescriŭ o pădure, suma de copacĭ îĭ las,
Şi la un stejar maĭ mare, trec cu un repede pas.
Dacă sûnt într'o grădină, pe la florĭ de rând nu merg,
Ci la trandafir îndată, şi apoĭ la crin alerg.
Depărtarea cea maĭ mare, şi ocolol cel maĭ lung,
Un cés nu mĕ zăboveşte, fac treĭ pasurĭ şi ajung.
Mărunţişurile 'mĭ scapă, şi ideile ce'mĭ vin,
Dacă 'ncep cu o zîmbire se sfîrşesc cu un suspin.
Aplicarea îmĭ lipseşte, şi n'am darul însemnat,
A strica şi a preface, câte sûnt de îndreptat.
Fără astă slăbiciune ceva tot aş isbuti;
Ostenéla şi răbdarea pot or ce a dobândi

Însă eŭ ca să mĕ apăr, las un lucru început,
Și 'ntr'un sfert stric câte-odată, ce 'ntr'o lună am făcut.
De pămênt trântesc condeiul, meseria o urăscŭ.
Și să nu'l maĭ iaŭ în viéță, eŭ mĕ jur și hotărăsc
Dar precum Boalo dice, un astîmpăr ne'nțeles
Ne'ncetat se 'mprotrivește hotărîreĭ ce-am ales.
De urechĭ parcă mĕ trage, din somn nóptea mĕ deștept
Și cu multă plecăciune rima mîndră o aștept,
Patima inimeĭ mele, chiar și streine nevoĭ,
A le pune pe hărtie, sînt silit, fără să voiŭ.
Apoĭ cănd în elegie, destul nu pociŭ să vorbesc,
Și s'arăt fără sfială, toate căte socotesc,
Vre un dobitoc îndată vine înaintea mea,
Și'mĭ rădică cu lesnire, sarcină or cât de grea,
Lupiĭ, urșiĭ îmĭ fac slujbă, leiĭ chiar mi se supun,
Adevĕrurĭ d'un preț mare, cànd le poruncesc eĭ spun
Socotesc că putem dice fără să ne îndoim,
Că e prea bun pentru fabulĭ, secolul în care trăim;
Măcar că se află oamenĭ care nu pricep de loc,
Cum a putut să vorbească un sălbatec dobitoc,
Și care vin să te 'ntrebe, dacă e adevĕrat,
Că în vremea veche câĭniĭ aŭ vorbit așa curat?
Însă, cum știĭ foarte bine, adevĕrul desvălit,
Fără mască, între oamenĭ lesne nu e priimit:
Și subt felurĭ de podoabe nu îl tăĭnueștĭ,
Ne'nțeleapta luĭ ivire poate scump să o plăteștĭ.

Tu dar care-aĭ ḑis odată, cum că naţiile ’ncepŭ,
Prin poesie, fiinţa ş’a lor stare de’şĭ pricepŭ,
Slăbiciunea museĭ mele, vino a o îndrepta;
Căcĭ de scriŭ astăḑĭ în versurĭ, asta este vina ta.
Tu, amorul poesieĭ, mie mi ’l aĭ însuflat,
Şi esemple îndestule de ce e frumos aĭ dat.

Aşa, când viitorimea, al nostru judecător,
Care, fără de sfială, aspru, nepărtinitor,
L’al săŭ tribunal supune, pe răsboinicii vestiţĭ.
Pe despoţĭ şi pe miniştri, scritorĭ străluciţĭ,
Ba voi să cerceteze pe aceĭ care ântêĭ,
Stătură începătoriĭ româneşteĭ poeziĭ —
În rândul celor de frunte, numele tĕŭ va găsi,
Şi a’ntemeĭereĭ cinste, de la ea veĭ dobândi.
Sunt mult maĭ vrednicĭ de slavă, aceĭ care aŭ făcut,
În ştiinţe saŭ în arte, fericitul început,
De căt ceĭ ce după dînşiĭ, şi de dînşiĭ îndreptaţĭ,
Aŭ ajuns desăvîrşire de esemplu’ĭ ajutaţĭ.

EPISTOLA

A. B. II.

Ḑiceaĭ că în viaţă cea maĭ plăcută stare,
E a omuluĭ liber de or ce 'nsârcinare,
Care grijile lumeĭ departe le aruncă,
Şi 'n pace, în tăcere, în linişte adăncă,
Lungit frumos pe spate cu un ciubuc în gură,
Avêndu'şĭ întru tóte plăcerea de măsură,
La fumul ce se 'nalţă, se uită, se gândeşte,
Şi slava drept nimica, drept fum o socoteşte:

Tu dar Apostol vrednic al acesteĭ doctrine,
Care ne izbăveşte de grijele streine,
Spune'mĭ prin ce mijlóce natura'mĭ pociŭ preface
Şi ḑilele ca alţiĭ să le petrec în pace?

Cum să mĕ scap de muze, de vechea tiranie,
De ale lor caprițiĭ, d'a lor cochetărie,
Care în totdeauna mĭ-aŭ fost supărătóre,
Şi pricinĭ felurite de lungă întristare?
În ce muzele nóstre pot să ne foloséscă?
Nicĭ chiar de un datornic nu ştiŭ să ne plătéscă!
În zadar maĭ dâunâḑĭ, am vrut, prin poesie,
Să scap d'o bagatelă, d'o mică datorie;
Ş'am arătat aceluĭ care cerea parale,
Că viața e scurtă şi vrednică de jale;
Că aurul, argintul, metalurĭ păcătóse,
La omul ce-o să móră nu sûnt trebuincióse,
Că averé n'o ducem în lumea viitóre;
'Ĭ am făgăduit încă o elegie mare,
Care pe larg să'ĭ spue, curat să'ĭ dovedéscă,
Cum trebue averea să o despreţuéscă,
Şi versurĭ din gramadă 'ĭ am dat ca să'şĭ alégă
Dar tót'a mea silinţă,
A fost peste putinţă,
Puteré armonieĭ să'l fac s'o înţelégă.

M'aşĭ mângâia d'acésta, când aşĭ vedea că póte,
Prin scrierĭ s'ar preface nâravurĭ desfrânate;
Atuncĭ, lăsând odihna, pentru al mulţimeĭ bine,
Aşĭ ḑice şi aşĭ face cât spânḑură de mine,

Acum însă ce ese d'oiŭ alerga p'în casă,
De m'oiŭ lovi d'un scaun, de sobă şi de masă,
Ca să arât în versurĭ, în rîndurĭ mâsurate,
Că cinsté şi virtuté sunt lucrurĭ lăudate,
Că numaĭ fapta bună este izvor de bine,
Iar cea rea îşĭ aduce pedeapsa eĭ cu sine?
Aste sunt prea frumóse şi bune pe hârtie,
Cine însă le ascultă saŭ va ca să le ştie?
De când lumea e lume, ce carte omenească,
Putu de fapte rele pe oamenĭ să oprească,
Tiranilor să 'nsufle a patrieĭ iubire.
Pe ceĭ fără de sufflet să'ĭ facă cu simţire,
Pe hoţĭ să'ĭ îndemneze cu cinste să trăiască,
Şi căţĭ judec' poporul să nu'l năpăstuiască?
Cânte lupiĭ si urşiĭ în pilde cât le place,
Omu'şĭ caută treaba şi tot ce a 'nvăţat face.
Poveţele sunt vorbe, dar fapta e departe;
Şi prea puţinĭ urmează morala dintr'o carte.

De aşĭ avea 'ncaĭ darul să scriŭ de poruncélă,
Şi când cércă pământul vr'o mică sguduială,
Să fac câte o duzină de ode sugrumate,
Să laud rêŭ saŭ bine, aşĭ fi mulţumit poate,
În vreme ce acuma vorbind cum mi se pare,
Îmĭ fac vrăjmaşĭ. Sunt oamenĭ ce nu iaŭ în dreptare,

Ear maĭ vêrtos aceia ce vor să ne muncéscă,
Cântându-ne cu Iadul cântarea cea drăcéscă.

Tu ştiĭ că am păţit'o, când am cercat a spune,
Că versurĭ schilogite nu credŭ să fie bune,
Şi că de o cam dată noĭ nu ştim latineşte.
Ura neîmpăcată, ce 'n furia'ĭ scrîşneşte,
A dis: (ce urît vede a omuluĭ orbire!)
Că lupiĭ, urşiĭ, leiĭ vorbesc de stăpînire;
Că lupul e cutare, ce judecă, despóĭe,
Şi ia după om pielea ca lupul de pe oae,
Că lebăda e omul ce dă povăţuire,
Acelor care umblă pe calea de peire;
Că boul e cutare ajuns în treaptă mare,
Dator de orĭ ce bine la oarba întêmplare,
Şi 'n sfîrşit, că măgarul ce sbiară şi răcneşte,
E un ajutor jalnic ce prost ne sfătueşte.
Eată ce înţelesurĭ şi ce cugete rele,
Vrăjmaşiĭ fără lege daŭ scrierilor mele.
Apoĭ pas de lucréză în aste vremĭ de jale,
Când vor să 'ncurce statul în pricinĭ litterare.
In zadar şi censura de mine 'ncredinţată,
Şi alţĭ căţĭ-va prietenĭ cu bună judecată,
Mĕ apără în lume, le spun că aŭ greşală,
Căcĭ eĭ o ţin tot una şi dic că nu se 'nşală.

Mulţumesc astă dată şi stăpânireĭ nóstre,
Care nicĭ vru s'asculte la vorbe aşa próste.
Alt fel, ḑēŭ îmĭ e teamă, că 'n loc de mulţumire,
M'ar fi făcut prieten cu vre o monăstire,
Unde spălându'mĭ vina, prin post şi nemâncare,
Mergeam în raiŭ d'a dreptul şi fără cercetare.
De ce domnilor criticĭ atâta urâcĭune?
Dobitócele melle aŭ cugete prea bune;
Şi numaĭ ton de cârciumĭ, poesiĭ monstruóse,
Censura cea deştéptă e drept să nu le lase;
Ele ne strică gustul, şi trista lor manie,
Parnasul îl preface în proastă băcănie.
Dar fabulile mele de tot nevinovate,
Nu se ating de nimenĭ, n'aŭ personalitate.
De vē găsiţĭ în ele îmĭ pare fórte bine;
Insă de vē e teamă, ca nu cumva, prin mine
Să se 'ndrepteze lumea, greşala vē e próstă;
Puteţĭ să luaţĭ pildă chiar de la dumnévóstră,
Care nu vē prefaceţĭ, şi fără încetare,
Acelor ce v'ascultă aduceţĭ supărare.

Orĭ cum, îmĭ e cam frică; de astăḑĭ înainte
La paserĭ, lighióne, voiŭ da alte cuvinte.
De şi maĭ aveam încă, mărturisesc pēcatul,
Să ḑic câte-va vorbe de Paris răposatul,

Care, bărbat d'onóre, om plin de bunătate,
Făcea versurĭ d'acele ca din topor lucrate,
Cum faceţĭ dumnévóstră. Dar iar v'auḑeam gura,
Şi iar mînjiaţĭ hărtie, iar v'arătaţĭ căldura;
Furioşĭ de mânie, iar strigaţĭ după mine:
»Auḑĭ nelegĭuitul că morţi nu scriŭ bine!
Auḑĭ a le cuĭ versurĭ, le socoteşte glume,
Şi cu ce chip vorbeşte de duşiĭ de pe lume!
Acésta este vină grozavă, criminală,
Şi merită osîndă, pedépsă capitală.«

Aşa ca să nu sufer strigărĭ, nemulţumire,
Ca să nu trag asupră'mĭ vre o nenorocire,
Gândeştete şi'mĭ spune un mijloc de 'ndreptare,
Tu, care petrecĭ timpul în sântă nelucrare,
Care aĭ scri prea bine de aĭ avea dorinţa,
Dar care în odihnă îţĭ mărgineştĭ silinţa,
Spune'mĭ cum pociŭ de rimă, de muz' a mĕ desface,
Şi eŭ drept recompensă, o satiră 'ţĭ-oĭ face.

EPISTOLA

D. I. A.

Prietene, maĭ ţiĭ minte, acele povăţuirĭ.
Care'mĭ daĭ la ale mele trecute nemulţumirĭ?
C'aveaĭ cuvênt, o vĕḑ bine; eŭ prea înşelat eram,
Când socotiam de cumplite, relele ce-atuncĭ cercam.
Într'o ḑi, (de atuncĭ ânsă multă vreme a trecut),
Povestindu'ţĭ eŭ o nuoă neplăcere ce-am avut,
Te-aĭ întors, şi c'o zîmbire: „Vĕḑ adevĕrat, mĭ-aĭ ḑis,
„Şi cunosc că aĭ dreptate, dar arată-o în scris,
„Şi în versurĭ, iar nu'n proză, căcĭ or, câţĭ sunteţĭ poeţĭ,
„Voe a vĕ plânge 'n proză, de l' Apolon nu aveţĭ.“

Uĭtasem acéstă glumă. Acum fără să gândesc,
Cea dintre noĭ depărtare, locul unde locuesc,
Negrijirea, nelucrarea, poet mĕ silesc să fiŭ,
Şi în versurĭ de un stînjin lucrurĭ de nimicŭ să'ţĭ scriŭ.

Sunt încredinţat c'aĭ rîde, când vr'o dată aĭ putea,
Să mĕ veḑĭ umblând pe câmpurĭ, rĕtăcit ca muza mea,
Şi vînând câte-o idee câte-o rimă, un cuvênt,
Când p'în lună şi p'în stele, când pe cer şi pe pământ.
Iar de gropĭ nicĭ că e vorbă, căcĭ în câte am căḑutŭ eŭ,
Căutând câte-un fras nobil, ştie numaĭ Dumneḑeŭ!

Nu gândi cu tóte-acestea cum că mĕ gândesc să cânt,
Gloria vremiĭ trecute, secoliĭ care numaĭ sunt,
Saŭ să laud pe vitejiĭ fiĭ aĭ vechiĭ libertăţĭ,
Care cu ferul în mână, pe zidul Sânteĭ cetăţĭ,
Pentru a uneĭ crucĭ umbră în rĕsbóe aŭ perit,
Şi ghirlanda vecĭniciеĭ cu a lor mórte-aŭ dobândit.
Asfel de nalte sujeturĭ, pentru muza mea nu sunt;
Pân'a nu sbura în cerurĭ ea se cércă pe pământ,
Precum soldatul ce este pentru resbel pregătit,
Pân'a nu pleca 'şĭ 'ncércă al sabieĭ ascuţit.
Vino dar de aĭ răbdare, şi ascultă să'ţĭ descriŭ,
Un coprins unde 'ntêmplarea astăḑĭ voeşte să fiŭ,
Ca să n'aĭ cuvênt a ḑice, c'a mea muză n'a făcut,
Pentru buna ta plăcere or ce'n mână'ĭ a stătut.

„Aicĭ nu sînt văĭ saŭ délurĭ, nu sînt crângurĭ saŭ pădurĭ,
Care înpodobesc cu fală, sênul veseliĭ naturĭ,
Şi de unde îşĭ înalţă cântăreţul sburător,
Imnurile-armoniόse l'al natureĭ creator.
Nu e locul inspirăreĭ, ş'al nalteĭ cugetărĭ,
Ce umple duhul de gândirĭ, inima de desfătărĭ;
Ci câmpie fără marginĭ, ce arată ne'ncetat,
O vedere monotonă. ochĭuluĭ cel întristat,
Spre amiadă-ḑi se vede, nişte pomĭ şi nişte viĭ,
Nişte salciĭ semănate icĭ şi colea pe câmpiĭ.
Iar la răsărit departe, a lor frunte îşĭ ivesc,
Nişte munţĭ care cu slava cea perdută se fălesc.
Spre apus curge o apă, între douĕ ţărĭ hotar:
Fraţĭ a căror neunire a avut sfîrşit amar.
Pe o margine e zimbrul, iar pe alta un Vultur,
Care nicĭ nu maĭ viséḑă de al Tibruluĭ murmur,
Care subt o nouĕ formă şi numire ce a luat,
Ca mulţĭ, cântecul, purtarea şi nĕravul 'şĭ a schimbat.
Alt orĭ în cotro 'ntorcĭ ochiĭ şi orĭ în cotro priveştĭ,
Nimic nu se maĭ arată, deşărtul îl întîlneştĭ.
Se preumblă peste câmpurĭ milióne de ţînţarĭ,
Care după rĕutate, sémănă a ómenĭ marĭ;
Muşcă cât îĭ iartă gura, şi cu câte aŭ puterĭ,
Prin cântărĭ mĕ desfătéză, par c'ar fi paraclíserĭ.
Turme de oĭ sunt mulţime, ânsă âncă n'am găsit,
Un păstor ca în idile, un cĭoban de pismuit.

Şi nu ştiŭ cum în vechime, atâţĭ marĭ biruitorĭ,
Părăsiaŭ avere, slavă, şi trăĭaŭ între păstorĭ,
Dar adesea orĭ Poeţiĭ lucrurile zugrăvesc,
Nu pre precum sûnt în fiinţă, ci cum şĭ-le închipuesc.
Şi aceĭ ce fericita neavere-aŭ lăudat,
Ale eĭ dulceţĭ şi bunurĭ nu creḑ să le fi gustat.
Nimfele le vĕḑ desculţe; îmbrăcate 'n peĭ de oĭ,
Păstoriţele; pe viscol, pe furtune şi pe ploĭ,
De a lor ticăloşie ocolite ca d'un lanţ
Îţĭ ridică tótă pofta, de a face vre'un romanţ.
Mie 'mĭ pare rĕŭ din suflet, căcĭ de aş fi nemerit,
Cĭobăncuţe cum vĕḑusem într'o carte ce am citit,
Ca un om ce din natură nu am fost aristocrat,
Fără perdere de vreme m'aşĭ fi şi amorezat.
Acum însă, ce pociŭ face, cu ce mijloc să suspin,
Când nimica nu mĕ dóre, şi când simţĭ nicĭ un chin?
Bine-ar fi dacă vederea, aş putea s'o amăgesc,
Ş'un obiect ce urît este frumos să'l închipuesc;
Dar măcar de şi 'nchiḑ ochiĭ, nu pociŭ imita de tot,
Pe modelul rătăciteĭ, pe vitézul *Don-Chişot.*
Aşa mărginit în sine'mĭ, trăesc aicĭ ca un sânt,
Şi 'mpĕrat al nefiinţeĭ mi se pare cum că sûnt;
Fericit când se întêmplă, gonit de vr'un viscol greŭ
Un călător să s'abată, puţin în locaşul meŭ!
Nu că e deşert pămêntul, de tot de locuitorĭ;
P'în prejur sûnt câţĭ-va nobilĭ de moşiĭ stăpânitorĭ,

Care din copilărie aicĭ s'aŭ obicĭnuit,
Ş'ale luĭ Avraam bunurĭ din strămoşĭ aŭ moştenit,
Dar vorbescŭ numaĭ de vreme, n'a 'nvĕţat a se gândi,
Şi de cât ḑilele luneĭ, alta nu dorescŭ a şti.
Póte vreĭ să'ĭ afli anume, ânsă alt nu pociŭ să'ţĭ spuĭ,
De cât că fieşte care e copil al mumeĭ luĭ.
Nu de mult unul din trânşiĭ, părăsise-al seŭ locaş,
Sub cuvênt că'l locueşte, al cerurilor vrăjmaş;
D'ar în ḑilele trecute, după cum am auḑit,
Cu tămâe şi o Cruce, pe toţĭ draciĭ ĭ-a gonit.
Despre altele bunĭ ómenĭ; eĭ sûnt gata-a arăta,
Că după sânt' Scriptură, cred tot făr' a cerceta,
Pentru ce? ast cuvênt aspru, la auḑ supărător,
Şi de turburărĭ grozave, lumeĭ pricinuitor,
Cuvênt vrednic de osîndă, care tot déuna-a fost,
Ca un termen de himie, la norodul acest prost,
Nu se ḑice p'aste ţĕrmurĭ, unde omul liniştit,
Se 'ngraşă 'n nesciinţă, ca în vécul aurit.

Dar destul iubită Muză! stăĭ să te maĭ odihneştĭ,
Că puteré'ţĭ este slabă, şi cam lesne osteneştĭ.
Şi tu înţelept prieten, care adesea-orĭ 'mĭ aĭ dat
Poveţe folositóre ce eŭ nu prea le am urmat;
Ale căruĭ fapte bune sûnt vrednice a se cinsti,
Şi o dréptă resplătire, merită a dobândi.

De se vor pune vr'o dată, în cumpenile ceresçtĭ,
La porţile vecĭniciei purtările omeneştĭ,
Adio! de a le mele nu'ţĭ maĭ vorbesc rătăcirĭ,
Singur, pricină adesea 'mĭ am fost de nenorocirĭ,
Măcar că şi a mea sórtă, care nu prea 'mĭ a zîmbit,
Ne'ncetat ca o fantomă pretutindenĭ m'a gonit.
Dar ce sûnt relele mele? Nimic eŭ le socotesc,
Când cu ale sórteĭ tale nedreptăţĭ le-asemuesc.
Asfel când de pe un munte, mĕ uit în jos pe pămênt,
Délurile cele-l-alte, fórte micĭ îmĭ par că sûnt,
Ochiul abia se opreşte p'al lor vîrf neînsemnat,
Şi mare îmĭ pare numaĭ muntele cel înălţat,

SATIRA

SPIRITULUI MEŬ.

Trageţĭ toţĭ căte-o carte: domnule, eştĭ cu mine.
Şeḑĭ mĕ rog împrotivă, şi veḑĭ de jócă bine.
—Dar 'ţĭ am spus coconiţă, că eŭ din întêmplare,
Nicĭ bine, nicĭ ne bine nu pociŭ să fac cercare:
Am cuvintele mele: aste jocurĭ plăcute,
Cu voia dumitale îmĭ sunt necunoscute.
—Nebun cine te-o crede; vreĭ să te rugăm póte:
Astăḑĭ chiar şi copiĭ ştiŭ jocurile tóte,
Secolul 'naintéḑă. Caro: vezĭ că'ţĭ e rîndul;
Dar ce făcuşĭ acolo! unde îţĭ este gîndul?
Cănd eŭ am dat pe Riga, baţĭ cu alta maĭ mare?
Astfel de neştiinţă e lucru de mirare!

Aşa'mĭ ḑicea deunăḑi, cu totul supĕrată,
O damă ce la jocurĭ e foarte învĕţată,
Apoĭ şoptind pe taĭnă cu căteva vecine,
Vedeţĭ, zise, ce sórtă, şi ce păcat pe mine?
Două greşelĭ ca asta, zăŭ, sufletul mi'l scot,
A! ce nenorocire! *ma chère*, ce idiot!

Vino acum de faţă, şi stăĭ la judecată,
Tu care le facĭ astea, fiinţă prea ciudată,
Spirit ce jocĭ o rolă în lumea trecătóre:
De ce trébă'mĭ eştĭ bună, putere gînditóre,
Când nu pociŭ la nimica să mĕ ajut cu tine,
Când nu te-aĭ deprins încă nicĭ vistu să'l jocĭ bine?

Nu maĭ eştĭ tu acela care 'n copilărie
Ştiaĭ pe din afară vestit' Alecsăndrie,
Şi viaţa ciudată a unuĭ Craiŭ cu minte,
Care lasă pe dracu fară încălţăminte? [1])
Tu care maĭ în urmă, rîḑênd d'aceste tóte,
De rost puteaĭ a spune tragediĭ însemnate,
Meropa, Atalia, şi altele maĭ multe,
Declamândule tóte cuĭ vrea să te asculte?

[1]) Arghir, eroul poemeĭ ce pórtă numele luĭ, a furatŭ de la dracu o pereche de papucĭ care slugiaŭ drept aripĭ aceluĭ ce se încălţa cu dênşiĭ.

Negreşit, îmĭ veĭ zice, ţiŭ minte ce îmĭ place,
Dar cărţile cu mine nu potŭ să se împace.
Maĭ lesne pociŭ a spune hoţiile urmate
La ḑece tribunale sub nume de dreptate,
Maĭ lesne pociŭ să numĕr pe degetile mele,
Câţĭ sânţĭ avem pe lună şi câte versurĭ rele,
De cât să bag de sémă ce carte nu e dată,
A cuĭ este maĭ mică, şi cine o să bată.
Când sunt în adunare, n'am altă mulţumire,
De cât să se deschiḑă sujeturĭ de vorbire:
Atuncĭ, sunt gata, liberŭ, ascult, şi cu plăcere,
Tuşesc, zîmbesc, mĕ légăn, şi'mĭ daŭ a mea părere,
— Frumos rĕspuns! Ascultă: pe cât mie îmĭ pare.
De lume, de năravurĭ aĭ slabă încercare;
Trebue să ştiĭ jocul, şi danţul ce'ţĭ lipseşte,
Şi nişte micĭ petrecerĭ ce se ḑic româneşte
Jocurĭ nevinovate: Nevinovate fie,
Măcar că vinĭ destule din ele pot să vie,
Trebue să facĭ paşurĭ, şi complimente bune;
La vorbe seriόse când alţiĭ se vor pune
Să n'ascultĭ, să spuiŭ glume, să scoţĭ la jucăriĭ,
Şi pîn' a rîde alţiĭ, să rîḑĭ tu maĭ ântêiŭ.

Vèḑĭ domnişoru cela care tóte le ştie,
Căruia vorbă, spirit, îĭ stâ în pălărie,
În chipul d'a o scóte cu graţiĭ prefăcute?

Haĭnele după dînsul sunt la Paris cusute:
Singur ne'ncredinţéză, lorneta atârnată,
Este şi maĭ streină, d'o formă minunată;
Vrea s'o cumpere Prinţul, dar ea un om cu minte
Dumnéluĭ o tocmise ceva maĭ înainte.
Când le-a spus astea tóte, o ia la ochĭ, priveşte
Chiar pe dama aceea cu care atuncĭ vorbeşte;
I'o dă în nas, se plécă, şi în sfîrşit o lasă,
Ḑichêndu'ĭ: Ce lornetă! te-arată maĭ frumósă!

Fieş-cine cunóşte, ce cap tînărul are;
Dar pentru că dă bine din mâinĭ şi din picióre,
Şi trânteşte la vorbe fără să se gîndéscă,
Am vĕḑut multă lume cu duh să'l socotéscă,
Iată de ce talente avem noĭ trebuinţă.

Dar tu care uĭţĭ lesne, spirit făr' de ştiinţă,
Socoteştĭ că poţĭ óre, prin alt fel de mijlóce,
Arătândute în lume vre o figură a face?
Pretenţia acésta mi s'ar părea ciudată.

Când pe la nunte, balurĭ, ne ducem vre o dată,
(Căcĭ din nenorocire puternica natură
Ne-a unit împreună cu o strînsă legătură.)
Rîḑ vĕḑêndute singur, şi într'un colţ d'o parte,
Par'caĭ fi mers acolo ca să compuĭ o carte,

Iar nu ca să te bucurĭ cu lumea din preună.
Dacă vr'o coconiţă, frumósă, dulce, bună,
Creḑend că ne prefacem, ne 'ndémnă, ne pofteşte,
Ne ia la joc, greşala'ĭ îndată 'şĭ o plăteşte:
Rar să se afle damă de mijloc aşa tare,
Ca să n'o fac să caḑă la cea d'ântêiŭ mişcare.
Asta îţĭ e talentul şi darurile tóte.

Cât pentru darul vorbeĭ, ce creḑĭ că îl aĭ póte,
E numaĭ o părere: îţĭ ceiŭ şi ertăciune,
Că nicĭ pentru prietenĭ minciunĭ nu voiŭ a spune.
Adevĕrat se întêmplă să ḑicĭ pe la soróce,
Câte o vorbă două, care la uniĭ place;
In căte rĕndurĭ însă distracţiile tale,
Te fac să scoţĭ cuvinte ce nu ar fi cu cale,
Să superĭ din greşală persóne însemnate,
Ba încă căte-odată şi dame delicate,
Riḑênd d'acele douĕ, statornică pereche,
Care îşĭ petrec séra şoptindu'şĭ la ureche,
De cele-lalte patru contese ideale,
Umflate de pretenţiĭ şi vrednice de jale,
Pe care dacă prinţul le ia la bal de mână,
Nu maĭ vorbesc cu nimenĭ câte o sĕptĕmână.
Astăḑĭ rîḑĭ d'o pedantă, mâĭne d'o preţiósă;
Ḑicĭ de una ajunsă în vêrstă cuviósă,
Că atestatul vremeĭ nu va să'l priiméscă;

Şi d'alta ce iubeşte de cinste să vorbéscă,
Ce laudă virtutea şi 'n vecĭ 'ţĭ o pomeneşte
Ḑicĭ că e virtuósă cât ştim noĭ evreeşte.

Greşelile acestea îţĭ fac un urît nume.
Tu ştiĭ ce se întîmplă când se aude în lume,
Că cinevaşĭ s'apucă defectele s'arate,
Mulţĭ scot subt al luĭ nume minciunĭ nenumĕrate.
S'a vorbit într'o casă de un fanfaron mare,
Declamând simtimente ce sigur nu le are,
Care la lot ar pune suflarea omenéscă,
Când cineva cu dînsul ar vrea să o tocméscă;
S'a ḑis ceva de Iancu, de Stan, de Lăurescu;
Cine le-a scos acesté?— Le-a scos Alecsandrescu.
Făr' a ḑice nimica, singura ta zîmbire,
De te'ĭ afla de faţă e o 'nvinovăţire.
In zadar te porţĭ bine şi lauḑĭ câte-odată,
Chiar lauda în gură'ţĭ de satiră e luată.

Aşa, în loc să criticĭ greşalele streine,
In loc să rîḑĭ de alţiĭ, maĭ bine rîḑĭ de tine;
Invaţă danţul, vistul şi multe d'al de alea,
Iar de vreĭ să facĭ versurĭ, ia pildă de la Pralea.[1])

[1]) Pralea traducătorul Psaltireĭ în versurĭ.

FABULE.

D-LUI D. GRIGORE ALEKSANDRESCU.

EPISTOLA

LA HĂRĂITURA FABULEI

RIUL SI HELESTEUL.

Nicĭ găndém ca pentru versurĭ să iaŭ în mână condeiŭ
Când ţintiré'mĭ aicĭ este la un altfel de ideĭ,
Care nu cer epistole nicĭ fabule de glumit,
Ci protesturĭ reclamaţiĭ dreptuluĭ de spriginit.
Dar dorita întîlnireţĭ mĕ făcu să staŭ un ceas,
Şi din coprinsul temideĭ să mĕ calăr pe parnasă,
Rodul asteĭ întreprinderĭ e fabula ce'ţĭ închin
Scrisă cu o grabă mare într'un stil nu pré senin
Dar a mea dorinţă este ca tu să fiĭ în vecĭ rîŭ
De poesiĭ curgĕtóre. de talentul cel maĭ viŭ.
Să scriĭ pentru a nóstră slavă, ca toţĭ să ne lăudăm

Câţĭ o limbă romînéscă astădĭ întrebuinţăm.
Ştiĭ prea bine că talentul ne e de la cerurĭ dat
Şi orĭ care'şĭ va da séma cum în lume l'a tractat.
Talentul tĕŭ este mare şi séma'ţĭ va fi maĭ grea
Când, din orĭ ce întêmplare a'l părăsi tu veĭ vrea.
Toţĭ poeţiĭ cerc în lume felurĭ de nemulţumirĭ
Dar din ele scânteiază acele maĭ viĭ simţirĭ;
Aţîţat de 'nprotivire el se luptă ne 'ncetat
Şi isbînda'ĭ este slava cu care s'a încununat.
Scrie! scrie! iată'ţĭ legea ce trebue să urmezĭ
Pentru ca să fiĭ ca rîul, şi ne 'ncetat să viezĭ.

A. Donicĭ.

RÎUL SI HELESTEUL.

Ce vrea să ḑică frate?
Ḑicea către un rîŭ vecinul heleşteŭ,
Eŭ apeleḑŭ mereŭ,
Le vĕḑ că sunt mişcate
Şi cum nu oboseştĭ mĭ-e greŭ de înţeles;
Apoĭ privesc adesea
Pe unda ta plutind, când barce încărcate,
Când plute, — luntrĭ de care sunt maĭ nenumĕrate,
Aceste ostenele,
Zadarnice şi grele,
Cum nu le părăseştĭ,
Cum nu te pildueştĭ
De a mea viaţă lină
De desfătare plină.

Căcĭ eŭ de şi nu sunt pe hartă arătat,
De şi nicĭ un poet vr'un vers nu mĭ-a cântat,
Dar staŭ în malurĭ moĭ,
Pe perne de noroĭ,
Ca o cocónă mare
Pe puful cel maĭ móle.
De barce plute, luntri, nu sunt înpovêrat
Şi greutatea lor asupră-mĭ n'am cercat.
Viaţa fără grijĭ în pace-mĭ o petrec,
Căcĭ tóte pre pămênt ca vênturile trec.
Deşertăcĭunĭ lumeştĭ cu ură le privesc
Şi în filosofiĭ prin somn mě adîncescŭ.

„Dar filosofisind,
»Pătrunsaĭ legea bine,
»Că apele mişcând
»Păstréză prospezime?«

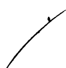
Asupra ḑiselor luĭ, rîul a rěspuns:
Şi daca astăḑĭ eŭ nu sunt un rîŭ ascuns
De a istoriĭ prea falnică privire,
Apoĭ acésta e a mea neadormire
Cu care am urmat unuĭ aşa înţeles,
Şi pentru care sunt din rîurĭ maĭ ales
Iar tu de secetă veĭ rămînea uscat
In trândavul tĕŭ pat.

Acéstă ḑicere a fost proorocie
Căcĭ heleşteŭ sec curgênd, s'a nămolit,
Iar rîul astăḑĭ e un rîŭ de toţĭ slăvit,
Mişcând neîncetat a sale ape vie.

Aşa talentele când lenea le coprinde
Slăbind din ḑi în ḑi se pierd fără a se 'ntinde.

A. Donicĭ.

VULPOIUL PREDICATOR.

Un vulpoiŭ coprins de bólă,
La putere fórte prost,
Insă învăţat în scólă,
Logica ştiind de rost,
Făcu plan ca să vorbéscă
Şi să predice 'n pustiĭ;
Se siléa să dovedéscă
C'un stil dulce, vorbe miĭ,
Că cu o simplicitate
Şi cu traiul cel cinstit,
Cu năravurĭ lăudate
E orĭ cine fericit;
C'astă lume desfrînată
Tot d'auna ne-amăgeşte,
Fără a ne da vr'o dată

Căte ne făgădueşte.
Dar la buna'ĭ predicare
Niminĭ nu da ascultare.
Căţĭ-va şóricĭ, cerbĭ de munte
Veneaŭ rar să o asculte;
Insă eĭ în depărtare,
Neavênd nicĭ de cum stare,
Fără cinste, saŭ favor,
Nu putea da 'ncredinţare,
Slavă astuĭ orator.
Aşa el schimbă vorbirea,
Defăimă năpăstuirea,
Pe urşĭ, tigri, leĭ, pardoşĭ,
Arătând a lor turbare
Şi a sângeluĭ vărsare,
Şi că sunt nesăţioşĭ.
Atuncĭ cerbĭ, ciutele tóte
Ascultaŭ întru mirare,
Şi în lacrimĭ cufundate
Plecaŭ de la Adunare.
Vulpea 'şĭ făcu mare nume,
Un leŭ fórte cu credinţă,
Domn p'acea parte de lume,
Să o vaḑă avu dorinţă:
Decĭ şi ea cu bucurie
La palat grăbi să vie,

Unde ajungînd vorbeşte,
Tonul eĭ îmmărmureşte
P'aĭ pădurilor tiranĭ:
Cu putere ea descrie
Slaba nevinovăţie,
Pradă acestor duşmanĭ,
Cufundată în durere
Cerênd la 'nalta putere
Asupră-le ajutor.
Curteḑaniĭ în mirare
Ascultaŭ cu supărare,
Căcĭ aşa vrea prinţul lor,
Care plin de bucurie
La palat poftì să vie
Vulpea în acel minut.
»Ce aĭ vorbit, îĭ ḑise, mĭ place,
Căcĭ prin tine mi-se face
Adevĕrul cunoscut:
Insă pentru ostenélă
Spune fără de sfială
Ce vreĭ? slujbă, rang saŭ banĭ?«
Oratorul ḑise îndată:
»Prinţule, în loc de plată
Aşĭ poftì căţĭ-va curcanĭ.«

PRIVIGHITOAREA şi PAUNUL.

Filomela drăgăstósă
Vĕḑênd vremea cea frumósă,
Ḑile dulcĭ de fericirĭ,
Povestia cu întristare
La eho rescântătóre
Tristele 'ĭ nenorocirĭ.
Atuncĭ însă de odată
Un păunŭ i se arată:
(Domn era într'acel loc).
Venĭ plin de supărare;
Mânios şi c'un ton mare
Astfel îĭ vorbĭ pe loc:
»Nu veḑĭ că nu'ţĭ şade bine,
Că nicĭ nu ţi-se cuvine,
Cu acel cĭoc urîcĭos,
Cu a ochilor grosime,
Cu a peni 'ntunecime
Să cânţĭ în ast crâng frumos?

Frumuseţea cu dreptate
Cât va vrea a cânta póte;
Pe ea cântece n'o stric:
Dar tu cum n'aĭ stâmpărare?
Eŭ sunt frumos de mirare,
Şi tot nu vorbesc nimic.«
Filomela îĭ rĕspunde:
»Iartă-mĕ, nu pociŭ ascunde,
Frumósă de loc nu sunt;
Şi de cânt câte odată
In pădurea adâncată,
Sórta mea este de cânt.
Tu însă ce cu mîndrie
Astfel îmĭ porunceştĭ mie,
Şi atâta sgomot facĭ,
Tu nu cânţĭ căcĭ n'aĭ putere,
Şi singura'ţĭ mănghîere
Este căcĭ gîndeştĭ că placĭ.
Trupul tăŭ frumos s'arată,
Şi cu coada'ţĭ lăudată
Póte mult să străluceştĭ:
Dar amorul vederĭ n'are;
La auḑ s'aducĭ mirare
Asta veḑĭ să dobîndeştĭ.«

MĂGARUL RESFĂÇAT.

Un măgar vĕḑu odată
P'al sĕŭ stăpîn că dormia,
Şi s'apropie îndată
Binişor a'l mânghiia.
Dar să ştiţĭ că dinainte
Era trist şi supĕrat;
Căcĭ vedea cu ce cuvinte
Mănghîia învederat
Un căţeluş mic din casă,
Glume jocurĭ ce'ĭ făcea,
Şi cu dînsul tot la masă
Ḑioa, nóptea petrecea,
»O ce rea nenorocire!
Işĭ ḑicea bietul măgar,
De ce astă osebire?

Are potaea vr'un dar?
Eŭ că alerg până séra,
Că muncesc necontenit,
Ar cu boiĭ tótă vara,
Şi de fân chiar sunt lipsit,
Ba adesé şi cĭomege
Pe spinare cam câştig:
Asta este a mea lege,
Să mĕ erte, surda strig.
Blestematuluĭ de căĭne,
Căcĭ îĭ jócă împregiur,
Iĭ daŭ cea maĭ bună pâne
Şi pe mine toţĭ mĕ 'njur.
Daca linguşirea este
Mijlocul d'a 'nainta,
Să mĕ duc dar fără veste
Ca şi dînsul a'ĭ sălta.«
Cugetând astfel în sine,
Vine, calcă încetişor,
Şi când s'apropie bine,
Îl loveşte c'un picior
Atât de greŭ în spinare, —
(Ba încă alăturând
Drăgăstosul glas ce are,
Ca maĭ mult să'ĭ placă vrênd)—
In căt omul de mirare

De durere stăpînit,
Strigă, se vaită tare :
»Săriţĭ că m'a prăpădit.«
Slugele alerg îndată,
Pe jiupăn îl ciomăgesc,
Că e *Măgar* îĭ arată,
Cu tufele'ĭ mulţămesc.

Nu siliţĭ natura;
Veţĭ fi neplăcuţĭ
Cu talentul care
Nu sunteţĭ născuţĭ.

PAPAGALUL
SI CELE-LALTE PASERI.

Lăsând a sa colivie,
In pădure vru să vie
Papagalŭ a se plimbă;
Şi îndată ce ajunse
Să judece, el se puse
Păserile ce cântă.
Că de loc nu suie bine,
Că glasul eĭ prea lung ţine,
Filomeliĭ tot ḑicea.
Şi aşa pe orĭ şi care,
Pasăre mică saŭ mare
El să tacă le făcea.
Dar odată supĕrate,
Păsĕrile adunate,

Improtiva luĭ strigând,
Merseră ca să vorbéscă,
Cu dânsul, şi să'l silésca
Să cânte ce-va, ḑicênd:
„Cântă dar tu împĕrate;
Fă acéstă bunĕtate,
Un esemplu să ne daĭ:
Căcĭ din a ta şueràre,
Socotim cu 'ncredinţare
Că prea minunat glas aĭ.«
El atuncĭ stă la 'ndoială,
Şi prea cu multă sfială,
Le rĕspunde c'un cuvînt:
„Domnilor! eŭ rîḑ prea bine
D'alţiĭ; iar cât pentru mine
De loc cântăreţ nu sunt."

CATIRUL
CE'SI LAUDA NOBILITATEA.

Catârul unuĭ părinte
Cu próstele luĭ cuvinte
  Nobleța îșĭ lăuda:
Dicênd fără încetare
Că de o virtute mare
  Esemplurĭ mumă-sa da,
Că ea a fostŭ la rĕsbóie,
Că la cutare bătae,
  Singură a biruit,
Şi că l'a eĭ privire,
Orĭ care om cu simțire,
De tot rĕmânea uĭmit,
De aceia se cuvine
Oameniĭ să i se 'nchine,
Domnul catâr socotea;

Şi uĭtând a sa rea stare,
Părinteasca naintare,
La lumină tot scotea.
Dar cum se sfârşĭ nobleţa?
Când îĭ venĭ bătrâneţea,
La râşniţă elŭ fu pus,
Unde, prost, în scăpĕtare,
De tatăl-seŭ măgar mare
El aminte şĭ-a adus.

TOPORUL ȘI PĂDUREA.

Minunĭ în vremea nóstră nu vĕḑ a se maĭ face,
Dar că vorbea odată lemne și dobitóce,
Nu rămâne 'ndoială; pentru că de n'ar fi,
    Nicĭ nu s'ar povestì.
Și caiĭ luĭ Ahil care prooroceaŭ,
Negreșit că aŭ fost, de vreme ce'l trăgeaŭ.
Întêmplarea ce știŭ și voiŭ s'o povestesc,
Mĭ-a spus'o un bĕtrân pe care îl cinstesc,

Şi care îmĭ ḑicea,
Că şi el o ştia
De la strămoşiĭ luĭ,
Care strămoşĭ aĭ luĭ ḑicea şi eĭ c'o ştiŭ
De la un alt strămoş ce nu maĭ este viŭ,
Şi p'aĭ căruĭ strĕmoşĭ, ḑĕŭ nu pociŭ să vi'ĭ spuiŭ.

Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
Un ţĕran se dusese să'şĭ ia lemne de casă.
Trebue să ştiţĭ însă, şi pociŭ să daŭ dovadă,
Că pe vremea aceia toporul n'avea códă,
Astfel se începŭ tóte: vremea desăvîrşasce,
Orĭ ce inventă omul; orĭ ce spiritul naşte.
Aşa ţĕranul nostru numaĭ cu ferul 'n mână,
Incepŭ să slutéscă pĕdurea cea bĕtrână.
Tufanĭ, paltenĭ, ghindari se îngroziră fórte:
„Tristă veste prietenĭ, să ne gătim de mórte,
Incepură să ḑică: toporul e aprópe!
In fundul uneĭ sobe ţĕranu-o să ne 'ngrópe!«
— »E vre unul d'aĭ nostri cu el ca să'ĭ ajute,
Ḑise un stejar mare, ce avea anĭ treĭ sute,
Şi care era singur ceva maĭ la o parte?
— »Nu.« — »Aşa fiţĭ în pace: astă dată avem parte,
Toporul şi ţĕranul alt n'o să isbutéscă,

De cât să ostenéscă.«
Stejarul avu dreptate:
După multă silinţă, cercărĭ îndelungate,
Dând în drépta şi 'n stânga, cu puţină sporire,
Ţĕranul se întórse fără de isbutire.
Dar când avu toporul o códă de lemn tare,
Puteţĭ judeca singurĭ ce tristă întêmplare.

Istoria acésta d'o fi adevĕrată,
Imĭ pare că arată,
Că în fieşĭ ce ţéră
Cele maĭ multe rele nu vin de pe afară,
Nu le aduc streini; ci ni le face tóte,
Un pămêntén d'aĭ nostri, o rudă saŭ un frate.

ELEPHANTUL.

In vremea de demult, dobitócele tóte,
De împĕratul leŭ sătule, desgustate,
Işĭ aleseră lor,
Un alt stăpânitor,
Pe domnul Elephant, cu nasul învèrtit,
Puternic îndestul, dar însă necĭoplit,
Şi de cap tare, gros, cât vreţĭ să socotiţĭ.
Insă ca să puteţĭ să vi'l închipuiţĭ,

Mĕ grăbesc să vĕ spuiŭ
O judecată a luĭ.
Noul stăpânitor,
Cât s'a orânduit,
Puse 'n slujbă pe boĭ,
Iar lupul mâncător
Se făcu favorit
Şi ministru la oĭ.
Vĕ las să judecaţĭ,
Câţĭ mieĭ fură mâncaţĭ,
Şi câte oĭ slutite
De fearele cumplite!
În zadar fac strigare
Oile 'mpovărate,
Chip nu e de scăpare,
Şi plângerĭ necurmate
Ce vin de pe la turme
Rĕul nu pot să'l curme.
Lupul dar îşĭ urméză
A sa nelegiuire,
Căcĭ de ce se lucréză
Riga n'are de ştire;
Ba câte lupul spune,
Le ia tóte de bune.
A! când o să ne vie,
O ḑi de bucurie,

Ḑi fórte aşteptată,
Şi scumpă în nevoĭ,
Ca să vedem odată
Pe lupĭ mâncaţĭ de oĭ?
„O! asta nu se póte,“
Ḑic uniĭ alţiĭ în lume.
Domniĭ meĭ se pot tóte,
De şi le spuiŭ drept glume.
Apoĭ, sciţĭ dumnévóstră
Că óea este próstă,
Şi că nădejduesce
Aceia ce doreşte.
Eŭ cu încredinţare
Am auḑit odată,
La o turmă cam mare,
O vorb' aşa cĭudată.
Dar cum pociŭ sci ce spune
Oile între ele?
Pentru astă minune
Am cuvintele mele.

Acum, să venim iar la vorba începută:
Vĕḑênd bĭetele oĭ că tóte o să piară,
După lungĭ chibzuirĭ s'aleseră o sută,
Şi merseră la Prinţ isbăvire să céră

Prinţul sta ocolit d'o numĕrósă curte.
Cerbiĭ cu córne lungĭ, urşiĭ cu códe scurte,
Alcătuia un ştab vrednic a fi privit.
Un berbece învĕţat ce sciá să citéscă,
Se 'nfăţişe smerit, şi 'ncepu să vorbéscă:
„Ne rugăm să ne ascultĭ Rege prea strĕlucit!
Şi să întorcĭ spre noĭ mila măriеĭ tale;
Starea 'n care ne aflăm e vrednică de jale,
Pentru că domnul lup, ministru ce ne-aĭ dat
In loc a ne păzi, de tot ne-a 'mpuţinat"

Domnul lup, întrebat,
Rĕspunse cu glas mare:
„Stăpâne luminat!
Nicĭ un cuvênt nu are:
Când le am nepăstuit?
Când am scos birurĭ grele?
Eŭ iaŭ obicĭnuit
De oae câte o pele.
Dar prostimea cĭudată
Aşa e învĕţată,
Şi făr' a sci ce cere
Va ne'ncetat să sbiere.«

Măreţul elephant, după ce se gândeşte,
Dă de treĭ orĭ din cap, şi lupuluĭ vorbeşte:

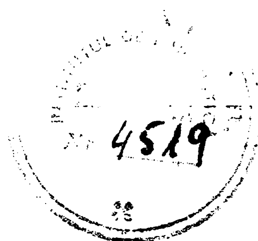
»Ascultă, ḑice, şi ia aminte
La ale nóstre domneştĭ cuvinte.
Cât pentr'o pele trécă şi mérgă,
Fiind că singur, spuiŭ c'aĭ dreptate.
Dar pentru c'astăḑĭ oaea alérgă
La mila nóstră care mult póte,
O iert: de dajdiĭ fie scutită;
A le eĭ plângerĭ voiŭ să le ascult;
Şi de cât pelea obicĭnuită
Să nu poţĭ cere un pĕr maĭ mult.«

OGLINDELE.

Am citit altă dată. nu maĭ sciŭ în ce carte,
Că într'o ţéră mare, de aicĭ nu departe,
Plăcuta frumuseţe trecea de urâcĭune:
Câţĭ se 'ntêmplă s'o aibă se socotea slutiţĭ;
Iar frumoşĭ de minune
Se socotea aceia ce era maĭ pociţĭ.
Oglindĭ ca să se vază nu se afla în ţéră,
Şi era poprit lucru să s'aducă d'afară.
Aşa fieşte cine
Socotea despre sine
Ceia ce auzea,

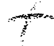

Căcĭ chiar undele gârleĭ ce curgea prin cetate,
Eraŭ atât de negre ş'atât de 'ntunecate,
In cât nu putea omul nicĭ umbra a'şĭ vedea.
Dar după multe ḑile, şi vreme 'ndelungată,
O corabie mare, cu oglinḑĭ încărcată,
Trecênd pe lângă ţéra de care vĕ vorbesc,
O apucă furtuna, o furtună cumplită;
Saŭ ca să ḑic maĭ bine, furtună norocită,
Pricină de prefacerĭ, de un folos obştesc;
Şi pentru al obşteĭ bine, o pagubă orĭ care
Nu mi se pare mare;
Maĭ vârtos când acésta nu s'atinge de mine.
Împinsă de talazurĭ, corabia slăbită
Se sfĕrâmă, dar marfă puţină s'a 'necat;
Şi în a eĭ pornire, unda neîmblânḑită
Oglindele maĭ tóte le scóse la uscat.
Locuitoriĭ ţĕriĭ,
Câţĭ se aflaŭ atuncea pe ţĕrmurile măriĭ,
Cu toţĭ alergară,
Şi 'n grab le adunară,
Se priviră în ele, şi coprinşĭ de mirare
Vĕḑură adevĕrul, mulţĭ însă cu 'ntristare.
Dar aflând dregătoriĭ minunea întîmplată,
Poruncîră îndată,
A se sparge cu petre ş'a se desfiinţa
Oglindele acelea orĭ unde s'ar afla.

Multe se sfărâmară, dar ascunseră multe,
Aceĭ care porunca nu vrură s'o asculte.
Şi din vremea aceia toţĭ ómeniĭ frumoşĭ
Arătă câte o oglindă acelor urâcioşĭ.

CAÏNELE ISGONIT.

Lupul cu tótă prostia,
Cârmuia împĕrăţia;
Şi ca un stĕpânitor,
Unora le da avere,
Altora, pe o părere,
Le luá chiar starea lor.

Favor, ură schimbătóre,
Isgonire, saŭ chĭemare,
Al domnieĭ era plan
Câĭnele gonit de sórtă,
S'auḑise cum că pórtă
Simtimenturĭ de duşman;

C'ar fi dis, nu știŭ la cine,
Cum că nu este prea bine
A mânca atâțea meĭ,
Și că dacă le adună
Lâna lor pe orĭ ce lună,
Să'ĭ lase măcar cu peĭ.

Asemenea marĭ cuvinte,
Precum fieșĭ cine simte,
Nu sunt prea de suferit.
Pe loc vrură să'l gonéscă;
Dar politica domnéscă
Alte pricinĭ 'ĭ-a găsit.

A dis că nimic nu știe,
Că nu este bun să ție
Un rang între curtezanĭ;
Că la orĭ ce'l rândueşte,
Nicĭ o slujbă nu 'mplinește,
Că nu face nicĭ doĭ banĭ.

Atuncĭ vulpe, șérpe, bróscă,
Fără măcar să'l cunóscă,
De prostia luĭ vorbea.
Unul dicea, că glas n'are,
Altul, că nu este 'n stare
O pétră de jos să ia.

Se mira cum de răbdase
Domnul, și nu depărtase
Pe un câĭne ticălos,
A căruĭ tótă tréba,
E să mănânce de géba,
Făr' a face vr'un folos.

Dar după o lungă vreme,
Sătul, în zadar a geme,
Jalbă câĭnele a dat,
Dicênd că d'acum 'nainte,
Tóte îĭ vor părea sfinte,
Numaĭ să fie iertatŭ.

Adesea nenorocirea
Schimbă gândul şi simţirea:
Pe loc fu şi slobozit.
Cinstĭ, averĭ, nu se maĭ spune:
Ce ḑicea el era bune,
Spiritu'ĭ era vestit.

Intr'o ḑi neavênd trébă,
Domnul pe aĭ sĕĭ întrébă:
—„Voĭ, de câĭne ce gândiţĭ?—
Şerpĭ, şopîrle, de odată
Toţĭ rĕspunseră îndată:
— »Inălţime să trăiţĭ!

»Tutulor este plăcută
Cinstea cea cu drept fĕcută
Astuĭ vrednic dobitoc.
Al luĭ cap, a luĭ ştiinţă,
Glas, putere, iscusinţă,
Pentru noĭ sunt un noroc.

»De trup este prea puternic,
De slujbĭ multe este vrednic,
Şi în lupte e vestit.
—„Astea le ştiem prea bine,
Ştiam ce i se cuvine,
Dar atuncĭ era gonit.«

SOARECELE SI PISICA.

Un șórece de ném, și anume Raton,
Ce fusese crescut sub pat la pension,
Și care în sfîrșit, dupe un nobil plan,
Petrecea retirat într'un vechĭu parmazan,
Intélnĭ într'o ḑi, pe chiar pisicovicĭ,
Cotoĭu, care aveà bun nume 'ntre pisicĭ.
Cum că domnul Raton, îndată s'a gătit
Să o ia la picior. nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoĭu, cu ochiĭ în pământ,
Cu capul 'ntre urechĭ, cu un aer de sânt,

Incepu a striga: »De ce fugĭ domnul meŭ?
Nu cum-va îțĭ fac rĕŭ? Nu cum-va te gonesc?
Binele șoricesc, cât de mult îl doresc,
Și cât îmĭ eștĭ de scump, o știe Dumneḑeŭ!
Cunosc ce rĕutățĭ v'aŭ făcut frați meĭ,
Și că avețĭ cuvênt să vă plângețĭ de eĭ;
Dar eŭ nu sunt cum creḑĭ; căcĭ chiar asupra lor,
Venęm să vă slujesc, de vrețĭ un ajutor.
Eŭ carne nu mănânc; ba încă socotesc,
De va vrea Dumneḑeŭ, să mĕ călugăresc.«
La ast frumos cuvênt, Raton înduplecat,
Vĕḑênd că Dumneḑeŭ de martur e luat,
Ișĭ ceru ertăciunĭ, și'l pofti a veni,
Cu nému̧l șoricesc a se 'mprieteni.
Îl duse pe la toțĭ, și'l îmfățișă
Ca un prieten bun ce norocul le dă.
Să fi vĕḑut la eĭ jocurĭ și veseliĭ!
Căcĭ șóreciĭ cred mult la fisionomiĭ.
Ș'a acestuĭ strein 'atâta de cinstit,
Nu le înfățișa nimic de bănuit.
Dar într'o ḑi, când toțĭ, îĭ deteră un bal,
După ce refuză și limbĭ și cașcaval,
Ḑicênd că e în post și nu póte mâncá,
Pe prieteniĭ seĭ ceru a 'mbrățișa
Ce fel de 'mbrățișerĭ! Ce fel de sĕrutat!
Pe câțĭ gura punea,

Indată îĭ jertfiá;
Incât abiá doĭ treĭ cu fuga aŭ scăpat,

Cotoiul cel smerit
E omul ipocrit.

Eŭ prin cotoiul acesta să vĕ arăt, m'am silit
Icóna adevĕrată a omuluĭ ipocrit.

PRIVIGHIĂTOAREA si MAGARUL.

Nenorocita privighiătóre,
Cântă 'n pădure a eĭ durere,
Natura 'ntrégă da ascultare,
Tot împregiuru'ĭ era tăcere.

Alţiĭ în locu'mĭ ar descri póte,
Acele tonurĭ neimitate,
Glasul acela 'mlădiitor,
Ce c'o 'ntorsură, lină, uşóră,
Treptat se urcă şi se cobóră,
Plin de simţire, plin de amor.

Eŭ vĕ spuiŭ numaĭ, că despărţirea,
Şi suvenire pline de jale
Că nedreptatea, nelegiuirea,
Era sujetul cântăriĭ sale.

Un măgar mare ce o ascultase,
Şi ca un aspru judecător,
Capul plioştise, saŭ rădicase
Câte-o ureche, 'n semn de favor,

Eşí 'nainte să'ĭ dea povaţă,
Şi c'o neródă încredinţare:
„Am fost, îĭ ḑise, aci de faţă,
Dar ḑĕŭ nu'mĭ place a ta cântare.

»Cu tóte-acestea, am nădejdĭ bune,
De nu 'ţĭ pare lucru prea greŭ,
La nişte regulĭ a te supune,
Luând d'escmplu cântecul meŭ.“

Atuncĭ începe cu bucurie
Un cântec jalnic, şi necĭoplit,
In cât de aspra luĭ armonie,
Tótă pădurea s'a îngrozit.

Privighiătórea, fără sfială,
Ḑise: »Povaţa e în zadar;
Căcĭ, d'aşĭ urma-o, nu e 'ndoială,
Că eŭ în locu'ţĭ n'aşĭ fi măgar.

—∿∿∿—

CAINELE si CAŢELUL.

»Cât îmĭ sunt de urâte unele dobitóce,
Cum lupiĭ, urşiĭ, leiĭ, şi alte câte-va,
Care cred despre sine că preţuesc ceva!
De se trag din ném mare,
Asta e o 'ntîmplare:
Şi eŭ póte sunt nobil, dar s'o arĕt nu'mĭ place.
Oameniĭ spun adesé că 'n ţărĭ civilisate,
Este egalitate.
Tóte iaŭ o schimbare, şi lumea se cĭopleşte,
Numaĭ pe noĭ mîndria nu ne maĭ părăseşte.
Cât pentru mine unul, fieşte cine ştie,
C'o am de bucurie

Când tótă lighióna măcar și cea maĭ próstă,
Câĭne sadea îmĭ ḑice, iar nu *domnia-vóstră.*“
Aşa vorbea deună-ḑi cu un boŭ óre-care,
Samson dulăŭ de curte ce lătra fórte tare.—
— Căţelul Samurache, ce şedea la o parte
Ca simplu privitor,
Auḑind vorba lor,
Şi că nu aŭ mîndrie, nicĭ capriţiĭ deşarte,
S'apropiă îndată
Să'şĭ arate iubirea ce are pentru eĭ:
»Gîndirea vóstră, ḑise, îmĭ pare minunată,
Şi simtimentul vostru îl stimezŭ, fraţiĭ meĭ «
»Noĭ fraţiĭ tĕĭ, respunse Samson plin de mânie:
Noĭ fraţiĭ teĭ potae?
O să'ţĭ dăm o bătae
Care s'o pomeneştĭ.
Cunoştĭ tu cine suntem, și ţi se cade ţie,
Lichea neruşinată, astfel să ne vorbeştĭ?«
—„Dar ḑicéţĭ...« „Şi ce'ţĭ pasă? Te 'ntreb eŭ ce ḑicém?
Adevĕrat vorbém,
Că nu iubesc mîndria, şi că uresc pe leĭ,
Că voiŭ egalitate, dar nu pentru căţeĭ.“

Acésta între noĭ adesé o vedem,
Şi numaĭ cu ceĭ marĭ egalitate vrem.

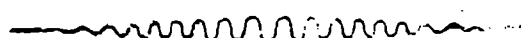

PISICA SELBATICA si TIGRUL.

Unŭ cotoiŭ saŭ pisică,
Din duoĕ nu știŭ care;
Nicĭ mare nicĭ prea mică,
Dar fórte mâncătóre,
Și din soiul acela ce 'n pădurĭ locuește,
Și pe copacĭ trăește,
Vĕḑu un tigru mare
Trecând pe o cărare.
De sus de pe ghindar unde era urcată,
Pisica socoti
Că póte a'l îngroḑi,
Și făr' a perde vreme se adresă îndată,
La tigrul ce trecea,
Fără de a'lŭ vedea.

»Ia stăĭ mĕ rogŭ puţin, jupîne de pe jos,
Care te socoteştĭ
Că nu ştiŭ cine eştĭ;
Mîndria ce arĕţĭ cu noĭ e de prisos:
Ştiĭ din ce ném mĕ trag, şi că strămoşi meĭ
Sunt fiĭ de Dumneḑeĭ?
Nemuritorĭ toţĭ, din cer când aŭ fugit,
Subt nume de pisicĭ în lume aŭ trăit.
Preoţiĭ eghiptenĭ în templurĭ îĭ slăvesc,
Şi nişte tigri micĭ cu noĭ se potrivesc!"
—„Dacă strĕmoşiĭ teĭ cu tine semăna,
Negreşit era proştĭ câţĭ lor se închina:
Rĕspunse tigrul meŭ: iar daca aŭ avut
Vr'un merit cunoscut,
Ceva dumneḑeesc,
Atuncĭ eŭ te căesc,
Şi pentru starea ta de milă sunt pătruns,
Căcĭ d'or fi câte spuiŭ, ḑĕŭ, prea reŭ aĭ ajuns.«

De şi mulţĭ aŭ ḑis'o, eŭ tot o maĭ ḑic!
Gloria strĕbună pe strămoşĭ cinsteşte:
In zadar nepotul cu ea se făleşte,
Când e cum se 'ntêmplă, un om de nimic.

DERVIŞUL SI FATA.

Se povesteşte cum că odată,
Un derviş pusnic, om cuvios,
S'amorezase, vĕḑênd o fată
Cu trup supţire, cu chip frumos.
Dintr'una 'ntr'alta vorba aduse,
Şi în stil neted patima 'şĭ spuse,
Ḑicênd: »Ascultă, eŭ te iubescŭ,
Şi pentru tine mult pătimesc.«
Stilul acesta, adevĕrat,
Nu mi se pare prea minunat;
Dar pentr'un pusnic trăit departe
De ale lumeĭ valurĭ deşérte,
Putem să ḑicem că nu e prost.

Fata rĕspunse: »Póte aşĭ fi fost
Destul de bună ca să te creḑ,
Dar aste haĭne bisericeştĭ
Nicĭ n'aŭ a face cu ce'mĭ vorbeştĭ;
Ş'apoĭ de barbă mă 'nfioreḑ.«
Pusnicul nostru pe loc se duse,
Îşĭ rase barba, se pieptănă,
Nemţeşte bine se înbrăcă,
Ş'o pălărie pe cap îşĭ puse.
Venĭ la fată: »Cum ţi se pare?
O 'ntrébă. Spune'mĭ maĭ te 'ndoeştĭ?
Veḑĭ ce putere amorul are?
Mĭ-am lăsat legea; alt maĭ voeştĭ?«
—„Nu voiŭ nimica, atuncĭ ea ḑise:
Credincios mie cum o să'mĭ fiĭ,
Când jurăminte în cerurĭ scrise,
Şi a ta lege nu poţĭ s'o ţiĭ?«

Fata avea dreptate de nu vrea să'l asculte.
Cine-a făcut o crimă, póte face maĭ multe.

DREPTATEA LEULUI.

Leul, de multă vreme, redicase oştire.
Să se bată cu riga ce se numea Pardos;
Căcĭ era între dînşiĭ o veche prigonire,
Şi gîlcevire mare, pentru un mic folos.
Vreaŭ, adică, să ştie,
Cuĭ maĭ mult se cuvine
Să ţie pentru sine
Un petec de câmpie
Şi un colţ de pădure, de tot ne 'nsemnător,
Ce despărţea ţinutul şi staturile lor.
Acum sînge mult curse, şi multe lunĭ trecură,

Făr' a se putea şti,
Cine va birui.
Elephantul năsos,
Şi bivolul peptos,
Cu lupul códă-lungă,
Multe isbîndĭ făcură.
Fieşĭ-care tulpină era plină de sînge.
Icĭ se vedea un taur jumĕtate mâncat;
Lîngă el un tovareş ce sbiară şi îl plânge;
Colo, un porc selbatec fără duoĕ picióre;
Şi maĭ la vale, vulpea se tăvăleşte, móre.
Oftând după curcaniĭ ce încă 'ĭ aŭ scăpat!
Iar maĭ vrednic de jale era vitézul urs,
De duoĕ córne gróse în inimă pătruns.
Leul văḑênd că lupta nu se maĭ isprăveşte,
Trimise la maĭmuţă, vestită vrăjitóre,
Ce spun că ştia multe, şi că proorocia
Intêmplările tóte, după ce se trecea;
Trimise ḑic, la dînsa, să'ĭ facă întrebare,
Cum póte să ajungă sfîrşĭtul ce doreşte.
Ea se puse pe gândurĭ, tuşi, apoĭ respunse,
Roḑênd cu mulţumire darurile aduse:
»Ca să pótă 'mpĕratul lesne să biruéscă,
Trebue să jertféscă
Pe acel ce în óste e de cât toţĭ maĭ tare,
Maĭ vestit în resbóie, maĭ vrednic şi maĭ mare.«

Auḑind astea leul strînse a sa oştire:
»Lighiónelor! ḑise: viŭ să vĕ daŭ de ştire,
Că astăḑĭ, din noĭ unul trebue să murim:
Aşa va proorocul. Rămîne acum să ştim
Cine este maĭ tare.
Cât pentru mine unul, cum vreţĭ... dar mi se pare
Că nu prea sunt puternic, căcĭ pătimesc de tuse.»
Vulpea era aprópe: »Ce are a face! respunse,
Inălţimea ta eştĭ
Orĭ cât de slab pofteştĭ.«
„Dar şi puterea nóstră
E îndestul de próstă.«
Strigară tigriĭ, urşiĭ, şi cu un cuvênt tóte
Lighiónele acelea ce eraŭ maĭ colţate.
—»Nu remâne 'ndoială: le răspunse 'mpĕratul.«
Epurile sărmanul, — creḑ că'l trăgea pĕcatul,
Saŭ pĕcate maĭ multe
De moşiĭ luĭ făcute —
Veni să'şĭ dea părerea. Dar toţĭ cât îl zăriră,
Asupră 'ĭ năvăliră.
»Ia vedeţi'l! strigară. Cu bună 'ncredinţare
El este cel maĭ tare!
S'ascundea urechiatul, şi nu'ĭ plăcea să móră
Ca să ne facă nuoĕ biruinţa uşóră!
Pe el copiĭ! Luaţi'l: el are să 'mplinéscă
Ce ne-a ḑis proorocul din porunca ceréscă!«

Câinii atunci săriră
Şi 'n grab ţi'l jupuiră.

Se află vre o ţară, unde l'aşa întêmplare
Să se jertféscă leul? Nicĭ una, mi se pare.
Nu ştiŭ cum se urméză, nu pricep cum se póte,
Dar vĕḑ că ceĭ puternicĭ orĭ unde aŭ dreptate.

LUPUL MORALIST.

V'am spus, cum mi se pare, de no'ţĭ fi uĭtat,
Că lupul se întêmplase s'ajungă împĕrat.
Dar fiind că v'am spus'o, voiŭ încă să vĕ spuiŭ,
Ceia ce s'a urmat subt stăpînirea luĭ.
Auḑind împĕratul, că 'n staturile sale
Fac năpăstuirĭ multe păroşiĭ dregătorĭ;
Că pravila stă 'n ghiare, că nu e dél saŭ vale,
Unde să nu veḑĭ jertfe maĭ mulţĭ prigonitorĭ,
Porunci să s'adune obştésca adunare,
Lângă un copaciŭ mare;

Căcĭ vrea pe uniĭ alţiĭ să'ĭ cam dojenéscă,
Şi 'n puţine cuvinte,
Să lĕ aducă aminte
Datoriile lor.
Toţĭ se înfăţişéră: şi 'nălţimea lupéscă
Începu să vorbéscă
C'un glas dojenitor:
„Domnilor de tot felul! Bune sunt astea tóte?
Datoriile slujbeĭ astfel le împliniţĭ?
Nu aveţĭ nicĭ sfială, nicĭ frică de pĕcate,
Să faceţĭ nedreptate şi să năpăstuiţĭ?
Tóte slujbele vóstre, ţéra vi le plăteşte:
Incă, pe la soróce
Câte un dar vĕ face.
Dar reaoa nărăvire,
Ce o aveţĭ din fire,
Nu se tămădueşte.
Vedeţĭ cu ce morţĭ grele
Se săvîrşesc din lume,
Şi cum lasă reŭ nume,
Aceĭ care fac rele.
Gîndiţivĕ că póte veţĭ da cuvênt odată,
La 'nalta judecată,
Gîndiţivĕ la suflet, şi luaţĭ de la mine
Pildă a face bine.«
Ast cuvînt minunat,

Pe care domnul lup auḑ că l'a 'nvĕţat,
Trecênd pe lîngă sat,
La ḑioa unuĭ sânt, când preotul citea,
Şi propoveduia,
Pe mulţĭ din dregătorĭ să plîngă 'ĭ a 'ndemnat
»E! ce aţĭ hotărît jupânĭ amploiaţĭ?
Oare o să vĕ 'ndreptaţĭ?«
Iĭ întrebă atuncĭ înălţimea 'mblănită,
Ce purta o manta de óie jupuită.
»Spuneţĭ o să schimbaţĭ purtarea-vă cea próstă?«
— »Să trăiţĭ la mulţĭ anĭ dobitocia vóstră,
Respunse un vulpoiŭ, în slujbe lăudat:
Ne póte fi ertat,
Să vĕ 'ntrebăm smerit, pe înălţimea ta,
De unde aţĭ cumpĕrat postavul de manta?«

Când mantaoa domnéscă este de peĭ de óĭe,
Atuncĭ, judecătoriĭ fiţĭ sigurĭ că despóĭe.

NEBUNIA SI AMORUL.

În nişte fabulĭ un poet scrie:
Că nebunia şi pruncŭ amor
Se jucaŭ singurĭ pe o câmpie,
În primă-véra vieţiĭ lor.

Ştiţĭ că copiĭ cu înlesnire
Găsesc sujeturĭ de neunire;
Eĭ dar odată se gîlceviră
Pentru-o flóre ce întîlniră.

Striga amorul în gura mare:
Cea-laltă însă, minut cumplit!
Îl isbi 'ndată atât de tare,
Cât de lumină ea l'a lipsit.
Adînc copilul simţi durere,
Rămâind astfel fără vedere.

Trista luĭ mumă, jalbă porneşte
L'al seŭ părinte, stăpîn ceresc:
Va resbunare, se tângueşte;
Cu ea toţĭ ḑeiĭ conpătimesc.
Mars şi Apolon, maĭ c'osebire,
Arĕtaŭ mumeĭ a lor mîhnire.

S'adună sfatul cel fără mórte,
Şi hotărîră în obştea lor,
Ca nebunia în vecĭ să pórte,
Să cârmuéscă pe orbŭ amor.

Acéstă dréptă, grea osîndire,
Din ḑioa aceia luă 'mplinire;
Din ḑiua aceia sunt împreună,
Şi nebunia 'lŭ ţine de mână.

LEBĂDA ȘI PUIĬ CORBULUĬ.

Lebăda odată aflase,
(Însă cum se întêmplase,
Nu pociŭ să vě daŭ cuvênt) —
Cum-că într'un colț de lume,
Într'un loc cu mare nume,
Și pe un frumos pămênt,

Nişte paserĭ osândite,
Corbĭ de câţĭ-va anĭ numite,
În primejdie trăesc.
Lebedele aŭ din fire,
O ciudată presimţire,
Care este dar ceresc.

Aşa, să le isbăvéscă,
Cu o rîvnă părintéscă,
Ea plecă până în ziorĭ.
Ajungênd într'o livede,
În culcuş de vulpe vede,
Puĭ de corb nesburătorĭ,

Care într'o vizuină,
Petreceaŭ ca în grădină,
D'a lor sórtă mulţumiţĭ.
Pasărea cea albă, 'ndată,
Către dînşiĭ se arată,
Ḑice: »Puilor iubiţĭ!

»Sórta vóstră e de milă:
Spuneţĭ cum pe voĭ în silă
Aicĭ vulpea v'a adus?“
Corbuleţiĭ în mirare,
Rĕspund iute, rîḑênd tare:
„Noĭ de voe ne-am supus.

»Vulpe ce e, nu ştim spune,
De cât că năravurĭ bune
Acea damă arĕta:
Că avea códă pe spate,
C'al eĭ păr în galben bate,
Şi că ochĭ lucioşĭ purta.

»Ea când ne-a luat d'acasă,
Ne-a spus că la a sa masă
Are felurĭ de mâncărĭ;
Că e prinţ de dobitóce,
Că pe noĭ va a ne face,
Să ajungem la marĭ stărĭ.

„Ne-a maĭ spus că ne e rudă,
Că din vîrsta cea maĭ crudă
Némul nostru l'a iubit.
Ea, ca și al nostru tată,
Că ne tragem ne arată,
Din vulturul cel slăvit.

»Și adesea ne vorbește,
Că din suflet se silește,
A ne da slava d'ântîiŭ.«
Lebăda strigă cu jale:
»Sunteţĭ pe a morţiĭ cale,
O voĭ aĭ corbuluĭ fiiĭ!

»Dar al vostru sec părinte,
Cum nu'șĭ a adus aminte,
Ceia ce i s'a 'ntêmplat,
Când îșĭ părăsi locașul,
Și din gură lăsă cașul,
Ear de vulpe înșelat?«

Puiĭ nebăgând'o 'n sémă:
„Cale bună, 'ĭ ḑic, madamă,
Noĭ nu ştim ce ne vorbeştĭ.
Şi prin astfel de cuvinte,
Să ne scoţĭ acum din minte
Cam de géba te sileştĭ.«

»Eŭ mĕ duc, lebăda ḑise,
Însă vouă vĕ sunt scrise,
Multe rele să răbdaţĭ;
Căcĭ prostia-vĕ cea mare,
Ca ş'a penĭ 'ntunecare,
Nu se póte s'o spălaţĭ.«

PRIVIGHITÓREA IN COLIVIE.

O cântăréță privighitóre,
De mică prinsă, sta la 'nchisóre,
Și colivia 'ĭ era locașŭ.
Vreme la mijloc multă trecuse,
Dar ea se uĭte tot nu putuse,
De unde-a luat'o omul vrĕjmașŭ.

Ne 'ncetat tristă, gândea cu jale,
L'a tinereţeĭ veselă vale,
L'acele crângurĭ, l'acel isvor,
Unde l'a nopţiĭ lină tăcere,
Ea a vieţeĭ cânta plăcere,
Razele ḑileĭ, dulcele amor.

La câte paserĭ sunt sburătóre,
Libera viéţă e lucru mare;
Natura este patria lor.
Aşa şi mica paserea nóstră,
Care de minte era cam próstă,
Căta mijlóce să scape 'n sbor.

Astă dorinţă e lăudată,
Când e 'ntărită pe judecată,
Şi când folosul e prevĕḑut;
Dar ea uĭtase că maĭ nainte,
O 'nştiinţase un puiŭ cu minte,
Că vrênd să sbóre mulţĭ aŭ căḑut.

Ea n'avea aripĭ, fără mijlóce,
O păsărică ce póte face,
De cât supusă sórteĭ a fi;
Saŭ să aştepte pênă să'ĭ créscă,
Smulsele aripĭ, şi să găséscă
Nouĕ mijlóce de a fugi?

Astfel pe dânsa o sfătueşte
O rêndurică ce o iubeşte,
Şi care gândul eĭ îl ştiea.
Esemplurĭ multe des îĭ tot spune,
Şi îĭ arată cu dovedĭ bune,
C'acum să scape nu va putea.

Însă juneţea neînţeléptă,
Poveţĭ n'ascultă, vremĭ nu aştéptă;
Tóte 'nainteĭ jucăriĭ sunt.
P'între zăbrele ea se strecóră,
Puţin se 'nalţă, d'o palmă sbóră,
Şi cade 'ndată jos pe pământ.

URSUL ŞI LUPUL.

Împărăţiea dobitocéscă,
Ca şi a nóstră cea omenéscă,
Statornicie vecĭnică n'are:
Tóte supuse sunt la schimbare!

Din mână 'n mână sceptrul se plimbă
Cel de erĭ mare, astădĭ e mic;
Leŭ pe urs bate, urs pe leŭ schimbă,
Dintr'o 'ntêmplare prea de nimic.

De curênd ursul pe leŭ schimbase,
Şi pe domnescul tron înălţat,
Cărma în labe tare-o luase,
Şi cu verḑĭ tufe sta 'ncoronat.

Dator eŭ însă sunt a vĕ spune,
Că ursul cela, măcar că urs,
Dar simtimente avea prea bune;
D'al obşteĭ bine era pĕtruns.

Férele tóte 'ndată ce-aflară,
Că le-a dat cerul un stăpîn nuoŭ,
Să se închine luĭ alergară,
Una c'o vacă, alta c'un boŭ.

Lupul în urmă spre tron se duce,
Şi după vechiul bun obiceiŭ
Măriĭ-sale plocon îĭ duce,
Şi înainte 'ĭ pune duoĭ meĭ.

Într'o frumósă precuvêntare,
Îĭ dovedeşte c'ar fi avênd
Nişte hrisóve arătătóre,
Ce aŭ făcut urşiĭ, ḑĕŭ nu ştiŭ când.

C'aste hrisóve, pe peĭ de oae
Scrise cu apă, spun lămurit,
Cum aŭ mers urşiĭ la o bătae,
Şi câte mure eĭ aŭ jertfit.

Cu plecăcĭune apoĭ 'ĭ arată
Cum-că din suflet s'a bucurat,
De întêmplarea cea minunată,
De 'ncoronare când a aflat.

Cum că doreşte supus să'ĭ fie,
Că tot d'auna el l'a iubit,
Că pentru dênsul vieţĭ o mie
Să le jertfêscă e mulţumit.

Astfel de vorbe se ḑic în lume,
Însă drept formă se socotesc;
Căcĭ fieşĭ cine le ia de glume,
Care se uĭtă cât se vorbesc.

Dar ursul crede, se amăgeşte,
În slujbe pune némul lupesc:
Cum că prietenĭ are, gândeşte,
Care persóna luĭ o slăvesc.

După o vreme leul se scólă,
Tocmaĭ când urşiĭ mort îl credea,
După o mare şi lungă bólă,
Vine să'şĭ céră tronul ce avea.

Locuitoriĭ se îngroḑiră;
Vestea se duse pên' la palat;
Lupiĭ îndată la leĭ fugiră;
P'al lor prieten toţĭ l'aŭ lăsat.

Taurii numaĭ ce nicĭ odată,
A'ĭ fi prietenĭ nu s'aŭ jurat,
Peste cincĭ sute veniră 'ndată,
Pe domn, şi ţéră eĭ aŭ scăpat.

Prea cu lesnire omul se 'nşală!
Dar fórte mare face greşală,
Cine la vorbe dă creḑĕmênt.
Faptele numaĭ ne dovedeşte,
Fieşte cine cât preţueşte,
D'avem prietenĭ, şi care sunt.

BOUL ŞI VIŢELUL.

Un boŭ ca toţĭ boiĭ, puţin la simţire
În ḑilele nóstre de sórtă ajutat,
Şi de cât toţĭ fraţiĭ maĭ cu osebire,
Dobândi ’n cirédă, un post însemnat.

— Un boŭ în post mare? Drept cam ciudat vine
Dar asta se ’ntêmplă în orĭ care loc:
De cât multă minte, ştiŭ că e maĭ bine
Să aĭ tot d’auna, un dram de noroc.

Aşa d'a vieţeĭ veselă schimbare,
Cum şi de măndrie boul stăpînit,
Se credea că este de cât toţĭ maĭ mare,
Că cu dênsul nimenĭ nu e potrivit.

Viţelul atuncea plin de bucurie,
Audind că unchiul s'a făcut boer,
Că are clăĭ sumă şi livedĭ o mie:
„Mě duc, dise 'ndată, niţel fân să'ĭ cer.«

Făr' a perde vreme, viţelul porneşte,
Ajunge la unchiŭ, cércă a intra;
Dar pe loc o slugă vine şi'l opreşte:
»Acum dórme, dice, nu'l pociŭ supěra.«

— »Acum dórme? ce fel! pentru 'ntêia dată
După prănd să dórmă! obiceiul luĭ
Era să nu şédă dioa nicĭ odată;
Ast somn nu prea 'mĭ place, şi o să ĭ o spuiŭ«

— »Ba să'ţĭ cauţĭ tréba, că mănâncĭ trîntélă;
S'a schimbat boerul, nu e cum îl ştiĭ;
Trebue 'nainte'ĭ să mergĭ cu sfială,
Priimit în casă dacă vreĭ să fiĭ.«

La o mojicie atât de mare,
Viţelul respunde că va aştepta;
Dar unchiul se scólă, plécă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr'a se uĭta.

Cu mâhnire tóte băiatul le vede,
Însă socoteşte că unchiul a orbit;
Căcĭ fără 'ndoială nu putea a crede,
Că buna sa rudă să'l fi ocolit.

A duoa ḑi iarăşĭ prea de diminéţă,
Să'ĭ găséscă vreme la dênsul veni:
O slugă, ce afară îl vedea că 'nghéţă,
Ca să'ĭ facă bine de el pomeni.

»Boerule, ḑise, aştéptă afară
Ruda dumitale, al dómneĭ vacĭ fiŭ.“
— „Cine? a mea rudă? mergĭ de'l dă pe scară.
N'am astfel de rude, şi nicĭ voiŭ să'l ştiŭ.«

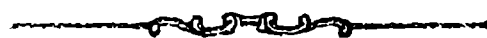

VULPEA LIBERALĂ.

Vulpea fără 'ncetare
Striga în gura mare.
Că de când elephantul peste păduri domneşte,
Trebile merg la vale, şi lumea pătimeşte.
Că este nedreptate,
Că va să cheltuéscă
Veniturile tóte,
Pentru masa domnească.
D'acestea elephantul, cât a luat de ştire,
Temânduse, cu dreptul, de vre-o resvrătire,
Pe epure la vulpe cu un bilet trimise,
O invită la curte, o 'nbrăţişe şi 'ĭ dise:

»Am aflat jupănéșă că aĭ mare talent.
Voiŭ să te pui în pâĭne;
Şi începând de mâĭne,
Iţĭ dăm cu mulţumire,
Ca un semn de cinstire,
Al găinelor nóstre întins departament:
Caută'ţĭ bine tréba.«
—»Pe séma mea te lasă«
Rĕspunse oratorul, și sărutându 'ĭ laba,
Se întórse acasă.
In ḑiua viitóre,
Vulpea ca tot d'auna veni la adunare;
Dar însă oblojită, pe sub barbă legată,
Şi cu un lipan mare la cap înfăşurată.
»Ce aĭ, de suferĭ astfel! o întrebară tóte.«
— »Imĭ e rĕŭ de aséră, îmĭ e rĕŭ cât se póte
Şi cu trebile ţĕriĭ să mĕ lăsaţĭ în pace.
Domnul ştie ce face;
El ne 'ncetat gândeşte la al obşteĭ folos.
Adio! sunt bolnavă: m'am înecat c'un os.

Cunosc mulţĭ liberalĭ la vorbe eĭ se întrec.
Dar pînă în sfĕrşit cu óse se înec.

MERLA ŞI BUFNIŢA.

Intr'o pădure désă, de cetăţĭ depărtată,
Merla se 'ntĕlni séra cu bufniţa umflată.
»Prietenă, ĭĭ ḑise, 'ţĭ aşŭ face o 'ntrebare,
Daca a mea 'ndrăsnélă n'aduce supĕrare.
Spune'mĭ, mĕ rog, lumina de ce nu'ţĭ e plăcută,
De ce staĭ tótă ḑiua ascunsă, nevĕḑută?
Nu cunoştĭ, cum se vede raḑele dimineţeĭ,
Dulcéţa primăvereĭ, plăcerile vieţeĭ.
Póte eştĭ ruşinósă, şi creḑĭ că nu cânţĭ bine:
Dar eŭ şi alte păsĕrĭ maĭ demne de cât mine,
Iţĭ vom da învĕţĕtură, şi vom pune silinţă,
Să'ţĭ maĭ supţiem glasul cât va fi prin putinţă.

Vino mâine la mine să mergem la plimbarè.
Ca să facĭ cunoştinţă cu o privighitóre.«
Bufniţa iĭ respunse »Iţĭ mulţumesc iubită,
Eŭ cu sórele vostru nu sunt obicĭnuită;
Imĭ supĕră vederea. Lumea o să mĕ vaḑă,
Insă când m'oiŭ deprinde cu a lumineĭ raḑă.«
Mulţĭ ḑic, că némul nostru nu este încă 'n stare,
Ca altele, să facă cercărĭ de 'naintare.
Că 'nvĕţĕtură adîncă, ideĭ, filosofie,
Sunt prea vătĕmătóre l'a luĭ copilărie.
Declamaţia acésta, pompósă, îngîmfată,
De vreţĭ, póte să fie despoţilor iertată:
Numaĭ lor le e bună a unuĭ ném orbire,
Căcĭ nu'l lasă să'şĭ vaḑă a sa nenorocire,
Dar în gura acelor ce-o ḑic pe din afară,
Saŭ e o nerodie, saŭ este o ocară.
Noĭ le-am putea respunde puţinele cuvinte
Bufniţeĭ adresate de merla cea cu minte:
»Aĭ vorbit de minune! Dar ia spune'mĭ vecină,
Daca măcar cercare tu nu facĭ vre odată,
Să scoţĭ cel puţin capu din nóptea 'ntunecată,
Apoĭ cum te'ĭ deprinde cu sóre, cu lumină?«

CUCULŬ.

Cucul, pasere próstă, dar plină de mândrie,
Socotind c'al seŭ nume
Este vestit în lume,
Hotărî să maĭ facă vre o călătorie,
Ca s'adune respecturĭ, şi însuşĭ să privéscă,
Cu ce chip îl slăveşte naţiea păsăréscă.
Plecă: dar abia merse pînă 'n vecinătate,
Şi găsi felurime de păserĭ adunate,
Care din întêmplare,
Se 'ntreceaŭ la cântare.
Stătu să le asculte: tóte pe rând cântară,
Care prost, care bine, talentul 'şĭ arătară.
Iar bieteĭ coţofene, iĭ cerură iertare,
Că nu'ĭ daŭ ascultare:
Iĭ ḑiseră: »Tacĭ soro, te rógă obştea nóstră:
Despre cântec, ne iartă, eştĭ ca un cuc de próstă.«

Astfel păţi şi cióra; în rîs ea fu luată,
Şi cu un cuc nemernic de tóte comparată.
D'asemenea onorurĭ cucul supĕrat fórte,
Se duse maĭ departe;
Dar orĭ unde mergea,
Nimic alt n'auḑea.
In sfârşit obosit,
Şi despădăjduit,
La cuibul sĕŭ veni,
Făr' a se maĭ opri.
Puiĭ cât îl ḑăriră,
Pe loc îl ocoliră;
Apoĭ îl întrebară:
Ce maĭ veste p'afară ?
— »Urîtă, le respunse, şi vrednică de jale:
Am umblat multe locurĭ, dar nu m'am mulţumit.
Tóte îmĭ par schimbate, şi tóte merg la vale,
Păsările sunt bete şi lumea-a nebunit.»

Tot omul despre sine lesne se amăgeşte.
Nimenea nu îşĭ este aspru judecător;
Dar judecata obşteĭ e o învĕţătură.
Mulţĭ ce se cred pe sine un ce rar în natură
Maĭ lesne ḑic că lumea nu ştie ce vorbeşte,
De cât să va să'şĭ simţă nimicnicia lor.

ULEUL SI CÂINELE.

Ion prinse un uleŭ, şi ducêndu'l acasă,
Îl legă cu o sfóră,
Lângă coteţŭ afară.
De o vecinătate aşa primejdiósă,
Găinĭ, cocoşĭ şi gâşte întêiŭ se îngroḑiră,
Dar cu 'ncetul, cu 'ncetul se maĭ obicĭnuiră.
Incepură să vie cât colea să'l privéscă,
Incă şi să'ĭ vorbéscă.
Uleul cu blândeţe le priimi pe tóte;
Le spuse că se crede din suflet norocit,
Pentru vizita-acésta cu care l'aŭ cinstit.

Căcĭ el însuşĭ nu póte, dar îĭ pare rĕŭ fórte,
        La dumnélor să vie,
Visita să le 'ntórcă dup' a sa datorie.
Maĭ adăogă însă că daca dumnélor
        Iĭ vor da ajutor
        Ca să pótă scăpa,
        El le făgăduеşte,
— Şi Dumneḑeŭ cunóşte cum vorba 'şĭ o păzeşte —
Că la orĭ ce primejdiĭ va şti a le ajuta:
Incă din înălţime, el le va da de ştire,
Când asupră-le vulpea va face năvălire.
        Astă făgăduélă,
        Numaĭ lăsă 'ndoélă;
Şi găinele próste, ce doreaŭ să găséscă,
Pe cine-va destoĭnic să va să le păzéscă.
S'apucară de lucru; aḑĭ, mâĭne, se 'ncercară.
Şi cu ciocurĭ, cu unghiĭ, abia îl deslegară.
Uleŭ 'şĭ luă sborul. Dar se întórse 'ndată,
Şi răpi o găină, pe urmă duoă, treĭ,
        Pe urmă câte vreĭ.
»Ce pază este asta, strigă una cu jale?
        Vorba măriĭ tale
        Era să ne păzeştĭ,
        Iar nu să ne jertfeştĭ.«
— O! eŭ ştiŭ fórte bine cuvêntul ce v'am dat,
        Şi ce fel m'am jurat.

»Dar când mĕ juram astfel, eram legat, supus,
«Acum însă sunt liberŭ și vĕ vorbesc de sus.»

Eŭ d'așĭ fi fost găină nu l'așĭ fi slobodit:
Dumnélor aŭ făcut'o și vĕd că s'aŭ căit.
Uleiĭ sunt cinstițĭ,
Când sunt nenorocițĭ.

CÂINELE ŞI MĂGARUL.

Cu urechea plioştită, cu códa 'ntre picióre,
Câĭnele, trist şi jalnic, mergea pe o cărare.
După îndestul umblet, iată că'l întâlneşte
Un măgar, şi'l opreşte:
»Unde te ducĭ iĭ ḑise?
Ştiĭ parcă te-a ploat, ce rĕŭ ţi s'a întêmplat?
Aşa staĭ de mâhnit.«
»Dar, sunt nemulţumit.
La împĕratul leŭ în slujbă m'am aflat:
Insă purtarea luĭ,
De e slobod s'o spuiŭ,

M'a silit însfârşit, să fug, să'l părăsesc,
Acum cat alt stăpîn; bun unde să'l găsesc?«
--»Numaĭ d'atât te plângĭ, măgarul întrébă?
Stăpînul l'aĭ găsit, îl vedĭ, de faciă stă.
Vino numaĭ decât la mine să te bagĭ;
Eŭ îţĭ făgăduesc,
Nu rĕŭ să te hrănesc:
Nimic n'o să lucredĭ, nicĭ grijă n'o să tragĭ.«
La propunerea sa, căĭnele ĭ-a respuns:
«Ascultă-mĕ să'ţĭ spuiŭ: e rĕŭ a fi supus
La orĭ care tiran; dar slugă la măgar,
E maĭ umilitor, şi încă maĭ amar.»

BURSUCUL şi VULPEA.

Bursucului îĭ venise rîndul şi el să domnéscă
Peste un pogon de tufe, în pădurea părintéscă,
De marginea uneĭ ape. Rigatul îĭ era mic,
        Şi aceĭ ce îl vĕḑură
        Toţĭ într'o unire ḑic
Se învoesc a spune că nu era alt nimic
        De cât o miniatură.
        Dar riga voiajase,
        Şi 'n streinătate aflase
        Că un bursuc domnitor

Ce va să'şĭ facă un nume
Mare şi faĭmos în lume,
E ne apĕrat dator
Să ia un ton de mărire,
Să dea poruncĭ pe ostire,
Chiar de n'ar avea soldaţĭ,
Căcĭ astfel obişnuesc
Toţĭ aceĭ care domnesc
Ducĭ saŭ regĭ saŭ împĕraţĭ.
Aşa el şi slobodi
Patru ordine de ḑi
Într'acest chip redigiate :
—»Către armiile nóstre de linie şi de mare,
Cavaleriĭ, infanteriĭ, şi artilerieĭ uşóre.
Poruncim... şi cele-l'alte.«
O poruncă din acestea, nu ştiŭ cum s'a întêmplat
De vênt a fost aruncată,
În ţéra învecinată
Unde domnea leopardul, acest domn s'a îngrijat
Vĕḑênd că bursucul are
Armie aşa de mare:
Spre a fi încă maĭ sigur, el într'acolo porni
Pe ministru din afară, pe vulpe, şi'ĭ porunci
Să saluteze pe prinţul, dar în taĭnă a spiona
Şi a trage cu urechea, iar maĭ ales a afla
Cum merg trebile p'acolo, cât e de primejdios,

Şi câtă armie ţine vecinul seŭ cel păros.
Sfârşindu-se ambasada, vulpea înapoĭ veni
Se înfăçişă la curte, se închină şi vorbi:
=„Porunca am împlinit;
Cu ochi'mĭ le-am vĕḑut tóte,
Şi poţĭ dormi liniştit
Fără să aĭ grijĭ deşérte,
Căcĭ tóte acele armiĭ de linie şi de mare
Cavaleriĭ, infanteriĭ, şi artileriĭ uşóre,
Nu sunt alt, poţĭ fi prea sigur pestriţule împĕrat,
De cât un soldat pe apă şi o luntre pe uscat.

Vanitatea e mic viţiŭ, dar cu bună 'ncredinţare
Ea adesea ne espune la ridicol fórte mare.

ŞÉRLATANUL ŞI BOLNAVUL.

La un neguţător mare
Căruĭ vedera 'ĭ slăbise
Fără nicĭ o invitare
Un doctor vestit venise.
Când ḑic vestit, se 'nţelege că nimenĭ nu'l cunoştea.
Însă avea atestate
Numaĭ în aur legate.
Diplome ce în Academiĭ luase, cum el ḑicea,
Prin ţărĭ care nicĭ odată
Nu aŭ figurat pe hartă,

Dar care cu bună sémă el nicĭ le-ar fi părăsit
D'ar fi maĭ avut acolo vr'un bolnav de lecuit.
Bunul pătimaşĭ îl crede,
Doctorul vreme nu pierde
Ci îl unge c'o alifie, apoĭ la ochĭ l'a legat,
Apoĭ după ce îĭ spune din partea luĭ Ipocrat
Că are să şéḑă astfel o sĕptămînă deplin
Întinde mîna.,. pe masă era un frumos rubin
Inel de formă antică, vechiŭ suvenir părintesc;
Doctorul îl ea, se duce, şi ca să vă povestesc
Maĭ pe scurt, el vine iară a duoa ş'a treia ḑi,
Şi ne 'ncetat, tot-d'auna, la orĭ ce vizită nuoă
Luă câte unul, duoă.
Din lucrurile maĭ scumpe câte în casă găsi,
Când se 'nplini sĕptĕmâna pe bolnav îl deslegă:
—»Uĭtete, cum ţi se pare, şi cum veḑĭ? îl întrebă.»
— Cum vĕḑŭ! respunse bolnavul, împregiurul seŭ privind,
Şi din averile sale nimica ne maĭ zărind;
Cum vĕḑ? nu ştiŭ frate, atât numaĭ pocĭ să ḑic
Că din ce vedém odată acum nu maĭ vĕḑ nimic.

Cunosc patrioţĭ politicĭ, care-aşa esploatez
Simplitatea populară, şi eĭ singurĭ profitez.

ATELAZUL ETEROGEN.

Un om avênd un armăsar
Îl înhamă la jug
C'o vită de măgar
Și cu un boŭ de plug.
Boul fiind sacat,
La un picior rănit,
Măgarul ne 'nvĕțat,
Și prea reŭ nărăvit,
Stăpînul lor, din car,
Striga, plesnea 'n zadar:

Calul se asvîrlea,
Dar boul îl oprea,
Măgarul îl lovia,
Şi carul nu mergea.
»Prea rĕŭ ĭ-aĭ potrivit«
Ḑice un trecător;
»Eştĭ fórte amăgit
»Domnule privitor;«
Respunse omul: »eŭ
«Lumea am visitat,
»Şi, daca vreĭ să ştiĭ,
»Într' însa am aflat
»Multe dregătoriĭ
»Tot astfel întocmite ca atelazul meŭ.«

EPURELE, OGARUL și COPOIUL.

Calitățile nóstre cele maĭ lăudate,
Ne sunt ades în lume drept crime reproșate
Acésta se întâmplă de câte orĭ prin ele,
Oprim ecsecutarea intențiilor rele.
Epurile odată
Fu tras la judecată
De un ogar. În tuphe atuncea presida
Copoiul, și sentințe fără apel el da.
Ogarul către el așa se adresă
Și 'n limba luĭ strigă:

»O ţu ce presidezĭ senatul cel câĭnesc,
Te rog să mĕ ascultĭ: eŭ viŭ să jeluesc
De acest ticălos
Ce sufletul mĭ-a scos.
Căcĭ vrênd a'l întâlni, pe dél saŭ pe câmpiĭ,
El fuge par' c'ar fi gonit de vijeliĭ;
Ş'apoĭ n'alérgă drept
Cu el să poţĭ da piept,
Ci merge tot cotişĭ
Şi sare curmezişĭ:
C'un cuvênt n'are pas, nicĭ umblet creştinesc
Dar ce să maĭ vorbesc
Când chiar măria ta, d'o fi cum am aflat
Aĭ fost adesea orĭ de dânsul înşelat?«
— »Destul, lătră atuncĭ copoiul cafeniŭ;
Pe el nicĭ îl ascult, purtările'ĭ le ştiŭ,
Orĭ ce pentru el creḑ, şi iată'l osândit
Să fie jupuit.
Carnea va rĕmânea pentru judecător,
Iar labele vor fi pentru jeluitor.

URSUL ȘI VULPEA.

»Ce bine aŭ să mérgă trebile în pădure,
„Pe împĕratul tigru când îl vom resturna
»Și noĭ vom guverna.«
Ḑicea uneĭ vulpĭ ursul, c'orĭ cine o să jure
»Că nu s'a pomenit,
„Un timp maĭ fericit.«
—»Și 'n ce o să stea óre
»Binele acest mare?
Îl întrebă
— »In tóte

„Maĭ ales în dreptate:
»Abusul, tîlhăria, avem să le stîrpim,
„Şi legea criminală s'o 'nbunătăţim;
»Căcĭ pe vinovaţĭ tigrul ântêiŭ îĭ judeca
»Ş'apoĭ îĭ sugruma.«
—»Dar voĭ ce o să le faceţĭ?«
— »Noĭ o să'ĭ sugrumăm
Ş'apoĭ să'ĭ judecăm.«

Cutare s'aŭ cutare,
Care se cred în stare
Lumea a guverna,
Daca din întêmplare
Ar face încercare
Tot astfel ar urma.

CORBI ŞI BARZA.

Pe o câmpie
Mare, bogată;
Urmă odată
O bătălie
Aspră, cumplită, neasemănată
In cât cadavre nenumĕrate
Zăcéŭ grămadă neîngropate.
Corbi îndată luară ştire;
Lacomĭ de pradă eĭ năvăliră,
Şi cu grăbire
Aci sosiră.
Şi după ce mâncară, şi după ce bĕură

Mult sânge, începură
C'un plac îngrozitor
Să cânte cina lor.

Barza cea simţitóre,
Care pe om iubeşte,
Şi 'n préjmă'ĭ se nutreşte,
Vĕḑêndu'ĭ, de departe
Le strigă: — «Cum se póte
«Aşa neruşinare:
«E locul pentru cină? e ora de plăcere
«Pe un pămênt de doliŭ, în zioa de durere?
«Mumele îşĭ plîng fii
«Isvorul bogăţieĭ
«Câmpul, e ruinat,
«Iar voĭ vĕ îndopaţĭ,
«Şi cântaţĭ!»
« — D'acésta ne ertaţĭ
Rĕspunse de odată,
Céta întunecată,
«Omuluĭ cât 'ĭ place
«Póte fi ruinat
«Dar noĭ suntem în pace
«Şi mult nĕ am îngrăşat.»

Aceĭ ce de aţereĭ grea sórtă profitară;
Ce de streinĭ în posturĭ, în rangurĭ se 'nălţară;
Ce prin trădărĭ, baseţe sunt astădĭ marĭ, bogaţĭ,
Póte şi decoraţĭ,
Dupĕ a mea părere, sunt corbĭ neruşinaţĭ.

Dar aşĭ dori să-mĭ spuneţĭ domnilor cititorĭ,
(Căcĭ eŭ vorbesc d'o ţéră
De tot imaginară)
La noĭ sĕ află óre ast-fel de muritorĭ?
Daca aveţĭ de ómenĭ idee aşa próstă
Las rĕspunderea tótă asupra Dumnévóstră.

CALUL VÊNDUT

ȘI

DIAMANTUL CUMPĔRAT.

Plin de bucurie mare,
Óre-cine 'mĭ spunea,
C'a vêndut din 'ntêmplare
Şi cu un preţ de mirare
Un cal prost ce el avea;
«Căcĭ bietul cumpĕrător,
«Ḑicea el, s'a înşelat
«Şi puţin cunoscĕtor
«Orĭ-ce 'ĭ-am cerut mĭ-a dat.»
La acestea ce să'ĭ ḑic?

Atuncĭ n'am rĕspuns nimic:
Dar peste puţine ḑile, îl vĕḑ, însă furios,
Şi 'mĭ strigă: — «Nu ştiĭ frate, un mişel, un ticălos
Ce semăna om de trébă, fără milă m'a 'nşelat.
Mĭ-a vêndut o sticlă próstă drept un diamant curat,
Cum ţi se pare acésta?—» «Zăŭ aşa cum mĭa părut
Întêmplarea dă deunăḑĭ cu calul ce aĭ vêndut.»

Strigăm şi protestăm tare
Când nedreptatea cercăm,
Dar mulţĭ urmăm la întêmplare,
Fapta ce o defăĭmăm.

PORCUL LIBERAT.

Când s'aŭ liberat ţiganĭ, în anul de la Xristos
O mie şi . . . . nu ştiŭ câte; unul din eĭ, omenos
Vru şi el să libereze pe un porc ce el avea,
Şi în jug de multă vreme lângă şatră îl ţinea.
Îl chemă dar, şi iĭ ḑise: «porcule, purcelul meŭ,
Cunosc însumĭ, din cercare jugul cât este de greŭ
De acea te fac liber; d'acum poţĭ a vieţui
Or cum 'ţĭ-o plăcea, şi hrana singur a ţĭ-o dobîndi.
— Să trăeştĭ! însă stăpîne, în grădinĭ pociŭ eŭ intra
Pepenĭ, dovleceĭ şi verze fără grijă a mânca?»

—Ba nu, astea sunt oprite» — «Aşa dar îţĭ mulţumesc,
«Cu un sfert de libertate drept să spuiŭ nu mĕ 'nvoesc.
«Ba creḑ chiar că e ruşine, când toţĭ porci aŭ trăit
«La coşare în robie, să es eŭ maĭ osebit,
«Să'mĭ rîdic maĭ pe sus botul şi ḑe trépta lor să fug;
«Ş'apoĭ ce ar ḑice boi vĕḑêndumĕ fără jug? »

Uni înţelegŭ libertatea ca porcul cel ţigănesc;
Alţiĭ deprinşĭ cu robia de ea greŭ se despărţesc.

CASTORUL ŞI ALTE LIGHIONĬ.

Maĭ multe lighióne, locuind într'o vale,
Eraŭ des vătĕmate d'un iute rîŭ, vecin,
Care eşind cu sgomot din malurile sale
Strica vizuniĭ, cuiburĭ, şi traiul lor cel lin.
Ele dar s'adunară,
Şi mult se consultară,
Ce fel ar putea face,
Şi prin care mijlóce
Stavilă ar opune
L'acea înecăciune.

«Fraţĭ, ḑise un Castor,
Zidar de soiul luĭ,
Eŭ asta socotesc,
De mieţĭ da ajutor,
Să m'apuc să clădesc
Zid tare de pămînt şi apoĭ să'l opuiŭ.»
— «Bravo! bine aĭ gîndit,
Strigară toţĭ pe loc;
Eştĭ patriot vestit
Şi mare dobitoc.»
Castorul încântat
Făr'a maĭ zăbovi
S'apucă de lucrat,
Dar nu fu ajutat,
Şi prea reŭ isbuti,
Căcĭ rîul furios,
De multe ploĭ umflat,
Isbi ş'asvîrli jos
Pământul înălţat.
Atuncĭ ceĭ-l'alţĭ fugînd
Pe meşter blestemaŭ
Şi toţĭ îl defăĭmaŭ
Ḑicênd: «ce ticălos,
El a pricinuit
Reul ce s'a 'ntîmplat,
Pentru că a cercat

In neróda'ĭ dorinţă
Lucru peste putinţă,
Eŭ l'am novăţuit
Dar nu m'a ascultat,
Şi de acea noĭ
Tragem aste nevoĭ.»

Adesea orĭ virtutea aşa se preţueşte,
Orĭ ce nobilă faptă orĭ ce dréptă 'ncercare,
Pentru al mulţimeĭ bine ş'a ţĕreĭ apărare
Mişei o defaĭmă daca nu isbuteşte.

MĬELUL MURIND.

Fiŭ al unuĭ berbece care de mult murise,
Un miel se bolnăvise
Muşcând din întîmplare
O 'nveninată flóre,
Saŭ iarbă nu să ştie;
Destul că a luĭ mórte
Numaĭ era departe.
Acum el îşĭ făcusse datoriile tóte
Câte şi le fac mei în césul cel cumplit.
Mumăsa cu durere
Incepuse să sbiere;

Il săruta sîrmana plîngând necontenit,
Şi'ĭ ḑicea: «ce'mĭ e bună viaţa fără tine?
«Cuĭ mĕ laşĭ fătul meŭ?
«Spune tată-teŭ dragă, că viŭ curînd şi eŭ
«Căcĭ pe acéstă lume numaĭ aşteptŭ vr'un bine!»
— «Dar ce să'ĭ răspunḑ mamă -- întrebă micul miel —
«Demĭ va face 'ntrebare
«Despre a turmeĭ stare?
«Tu ştiĭ bine că el
«Iubia mult să vorbéscă
«De dulăi din turmă, şi de céta lupéscă.» —
— «Spune'ĭ că turma tótă zace de rea gălbéză;
«Că are şépte doctorĭ ce pre rĕŭ o tratéză.
«Maĭ spune'ĭ că cĭobanul, a pus pe un nepot,
«Ce tată teŭ 'l cunóşte, îngrijitor la turme,
«Ca să stîrpésc' abusul şi relele sĕ curme;
«Atîta spune'ĭ numaĭ şi 'nţelege el tot.

Dupĕ aceĭ din préjmă care îĭ ocolesc
Poţĭ judeca prea lesne pe ceĭ ce cârmuesc.

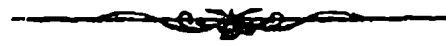
ZUGRAVUL ŞI PORTRETUL.

La un zugrav fórte vestit, mergênd din întîmplare,
Portretul meŭ îĭ comandaiŭ; ânteiŭ însă 'ntrebare
Artistuluĭ îĭ adresaiŭ, de póte să mil facă
Aşa cum or cuĭ l'o vedea portretul meŭ să placă:
Căcĭ am un mare interes, voiŭ ca 'n streinătate,
Ş'a nume 'n Franţa maĭ ales, la ochĭ să pociŭ eŭ bate,
Fiind acum de măritat o fată fórte rară,
Ş'aĭ eĭ epitropĭ căutând bărbat în astă ţéră.

« — Prea lesne, îmĭ rĕspunse el, nu e ântêiaşĭ dată
«Când pe urîţĭ făcêndŭ frumoşĭ luaiŭ o bună plată,
«Eştĭ negru, te voiŭ face alb; eştĭ slab, te îngraşŭ bine,
«Numaĭ veḑĭ de portret departe a te ţine.»
Vorbind aşa, mĕ zugrăvi, — şi daca al meŭ nume
Jos la portret n'ar figura, nicĭ un creştin pe lume
N'ar putea crede că sunt eŭ, atât sunt de schimbate
Trăsurele'mĭ, ochĭ, gura, nas, şi înfrumuseţate.
Aĭ noştriĭ rîd câţĭ mĕ cunosc, dar prea puţin îmĭ pasă,
De voiŭ putea să dobîndesc pe nobila mirésă,
Şi daca vre un venetic, eşit din ţĕrĭ streine,
Saŭ vr'un romîn maĭ îndrăsneţŭ, n'o isbuti maĭ bine.

Redactorĭ care lăudaţĭ
Pe uni dintre candidaţĭ;
Ce proştilor le daţĭ virtuţĭ,
Şi elocuenţă celor muţĭ;
Ce pe reĭ faceţĭ virtuoşĭ
Şi patrioţĭ pe ticăloşĭ,
Creḑ că nu rĕŭ vĕ potrivițĭ cu omul ce m'a zugrăvit,
Saŭ cu vestitulŭ Carcalechĭ, redactor care a trăit,
Al căruĭ jurnal fabulos
Era destul de mincinos,
Dar care cel puţin spunea
Acelor care nu'l credea,

Că «*adevĕru-adevĕratŭ*»
Este prea lesne de aflat;
Că n'aŭ de cât să ĭa pe dos
Câte a scris el de prisos,
Ş'atuncĭ pot fi încredinţaţĭ
Că n'aŭ să fie înşelaţĭ.

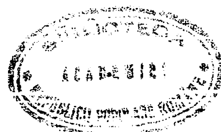
CATÂRUL CU CLOPOȚEĬ.

De-unădĭ un văcar de sat
Catârulu̮ĭ 'ĭ-a atîrnat
Salbă de clopoțeĭ,
Numindu'l el îngrijitor
Și înainte mergĕtor
Cireḑeĭ de vițeĭ.
Însă curînd s'a 'ncredințat
Că ș'a făcut mare pĕcat
Cu bĭetul dobitoc,
Care, cât s'a simțit

Aşa împodobit,
Strigă: «o ce noroc!
«În sfîrşit iată-mĕ chemat
«La gradul ce am meritat.
«Meritul meŭ necunoscut
«De lumea toată e vĕḑut.
«Acum de sus am să tratezŭ
«Soĭul dobitocesc;
«Pe nimenĭ nu maĭ salutezŭ
«Căcĭ prea mă umilesc.»
— Aşa ḑicênd, aşa făcu,
Şi plin de îngîmfare
El clopoţeĭ începu
Să'ĭ sune fórte tare;
Aşa de tare îĭ sună
Cât mintea i să rĕsturnă;
Şi el care june fiind
Trecea de cam smintit,
Acum maĭ mult îmbătrînind
De tot a 'nebunit.

Cum socotiţĭ şi dumneavóstră,
Dar eŭ gîndesc că 'n ţara nóstră,
Se află aşa dregător
Numit chiar exellenţă

Ce cu catârul sunător
Póte da concurență,
Care se crede om de stat
Chĭar și politic însemnat,
Și care netăgăduit
De clopoțeĭ este smintit.

LIŞEŢA, RAŢA ŞI GÂSCA.

Spun că 'n vara trecută, o lişeţă ş'o raţă,
Aĭ lebedeĭ de baltă consilierĭ privaţĭ
Supt presedinţa gâştieĭ s'aŭ strênsŭ de diminéţă
Pe lac la cişmegiŭ; Acolo invitaţĭ
Eraŭ din înalt ordin, a hotărî în sfat
  O pricină de stat,
Adică prin desbaterĭ adînce să cibzuiască
Pentru un peşte mare cu ce sos sĕ'l gătească.
  Căcĭ lebăda gâtósă
  Voia să dea o masă:

Mare le fu gîlceava şi lungă convorbirea;
Presidentul le ḑise: «Fraţilor Senatorĭ!
«Să lăsăm chibzuirea,
«Pricina cum sĕ vede, e fórte delicată,
«Şi dup'a mea părere trebue amînată;»
«Veniţĭ mâĭne în zorĭ.»
— Propunerea acéstă cu toţĭ o aplaudară
Şi pentru 'ntêia-óră
Pe gâscă lăudară
Pentru a eĭ ideie, apoĭ se rissipiră
Şi a doa ḑi, ĭară l'acelaşĭ loc veniră.
Pân' a doa ḑi însă ştiţĭ ce s'a întêmplatŭ?
Find vară şi sóre şi o căldură mare,
Peştele s'a stricat
Şi raci l'a mâncat.

Cuvintele aci scrise să nu vĕ pară glume;
Consiliurĭ d'acestea vedem destule 'n lume
Şi la noĭ maĭ ales
Se 'ntîmplă fórte des.

EPIGRAME.

II.

CELUI CE SCRIEA

Că poesia e o boală nelecuită.

Dar bóla poesieĭ este nelecuită;
Aĭ ḑis şi tu 'n viaţa'ţĭ un singur adevĕr;
Dovadă la acésta e musa'ţĭ cea pocită,
Şi versurile tale care se trag de pĕr.
D'atâta vreme lumea îşĭ bate joc de tine,
Şi 'n loc să puĭ silinţă a scri ceva maĭ bine,
Din ḑi în ḑi maĭ tare te vĕḑ că schiopătezĭ.
Ce doctor aşa mare póte să se găséscă,
De a ta nebunie să te tămăduéscă,
Saŭ cel puţin să facă în proză să visezĭ?

III.

D.***

M'am silit tot d'auna să-mĭ dobândesc bun nume,
Şi prin purtărĭ cinstite să mĕ cinstesc în lume
Fără să am mîndriea să ḑic c'am isbutit.
Dar de când luaiŭ ştire că tu, ş'alţiĭ ca tine,
Mă defăĭmaţĭ în obşte şi vorbiţĭ rĕŭ de mine,
Incep să mĕ creḑ sigur de ceia ce am dorit.

IV.

Un preot cuvios,
Odată spovedea
Un prinţ religios,
Şi astfel îĭ vorbea:
»Ajută, domnul meŭ,
Pe câţĭ săracĭ găseştĭ,
Căcĭ chiar pe Dumneḑeŭ
Intr' înşiĭ îl cinsteştĭ.
Ştiĭ ceia ce-a grăit
Al lumeĭ creator
Că cerul e gătit
De moştenire lor.«
»O! daca e aşa, respunse mulţumit
Acel spoveduit,
Nicĭ o grijă să n'aĭ cuvioşia ta;
Căcĭ bunul Dumneḑeŭ de mĕ va ajuta,
Eŭ îţĭ făgăduesc,
Pe toţĭ supuşiĭ meĭ de raiŭ să'ĭ pregătesc.

V.

In iad, maĭ deunăḑi, câţĭ-va reposaţĭ,
Care în viéţă treceaŭ de 'nvăţaţĭ,
Dideseră jalbă, arătând că cer,
Să se pedepséscă jupînul Volter,
Pentru câte rele de dânşiĭ vorbea,
Atuncĭ când trăea.
»Domnilor, strigă Volter mânios,
Jalba ce aţĭ dat este de prisos;
Ce pedépsă 'mĭ vreţĭ? ce rĕŭ îmĭ doriţĭ?
Eŭ vă socotém destul mulţumiţĭ,
Când în Bucureştĭ, după cum v'am spus,
Duoĭ vrăjmaşĭ aĭ meĭ ştiţĭ cum m'a tradus.

D-NEĬ ZINCHEĬ DONICĬ.

Numele 'ţĭ este viaţă,
Zîmbetu'ţĭ plinŭ de dulcéţă,
Chipu'ţĭ e încântător. —
Ochi'ţĭ viĭ, raze de sóre
Atragŭ inimĭ simţitóre
Ce se 'nclinŭ şi te ador/

«Porţĭ la pept o cruciuliţă,
Mică şi strălucitóre,
Ca simbol sânt de credinţă,
Dulce şi mîngîitóre.

Ajutor dar ea să'ţĭ fie,
Precum şi mie îmĭ este,
Crucea care din pruncie,
De marĭ relle mĕ fereşte.

Să'ţĭ aducă ea aminte,
Când veĭ fi în depărtare
Un amic care ferbinte
Îţĭ aduce salutare.

FINE.

TABLA.

	Pag.
Memorial de călĕtorie. . .	I
POESIĬ.	
Anul 1840	3
Trecutul, la monast. Délului	9
Umbra luĭ Mircea, la Cosia	13
Rĕssăritul luneĭ, la Tismana	19
Mormintele la Drăgăşanĭ. .	25
O impressie.	29
Rugăciunea.	35
Ucigaşul fără voie . . .	39
Candela	45
Frumuseţea.	49
Prieteşugul şi amorul Emilieĭ	53
Suferinţa	57
Nu a ta mórte	61
Când dar o să guştĭ pacea	67
Âncŏ o ḑi	71
Un cés e de când anul trecu .	75
Buquetul	79
Reveria	83
Meditaţie.	87
Cimitirul	93
Barca.	97
Miezul nopţeĭ.	101
Elisa.	105
Aşteptarea	111
Inima mea e tristă. . . .	115
Te maĭ vĕḑuĭ odată. . .	119
De ce suspinĭ	123
Mânghĭerea	125
Mulţumirea	129
Nina	133
Cânele soldatuluĭ	139
Fericirea.	143
Adio la Têrgovişte	147
Adio luĭ Lord Byron la socia sa	153
Întristare.	157
Fluturele	159
Unirea Principatelor . . .	161
Măriei salle Domnuluĭ Alessandru Ión I.	165
O professiune de credinţă .	169
Cântecul soldatuluĭ. . . .	173
Cometeĭ annosate pentru 13 Iuniŭ	177
Respunsul Cometeĭ. . .	181
Dómneĭ P. S. G. . . .	185
D-neĭ A. B.	187
D-neĭ M. C.	189

	Pag.
D-la S. LA	191
Uneĭ necunoscute Moldovence	193
Frumósă e natura . . .	195
În ore de mâhnire	197
Imnŭ destinatŭ a se cânta la inaugurația Teatruluĭ. .	201

EPISTOLE ŞI SATIRE.

Resbunarea șórecilor saŭ mórtea luĭ Sion	207
Adio	213
Confessiunea unuĭ renegat .	217
Viața câmpenéscă . . .	223
Epistolă către Voltaire . .	237
Epistolă Domnuluĭ Alexandru Donicĭ.	243
Epistolă D. I. B.	247
Epistolă A. B. II. . . .	253
Epistolă D. I. A.	259
Satira spirituluĭ meŭ. . .	265

FABULE.

D-luĭ Grigore Alexandrescu .	273
Rîul și Heleșteul	275
Vulpoiul predicator. . . .	279
Privighiătórea și Păunulŭ .	283
Măgarul resfăçat	285
Papagalul și cele-l-alte paserĭ	289
Catîrul ce'șĭ laudă noblețea	291
Toporul și Pădurea . . .	293
Elefantul	297
Oglindele	303
Câinile isgonit	307
Șórecele și pisica . . .	313
Privigiătórea și măgarul . .	317
Câinele și cățelul . . .	321
Pisica selbatică și tigrul . .	323
Dervișul și fata	325
Dreptatea Leuluĭ	327
Lupul moralist	331
Nebunia și amorul	335
Lebăda și puiĭ corbuluĭ .	337
Privighiătórea în colivie . .	343
Ursul și Lupul	347
Boul și Vițelul	353
Vulpea liberală.	357
Merla și Bufnița.	359
Cuculŭ	361
Uleul și cânele	363
Bursucul și Vulpea . . .	369
Șérlatanul și bolnavul. . .	373
Atelazul eterogen . . .	375
Epurile, Ogarul și Copoiul .	377
Ursul și Vulpea	379
Corbi și Barza	381
Calul vêndut, și diamantulŭ cumpĕrat	385
Porcul liberat	387
Castorul și alte lighionĭ. .	389
Mielul murind	393
Zugravul și portrelul . .	395
Catârul cu clopoțeĭ . . .	399
Lișeța, rața și gâsca . . .	403

EPIGRAME.

I.	407
II. Celuĭ ce scria că poesia e o bólă nelecuită.	
III. D. ***	408
IV.	409
V.	410
Dómneĭ Zinchi Donicĭ. . .	411

